T.C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ve SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK DİNÎ MÛSİKÎSİ BİLİM DALI

BURSA BÜYÜKŞEHİR ORKESTRASI TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARININ DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Hüseyin ÇELİK

BURSA – 2023

T. C.
BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ve SANATLARI ANABİLİM DALI
TÜRK DİNÎ MÛSİKÎSİ BİLİM DALI

BURSA BÜYÜKŞEHİR ORKESTRASI TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARININ DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

HÜSEYİN ÇELİK

DANIŞMAN:
Doç. Dr. M. Zinnur KANIK

BURSA - 2023

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel İslam Bilimleri Anabilim/Anasanat Dalı, Kelâm Bilim Dalı'nda 702022038 numaralı Hüseyin Çelik'in hazırladığı "Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dini Mûsikî Besteleri" konulu (Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik Tezi/Çalışması) ile ilgili tez savunma sınavı, 26/04/2023 günü 10:00 – 12:00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Doç. Dr. M. Zinnur KANIK

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Prof. Dr. Adem APAK

Üye
Akademik Unvanı, Adı Soyadı
Üniversitesi

Dr. Ögr. Üyesi Selman BENLİOĞLU

…/…/ 2023

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih:07/04/2023

Tez Başlığı / Konusu: "Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dini Mûsikî Besteleri"

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam xiii+463 sayfalık kısmına ilişkin, 07/04/2023 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 8'dir.

Uygulanan filtrelemeler:

l- Kaynakça hariç
2- Alıntılar hariç
3- 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini sygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı:	Hüseyin Çelik
Öğrenci No:	702020038
Anabilim Dalı:	İslam Sanatları ve Tarihi
Programı:	Türk Din Mûsikîsi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

Doç. Dr. M. Zinnur KANIK

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum "Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dini Mûsikî Besteleri" başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usûlüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Adı Soyadı:	Hüseyin Çelik
Öğrenci No:	702020038
Anabilim Dalı:	İslam Sanatları ve Tarihi
Programı:	Türk Din Mûsikîsi
Statüsü:	☒ Y.Lisans ☐ Doktora

ÖZET

Yazar Adı Soyadı	Hüseyin Çelik
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İslam Tarihi Ve Sanatları
Bilim Dalı	Türk Din Mûsikîsi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans
Mezuniyet Tarihi	……/……/20….
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Muhammet Zinnur Kanık

BURSA BÜYÜKŞEHİR ORKESTRASI TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARININ DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Mûsikî bölümünün sanatçılarını konu alan bu çalışma, giriş, üç bölüm, sonuç ve ekler bölümünden oluşmaktadır. Giriş bölümünde Bursa'nın mûsikî cihetinin öneminden bahis açılarak araştırmanın amacı, önemi, yöntemi belirtilmiş ve akabinde araştırmaya konu olan Bursa Büyükşehir Orkestrası ve Türk Sanat Mûsikî bölümü etraflıca tanıtılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde sanatçıların besteleriyle ilgili tüm bilgiler, listeler halinde ayrıntılı bir şekilde aktarılmıştır. İkinci bölümde sanatçıların hayatı, besteciliği ve sanatının özellikleri, güfte ve söz yazarı tercihlerindeki anlayışlarıyla, dini mûsikî eserlerin makam, usûl ve güftekârları incelenmiştir. Üçüncü bölümde, öncelikle bestelenen eserlerin güftesine kaynaklardan ulaşılmıştır. Bu eserler daha sonra Finale nota yazım programıyla notaya özenle alınmış ve akabinde eserlerin makamsal tahlili yapılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde, araştırma ve incelemeler neticesinde ulaşılan bilgiler özetlenmiştir. Ekler bölümünde araştırmada istifade edilen mülakat sorularına, çalışmayla ilgili belgelere ve resimlere yer verilerek araştırma sonlandırılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Bursa Orkestra, Türk Sanat Bölümü, Besteler

ABSTRACT

Yazar Adı Soyadı	Hüseyin Çelik
Üniversite	Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İslam Tarihi Ve Sanatları
Bilim Dalı	Türk Din Mûsikîsi
Tezin Niteliği	Yüksek Lisans
Mezuniyet Tarihi	……/……/20….
Tez Danışmanı	Doç. Dr. Muhammet Zinnur Kanık

COMPOSITIONS OF BURSA METROPOLITAN ORCHESTRA TURKISH ART MUSIC DEPARTMENT ARTISTS IN RELIGIOUS MUSIC

This study, which is about the artists of the Bursa Metropolitan Orchestra Turkish Art Music Department, consists of an introduction, three parts, conclusion and appendices. In the introduction part, the importance of the musical aspect of Bursa was mentioned and the purpose, importance and method of the research were stated, and then the Bursa Metropolitan Orchestra and the Turkish Art Music section, which were the subject of the research, were explained in detail. In the first part of the research, all the information about the compositions of the artists was given in detail in lists. In the second part, the life, composition and art features of active artists, their understanding of lyrics and lyricist preferences, maqam, tempo and lyricists of religious musical works were examined. In the third chapter, firstly, the lyrics of the compositions were obtained from the sources. These works were then meticulously notated with the Finale notation program, and then the modal analysis of the works was made. In the conclusion part of the study, the information obtained as a result of research and examinations was summarized. The research was concluded by giving place to the interview questions used in the research, documents and pictures related to the study in the appendices section.

Keywords:

Bursa Orchestra, Turkish Art Department, Compositions,

ÖNSÖZ

Bursa Büyükşehir Orkestrası kökleri itibariyle kadim mûsikî geleneğine sahip bir kurumdur. Orkestra şehrin mûsikî atmosferinin teneffüs edilmesinde önemli bir misyon yüklenmiştir. Ayrıca kuruluşundan günümüze kadar pek çok nadide mûsikîşinas'a da kucak açmıştır. Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği bölümü ile Bursa da klasik mûsikîmizi idame ettirmiş ve Bursa Dinî Mûsikî geleneğine katkıda bulunmuştur. Türk Sanat Müziği bölümünün Bursa özelinde ve Dini mûsikî alanında toplumsal yansımaları da düşünülerek bu çalışmanın niyetini ve sunacağı katkıları üzerinde yoğunlaşmış durumdayız.

Bursa şehrinde klasik mûsikîye dair yapılan akademik çalışmalar gün geçtikçe artmaktadır. Bursa mûsikîsi için yapılmış her çalışma farklı bir noktaya değinmektedir. Bu çalışma bundan önce yapılmış diğer çalışmalar gibi Bursa mûsikîsine katkı sunma gayesi ile oluşturulmuştur. Ancak bu araştırmanın dikkat çektiği nokta diğer çalışmaların aksine çalışmaya konu olan sanatçıların hayatta olması ve bir kurumun çatısı altında bulunması hasebiyle diğer çalışmaların aksine farklı bir noktaya ışık tutmaya çalışmaktadır.

Günümüz Dinî mûsikî çalışmaları ve Bursa özelindeki çalışmalar incelendiğinde çoğu çalışma ve araştırmanın hayatta olmayan ya da üzerinden yıllar sonra araştırması yapılmış konular olduğu görülmektedir. Diğer çalışmalar mûsikîmiz için ehemmiyetli olduğu gibi güncel çalışmalar da olanı ortaya çıkarmak ve yapılanları mûsikîye kazandırmak adına da önemli olmuştur. Nitekim Bursa özelinde buna benzer kurum ve yaşayan mûsikîşinâsların besteleri üzerinde geniş çaplı bir çalışma ile karşılaşılmamıştır.

"Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dinî Mûsikî Besteleri" başlıklı yüksek lisans tezi Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Mûsikî bölümünde bestesi bulunan sanatçıların bestelerini ve bestelerinde kullandıkları güftekârları, makamları ,usulleri ve ayrıca bestesi bulunan sanatçıların hayatlarının yanı sıra birçok beste teknikleri ve yöntemlerle ilgili nazari bilgiyi ortaya çıkarmaktadır. Bestesi bulunan sanatçıların eserlerinin notaya alınması, sanatçıların Bursa'daki Türk Din Mûsikîsine katkılarını ortaya çıkarmak ve bu yolla Bursa mûsikî tarihine dair veriler oluşturmak çalışmanın perspektifini oluşturmaktadır. Bu amaçla Bursa Büyükşehir

Orkestrası Türk Sanat Mûsikî bölümünde bestesi bulunan 12 mûsikîşinas teze dahil edilmiştir. Sanatçılarla yapılan mülakatlarla mûsikîşinâsların mûsikî kültürüne olan katkılarının ortaya çıkarılmış ve bu doğrultuda mûsikî kültürümüzün ve Bursa mûsikî tarihinin dönemine ve daha sonrasına eksiksiz devamlılığı sağlanmıştır. Bu minvalde mûsikîşinâsların yapmış olduğu hizmetlere ve çalışmalara yer verilmiş olup Bursa Mûsikîsinin ve Türk Din Mûsikîsinin dönemine ve geleceğine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

“Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dinî Mûsikî Besteleri” isimli yüksek lisans tezim boyunca beni bilgi ve deneyimleri ile yönlendiren ve her konuda desteğini esirgemeyen öncelikle danışmanım Doç. Dr. M. Zinnur KANIK’a, jüride bulunan Prof. Dr. Adem APAK ve Dr. Ögr. Üyesi Selman BENLİOĞLU’na, çalışmamda katkılarını esirgemeyen Neyzen Yusuf YILMAZ’a ve çalışmama konu olan her türlü bilgi ve belge konusunda yardımlarını esirgemeyen Türk Sanat Müziği bölümü sanatçılarına, ayrıca zor zamanlarımda yanımda olan eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini, güvenlerini, sevgilerini esirgemeyen bu günlere gelmemde emekleri büyük olan aileme ve daima arkamda manevi desteğini hissettiğim rahmetli abim Feridun Çelik’e şükranlarımı sunarım.

Hüseyin ÇELİK

Bursa / Nisan 2023

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ..... **ii**
YEMİN METNİ ..... **iv**
ÖZET ..... **v**
ABSTRACT ..... **vi**
ÖNSÖZ ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR ..... **xiii**
GRAFİKLER ..... **xiv**
KISALTMALAR ..... **xv**
GİRİŞ **1**
I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ 5
II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 6
III. ARAŞTIRMAYA KONU OLAN BURSA BÜYÜKŞEHİR ORKESTRASI 7
IV. ARAŞTIRMAYA KONU OLAN TÜRK SANAT MÛSİKÎ BÖLÜMÜ 10

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARININ BESTELERİ

1.1. BESTESİ BULUNAN SANATÇILAR 15
1.2. SANATÇILARIN BESTE DAĞILIM 16
1.3. SANATÇILARIN ULAŞILAN BESTELERİ 17
1.4. SANATÇILARIN BESTELERİNDE KULLANDIĞI FORMLAR 23
1.5. BESTELENEN ESERLERİN MAKAMLARI 24
1.6. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve MAKAM DAĞILIMI 25
1.7. BESTELENEN ESERLERİN GÜFTEKÂRLARI 27
1.8. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve GÜFTEKÂR DAĞILIMI 28
1.9. BESTELENEN ESERLERİN USÛLLERİ 32
1.10. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve USÛL DAĞILIMI 33
1.11. TRT ARŞİVİNE KAYIT BESTELER ve REPERTUVAR NUMARALARI 35
1.12. ÖDÜL ve DERECE KAZANAN BESTELER 36
1.13. BESTELENEN ESERLERİN BESTEKÂRI ve BESTE TARİHİ 37

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARI

2.1. YUSUF YILMAZ 44
2.1.1. Hayatı 44
2.1.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 45
2.1.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 46
2.1.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 48
2.2. İSMAİL İLKER CANSEVDİ 51

2.2.1 Hayatı 51
2.2.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 52
2.2.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 54
2.2.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 55
2.3 SALİH BERKMEN 58
2.3.1 Hayatı 58
2.3.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 61
2.3.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 62
2.3.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 63
2.4. OĞUZ İMRAK 68
2.4.1. Hayatı 68
2.4.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 69
2.4.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 70
2.4.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 70
2.5. GÖKAY USLUDUR 75
2.5.1. Hayatı 75
2.5.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 76
2.5.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 77
2.5.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 78
2.6. KEMAL ALEVLİ 81
2.6.1. Hayatı 81
2.6.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 82
2.6.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 83
2.6.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 84
2.7. FAHRİ DİBEKOĞLU 86
2.7.1. Hayatı 86
2.7.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 87
2.7.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 88
2.7.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 88
2.8. SALİH TAŞKIN 90
2.8.1. Hayatı 90
2.8.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 91
2.8.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 92
2.8.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 93
2.9. ALİ ÇALANLI 95
2.9.1. Hayatı 95
2.9.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 96
2.9.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 97
2.9.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 97
2.10. ÖMER GÖKTEPELİLER 98
2.10.1. Hayatı 98
2.10.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri 99
2.10.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 100
2.10.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 100
2.11. ÜMİT TOK 101
2.11.1. Hayatı 101
2.11.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikler 102
2.11.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 102

2.11.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 102
2.12. MERİÇ ERSAL 103
2.12.1. Hayatı 103
2.12.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikler 104
2.12.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı 104
2.12.4.Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları 104

ÜÇÜNÇÜ BÖLÜM

BESTELERİN GÜFTE, NOTA VE MAKAM YÖNÜNDEN TAHLİLİ

3.1.YUSUF YILMAZ'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 106
3.1.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 106
3.1.2. Bestelerin Listesi 158
3.2. İLKER CANSEVDİ'NİN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 159
3.2.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 159
3.2.2. Bestelerin Listesi: 240
3.3. SALİH BERKMEN'İN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 242
3.3.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 242
3.3.2. Bestelerin Listesi 305
3.4. OĞUZ İMRAK'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 306
3.4.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 306
3.4.2. Bestelerin Listesi 350
3.5. GÖKAY USLUDUR'UN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 351
3.5.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 351
3.5.2. Bestelerin Listesi 376
3.6. KEMAL ALEVLİ'NİN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 377
3.6.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 377
3.6.2. Bestelerin Listesi 412
3.7. FAHRİ DİBEKOĞLU'NUN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 413
3.7.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 413
3.7.2. Bestelerin Listesi 428
3.8. SALİH TAŞKIN'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ 429
3.8.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 429
3.8.2. Bestelerin Listesi 439
3.9. ALİ ÇALANLI'NIN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ 440
3.9.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 440
3.10. ÖMER GÖKTEPELİLER'İN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ 445
3.10.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 445
3.11. ÜMİT TOK'UN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ 450
3.11.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 450
3.12. MERİÇ ERSAL'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ 453
3.12.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri 453

DEĞERLENDİRME VE BULGULAR 457

SONUÇ 460

KAYNAKÇA 463

EKLER 469

EK-1 Konservatuvar ve Sanatçıların Resimleri 469
EK-2 Sanatçıları Tanımak Amacıyla Hazırlanan Mülakat Soruları 478
EK-3 Notaya Alınmadan Önce Bestelenen Eserlerden Bir Örnek..... 480
EK-4 Salih Berkmen Ayin-i Şerifinin İlk İcrasının Kaseti (15 Aralık 2015) 482
EK-5 Ödül ve Derece Kazanan Sanatçıların Açıklandığı Listeden Örnek 484

TABLOLAR

Tablo I BBO TSMB Sanatçıları 15
Tablo II TSMB Sanatçılarının Beste Sayısı 16
Tablo III Sanatçıların Dini Mûsikî Besteleri 22
Tablo IV Dini Mûsikî Bestelerinin Formları 23
Tablo V Bestelerde Tercih Edilen Makamlar 24
Tablo VI Sanatçı ve Makam Dağılımı 26
Tablo VII Tercih Edilen Güftekârlar 27
Tablo VIII Sanatçı ve Güftekâr Dağılımı 31
Tablo IX Bestelerin Usûlleri 32
Tablo X Bestekârların Kullandığı Usûller 34
Tablo XI TRT Arşivine Kayıtlı Besteler ve Rep. No 35
Tablo XII Ödül ve Derece Kazanan Besteler 36
Tablo XIII Eserlerin Bestekârı ve Beste Tarihi 42
Tablo XIV Salih Berkmen'in Mevlevî Âyîn-î Şerifinin Usûlleri 66
Tablo XV Ali Çalanlı'nın Dini Mûsikî Bestesi 97
Tablo XVI Ömer Göktepeliler'in Dini Mûsikî Bestesi 100
Tablo XVII Ümit Tok'un Dini Mûsikî Bestesi 102
Tablo XVIII Meriç Ersal'ın Dini Mûsikî Bestesi 104
Tablo XIX Yusuf Yılmaz'ın Dini Mûsikî Besteleri 158
Tablo XX İlker Cansevdi'nin Dini Mûsikî Besteleri 241
Tablo XXI Salih Berkmen'in Dini Mûsikî Besteleri 305
Tablo XXII Oğuz İmrak'ın Dini Mûsikî Besteleri 350
Tablo XXIII Gökay Usludur'un Dini Mûsikî Besteleri 376
Tablo XXIV Kemal Alevli'nin Dini Mûsikî Besteleri 412
Tablo XXV Fahri Dibekoğlu'nun Dini Mûsikî Besteleri 428
Tablo XXVI Salih Taşkın'ın Dini Mûsikî Besteleri 439

GRAFİKLER

Grafik I Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Makamlar 49
Grafik II Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Usûller 49
Grafik III Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Güftekârlar 50
Grafik IV İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Makamlar 56
Grafik V İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Usûller 56
Grafik VI İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Güftekârlar 57
Grafik VII Salih Berkmen'in Tercih Etttiği Makamlar 64
Grafik VIII Salih Berkmen'in Tercih Etttiği Usûller 65
Grafik IX Salih Berkmen'in Tercih Ettiği Güftekârlar 67
Grafik X Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Makamlar 71
Grafik XI Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Usûller 71
Grafik XII Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Güftekârlar 73
Grafik XIII Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Makamlar 79
Grafik XIV Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Usûller 79
Grafik XV Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Güftekârlar 80
Grafik XVI Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Makamlar 84
Grafik XVII Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Usûller 85
Grafik XVIII Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Güftekârlar 85
Grafik XIX Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Makamlar 89
Grafik XX Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Usûller 89
Grafik XXI Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Güftekârlar 90
Grafik XXII Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Makamlar 93
Grafik XXIII Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Usûller 94
Grafik XXIV Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Güftekârlar 94

KISALTMALAR

ed. : Editör

haz. : Hazırlayan

çev. : Çeviren

ts. : Tarihsiz

bkz. : Bakınız

hz. : Hazreti

No. : Numarası

vd. : Ve diğerleri

k.s. : Kuddise Sirruhu

Rep. No : Repertuvar Numarası

GD. : Genel Dairesi

TSM : Türk Sanat Müziği

TEV : Türkiye Eğitim Vakfı

TRT : Türkiye Radyo Televizyon

İTÜ : İstanbul Teknik Üniversitesi

SBE : Sosyal Bilimler Enstitüsü

BBO : Bursa Büyükşehir Orkestrası

TSMB : Türk Sanat Müziği Bölümü

TRT Rep No : TRT Repertuvar Numarası

AKVİL : Avrasya Kültür İş birliği ve İş Lobisi Vakfı

KASDAV : Kadıköy Belediyesi Sağlık ve Sosyal Dayanışma Vakfı

GİRİŞ

Bursa'da zaman mûsikî sesleriyle başlamakta ve mûsikî sesleriyle sona ermektedir. Bursa, sadece tabii güzellikleriyle insanların içini ısıtan bir şehir değil aynı zamanda mûsikî damarlarıyla insanları kuşatan sanat kentidir. Bursa, çoğu zaman şair için şiir, ressam için resim, mûsikîşinas için mûsikî şehri hüviyetine bürünmüştür. Bu düşüncelerle Bursa şehri mûsikîyle iltisaklıdır. Bursa geçmişte mûsikî geleneğini tekke ve dergâhlarıyla; günümüzdeyse faaliyet gösteren birçok kurumun gayretleriyle ruhunun gıdasını almış ve neşvünema bulmuştur. Bu itibarla tarihi başkent şehri olan Bursa, mûsikîde kuvvetli bir yere sahip olmuş ve olmaya da devam etmektedir.

Bursa'nın mûsikîye olan muhabbeti, görüldüğü gibi geçmişten günümüze kadar devam etmektedir. Bu muhabbetin oluşmasına vesile olan mûsikîşinaslar ve faal olan kurumlar bulunmaktadır. Bursa'nın mûsikî ile dolu geçmişi çok tafsilatlı araştırmaları da beraberinde getirmiştir. Bursa, büyük bestekârların ve güftekârların yetiştiği sanat atölyesi özelliği taşıyan kadim bir şehirdir. Şehrin yetiştirmiş olduğu değerlere sahip çıkılması, araştırılıp incelenmesi mûsikî camiası adına elzemdir.

Bursa'da mûsikî eğitimin verilmesinde ve mûsikî geleneğinin devam etmesinde birçok kurumun ve gönüllü derneklerin payı bulunmaktadır. Bu doğrultuda Bursa Devlet Klasik Türk Müziği Korosu, Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Bursa Büyükşehir Orkestrası ve mûsikîye gönül vermiş 116 adet mûsikî derneği başta olmak üzere Bursa mûsikî kültürünün idamesinde kurum ve derneklerin nitelikli bir payı bulunmaktadır.[1]

Bursa şehrinin, mûsikî yönüne dair pek çok çalışma evvelce yapılmıştır. Ancak kurum bazında muhtelif ilmi çalışmalara pek rastlanılmamıştır. Bu minvalde M. Ragıp Gazimihal'in Cumhuriyetin ilk yıllarında yaptığı "*Bursa'da Mûsikî*"[2] çalışması başta olmak üzere İbrahim Benlioğlu'nun "*Bursa'da Yetişen Mûsikîşinaslar*"[3], M. Zinnur Kanık'ın yazmış olduğu "*Bursa'da Mûsikî*", Hüseyin Kıyak'ın "*Osmanlıdan Günümüze*

[1] M.Zinnur Kanık, "Bursa'da Mûsikî", *81 İlde Kültür ve Şehir -Bursa-*, ed. Metin Eriş (Bursa: Bursa Valiliği, 2021), 387.
[2] M. Ragıp Gazimihâl, *Bursa'da Musiki* (Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi, ts.).
[3] İbrahim Benlioğlu, *Bursa'da Yetişen Mûsikîşinaslar*, ed. Selman Benlioğlu (Bursa: Bursa Akademi, 2018).

Bursa'da Mûsikî"[4] ve son olarak Şemsettin Çoban'ın kaleme almış olduğu "Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'da Mûsikî"[5] çalışmasının dışında klasik mûsikîmizin Bursalı mûsikîşinaslarından ve eğitim veren kurumlarından bahseden çok fazla kaynağa rastlanılmamıştır. Bu çalışmayla Bursa Büyükşehir Orkestra kurumunun çatısı altında bulunan, Türk Sanat Mûsikîsi bölümünün sanatçılarının mûsikîye katkılarının araştırılması amaçlanmıştır.

Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Mûsikîsi Bölümü sanatçılarının yapmış olduğu faaliyetler ve vermiş olduğu Türk mûsikî eğitimiyle Bursa'da adından sıklıkla bahsettirmektedir. Her yıl yüzlerce öğrenciyi yetiştirip mezun etmekte olan bu kurumun sanatçıları, son yıllarda bestelemiş oldukları eserleriyle de dikkatleri üzerine çekmektedir. Nitekim sanatçıların bestelemiş olduğu eserlerin, Türkiye genelinde yapılan yarışmalarda ödül alması, dereceye girmesi ve bazı bestelerinin TRT repertuvarına girmesi ve bu eserlerin önemli programlarda icra edilmesi, albüm çalışmalarında bu bestelerin yer bulması Türk Sanat Mûsikîsi Bölümü sanatçılarının besteleri üzerine çalışma yapılmasının gerekliliğini ortaya koymuştur. Albüme ve dereceye giren bu bestelerin Türk din mûsikîsi formunda olması, bu alana ve Bursa mûsikîsine katkı sunacağı düşünülmüştür.

Danışmanım Doç. Dr. M. Zinnur Kanık ile yaptığımız istişareler neticesinde bu kurumun sanatçılarının bestelediği eserlerinin çalışılması ve dini mûsikîye ve Bursa'ya kazandırılması fikri uygun görülmüştür. Bu doğrultuda önemli bir çalışma olması tahayyül edilen bu çalışmanın ismini "Bursa Büyükşehir Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü Sanatçılarının Dini Mûsikî Besteleri" olarak belirleyip çalışmalara başlanılmıştır. Araştırma konusunun yazılması ve ilerleme kaydedebilmek için çalışmaya öncelikli olarak tezin kaynağını teşkil eden ve eser besteleyen sanatçıların belirlenmesi ve sınırlandırılmasıyla başlanmıştır.

Türk Sanat Müziği Bölümü, toplamda 30 sanatçıdan müteşekkil bir kadroyla kurumda hizmet vermektedir. Bu doğrultuda 30 vazifeli sanatçıdan 12 sanatçının bestesinin

[4] Hüseyin Kıyak, "Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Mûsikî", *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi bildiriler kitabı 6-8 Mayıs 2013 Bursa*, ed. Ümit Güneş vd. (İstanbul: İLEM, 2013), 304.
[5] Şemsettin Çoban, *Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'da Dini Mûsikî* (Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023).

bulunduğu yapılan araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. Bu minvalde; Yusuf Yılmaz, İlker Cansevdi, Salih Berkmen, Oğuz İmrak, Gökay Usludur, Kemal Alevli, Fahri Dibekoğlu, Salih Taşkın, Ali Çalanlı, Ömer Göktepeliler, Ümit Tok ve Meriç Ersal'ın bestelerinin bulunduğuna ulaşılmıştır. Burada öncelikle isimlerini zikrettiğimiz bu sanatçılara tez hakkında detaylı bir şekilde bilgi verilmiştir. Bestelemiş oldukları eserleri derleyip bir araya getirmek ve notaya aktarmak için ayrı ayrı hepsinden müsaade istenmiştir. Görüşülen, müsaadesi alınan sanatçılar daha sonraki süreçte, eserlerini, gerekli bilgi ve belgelerini paylaşarak çalışmanın bütün aşamalarında yardımcı olmuşlardır.

Araştırmanın yazım aşamasına geçilmesi için gerekli ön koşullardan bir tanesi de sanatçıların bestelerinin nota olarak kayıt altına alınmasıydı. Bu doğrultuda iki ay gibi kısa bir süre içerisinde nota yazım programı *"Finale"* programı öğrenilmiş ve akabinde tezin yazım aşamasına geçilmiştir.

Araştırma, bölüm olarak 3 bölümden oluşmaktadır ve bu bölümler başından sonuna kadar tümdengelim yöntemine uygun olarak teze aktarılmıştır. Bu yönteme göre ulaşılan bütün bestelerin listeleri farklı sınıflandırmalara tabi tutularak başlanmış ve sonuç bölümüne kadar bu doğrultuda ilerlenmiştir.

Araştırmanın birinci bölümüne, çalışmaya konu olan sanatçıların isim ve beste sayıları tablo ve listeler halinde verilerek başlanmıştır. Bu doğrultuda sanatçıların bestelerinde hangi formları kullandığı, makam olarak hangi makamlardan istifade ettiği, usûl olarak bestelerini hangi usûl ile bestelediği, bununla birlikte sanatçıların hangi makamı kaç kez bestelediği, hangi güftekârın güftesine kaç kez başvurduğu, usûl olarak hangi usûlleri kaç kez kullanıldığı sayısal olarak tablolar halinde yer verilmiştir. Birinci bölümün devamında listeler verilmeye devam edilmiş ve bu doğrultuda beste isimleri, beste tarihleri, TRT repertuvarına giren ve ödül alan bestelerin tamamı listeler halinde verilmiştir. Bu sayede çalışma bütüncül olarak gösterilmeye ve kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde görüleceği gibi tüm sanatçıların verileri tablolarla birlikte her bakımdan sınıflandırılmaya tabi tutulmuş ve ayrıntılı bir şekilde analiz edilmiştir.

Çalışmanın ikinci bölümünde, öncelikli olarak çalışmaya konu olan sanatçıların hayatlarına yer verilerek başlanılmıştır. Bu bölümün devamında sanatçıların besteciliği ve sanatının özelliklerine değinilmiş olup hem bestecilik anlayışları hem de sanat anlayışları ortaya çıkartılmak istenmiştir. Bestelenen eserlerde güfte ve söz yazarı tercihindeki anlayışın önemini vurgulamak adına da ayrıca bir başlığa yer verilmiştir. Bu bölümün sonunda dini mûsikî bestelerinin makam, usûl ve güftekârları detaylı bir şekilde incelenmiş, sanatçılar tek tek ele alınmış ve besteleri detaylandırılmıştır. Ayrıca, sanatçıların bestelerinin detaylı anlaşılabilmesi için iki boyutlu grafiklerden istifade edilmiş ve okuyucunun kolay bilgi alması ve verimli şekilde istifade etmesi sağlanmıştır.

Araştırmanın üçüncü ve son bölümünde ise öncelikle çalışmaya konu olan bestelerde tercih edilen güfteler, divanlardan ve asıl kaynaklarından bulunup bölüm içerisinde yer verilmiştir. Bunun dışında kitaplarda gütfeleri bulunmayan ve söz yazarları tarafından kaleme alınmış güfteler ise dipnotta kim tarafından yazıldığı ve kim tarafından bestelendiğine yer verilerek açıklanmıştır. Üçüncü bölümün devamında "*Finale*" nota yazım programıyla tarafımdan notaya aktarılan bestelere yer verilmiştir. Aynı zamanda beste ile ilgili önemli bilgiler dipnotta aktarılmıştır. Bestelenen bu eserlerin icra edilmiş olanları araştırılıp bulunmaya çalışılmış ve İsnad atıf sistemine uygun olarak dipnotta link olarak verilmiştir. Bu doğrultuda okuyucuya, bestelenen bu eserin icrasını dinleme imkanı sağlanmıştır. Bu bölüm de son olarak güftesine ve notasına yer verilen eserlerin künye bilgileri ile makamsal tahlili detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

Çalışmanın sonuç bölümün de araştırma neticesinde ulaşılan bilgiler özetlenmiştir. Ekler bölümüyle de araştırmada istifade edilen mülakat sorularına, çalışmayla ilgili belgelere ve resimlere yer verilerek araştırma sonlandırılmıştır.

I. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Mûsikî konusunda çok ehemmiyetli çalışmalar olmuş ve bu çalışmalar günümüze kadar intikal etmiştir. Ancak mûsikî tarihi her zaman bu kadar şanslı olmamış ve günümüze pek çok çalışma ulaşmamıştır. Dönemi için mühim gözükmeyen ya da kayıt altına alınmayan birçok mûsikî külliyatı kaybolup gitmiştir.

Klasik Türk mûsikîsinde birçok mûsikîşinas yetişmekte ve eserler ortaya koymaktadır. Aynı zamanda birçok kurumun bünyesinde bulunan sanatçılar üretkenlikleri sayesinde musikiye çok güzel eserler bırakmaktadır. Oysa çok üzücüdür ki çoğu zaman bu eserleri muhafaza etme, kayıt altına alma ve eserleri bir araya toplayıp derleme cihetine gidilmediğini müşahede etmekteyiz. Gidildiği zamanlarda da arkada kalan unutulmaya yüz tutmuş sanatçılar ve bestekârlar olmuştur.

Mûsikî tarihi, bilinmeyenlerle ya da eksik bilgilerle değil, çalışması yapılmış birçok kaynakla zikredilmelidir. Bu duygu ve düşüncelerle bu çalışma ile Bursa şehrinin mûsikî cenahına büyük hizmetleri bulunan Türk Sanat Mûsikî Bölümünün sanatçılarının Bursa mûsikî kültürüne kazandırdıklarını gün yüzüne çıkarmak hedeflenmiştir.

Türk Sanat Mûsikî Bölümü'nün sanatçıları, dinî mûsikîye gönül vermiş ve dini birçok eser bestelemiştir. Dini mûsikî alanı bilindiği üzere her geçen gün kendi gelişim sürecini yaşamakta ve zeminini de bestekârların çalışmaları ile sağlamlaştırmaktadır. Bu çalışmada amacımız sanatçıların bestelerini gün yüzüne çıkartmak ve önemli mûsikîşinasların yetiştirildiği Bursa'ya mûsikîye dair yeni bir çalışma kazandırmak olmuştur. Bu minvalde Bursa mûsikîsine katkıda bulunabilmiş olmayı ümit ediyoruz.

Bu çalışma aynı zamanda Belediye Konservatuvarı gibi Bursa'da mûsikî faaliyetlerini sürdüren gerek sanatçıları gerek çalışma ve faaliyetleriyle önemli hizmetler veren diğer mûsikî kurumlarının da çalışılmaya değer olduğunu göstermesi açısından da çok önemlidir. Nitekim Bursa'nın mûsikî atmosferinin yaşanmasında Bursa Devlet Klasik Türk Müziği Korosu, Uludağ Üniversitesi Devlet Konservatuvarı ve birçok aktif mûsikî cemiyetinin de katkıları bulunmaktadır.

II. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırma hazırlanırken konservatuvar sanatçıları hakkında akademik bilgi bulunmaması, kaynakların ve materyallerin kısıtlı olması araştırmayı daha çok sanatçılarla yapılmış periyodik görüşmeler üzerinden ilerlemesini sağlamıştır. Görüşmeler, ses kayıt cihazları ile kayıt altına alınmış ve bu kayıtlar deşifre edilerek teze aktarılmıştır[6]. Sanatçılarla yapılan görüşmeler görüşme (mülakat) tekniğine uygun bir şekilde ilerletilmiştir. Görüşme tekniğine[7] göre görüşmenin planlaması, soruların seçimi, görüşmenin yeri ve zamanı, görüşmeci, görüşme şekli (Yapılanmış görüşme/ Yapılanmamış görüşme), görüşmede güvenirlik gibi görüşme tekniğinin önemli maddeleri üzerinde planlamalar yapılmış ve görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Sanatçılarla yapılan görüşmelerin verimli bir şekilde ilerlemesi için mülakat soruları hazırlanmıştır. Bu sorular, sanatçının biyografisini, mûsikî anlayışını ve besteleri üzerindeki anlayışını ortaya çıkartacak şekilde düzenlenmiştir.[8] Ses kayıtları, konuşma dilinden yazı diline dikte edilmiştir. Sanatçıların yazıldığı bölüm sanatçılar tarafından tasdik edildikten sonra teze aktarılmıştır.

Yöntem olarak görüşme ve ses kayıt cihazlarının dışında internet ortamında bulunan bilgilerden, konservatuvarın resmi sitesinden ve konservatuvar hakkında bilgi bulunan çoğu dokümandan faydalanılmıştır. Tezin başından sonuna kadar ana aktör Bursa Belediye Konservatuvarı sanatçıları olmuştur. Bu çalışmalar yürütülürken Bursa'da bulunmam ve belediye konservatuvarında eğitim görmem çalışmaya konu olan Bursa Konservatuvarını ve sanatçılarını doğru bir şekilde aktarmama, ilk elden gözlem yapmama olanak sağlamıştır.

Sanatçıların ulaşılan besteleri kayıt altına alınması için "*Finale*" nota yazım programı kullanılmıştır. Ayrıca bestekârların güftelerini ve güftekârlarını tespit etmek amacıyla yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar başta olmak üzere konumuza kaynaklık

[6] Sanatçılarla yapılan görüşmelerin ses kayıtları çalışmaya kaynaklık edecek şekilde tasnif edilmiştir. Ayrıca ses kayıtları başka çalışmalara kaynaklık etmesi adına da özenle muhafaza edilmektedir.
[7] Saim Kaptan, *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri* (Ankara: Tekışık Matbaası 1982), 165.
[8] Sanatçıları tanımak amacıyla hazırlanmış Görüşme (mülakat) sorularına Ek'ler bölümünde yer verilmiştir.

edebilecek çoğu veriden de faydalanılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma süresince başından sonuna kadar bilimsel bir araştırma metodu olan görüşme tekniği, gözlem tekniği ve araç gereç olarak ses kayıt cihazı, Nota yazım programı konservatuvarın internet ortamındaki bilgi ve belgeler kullanılmış olup veriler nitel ve nicel bir şekilde çalışmaya aktarılmıştır.

III. ARAŞTIRMAYA KONU OLAN BURSA BÜYÜKŞEHİR ORKESTRASI

Bursa Büyükşehir Orkestrası, tarihi ve kökleri itibariyle kadim bir kurumdur. Orkestra, kuruluş tarihi ve kurulmasında etkili olan şahıs ve kurumlar hasebiyle mûsikî geleneğini Bursa şehrinde yaşatan ender bir kurumdur. Orkestranın kuruluşu ve faaliyetlerini günümüzde de devam ettirmesi, Bursa halkı ve mûsikîye gönül verenler için çok mühimdir.

Bursa Büyükşehir Orkestrası, geçmişte Bursa Mûsikî Cemiyeti'nin temelleri üzerine inşa edilmiş bir kurumdur. Bu cemiyetin tarihi 1949'a dayanmaktadır. Bursa Mûsikî Cemiyeti'nin tarihi seyri ise 1928'de kurulan Bursa Türk Ocağı'ndaki musiki çalışmalarıyla başlamış ve ardından 1937 "Belediye Musiki Evi" adıyla mûsikî faaliyetlerine devam etmiştir. O dönemlerde ihtiyaca binaen bir mûsikî derneği kurulması fikri gündeme gelmiş ve 17 Mart 1949'da yerel gazetelerden biri olan Doğru Gazetesi'nde, bir mûsikî cemiyetinin kurulacağı müjdesi verilmiştir. 21 Mart 1949'da Bursa Dağcılık Kulübünde bir toplantı yapılarak derneğin yönetim kadrosu ve üyeleri belirlenmiş ve 9 Mayıs 1949'da resmî olarak Bursa Mûsikî Cemiyeti kurulmuştur.[9]

Bursa Mûsikî Cemiyeti, dernek olduktan sonra da eski geleneğini devam ettirerek mûsikîyi meşk sistemiyle yaşatmaya çalışmıştır. İhsan Hisarlı, M. Baha Pars, Recep Birgit, Cahit Peksayar ve Musa Kumral'ın katkıları, bu cemiyetin dernekleşmesinde etkili olmuştur. Burhan Dikencik, Recep Birgit bu cemiyetten yetişip TRT'de görev almış sanatçılardandır.

Bursa Mûsikî Cemiyeti kuruluşundan günümüze kadar birçok sanatçının yetişmesine vesile olmuştur. Erdinç Çelikkol bu cemiyetin ilerlemesinde, işleyişinde ve kaybolup

[9] Kıyak, "Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Mûsikî", 230.

gitmemesinde önemli bir misyona sahiptir. Hatta cemiyetin en uzun süre şefliğini yapmış ve cemiyeti geleceğe taşımaya çalışmış bir mûsikîşinastır.

Erdinç Çelikkol Bursa Belediye Konservatuvarının kurucularındandır. Bu kurumda icra şefliği, yönetmen ve Türk müziği bölüm başkanlığı görevlerinde bulunmuştur. Önce Bursa Musiki Cemiyeti, ardından Bursa Belediye Konservatuvarı ve daha sonra Bursa Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda da büyük hizmetlerde bulunmuştur.

Erdinç Çelikkol'un Bursa'ya, mûsikî'ye, yetiştirmiş olduğu sanatçılara ve öğrencilerine çok emeği geçmiştir. Bu çalışmada ayrı ayrı incelediğimiz bütün sanatçılar, hocalarından övünçle ve gözleri parlayarak bahsetmektedirler. Ayrıca hocalarının bestekârlık ve sanat anlayışını da ellerinden geldiği kadarıyla devam ettirmeye gayret etmişlerdir. Nitekim Alâeddin Yavaşça, Erdinç Çelikkol'un Bursa'nın musiki hayatına kazandırdıkları için şunları şöylemiştir: *"...son 30-40 yılda musiki yönünden hareketliliği, canlılığı ve kurumlaşmayı, fedâkâr, sebatkâr, cefakeş, müteşebbis ve idealist bir güzel insan, şahsi gayretleriyle Bursa'ya temin edebilmiştir. Bu güzel ve mütevazı insan Erdinç Çelikkol'dan başkası değildir. Çelikkol, Bursa Musiki Cemiyetini izbe köşelerden alıp bugünkü modern hâline getirmiş ve Bursa Belediye Konservatuvarının doğuşunu, yılmadan verdiği büyük mücadelelerden sonra sağlayabilmiştir. Onun kurduğu ve bugüne getirdiği Konservatuvar, sadece Bursalıların değil, bütün Türk musikisi camiasının övünç kaynağı olmuştur*."[10]

Bursa Belediye Orkestrasının temellerinin atılması, görüldüğü gibi evveliyatı yıllar öncesine dayanmaktadır. Halk tabiriyle "Belediye Konservatuvarı" olarak bilinen bu kurum, kuruluşu ve günümüze gelişi itibariyle Bursa'da fevkalade öneme ve değere sahiptir. Bu değer ve önem yalnız onların kıymetli oluşuyla değil, Bursa halkının mûsikîye olan meyli ve mûsikîyle iç içe yaşaması da etkili olmuştur. Bursa bir mûsikî şehridir. Bu şehir nasıl ki tarihi, mimarı ve kültürü ile ön planda ise musikide bu şehrin bir penceresi olmuştur.

Bursa kentinin ve kente bağlı beldelerin mûsıkîye olan meyli, şehrin yüzyıllara dayanan örfi gelenekleri gibi birçok faktör zamanın da mûsikîye dair bir kurumun açılmasını zaruri

[10] Erdinç Çelikkol, *41. Sanat Yılında 150 Eseriyle* (Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi G.D., 1994), 2.

kılmıştır. Bu zaruret meydana geldiğinde Bursa Türk Mûsıkî Derneğinin mûsikî faaliyetleri cemiyet olmaktan ziyade dernekleşmişti ayrıca Halk Eğitim Merkezi de o dönemde mûsikî faaliyetlerini sürdürmekteydi. Birbirlerinden bağımsız olarak yürütmekte oldukları Türk Müziği çalışmalarını, 04.03.1983'te Setbaşı Evlendirme Dairesi (Şimdiki Şehir Kütüphanesi)'nde Bursa Belediye Konservatuarı çatısı altında birleştirmişlerdir.

1 Ekim 1985'te ilk öğrencileriyle 4 yıllık eğitim programına Kültürpark Türkevinde başlamış ve daha sonra Tayyare Kültür Merkezi'ne taşınmak durumunda kalmıştır. Kuruluş yıllarında faaliyetlerini Bursa Musiki Cemiyeti ile paralel yürüten konservatuvar, zamanla kendi icra heyeti sanatçılarını yetiştirebilen bir kurum hâline gelmiştir. Konservatuvarın önceleri cemiyet oluşu, ardından dernekleşmesi ve daha sonra konservatuvar hüviyetine bürünene kadar emek harcayan Erdinç Çelikkol, aynı zamanda konservatuvarın da ilk hocası olmuştur.

Konservatuvarın kurulmasında dönemin Belediye Başkanı Ekrem Barışık'ın katkıları çok fazla olmuştur. Ekrem Barışık'ın Başkanlığındaki Türk Sanat Müziği Yönetim Kurulunda Müdür İlhan Çağlı, Şef Erdinç Çelikkol ile Burhan Dikencik, Altun Altun, Mahmut Hoşağası ve Yaşar Kalıt'tan yer almaktaydı. Konservatuvar müdürlüğünü bir vakitte merhum Avni Anıl'da yürütmüştür. Bu süre zarfında TSM şefliğini de 1984-2000 yılları arasında 16 yıl boyunca aralıksız Erdinç Çelikkol yapmıştır.

Bursa Büyükşehir Orkestrası, görüldüğü gibi tarihi ve kökleri itibariyle kadim bir kurumdur. Bu kurumun oluşumunda bünyesinde sadece Türk Sanat Mûsikî bölümünü barındırmamış aynı zamanda Halk Müziği Bölümü, Bando Şefliği, Çalgıcı Mektebi Roman Orkestrası, Mehteran, Karagöz Halk Dansları olmak üzere altı bölümü daha çatısı altında zamanla toplamıştır.

Konservatuvar eğitimi Türk Sanat Mûsikî bölümü ve Halk Mûsikî bölümünde verilmekte olup Roman Orkestrası bölümünde de yıllık enstrüman dersi verilmektedir. Diğer üç bölüm gerekli görülen görevlerde, özel günlerde, programlarda faaliyet göstermektedir. Bugün birçok öğrencinin mûsikî eğitimi alabildiği nadide bir eğitim kurumu özelliği taşımaktadır. Farklı bölümleri ile faaliyet gösteren ve günümüzde de işlerliğini devam ettiren bu tarihi kurum 1993 yılında "Konservatuar Şube Müdürlüğü", 2007 yılında ise

“Orkestra Şube Müdürlüğü” adı altında Bursa Atatürk Kongre ve Kültür Merkezi Merinos Parkı içerisinde sanat ve eğitim faaliyetlerine dersleri ve konserleriyle devam etmektedir.

Bursa Orkestra Şube Müdürlüğü, her yıl dönemin başında yapmış olduğu yetenek sınavı ile öğrencilerine sınav yapmaktadır. Yetenek sınavında başarı gösteren öğrenciler yukarıda zikretmiş olduğumuz bölümlere belirli kontenjanlarla alınmaktadır. Bursa Orkestra Şube Müdürlüğü eğitim aşamasında Halk Eğitimle birlikte hareket etmektedir. Bu doğrultuda Belediye Konservatuvarı her yılın sonunda öğrencilerine kurs bitirme belgesi vermektedir. 4 yıllık disiplinli bir eğitimin sonunda öğrencilerini mezun etmektedir. Mezun olan öğrencilerine “*Usta Öğretici Belgesi*” vererek almış oldukları eğitimi taçlandırmaktadır.

IV. ARAŞTIRMAYA KONU OLAN TÜRK SANAT MÛSİKÎ BÖLÜMÜ

Türk Sanat Mûsikî Bölümü, kurulması ve eğitim ve öğretim hayatına başlaması 1983 yılına dayanmaktadır. TSM bölümü Bursa Türk Mûsikî Derneği ve Halk Eğitim Merkezinin birlikte hareket etmesiyle kurulmuştur. Nitekim bu iki kurum konservatuvar kurulmadan önce Türk Sanat Mûsikî etkinliklerini birbirlerinden bağımsız bir şekilde devam ettirmekteydi. Ancak 4 Mart 1983 yılında, şimdiki Şehir Kütüphanesinin bulunduğu mevkide Setbaşı Evlendirme Dairesinde Halk Eğitim ve Bursa Mûsikî Cemiyetiyle birlikte mûsikî faaliyetlerinde bulunmaya başlamıştır. Bu faaliyetler iki yıl sonra 1 Ekim 1985’te ilk meyvesini vermiş ve dört yıllık konservatuvar bölümü kurulmuştur.

Türk Sanat Müziği Bölümü, konservatuvar kurulduğunda kurulan ilk bölümlerden bir tanesidir. Nitekim bu bölüme ilerleyen yıllarda birçok bölüm eklenmiştir. Sanat bölümünün kurulması, konservatuvarın temellerinin oluşmasında büyük bir öneme sahiptir. Türk Sanat Müziği Bölümünün kurulmasıyla birlikte bu kurumda İlhan Çağlı ve Avni Anıl müdürlük vazifelerini yerine getirmiş ve bu dönemde konservatuvarın TSM şefliğini 1984-2000 yılları arasında Erdinç Çelikkol yürütmüştür.

Türk Sanat Müziği bölümü, kuruluşundan günümüze kadar mûsikîye büyük hizmetleri dokunmuş solist, korist, hanende, sazendeye sahnesini açmıştır. Nitekim bu alanda

dönemine damga vurmuş birçok duayen sanatçı konservatuvar vesilesiyle Bursa'ya teşrif etmiş ve günümüzde de hâlâ teşrif etmeye devam etmektedir. Bu sanatçılar arasında Alâaddin Yavaşça, Müzeyyen Senar, Avni Anıl, Yusuf Nalkesen, Safiye Ayla, Selâhaddin İçli, Zekâi Tunca, İnci Çayırlı, Yaşar Özel, Cinuçen Tanrıkorur, Amir Ateş, Erol Sayan, Mustafa Sağyaşar, Melihat Gülses, Nusret Yılmaz, İsmail Coşar, Ahmet Özhan, Nesrin Sipahi, Perihan Altındağ Sözeri, Mediha Şen Sancakoğlu, Ziya Taşkent, Metin Milli, Kadri Şençalar, Selâhaddin Altınbaş, , Yıldırım Bekçi, , Kutlu Payaslı, Ali Şenozan, Umut Akyürek, Ela Altın, , Ayşen Birgör, Çiğdem Gürdal, Tuğçe Pala, İhsan Güvenç ,Elif Güreşçi ve Ayşe Taş gibi tanınmış sanatçılar bulunmaktadır.

Türk Sanat Mûsikî Bölümü, yetişmesine vesile olduğu talebeleriyle ayrı bir yere sahip olmuştur. Nitekim burada verilen eğitim ve mûsikî terbiyesi belirli bir kültürün devamı niteliğindedir. Erdinç Çelikkol, Burhan Dikencik, İnci Çayırlı vd. gibi önemli mûsikîşinaslar yetiştirmiş oldukları talebelerle mazilerinde bir gelenek bırakmışlardır. Bu talebeler günümüzde konservatuvar bünyesinde mûsikî eğitimi vermektedirler. Nitekim halihazırda görevli Salih Berkmen ve Fahri Dibekoğlu kurumun en eski öğrencileri olup TSM bölümünde konservatuvar derslerine girmektedir. Bunun dışında burada eğitim almış pek çok sanatçı burada öğrencilere nazariyat, repertuvar ve enstrüman dersi vermektedir.

Türk Sanat Mûsikî Bölümü dönem olarak dört yıl eğitim vermektedir. Dersler nota, solfej, nazariyat, usûl, tavır, repertuar, enstrüman eğitimi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Haftada pazartesi, çarşamba ve perşembe olmak üzere üç gün eğitim veren bu kurum, enstrüman dersleri de dahil yılda 252 saatlik ders vermektedir. Pazartesi ve perşembe günleri öğle eğitimini tercih eden öğrencilerine 14:00 ile 16:30 arası, akşam eğitimi tercih eden öğrencilerine 19:00 ile 21:30 saatlerinde ders vermektedir. Ayrıca çarşamba günleri de enstrüman dersleri vermektedir. Enstrüman dersleri ikinci sınıf seviyesine gelmiş öğrencilere, birinci sınıf sonrası enstrüman seçtirilerek verilmektedir.

Konservatuvarda, enstrüman dersleri için öğrencilerine yalnızca Türk Mûsikî enstrümanlarının eğitimi verilmekte olup batı enstrümanlarında eğitim verilmemektedir. Öğrencilere enstrüman olarak başlıca; Ney, Tambur, Yaylı Tambur, Kanun, Ud, Keman, Klarnet ve Bendir dersleri verilmektedir.

Konservatuvar, eğitim faaliyetlerini kendi kurumundaki sanatçıların hazırlamış olduğu ders kitaplarıyla sürdürmektedir. Nitekim Bursa Orkestra konservatuvarını kazanmış her öğrenciye her dönem için *"Ders Kitabı Seviye 1", "Ders Kitabı Seviye 2", "Ders Kitabı Seviye 3", "Ders Kitabı Seviye 4",* olmak üzere dört adet kitap vermektedir. Dersler, bu seviye kitaplarından basamaklı olarak işlenmektedir. Ders kitapları, Salih Berkmen, Fahri Dibekoğlu, Yusuf Yılmaz, İlker Cansevdi, Kemal Alevli, Esra Gürkan, Salih Taşkın, Ali Çalanlı tarafından, klasik mûsikîye uygun bir şekilde makam, repertuvar, usûl ve teknik bilgileri doğru bir zemine yerleştirilerek oluşturulmuştur.

Türk Sanat Müziği bölümü, eğitim faaliyetlerini sürdürürken aynı zamanda öğrencilerinin öğrenmiş olduğu teorik bilgileri pratiğe aktarması için hanende ve sazendelerinin, konservatuvar okuyan öğrencilerden müteşekkil olduğu, "*Öğrenci Korosu*" ve "*Tasavvuf Korosu*" olmak üzere 2 adet öğrenci korosu kurmaktadır. Bu korolar ile talebelerini sahneye hazırlamakta ve ayrıca periyodik konserler vermektedir. Öğrenci Korosu Kemal Alevli, Tasavvuf Korosu İlker Cansevdi'nin şefliğiyle sahneye hazırlanmaktadır. Ayrıca Bahar Güldüren ve Ayşegül Özgeç yönetimiyle de "*Çocuk Korosu*" çalıştırılmaktadır.

Konservatuvar sanatçıları, bünyesinde eğitim gören öğrencileriyle konser verdiği gibi kendi sanatçı kadrosuyla da periyodik çalışmalar gerçekleştirip sahne almaktadır. Bu kadro ise "*Türk Sanat Müziği İcrâ Heyeti*" adı altında her ay periyodik konser vermektedir. İcra Heyeti konserleri ekim ayında başlayıp nisan ayına kadar sürmektedir. İcra Heyeti konser çalışmaları konserlerden bir ay önce ve her yılın eylül ayında başlamaktadır. Bu çalışmalar solist ve sazende ekibiyle şef gözetiminde gerçekleştirilmektedir. Şef olarak Salih Berkmen, Fahri Dibekoğlu, Salih Taşkın, Serkan Gençerler ve Meriç Ersal konser yönetimini üstlenmektedir.

Türk Sanat Mûsikî Bölümü'nden mezun olarak TRT ve Kültür Bakanlığı Mûsikî Korolarının İstanbul, Ankara, İzmir ve Bursa şubelerinde görev yapmakta olan Güzin Değişmez, Ertuğrul Erkişi, Aslıhan Erkişi, Tuğberk Çelikkol, Atilla Perçin, Cemil Atikoğlu, Ertan Bilgi, Mustafa Mutlu, Bülent Anıtsoy, Nurinnisa Eroğlu gibi birçok sanatçılar bulunmaktadır. Türk Sanat Mûsikî Bölümü'nden nice öğrenci mezun olmaya devam etmekte ve klasik mûsikîmize hoş sadâ bırakmaktadırlar.

Bursa Belediye Konservatuvarı, 40 yıllık bir maziye sahip bir kurumdur. Konservatuvar gelenek ve göreneklere sahip çıkarak Bursa'da kök salmış ve günümüze kadar varlığını sürdürmüş kadim bir kurumdur.

BİRİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARININ BESTELERİ

1.1. BESTESİ BULUNAN SANATÇILAR

NO	İSİM-SOYİSİM	ENSTRÜMAN
1	Yusuf Yılmaz	Ney
2	İlker Cansevdi	Solist
3	Salih Berkmen	Solist
4	Oğuz İmrak	Kanun
5	Gökay Usludur	Solist
6	Kemal Alevli	Solist
7	Fahri Dibekoğlu	Solist
8	Salih Taşkın	Solist
9	Ali Çalanlı	Kanun
10	Ömer Göktepeliler	Yaylı Tanbur
11	Ümit Tok	Solist
12	Meriç Ersal	Solist

Tablo I BBO TSMB Sanatçıları

Bursa Büyükşehir Belediye Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü bünyesinde 30 sanatçı bulundurmaktadır. Bu sanatçılardan 12 sanatçı Dinî Mûsikî eser bestelemiştir. Konservatuvar çatısı altında bulunan ve eser besteleyen 12 sanatçıdan 8 sanatçı bu kurumda solist olarak görev almaktadır. Bu sanatçılar; İlker Cansevdi, Salih Berkmen, Gökay Usludur, Kemal Alevli, Fahri Dibekoğlu, Salih Taşkın, Ümit Tok ve Meriç Ersal'dır.

Solist olan bu sanatçılar aynı zamanda enstrüman da icra edebilmektedir. Nitekim İlker Cansevdi Ritim, Salih Berkmen Ud, Gökay Usludur Ud, Kemal Alevli Ud, Fahri Dibekoğlu Kanun, Salih Taşkın Tambur, Ümit Tok Ud, Meriç Ersal Ud enstrümanı da icra edebilmektedir. Diğer eser besteleyen 4 sanatçıdan Yusuf Yılmaz Ney, Ömer Göktepeliler Yaylı Tambur, Oğuz imrak ve Ali Çalanlı Kanun sanatçısı olarak kurumda görev almaktadır.

1.2. SANATÇILARIN BESTE DAĞILIM

NO	İSİM	BESTE SAYISI
1	İlker Cansevdi	23
2	Yusuf Yılmaz	15
3	Oğuz İmrak	13
4	Salih Berkmen	11
5	Kemal Alevli	9
6	Gökay Usludur	7
7	Fahri Dibekoğlu	5
8	Salih Taşkın	3
9	Ali Çalanlı	1
10	Ömer Göktepeliler	1
11	Ümit Tok	1
12	Meriç Ersal	1
		Toplam: 90

Tablo II TSMB Sanatçılarının Beste Sayısı

Bursa Büyükşehir Belediye Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü sanatçıları günümüze kadar toplamda 90 adet dini beste bestelemiştir. Bu bestelerden 23'ü İlker Cansevdi'ye, 15'i Yusuf Yılmaz'a, 13'ü Oğuz İmrak'a , 11'i Salih Berkmen'e, 9'u Kemal Alevli'ye, 8'i Gökay Usludur'a, 5'i Fahri Dibekoğlu'na, 3'ü Salih Taşkın'a ve diğer kalan 4 adet beste Ali Çalanlı, Ömer Göktepeliler, Ümit Tok ve Meriç Ersal'a aittir.

En fazla eser (23) İlker Cansevdi tarafından Dinî Mûsikîye kazandırılmıştır. İlker Cansevi'yi Yusuf Yılmaz (15), Oğuz İmrak (13), Salih Berkmen (11) takip etmektedir. Nitekim Salih Berkemen'in bestelemiş olduğu 11. bestesinin (16 sayfalık) Mevlevî Âyini olduğu da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. En az eser besteleyen sanatçılar ise birer besteleri ile Ali Çalanlı, Ömer Göktepeliler, Ümit Tok ve Meriç Ersal olmuştur. Diğer sanatçıların beste sayıları 3 ve 9 beste arasında değişim göstermektedir.

1.3. SANATÇILARIN ULAŞILAN BESTELERİ

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	İlahî	Muhayyer Kürdi	Curcuna Yürük Semâî	Niyâzî-î Mısrî Hz.
2	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	İlâhi	Eviç	Sofyân	Niyâzî-î Mısrî Hz.
3	Evvelimde Dinmez İdi Âh û Efgânım Benim	İlâhi	Nihâvend	Devr-i Revân	Niyâzî-î Mısrî Hz.
4	Kalplerde İmanın Aşkı Başlarında Can Hüseyin	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Özkan Günal
5	Gülistân-ı Dil ü Cânda Açıldı	İlâhi	Sûzinâk	Curcuna	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
6	Gül Gibi Dil-şâd Olun Ey Âşıkân	İlâhi	Mahur	Düyek	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
7	Adım Adım İleri Beş Alemden İçeri	İlâhi	Nihâvend	Sofyân	Âşık Yûnus
8	Sana Direm Bâd-ı Sabâ	İlâhi	Muhayyer Sünbüle	Sofyân	Âşık Yûnus
9	İş Bu Vücud Şehrine Bir Dem Giresin Gelir	İlâhi	Isfahan	Sofyân	Yûnus Emre
10	Sensin Kerîm Sensin Rahîm	İlâhi	Şevkefzâ	Sofyân	Yûnus Emre
11	Geldi Geçti Ömrüm Benim	İlâhi	Uzzâl	Devr-i Revân	Yûnus Emre
12	Hû Diyelim Hâk İçin	İlâhi	Nihâvend	Sofyân	Arife Aktuğ
13	Bilmem Ne Hâl Oldu Bana	İlâhi	Ferahnâk	Sofyân	Mahmûd Bahreddin
14	İlâhî Nüh-felekler Arş- ı Rahman Hep Senindir	İlâhi	Segâh	Devr-i Revân	Abdullah Nazırlı

15	Gel Ey Gönül Gönülden	İlâhi	Kûçek	Sofyân	Abdullah Nazırlı
16	Uyan Gafletten Ey Naim	İlâhi	Acem Kürdi	Sofyân	Niyâzi-î Mısri Hz.
17	Allah Emrin Tutalım	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Yûnus Emre
18	Alma Tenden Cânımı	İlâhi	Rast	Sofyân	Yûnus Emre
19	İsmi Sübhan Virdin Mi Var	İlâhi	Eviç	Sofyân	Yûnus Emre
20	Ali Almış Sancağını Eline	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Yûnus Emre
21	Her Kaçan Anarsam Seni	İlâhi	Hüzzam	Yürük Semâî	Âşık Yunus
22	Gelen Gelsin Bugün Meydan-ı Aşka	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	İsmail Hakkı Bursevî Hz.
23	Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşka	İlâhi	Nikriz	Sofyân	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
24	Hakk'a Âşık Olanlar	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Üftâde Hz.
25	Kim Umar Senden Vefâyı	İlâhi	Hüzzam	Düyek	Aziz Mahmud Hüdâyî Hz.
26	Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet	İlâhi	Karcığar	Sofyân	Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti (K.S)
27	Ne Ararsın Ey Berri	İlâhi	Acem Kürdi	Sofyân	Muhammed Nasuhi Hz.
28	Sakın Terk-î Edebden Kuy -î Mahbûb-î Hüdâ Dır Bu	İlâhi	Acem Kürdi	Devr-î Hindi	Nâbi

29	Ya Rab Beni Affeyle İsyanıma Bakma	İlâhi	Müsteâr	Yürük Semâî	Prizrenli Hacı Ömer Lütfi
30	Halk İçinde Ehl-î Rahmân Ehl-î Şeytan Bellidir	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	Düyek	Hâfız Abdullah Nâzırlı
31	Pür- Safâdır Gönlümüz Yârın Hevâsıyla Gezer	İlâhi	Nevâ	Sofyân	Es Seyyid Osman Hulûsi Darendevi Hz.
32	Âbidân-ı Mustafâyız Biz Hüseynilerdeniz	İlâhi	Hüseyni Zemzeme	Düyek	Hilmi Dede
33	Pirim Bağdat'ta Yatar	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	Sofyân	Lâ Edri
34	Ey Kardeşim Geçer Ömür	İlâhi	Segâh	Sofyân	Avni İnci
35	Kadir Gecesi	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Murat Kemal Kocaballı
36	Dünya Nimetine Boşuna Kandım	İlâhi	Beyâti	Sofyân	Selçuk Öden
37	Sebebe Sarılma Şikâyet Vardır	İlâhi	Neveser	Sofyân	Hidâyet Peker
38	Gül Bahane	İlâhi	Kürdi	Sofyân	Bestâmi Yazgan
39	Gele Deccâl Gele Gele	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Niyâzi-î Mısri Hz.
40	Ey Cânımâ Cânânım	İlâhi	Kürdi	Sofyân	Yûnus Emre
41	Şükrü Minnet Eylerim Hâlıkı Ekvâna Ben	İlâhi	Acem Âşîrân	Devr-i Hindi - Yürük Semâî	Abdullah Nazırlı
42	Hamd-ü Senâ Eylerim	İlâhi	Eviç	Sofyân	Abdullah Nazırlı

43	Ey Resul-i Mücteba ! Sen Rahmet-Rahmân Mısın?	İlâhi	Sabâ Zemzeme	Devr-i Revân	Abdullah Nazırlı
44	Zâhiri Seyr-Eyleyip de Etme İnkâr	İlâhi	Hüzzam	Müsemmen	Abdullah Nazırlı
45	Âlemde Her Ne Varsa Bir Allah Der Bir Allah	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Abdullah Nazırlı
46	Bizde Hak Aşkının Tecellisi Var	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Özkan Günal
47	Vahdet Deryasına Girmek İstersen	İlâhi	Beyâti	Sofyân	Özkan Günal
48	Varmı Ben Gibi Yüzüm Kara	İlâhi	Hicâz	Sofyân	O. Nuri Kepenekoğlu
49	Mevlevî Âyîn-î Şerîf	Âyîn-i Şerîf	Eviç	-	Mevlânâ Celâleddîn-î Rûmî
50	Gel Ey Derviş Hakkı Bulayım Dersen	İlâhi	Sûzinâk	Sofyân	Yûnus Emre
51	Alma Tenden Canımı	İlâhi	Hicazkâr	Düyek	Yûnus Emre
52	Bir Şaha Kul Olmak Gerek	İlâhi	Eviç	Sofyân	Yûnus Emre
53	İşitin Ey Yarenler Aşk Bir Güneşe Benzer	İlâhi	Rast	Sofyân	Yûnus Emre
54	Sensin Kerim Sensin Rahim	İlâhi	Muhayyer	Sofyân	Yûnus Emre
55	Alemler Nura Gark Oldu	İlâhi	Hicâz	Nim Sofyân	Âşık Yûnus
56	Sure-i Kadirde Hak Celle Âla	İlâhi	Eviç	Sofyân	Muzaffer Ozak
57	Derdü Gamdan Âzâd Et	İlâhi	Gülizar	Sofyân	Muzaffer Ozak
58	Aşık Olmuşam Ben Güle	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Nim Sofyân	Muzaffer Ozak

59	Affet İsyanım Benim	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Muzaffer Ozak
60	Noldu Bu Gönlüm	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Hacı Bayram Veli
61	Es Subhu Beda Min Tâl Âtihi	Şuğul	Hüzzam	Sofyân	Lâ Edri
62	Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Sofyân	Oğuz İmrak
63	Aşkın Aldı Benden Beni	İlâhi	Hicâz	Devr-i Hindi	Yûnus Emre
64	Bir Kez Gönül Yıktın İse	İlâhi	Bayatî Araban	Müsemmen	Yûnus Emre
65	Yıllar Geçiyor ki Ya Muhammed	İlâhi	Hüzzam	Devr-i Hindi	M. Akif Ersoy
66	Girdiğim Gül Bahçesinde	İlâhi	Uzzâl	Düyek	Özkan Günal
67	Aslımın Kemali Hak Tecellisi	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Özkan Günal
68	Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir	İlâhi	Hicazkâr	Düyek	Abdullah Nazırlı
69	Bir Misafir Teşrif Etti	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Selamettin Ünal
70	Ey Bu Cümle Kainatın Aslını Bir Can Eden	İlâhi	Hicâz	Düyek	Niyâz-î Mısri Hz.
71	Cân Kuşunun Her Zaman Ezkârıdır Vâridât	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Niyâz-î Mısri Hz.
72	Hak Yolunun Rehberi Nefesidir Kamilin	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Niyâz-î Mısri Hz.
73	Âteş-î Hicrinle Can Durmaz Figâna Başlar	İlâhi	Muhayyer	Düyek	Niyâz-î Mısri Hz.
74	Ne Zaman Anarsam Seni	İlâhi	Hicâz	Düyek	Yûnus Emre
75	Dehalet	İlâhi	Hicâz	Düyek	Muzaffer Ozak

76	Sine-i Aşkımı Sorma Tabibi Lokman İstemem	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Sofyân	Özkan Günal
77	Nedir Senin Söyle Kulluk Dediğin	İlâhi	Uşşak	Sofyân	Özkan Günal
78	Aşığın Yaşları Maşuğa Akar	İlâhi	Hicâz	Düyek	Özkan Günal
79	Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selam Olsun	İlahî	Muhayyer Kürdi	Curcuna	Yûnus Emre
80	Ciğer Yanar Kebâp Olur Ömür Biter Akşam Olur	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Faik Deniz
81	Hakk'ı Zikre Varalım Hak Erenler Olalım	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Sofyân	Faik Deniz
82	Alem Bekledi Seni O Kutlu Gelişini	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Fatma Köpoğlu
83	Kalp Yanmadan El Olmaz	İlâhî	Hicâz	Sofyân	Osman Nuri Kepenekoğlu
84	Canını Aşk Yoluna Vermeyen Âşık Mıdır	İlâhi	Hüzzam	Oynak	Yûnus Emre
85	İsmi Sübhân Virdin Mi Var	İlâhi	Sûz-i Dil	Semâî	Yûnus Emre
86	Sordum Sarı Çiçeğe	İlâhi	Sûz-i Dil	Sofyân	Âşık Yûnus
87	Rumda Acemde Âşık Olduğum	İlâhi	Hüseyni	Düyek	Yûnus Emre
88	Bir Garipsin Şu Dünyada Gülme Gülme Ağla Gönül	İlâhi	Kürdi	Sofyân	Yûnus Emre
89	Bilmez Oldum Halimi	İlâhi	Uşşak	Curcuna	Ümit Tok
90	Âlemler Müştâk Sana	İlâhi	Kürdili Hicazkâr	Sofyân	Âşık Yûnus

Tablo III Sanatçıların Dini Mûsikî Besteleri

1.4. SANATÇILARIN BESTELERİNDE KULLANDIĞI FORMLAR

FORM[11]	ADET
İlâhî	88
Şuğul	1
Mevlevi Âyin Şerif	1

Tablo IV Dini Mûsikî Bestelerinin Formları

Türk Din Mûsikîmiz kavranması ve anlayışı kolay olması hasebiyle icra edildiği yere göre "câmi mûsikîsi formları" ve "tekke musikisi formları" şeklinde iki bölümden oluşmaktadır. Aynı zamanda her iki formda icra edilenler içinde "cami ve tekke mûsikisî ortak formları" olarak da tasnif edilmiştir.

Türk Sanat Müziği Bölümü sanatçılarının bestelemiş olduğu eserler Dinî Mûsikî formuna aittir. Sanatçıların bestelemiş olduğu 88 adet ilâhi cami ve tekke musikisinin ortak bir formu olan ilâhi formunda bestelenmiştir. Nitekim ilâhiler, camilerde yapılan ibadetler arasında, tekkelerde ise tarikatların büyüklerini öven ilahiler olarak sınıflandırılmıştır.

Bestelenen eserler içerisinde bir adet şuğul formunda eser bulunmaktadır. Şuğuller cami ve tekke musikisinin ortak bir formudur. Şuğuller ayrıca Dinî Mûsikî bestekârları tarafından Türk Mûsikîsi makam ve usulleriyle bestelenen güftesi Arapça olan ilahilerdir.

Türk Sanat Müziği Bölümü sanatçılarının 90 bestesi içerisinde 1 adet de Mevlevî Âyini Şerif bestelediğine de ulaşılmıştır. Mevlevî Âyini Şerif tekke musikisi formlarından bir formdur. Bestelenmesi güç, sanatsal manada belirli bir nazari donanım ve birikim isteyen sanatsal düzeyi yüksek bir eserdir.

[11] Formlar hakkında detaylı bilgi için bkz. İsmail Hakkı Özkan, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri: Kudüm Velveleleri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2006), 96.

1.5. BESTELENEN ESERLERİN MAKAMLARI

NO	MAKAM	SAYI
1	Hicâz	12
2	Hüzzam	11
3	Eviç	6
4	Hüseyni	5
5	Kürdilihicazkâr	5
6	Muhayyer Kürdi	5
7	Acem Kürdi	3
8	Nihâvend	3
9	Kürdi	3
10	Hicazkâr	2
11	Beyâti	2
12	Muhayyer	2
13	Rast	2
14	Sûzinâk	2
15	Uşşak	2
16	Uzzâl	2
17	Zirgüleli Sûzinâk	2
18	Sûz-i Dil	2
19	Bayati Araban	1
20	Ferahnâk	1
21	Gülizar	1
22	Hüseyni Zemzene	1
23	Isfahan	1
24	Karcığâr	1
25	Kûçek	1
26	Mahur	1
27	Muhayyer Sünbüle	1
28	Müsteâr	1
29	Nevâ	1
30	Neveser	1
31	Nikriz	1
32	Sabâ Zemzeme	1
33	Segâh	1
34	Acem Aşiran	1
35	Şevkefzâ	1

Tablo V Bestelerde Tercih Edilen Makamlar

1.6. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve MAKAM DAĞILIMI

MAKAM	Yusuf Yılmaz	İlker Cansevdi	Salih Berkmen	Oğuz İmrak	Gökay Usludur	Kemal Alevli
Hicâz	-	1	3	1	1	4
Hüzzam	-	4	1	2	3	-
Eviç	1	1	2	2	-	-
Hüseyni	1	1	1	1	-	-
K. Hicazkâr	-	1	-	-	-	3
M. Kürdi	1	-	-	2	-	-
A. Kürdi	-	3	-	-	-	-
Hicazkâr	-	-	-	1	1	-
Kürdi	-	1	1	-	-	-
Nihâvend	3	-	-	-	-	-
Beyâti		1	1		-	-
Muhayyer	-	-	-	1	-	1
Rast	-	1	-	1	-	-
Sûzinâk	1	-	-	1	-	-
Uşşak	-	-	-	-	-	1
Uzzâl	1	-	-	-	1	-
Z. Sûzinâk	-	2	-	-	-	-
Acem Aşiran	-	-	1	-	-	-
B. Araban	-	-	-	-	1	-
Ferahnâk	1	-	-	-	-	-
Gülizar	-	-	-	1	-	-
H. Zemzeme	-	1	-	-	-	-
Isfahan	1	-	-	-	-	-
Karcığâr	-	1	-	-	-	-
Kûçek	1	-	-	-	-	-
Mahur	1	-	-	-	-	-
M. Sünbüle	1	-	-	-	-	-
Müsteâr	-	1	-	-	-	-
Nevâ	-	1	-	-	-	-
Neveser	-	1	-	-	-	-
Nikriz	-	1	-	-	-	-
Sabâ Zemzeme	-	-	1	-	-	-
Segâh	1	1	-	-	-	-
Sûz-î Dil	-	-	-	-	-	-
Şevkefzâ	1	-	-	-	-	-

MAKAM	Fahri Dibekoğlu	Salih Taşkın	Ali Çalanlı	Ömer Göktepeliler	Ümit Tok	Meriç Ersal
Hicâz	2	-	-	-	-	-
Hüzzam	-	1	-	-	-	-
Eviç	-	-	-	-	-	-
Hüseyni	1	-	1	-	-	-
Kürdilihicazkâr	-	-	-	-	-	1
M. Kürdi	1	-	-	-	-	-
Acem Kürdi	-	-	-	-	-	-
Hicazkâr	-	-	-	-	-	-
Kürdi	-	-	-	1	-	-
Nihâvend	-	-	-	-	-	-
Beyâti	-	-	-	-	-	-
Muhayyer	1	-	-	-	-	-
Rast	-	-	-	-	-	-
Sûzinâk	-	-	-	-	-	-
Uşşak	-	-	-	-	1	-
Uzzâl	-	-	-	-	-	-
Z. Sûzinâk	-	-	-	-	-	-
Acem Aşiran	-	-	-	-	-	-
Bayati Araban	-	-	-	-	-	-
Ferahnâk	-	-	-	-	-	-
Gülizar	-	-	-	-	-	-
H. Zemzene	-	-	-	-	-	-
Isfahan	-	-	-	-	-	-
Karcığâr	-	-	-	-	-	-
Kûçek	-	-	-	-	-	-
Mahur	-	-	-	-	-	-
M. Sünbüle	-	-	-	-	-	-
Müsteâr	-	-	-	-	-	-
Nevâ	-	-	-	-		-
Neveser	-	-	-	-	-	-
Nikriz	-	-	-	-	-	-
Sabâ Zemzeme	-	-	-	-	-	-
Segâh	-	-	-	-	-	-
Sûz-î Dil	-	2	-	-	-	-
Şevkefzâ	-	-	-	-	-	-

Tablo VI Sanatçı ve Makam Dağılımı

Sanatçılar 35 farklı makamda eser bestelemiştir. 12 adet beste ile Hicâz makamı daha fazla bestelenmiştir. Hicâz makamını en fazla Kemal Alevli (4) tercih etmiştir.

1.7. BESTELENEN ESERLERİN GÜFTEKÂRLARI

NO	GÜFTEKÂR	SAYI
1	Yûnus Emre	21
2	Niyâzî-î Mısrî Hz.	9
3	Hafız Abdullah Nazırlı	9
4	Özkan Günal	7
5	Âşık Yûnus	6
6	Muzaffer Ozak	5
7	İsmail Hakkı Bursevi Hz.	4
8	Lâ Edri (Bilinmiyor)	2
9	Faik Deniz	2
10	Osman Nuri Kepenekoğlu	2
11	Üftade Hz.	1
12	Aziz Mahmud Hûdayî Hz.	1
13	Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti	1
14	Muhammed Nasuhi Hz.	1
15	Nâbi	1
16	Prizrenli Hacı Ömer Lütfi	1
17	Es Seyyid Osman Hulûsi Darendevi	1
18	Hilmi Dede	1
19	Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi	1
20	Hacı Bayram-ı Veli	1
21	Mehmet Akif Ersoy	1
22	Arife Aktuğ	1
23	Avni İnci	1
24	Murat Kemal Kocaballı	1
25	Selçuk Öden	1
26	Hidayet Peker	1
27	Bestami Yazgan	1
28	Mahmûd Bahreddin	1
29	Ümit Tok	1
30	Oğuz İmrak	1
31	Selamettin Ünal	1
32	Fatma Küpoğlu	1

Tablo VII Tercih Edilen Güftekârlar

1.8. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve GÜFTEKÂR DAĞILIMI

GÜFTEKÂR	Yusuf Yılmaz	İlker Cansevdi	Salih Berkmen	Oğuz İmrak	Gökay Usludur	Kemal. Alevli
Yûnus Emre	4	4	1	5	2	1
Niyâz-î Mısri Hz.	3	1	1	-	-	4
Hafız Abdullah Nazırlı	2	1	5	-	1	-
Özkan Günal	1	-	2	-	2	3
Âşık Yûnus	1	1	-	1	-	-
Muzaffer Ozak	-	-	-	4	-	1
İsmail Hakkı Bursevi Hz.	2	2	-	-	-	-
Lâ Edri (Bilinmiyor)	-	1	-	1	-	-
Faik Deniz	-	-	-	-	-	-
Mahmûd Bahreddin	1	-	-	-	-	-
Üftade Hz.	-	1	-	-	-	-
Aziz Mahmud Hûdai Hz.	-	1	-	-	-	-
Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti	-	1	-	-	-	-
Muhammed Nasuhi Hz.	-	1	-	-	-	-
Nâbi	-	1	-	-	-	-
Prizrenli Hacı Ömer Lütfi	-	1	-	-	-	-

Es Seyyid Osman Hulûsi Darendevi	-	1	-	-	-	-
Hilmi Dede	-	1	-	-	-	-
Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi	-	-	1	-	-	-
Hacı Bayram-ı Veli	-	-	-	1	-	-
Mehmet Akif Ersoy	-	-	-	-	1	-
Arife Aktuğ	1	-	-	-	-	-
Avni İnci	-	1	-	-	-	-
Murat Kemal Kocaballı	-	1	-	-	-	-
Selçuk Öden	-	1	-	-	-	-
Hidayet Peker	-	1	-	-	-	-
Bestami Yazgan	-	1	-	-	-	-
Osman Nuri Kepenekoğlu	-	-	1	-	-	-
Ümit Tok	-	-	-		-	
Oğuz İmrak	-	-	-	1	-	-
Selamettin Ünal	-	-	-	-	1	-
Fatma Küpoğlu	-	-	-	-	-	-

GÜFTEKÂR	Fahri Dibekoğlu	Salih Taşkın	Ali Çalanlı	Ömer Göktepeliler	Ümit Tok	Meriç Ersal
Yûnus Emre	1	2	1	1	-	-
Niyâz-î Mısri Hz.	-	-	-	-	-	-
Hafız Abdullah Nazırlı	-	-	-	-	-	1
Özkan Günal	-	-	-	-	-	-
Âşık Yûnus	-	1		-	-	-
Muzaffer Ozak	-	-	-	-	-	-
İsmail Hakkı Bursevi Hz.	-	-	-	-	-	-
Lâ Edri (Bilinmiyor)	-	-	-	-	-	-
Faik Deniz	2	-	-	-		-
Mahmûd Bahreddin	-	-	-	-	-	-
Üftade Hz.	-	-	-	-	-	-
Aziz Mahmud Hûdai Hz.	-	-	-	-	-	-
Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti	-	-	-	-	-	-
Muhammed Nasuhi Hz.	-	-	-	-	-	-
Nâbi	-	-	-	-	-	-
Prizrenli Hacı Ömer Lütfi	-	-	-	-	-	-
Es Seyyid Osman Hulûsi Darendevi	-	-	-	-	-	-

Hilmi Dede	-	-	-	-	-	-
Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi	-	-	-	-	-	-
Hacı Bayram-ı Veli	-	-	-	-	-	-
Mehmet Akif Ersoy	-	-	-	-	-	-
Arife Aktuğ	-	-	-	-	-	-
Avni İnci	-	-	-	-	-	-
Murat Kemal Kocaballı	-	-	-	-	-	-
Selçuk Öden	-	-	-	-	-	-
Hidayet Peker	-	-	-	-	-	-
Bestami Yazgan	-	-	-	-	-	-
Osman Nuri Kepenekoğlu	1	-	-	-	-	-
Ümit Tok	-	-	-	-	1	-
Oğuz İmrak	-	-	-	-	-	-
Selamettin Ünal	-	-	-	-	-	-
Fatma Küpoğlu	1	-	-	-	-	-

Tablo VIII Sanatçı ve Güftekâr Dağılımı

Türk Sanat Müziği Bölümü sanatçıları bestelemiş olduğu 90 Dinî Mûsikî bestede 32 farklı güftekâr da eserlerini bestelemişlerdir. Bu güftekârlar içerisinde 21 adet güftesi ile Yunus Emre'nin besteleri daha fazla yer almaktadır. Yûnus Emre'yi daha sonra Niyâzî-î Mısrî Hz. (9) ve Hafız Abdullah Nazırlı (9) takip etmektedir. Yusuf Yılmaz ve İlker Cansevdi 4 Dinî Mûsikî bestesinde Yûnus Emre güftelerine en fazla yer veren bestekârlardan olmuştur. Bestelerin güftelerinde dikkat çekici bir diğer nokta ise kadın güftekârlardan Fatma Küpoğlu'nun güftesine Fahri Dibekoğlu, Arife Aktuğ'un güftesine ise Yusuf Yılmaz'ın bestelediği görülmektedir.

1.9. BESTELENEN ESERLERİN USÛLLERİ

NO	USÛL	SAYI
1	Sofyân	52
2	Düyek	16
3	Devr-i Revân	4
4	Curcuna	3
5	Devr-î Hindi	3
6	Yürük Semâî	2
7	Müsemmen	2
8	Nim Sofyân	2
9	Curcuna/Yürük Semâî	1
10	Devr-i Hindi/Yürük Semâî	1
11	Oynak	1
12	Semâî	1

Tablo IX Bestelerin Usûlleri

1.10. BESTELENEN ESERLERİN SANATÇI ve USÛL DAĞILIMI

USÛL	Yusuf Yılmaz	İlker Cansevdi	Salih Berkmen	Oğuz İmrak	Gökay Usludur	Kemal Alevli
Sofyân	9	16	7	10	2	2
Düyek	1	4	-	1	2	7
Devr-i Revân	3	-	1	-	-	-
Curcuna	2	-	-	-	-	-
Devr-î Hindi	-	1	1	-	2	-
Yürük Semâî	-	2	-	-	-	-
Müsemmen	-	-	1	-	1	-
Nim Sofyân	-	-	-	2	-	-
Curcuna/ Yürük Semâî	-	-	-	-	-	-
Devr-i Hindi/ Yürük Semâî	-	-	-	-	-	-
Oynak	-	-	-	-	-	-
Semâî	-	-	-	-	-	-
USÛL	Fahri Dibekoğlu	Salih Taşkın	Ali Çalanlı	Ömer Göktepeliler	Ümit Tok	Meriç Ersal
Sofyân	4	1	-	1	-	1
Düyek	-	-	1	-	-	-
Devr-i Revân	-	-	-	-	-	-

Curcuna	1				1	
Devr-î Hindi	-	-	-	-	-	-
Yürük Semâî	-	-	-	-	-	-
Müsemmen	-	-	-	-	-	-
Nim Sofyân	-	-	-	-	-	-
Curcuna/ Yürük Semâî	-	-	-	-	-	-
Devr-i Hindi/ Yürük Semâî	-	-	-	-	-	-
Oynak	-	1	-	-	-	-
Semâî	-	1	-	-	-	-

Tablo X Bestekârların Kullandığı Usûller

Sanatçılar bestelemiş olduğu 90 adet bestede 12 farklı usul kullanmıştır. Sofyân usulünde 52 adet beste bestelenmiştir. En fazla beste sofyân usulü ile bestelenmiştir. Sofyan usulünden sonra Düyek (16) usulü daha çok tercih edilmiştir.

Sofyan usulünde en fazla eser besteleyen sanatçı İlker Cansevdi (16) olmuştur. İlker Cansevdi'yi bu usulde Oğuz İmrak (10) ve Yusuf Yılmaz (9) takip etmektedir. Diğer bestelerde sanatçılar Devr-i Revân (4), Curcuna (3), Devr-i Hindi (3), Yürük Semâi (2), Müsemmen (2), Nim Sofyan (2), Oynak (1), Semâi'i (1) usullerini kullanmışlardır.

Tabloda yer alan Curcuna/ Yürük Semâi (1) ile Devr-i Hindi/ Yürük Semâi (1) usulleri değişmeli olarak bestelenmiştir. Bu eserler bir beste de 2 usulü bir arada barındırdığı için sayı değerleri ilk usule eklenmiş olup tabloda sadece isimleri yazılmıştır. Sanatçıların usul bilgileri ikinci bölümde daha geniş izâh edilmiştir.

1.11. TRT ARŞİVİNE KAYIT BESTELER ve REPERTUVAR NUMARALARI

NO	BESTE ADI	BESTEKÂR	FORMU	MAKAMI	REP. NO
1	Gel Ey Gönül Gönülden	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Kûçek	23255
2	Geldi Muhammmed Olduk Biz Ümmet	İlker Cansevdi	İlâhi	Karcığar	23268
3	Halk İçinde Ehli Rahman Ehli Şeytan Bellidir	İlker Cansevdi	İlâhi	Zirgüleli Suzinâk	23247
4	Hamd-û Senâ Eylerim	Salih Berkmen	İlâhi	Eviç	23253
5	Eviç Mevlevî Âyîn-i Şerif	Salih Berkmen	Ayin-i Şerif	Eviç	SE3924
6	Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir	Gökay Usludur	İlâhi	Hicazkâr	*[12]

Tablo XI TRT Arşivine Kayıtlı Besteler ve Rep. No

Bestelenen eserler içerisinde 6 adet beste TRT'nin arşivine kayıt olmuştur. Eserlerin repertuvar numaraları yukarıda tabloda görüldüğü gibi verilmiştir. Bestelenen birçok eser içerisinde sadece 6 bestenin TRT'nin arşivine kayıt olması, sanatçıların bestelemiş olduğu çoğu eserini TRT'ye onaylanması için göndermemesinden kaynaklıdır.

Sanatçıların bestelemiş olduğu diğer Dinî Mûsikî bestelerini de göndermesi durumunda bu sayının artacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda sanatçıların göndermiş olduğu hali hazırda TRT'den onay beklediği besteleri de mevcuttur. Bestelenen eserlerin TRT'nin arşivine kayıt olması sanatçıların bestelemiş olduğu Dinî Mûsikî eserlerinin sanatsal ve nazari değerinin onanması adına da değerli görülmektedir.

[12] *TRT arşivine kaydolan bu beste arşive kaydolduğu bilinmekte ancak repertuvar numarasına ulaşılamamaktadır bkz. İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri Tasavvuf Musikisi Serisi 1*, haz. Erdoğan Tozoğlu vd. (Ankara: Han Vakfı Yayınları, 2018), 9.

1.12. ÖDÜL ve DERECE KAZANAN BESTELER

NO	BESTENİN İSMİ	BESTEKÂR	YARIŞMA ADI	ÖDÜL/DERECE
1	Sensin Kerîm Sensin Rahîm	Yusuf Yılmaz	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik
2	Gel Ey Gönül Gönülden	Yusuf Yılmaz	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	İkinci
3	Alma Tenden Cânımı	İlker Cansevdi	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik
4	Halk İçinde Ehl-î Rahmân Ehl-î Şeytan Bellidir	İlker Cansevdi	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik
5	Hamd-ü Senâ Eylerim	Salih Berkmen	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik
6	Sensin Kerîm Sensin Rahîm	Oğuz İmrak	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik
7	Bir Kez Gönül Yıktın İse	Gökay Usludur	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Jüri Özel
8	Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir	Gökay Usludur	İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması	Teşvik

Tablo XII Ödül ve Derece Kazanan Besteler

Dinî Mûsikî besteler içerisinde 8 adet beste ödül almış ve dereceye girmiştir. Bu bestelerin ödül alması sanatçıların beste faaliyetlerine olan ilgisini arttırmıştır. Dinî bestelerin mûsikîye kazandırılması adına beste faaliyetleri, yarışmalar sanatçılar için teşvik edici bir unsur hüviyetine büründüğü görülmüştür.

1.13. BESTELENEN ESERLERİN BESTEKÂRI ve BESTE TARİHİ

NO	BESTENİN İSMİ	BESTEKÂR	FORMU	MAKAMI	B. TARİHİ
1	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	Yusuf Yılmaz	İlahî	Muhayyer Kürdi	13.01.2019
2	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Eviç	24.03.2019
3	Evvelimde Dinmez İdi Âh û Efgânım Benim	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Nihâvend	01.09.2017
4	Kalplerde İmanın Aşkı Başlarında Can Hüseyin	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Hüseyni	19.04.2019
5	Gülistân-ı Dil ü Cânda Açıldı	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Sûzinâk	02.01.2019
6	Gül Gibi Dil-şâd Olun Ey Âşıkân	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Mahur	08.03.2019
7	Adım Adım İleri Beş Alemden İçeri	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Nihâvend	24.07.2020
8	Sana Direm Bâd-ı Sabâ	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Muhayyer Sünbüle	16.06.2019
9	İş Bu Vücud Şehrine Bir Dem Giresin Gelir	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Isfahan	22.12.2018
10	Sensin Kerîm Sensin Rahîm	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Şevkefzâ	10.08.2021
11	Geldi Geçti Ömrüm Benim	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Uzzâl	23.06.2017
12	Hû Diyelim Hâk İçin	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Nihâvend	08.03.2021
13	Bilmem Ne Hâl Oldu Bana	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Ferahnâk	07.11.2020
14	İlâhî Nüh-felekler Arş- ı Rahman Hep Senindir	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Segâh	10.10.2016

15	Gel Ey Gönül Gönülden	Yusuf Yılmaz	İlâhi	Kûçek	18.09.2016
16	Uyan Gafletten Ey Naim	İlker Cansevdi	İlâhi	Acem Kürdi	12.02.2013
17	Allah Emrin Tutalım	İlker Cansevdi	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	20.03.2012
18	Alma Tenden Cânımı	İlker Cansevdi	İlâhi	Rast	16.09.2021
19	İsmi Sübhan Virdin Mi Var	İlker Cansevdi	İlâhi	Eviç	04.07.2012
20	Ali Almış Sancağını Eline	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüzzam	15.04.2015
21	Her Kaçan Anarsam Seni	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüzzam	08.12.2019
22	Gelen Gelsin Bugün Meydan-ı Aşka	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüseyni	07.10.2017
23	Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşka	İlker Cansevdi	İlâhi	Nikriz	06.10.2017
24	Hakk'a Âşık Olanlar	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüzzam	26.06.2020
25	Kim Umar Senden Vefâyı	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüzzam	01.11.2012
26	Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet	İlker Cansevdi	İlâhi	Karcığar	08.03.2016
27	Ne Ararsın Ey Berri	İlker Cansevdi	İlâhi	Acem Kürdi	11.04.2013
28	Sakın Terk-î Edebden Kuy -î Mahbûb-î Hüdâ Dır Bu	İlker Cansevdi	İlâhi	Acem Kürdi	19.02.2015

29	Ya Rab Beni Affeyle İsyanıma Bakma	İlker Cansevdi	İlâhi	Müsteâr	24.05.2016
30	Halk İçinde Ehl-î Rahmân Ehl-î Şeytan Bellidir	İlker Cansevdi	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	04.08.2016
31	Pür- Safâdır Gönlümüz Yârın Hevâsıyla Gezer	İlker Cansevdi	İlâhi	Nevâ	03.03.2021
32	Âbidân-ı Mustafâyız Biz Hüseynilerdeniz	İlker Cansevdi	İlâhi	Hüseyni Zemzeme	29.05.2012
33	Pirim Bağdat'ta Yatar	İlker Cansevdi	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	09.11.2019
34	Ey Kardeşim Geçer Ömür	İlker Cansevdi	İlâhi	Segâh	23.07.2009
35	Kadir Gecesi	İlker Cansevdi	İlâhi	Hicâz	16.08.2020
36	Dünya Nimetine Boşuna Kandım	İlker Cansevdi	İlâhi	Beyâti	07.03.2016
37	Sebebe Sarılma Şikâyet Vardır	İlker Cansevdi	İlâhi	Neveser	17.03.2022
38	Gül Bahane	İlker Cansevdi	İlâhi	Kürdi	04.01.2022
39	Gele Deccâl Gele Gele	Salih Berkmen	İlâhi	Hicâz	05.06.2021
40	Ey Cânımâ Cânânım	Salih Berkmen	İlâhi	Kürdi	20.01.2006
41	Şükrü Minnet Eylerim Hâlıkı Ekvâna Ben	Salih Berkmen	İlâhi	Acem Âşîrân	08.08.2016
42	Hamd-ü Senâ Eylerim	Salih Berkmen	İlâhi	Eviç	10.09.2016

43	Ey Resul-i Mücteba ! Sen Rahmet-Rahmân Mısın?	Salih Berkmen	İlâhi	Sabâ Zemzeme	10.08.2017
44	Zâhiri Seyr-Eyleyip de Etme İnkâr	Salih Berkmen	İlâhi	Hüzzam	05.07.2017
45	Âlemde Her Ne Varsa Bir Allah Der Bir Allah	Salih Berkmen	İlâhi	Hûseyni	06.06.2018
46	Bizde Hak Aşkının Tecellisi Var	Salih Berkmen	İlâhi	Hicâz	20.11.2018
47	Vahdet Deryasına Girmek İstersen	Salih Berkmen	İlâhi	Beyâti	05.01.2019
48	Varmı Ben Gibi Yüzüm Kara	Salih Berkmen	İlâhi	Hicâz	03.04.1998
49	Mevlevî Âyîn-î Şerîf	Salih Berkmen	Âyîn-i Şerîf	Eviç	11.01.2014
50	Gel Ey Derviş Hakkı Bulayım Dersen	Oğuz İmrak	İlâhi	Sûzinâk	05.01.2021
51	Alma Tenden Canımı	Oğuz İmrak	İlâhi	Hicazkâr	10.03.2021
52	Bir Şaha Kul Olmak Gerek	Oğuz İmrak	İlâhi	Eviç	09.07.2020
53	İşitin Ey Yarenler Aşk Bir Güneşe Benzer	Oğuz İmrak	İlâhi	Rast	15.05.2020
54	Sensin Kerim Sensin Rahim	Oğuz İmrak	İlâhi	Muhayyer	03.12.2020
55	Alemler Nura Gark Oldu	Oğuz İmrak	İlâhi	Hicâz	08.04.2017
56	Sure-i Kadirde Hak Celle Âla	Oğuz İmrak	İlâhi	Eviç	20.02.2020
57	Derdü Gamdan Âzâd Et	Oğuz İmrak	İlâhi	Gülizar	22.06.2011

58	Aşık Olmuşam Ben Güle	Oğuz İmrak	İlâhi	Muhayyer Kürdi	27.07.2011
59	Affet İsyanım Benim	Oğuz İmrak	İlâhi	Hüzzam	06.06.2022
60	Noldu Bu Gönlüm	Oğuz İmrak	İlâhi	Hüseyni	09.09.2019
61	Es Subhu Beda Min Tâl Âtihi	Oğuz İmrak	Şuğul	Hüzzam	18.10.2012
62	Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı	Oğuz İmrak	İlâhi	Muhayyer Kürdi	23.02.2016
63	Aşkın Aldı Benden Beni	Gökay Usludur	İlâhi	Hicâz	03.07.2021
64	Bir Kez Gönül Yıktın İse	Gökay Usludur	İlâhi	Bayatî Araban	12.02.2021
65	Yıllar Geçiyor ki Ya Muhammed	Gökay Usludur	İlâhi	Hüzzam	06.04.2019
66	Girdiğim Gül Bahçesinde	Gökay Usludur	İlâhi	Uzzâl	01.10.2019
67	Aslımın Kemali Hak Tecellisi	Gökay Usludur	İlâhi	Hüzzam	02.06.2019
68	Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir	Gökay Usludur	İlâhi	Hicazkâr	08.05.2016
69	Bir Misafir Teşrif Etti	Gökay Usludur	İlâhi	Hüzzam	06.08.2015
70	Ey Bu Cümle Kainatın Aslını Bir Can Eden	Kemal Alevli	İlâhi	Hicâz	05.07.2019
71	Cân Kuşunun Her Zaman Ezkârıdır Vâridât	Kemal Alevli	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	04.06.2021
72	Hak Yolunun Rehberi Nefesidir Kamilin	Kemal Alevli	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	18.12.2022
73	Âteş-î Hicrinle Can Durmaz Figâna Başlar	Kemal Alevli	İlâhi	Muhayyer	14.08.2020
74	Ne Zaman Anarsam Seni	Kemal Alevli	İlâhi	Hicâz	10.10.2018

75	Dehalet	Kemal Alevli	İlâhi	Hicâz	15.05.2019
76	Sine-i Aşkımı Sorma Tabibi Lokman İstemem	Kemal Alevli	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	01.09.2022
77	Nedir Senin Söyle Kulluk Dediğin	Kemal Alevli	İlâhi	Uşşak	25.03.2018
78	Aşığın Yaşları Maşuğa Akar	Kemal Alevli	İlâhi	Hicâz	19.10.2021
79	Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selam Olsun	Fahri Dibekoğlu	İlahî	Muhayyer Kürdi	10.08.2021
80	Ciğer Yanar Kebâp Olur Ömür Biter Akşam Olur	Fahri Dibekoğlu	İlâhi	Hüseyni	24.12.2018
81	Hakk'ı Zikre Varalım Hak Erenler Olalım	Fahri Dibekoğlu	İlâhi	Muhayyer Kürdi	09.06.2018
82	Alem Bekledi Seni O Kutlu Gelişini	Fahri Dibekoğlu	İlâhi	Hicâz	22.10.2015
83	Kalp Yanmadan El Olmaz	Fahri Dibekoğlu	İlâhî	Hicâz	01.04.1998
84	Canını Aşk Yoluna Vermeyen Âşık Mıdır	Salih Taşkın	İlâhi	Hüzzam	08.05.2012
85	İsmi Sübhân Virdin Mi Var	Salih Taşkın	İlâhi	Sûz-i Dil	13.07.2020
86	Sordum Sarı Çiçeğe	Salih Taşkın	İlâhi	Sûz-i Dil	16.06.2021
87	Rumda Acemde Âşık Olduğum	Ali Çalanlı	İlâhi	Hüseyni	04.05.2021
88	Bir Garipsin Şu Dünyada Gülme Gülme Ağla Gönül	Ö. Göktepeliler	İlâhi	Kürdi	15.11.2021
89	Bilmez Oldum Halimi	Ümit Tok	İlâhi	Uşşak	28.08.2019
90	Âlemler Müştâk Sana	Meriç Ersal	İlâhi	Kürdili Hicazkâr	08.02.2019

Tablo XIII Eserlerin Bestekârı ve Beste Tarihi

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK SANAT MÜZİĞİ BÖLÜMÜ SANATÇILARI

2.1. YUSUF YILMAZ

2.1.1. Hayatı

25 Mart 1986 da İzmir de doğdu.[13] İlkokul ve orta okulunu İzmir'de, lise eğitimini İzmir Anadolu İmam Hatip lisesinde tamamladı. 2005 yılında TRT İzmir Radyosu Gençlik Korosu'nda görev almaya başladı. Yılmaz, aynı yıl İzmir Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünü kazandı. Neyzen Kâşif Demiröz ile Ney derslerini meşk etti. 2009 yılında İzmir Devlet Klasik Türk Müziği Korosunda misafir sanatçı olarak konserlere çıktı. Yılmaz, 2010 yılında Ege Üniversitesinden mezun oldu.

Sanatçı, Bursa Büyükşehir Belediyesi Orkestra Şube Müdürlüğünde 2011 yılında Ney sanatçısı ve öğretmen olarak göreve başladı. 2013 yılında Uludağ Üniversitesinden pedagojik formasyonunu tamamladı. Halihazırda eğitim hayatına Uludağ Üniversitesinde Türk Dünyası Müzikleri alanında yüksek lisans yaparak devam etmektedir. 2011 yılında başlamış olduğu Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünde Neyzen olarak görevini yerine getirmekte olan Yılmaz, görevine aktif olarak elân devam etmektedir.

Sanatçının mûsikîye ilgisi küçük yaşlarda babasının almış olduğu org ve bağlama sazı ile başlamıştır. Bu enstrümanlar sayesinde mûsikîyi sevmiş ve kendisini keşfetmeyi başarmıştır. Küçük yaşlarda kendi gayretleri ile ney sazını öğrenmeye çalışan Yılmaz, ailesinin desteği ile İzmir Ödemiş'te yaşayan merhum Neyzen Sencer Derya'dan dersler almaya başlamıştır. Neyzen Sencer Derya'dan 3 yıl ney meşk eden Yılmaz, 2005 yılına kadar ders alabilmiştir.

2005 yılında İzmir Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünü kazanmış ve burada Neyzen Kâşif Demiröz ile ney derslerine devam etmiştir. Üniversitede nazariyat bilgisini öğrenmiş, aynı zamanda ney sazında ilerleme kaydetmiştir. Yılmaz, ney meşk ettiği hocalarına ayrı ayrı kıymet vermekle birlikte kendisinin yetişmesinde ve mûsikî anlamda farklı bakış acısını Halil İbrahim Yüksel'den kazandığını ifade etmektedir.

[13] *Yusuf Yılmaz ile ilgili bilgiler Şadırvanlı Han'da kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (11.02.2022).*

Sanatçı, farklı hocalardan istifade etmiş ve İzmir Ege Üniversitesi Devlet Türk Müziği Konservatuvarı Temel Bilimler Bölümünden belirli birikime sahip olarak mezun olmuştur. Mûsikî eğitimini İzmir'de tamamladıktan sonra 2011 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünde ney sanatçısı, öğretmen olarak göreve başlamıştır. Halihazırda bu görevleri sürdürmekte olan Yılmaz, Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarının mûsikî faaliyetlerinin tamamında yer almaktadır. Sanatçı ney sazına hâkim olduğu gibi aynı zamanda tambur, lavta, piyano, bağlama ve ritimli sazları da belirli bir seviyede icra edebilmektedir.

2.1.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Yılmaz, ney sanatçısı olması hasebiyle dini mûsikî beste bestelemiştir. Sanatçı, klasik formlarda fazla iştigal etmemiştir. Buna binaen daha çok şarkı, saz eserleri, dini form olarak ise ilâhî formunda beste yapmayı tercih etmiştir. Sanatçı, beste yapmanın bir disiplin, strateji üzerine kurulu olduğunu ve kendisinin de bu disiplin ve strateji çerçevesinin dışına çıkmadan eser bestelediğini belirtmektedir. Her yeni bestenin kişiyi daha sonraki besteye hazırladığına inanan sanatçı, bestelerinde belirli düzen ve tertipte ilerlemiştir.

Yılmaz, beste yaparken her konuya dikkat edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu bağlamda da şöyle ifade etmektedir "*Donanımınız ne kadar yüksek olursa olsun hitap edilen en yüksek ve en alt kitleye uygun beste yazılması gerektiğini*" ifade etmektedir. Yılmaz, dini mûsikî formunda birden fazla ilâhî bestelemiştir. İlâhîlerini genelde sanatsal anlamda zorlayıcı olmayacak tarza bestelemiştir. İlâhî formunda beste yaparken Cinuçen Tanrıkorur'un bestekârlık anlayışından ve düşüncelerinden de istifade etmiştir.

Yılmaz, Cinuçen Bey'in arkadaşı Mesut Çaşka'ya anlatmış olduğu konuşmadan çok faydalandığını ve ilâhî formundaki beste prensibini de bu diyaloğun zemin oluşturduğunu düşünmektedir. Yılmaz, bu diyaloğu şu şekilde aktarmaktadır: "*Arkadaşım, Mesut Çaşka Cinuçen Bey'e bestelemiş olduğu bir ilâhîsini göstermiş ve daha sonra efendim ilâhî bestelerken neye dikkat etmeliyiz ve nasıl bestelemeliyiz ? diye sormuş. Cinuçen Bey şu şekilde cevap vermiş: "Öncelikle herkesin kolaylıkla eşlik edebileceği, sanatsal anlamda*

zorlayıcı olmayan ve içerisinde mutlaka bir cumhur bölümü barındıran eserlerin meydana gelmesi gerektiğini söylemiştir."[14]

Yılmaz, mûsikîmizin temel taşlarından bir tanesinin Tekke mûsikî olduğunu tekkede de devran'a, zikre uygun, hep birlikte eşlik edilebilecek beste yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Özellikle dini bestelerde terennüm kısmında güftede olmasa dahi "La ilâhe illallah", "Allahümme salli âla Muhammed", "Allah Allah", "Ya Hay" gibi bazı eklemelerin yapıldığını ve bu ilavelerin, insanların hep birlikte zikir yapmasını hemde herkesin eşlik etmesini sağlamak amacıyla eklendiğini ifade etmektedir.

Türk müziğine, nazariyatına ve formlarına birikimi her geçen gün artan sanatçı, son zamanlarda bestelemiş olduğu eserleri ve bunun yanında almış olduğu ödülleri bulunmaktadır. Sanatçı, önemli güftekârların güftelerini besteleyerek birçok yarışmada dereceye girmiş ve taktire layık görülmüştür. Hem dini mûsikî alanında hem de din dışı formlarda farklı makam ve usûllerde birçok bestesi mevcuttur. Yılmaz, bestelemiş olduğu eserlerin tasavvufun gönül mirasçılarına, güftekârlarına ve dini mûsikîye hizmet olarak görmüştür.

Yılmaz'ın, dini ve din dışı eserleri bulunmaktadır. Dini mûsikî formundaki besteleri ileride detaylı olarak verilecektir. Din dışı mûsikîde sanatçının Buselik ve Uzzal makamında 2 adet saz semaisi, Kürdi, Nihâvend, Buselik, Ferahfeza makamında 4 adet saz eseri, Hicâz makamında 1 adet türkü ve farklı makamlarda bestelenmiş 21 adet şarkı formunda eseri ile toplamda 28 adet din dışı bestesi mevcuttur.

2.1.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Yılmaz, güfte tercih ederken öncelikle ney sazı ile 20 yılı aşkın mazisinden dolayı tasavvufi yönü her zaman ruhuna işlemiş bir mûsikîşinastır. Bu manada tasavvufi gönül dünyası ile daha çok tasavvufumuzun mihenk taşları , halka mâl olmuş, kültürümüzde insanların gönüllerinde yer edinen tasavvuf ehlinin beyitlerinden istifade etmiştir.

Tasavvufi bakış acısını tekke mûsikîsinden feyizlenen Yılmaz, bestelerinde de bu ruhu yaşatmaya çalışmıştır. İlâhîlerinde özellikle Niyâzi-i Mısri, İsmail Hakkı Bursevi, Yûnus

[14] Yusuf Yılmaz ile gerçekleştirmiş olduğum mülakatta arkadaşı Mesut Çaşka ile olan sohbetinden bir kesit olarak anlatmıştır.

Emre, Âşık Yunus, Harputlu Mahmut Bahrettin, Hafız Abdullah Nazırlı gibi tasavvuf ehlinin nadide güftekârlarından nemalanmıştır. Bunun yanında hâli hazırda kalemiyle konuşan şairlerimizin dizelerinden de istifade etmiştir.

Yılmaz, güfte seçimindeki titizliğin, beste için olmazsa olmazı olarak görmektedir. Bir beste için öncelikli olanın ruha ve kalplere manevi hazzı tattıran beyit ve dizelerden geçtiğini bu düşünce ile de önce ruha işleyecek dizeyi bulmanın, ardından kulağa gelecek nidayı ve nağmeyi belirlemenin gerektiğini savunmaktadır. Yılmaz, her sanatçının beste yazarken, güfte tercihinde bulunurken kendi his ve ruhi dolgunluğuna göre hareket ettiğini dile getirmektedir.

Güfte seçimi sanatçılar arasında farklılık arzetse de temel konularda hepsinin aynı doğrultuda hareket etmektedir. Müziğin sözlere, sözlerin nağmelere manâ ve ahenk bakımından başarılı bir şekilde uyum sağlaması bestecinin prozodi konusunda dikkat etmesinden geçmektedir. Bu sebeple "Prozodi" sözlü mûsiki'nin en önemli konularından bir tanesidir. Prozodiyi hecelerdeki uzunluk-kısalıkların, usûl zamanındaki uzunluk-kısalıklara uygun düşmesi ve güftenin aruz vezni ile mi yoksa hece ölçüsü ile mi yazılmış olması bestekâr için çok önemlidir. Aksi halde uzun hecenin kısa zamana, kısa hecenin uzun zamana karşılık gelmesi prozodi dediğimiz beste hatası meydana gelir ve bunun sonucunda güfte, usûl, nağme uyumsuzluğu ortaya çıkar ve bu minvalde eseri bestelemek, belirli bir usûle yerleştirmek zorlaşır. Aynı şekilde aruz vezni ile bestelenen eserlerde aruz vezinlerinin ve bunları meydana getiren kalıpların hangi usûle nasıl yerleştirileceği konusu "güfte taksimi" denen prozodi ilmine ait bir sistem çerçevesinde yazılması gerekir. Aruz ölçüsünde dikkat edilmesi gereken nokta, tef'illere ve kalıplara uygun şekilde bölünemeyen dizelerin, usûl esnasında birtakım hatalara sebebiyet verecek olmasıdır.[15]

Güfte seçiminde aruz ve hece ölçüsünün dikkatli analiz edilmesi, usûl anlayışını sağlam bir zemine oturtmada bestekârlara yardımcı olacak en önemli noktadır. Yılmaz, beste bestelerken öncelikle güfte ve söz dizisini analiz etmiş ardın söz dizisine uygun usûl tercihinde bulunmuş ve nihayetinde bir makam seçerek bestesini oluşturmuştur. Yılmaz, bir güfte ile karşılaştığı zaman eserin beyitlerinin tamamını aldığı gibi bazen de birkaç

[15] İsmail Hakkı Özkan, "Güfte", *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1996), 14/217.

beytinden istifade etmiştir. Özellikle güftekârların isminin geçtiği "Taç beyit" kısmı yani güfte sahibinin mahlasının bulunduğu beyiti almaya gayret göstermiştir. Sanatçı gufteleri özellikle söz yazarlarının divanlarından bulmaya önem vermiştir. Bu hususu da internet ortamından alınan söz ve şiirlerin yanlış olduğunu, önemli güftekârların güftelerinin değiştirildiğini ve şerh edilirken yanlış yazımların olduğunu ifade etmektedir.

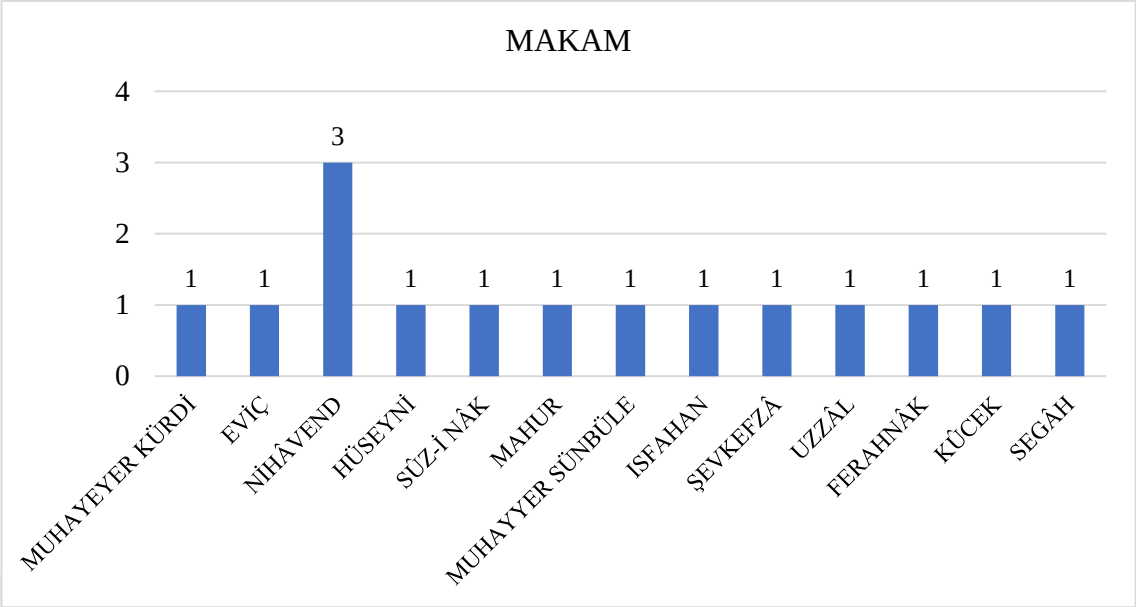
Sanatçı, bestelerinin güftelerini her zaman kendi araştırmaları sonucunda bulmadığını bazen de önemli kurumlar tarafından yapılan beste yarışmaları için güftesi önceden belirtilmiş güftelerden de faydalanmıştır. Özellikle son zamanlara Kültür Bakanlığı, Büyük Şehir Belediyeleri, Vakıflar, Dernekler ve pek çok Üniversite beste yarışmaları düzenlemiştir. Sanatçının bununla birlikte Yüksek Lisans tezine girmiş besteleri de bulunmaktadır. Nitekim Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk Din Mûsikîsi Bilim Dalında "*İsmail Hakkı Bursevi'nin Bestelenmiş Eserleri*" adlı yüksek lisans tezinde 2 adet bestesi bulunmaktadır.[16] "*Gül Gibi Dilşâd Olun Ey Aşikân*" Mahur makamında ilâhîsi ile "*Gülistân-ı Dil-ü Cânda Açıldı*" Suzinak makamındaki bestesi yüksek lisans tezine girmiştir.

2.1.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Yılmaz, dini mûsikî formunda bestelemiş olduğu 15 adet ilâhîsi ile mûsikîmize hizmet etmiştir. Tekke ve Cami Mûsikîsi kendi bünyesinde birçok formdan meydana geldiği göz önüne alındığında sanatçı daha çok ilâhî formunda eserler bestelemiştir. Bestelenen eserlerde çeşitli makamlardan, usûllerden ve güfte şairlerinden faydalanmıştır.

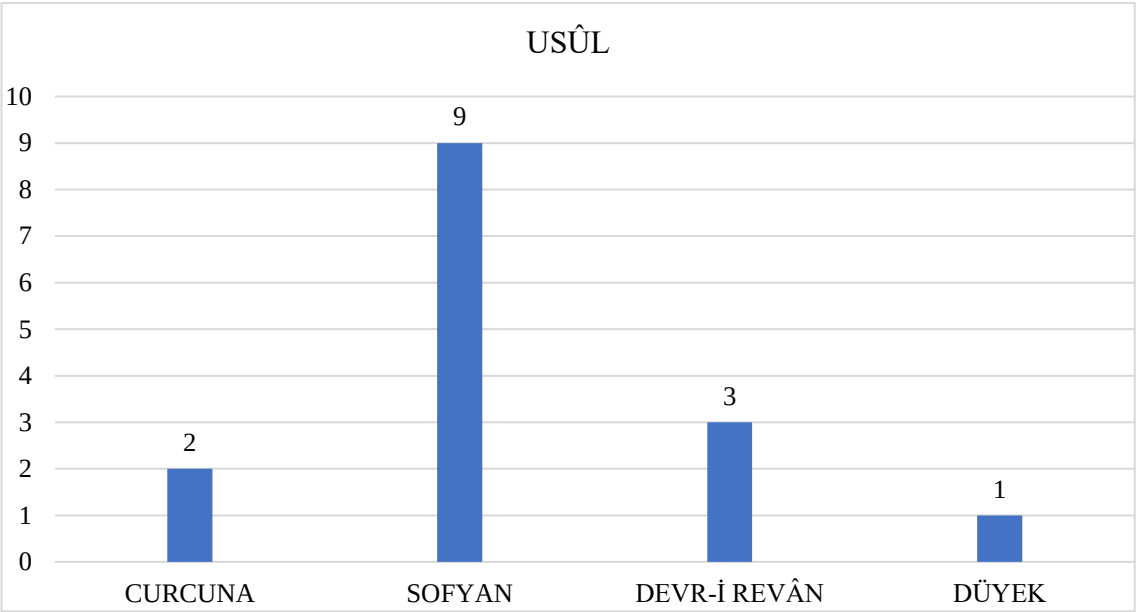
Sanatçının bestelerinin makamları incelendiğinde Muhayyer Kürdi, Eviç, Nihavend, Hüseyni, Sûzinâk, Mahur, Muhayyer Sünbüle, Isfahan, Şevkefzâ, Uzzâl, Ferahnâk, Segâh, Kûçek makamında dini mûsikî bestesi mevcuttur. Bestelerinde genelde farklı makam tercih etmiş olan sanatçı, sadece Nihâvend makamında 3 adet eser bestelemiştir. Yılmaz, 15 adet dini mûsikî bestesinin 13'ünde farklı makam kullanmıştır. Grafik I de Yılmaz'ın tercih ettiği makamları detaylı olarak verilmiştir.

[16] Serdar Korkmaz, *İsmail Hakkı Bursevî'nin Bestelenmiş Eserleri* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019), 142.

Grafik I Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Makamlar

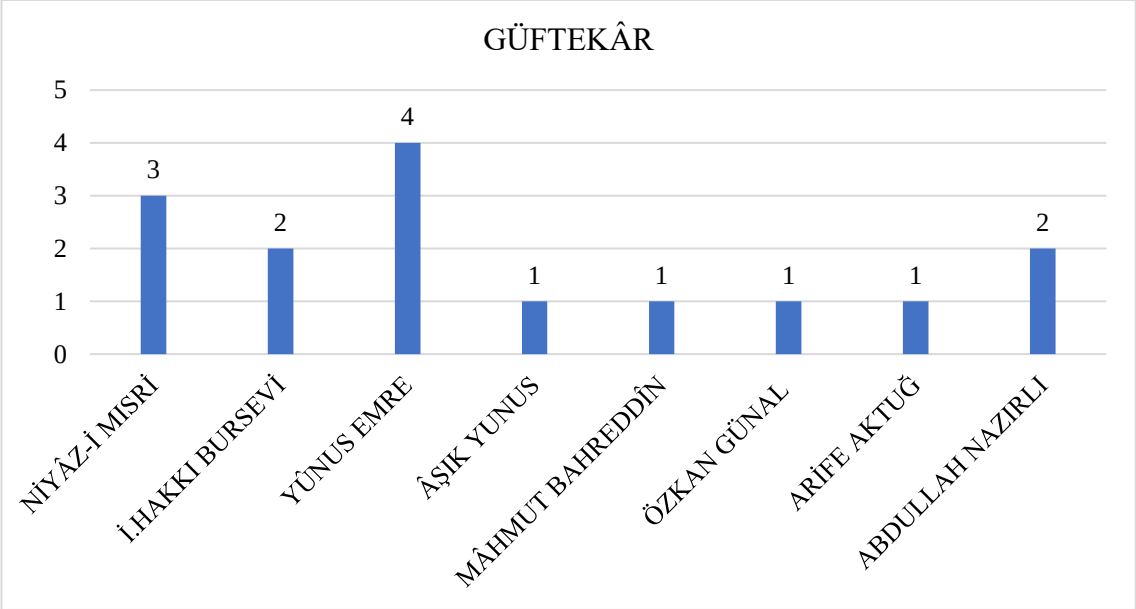
Sanatçıyı, usûl olarak incelediğimizde ilâhîlerinde çoğunlukla sofyân usûlünü tercih ettiği görülmektedir. Yılmaz, bestelerinde curcuna, sofyân, devr-i revân, düyek, usûlü olmak üzere 4 farklı usûl kullanmıştır. Sanatçının 15 adet bestesinin 9 tanesi sofyân usûlü ile bestelenirken 6 tanesi ise zikretmiş olduğumuz diğer usûller ile bestelenmiştir. Sanatçı "Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a" isimli bestesinde usûl penceresinden farklı bir ahenk katmak arzusuyla curcuna ve yürük semâî usûlünü değişmeli olarak kullanmıştır. Grafik II de Yılmaz'ın usûlleri detaylı olarak gösterilmiştir.

Grafik II Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Usûller

Yılmaz, güfte tercihinde özellikle tasavvuf ehlinin güftelerini kullanmaya özen göstermiştir. Nitekim Niyâz-i Mısri Hz., İ. Hakkı Bursevi Hz., Âşık Yunus, Yûnus Emre, Mahmûd Bahrettîn, Hafız Abdullah Nazırlı gibi güftekârların dizelerini bestelemiştir. Ayrıca tasavvufi düşünür Özkan Günal ve tezhip sanatçısı güftekâr Arife Aktuğ'un güftelerini de bestelemiştir.

Sanatçının güftelerine detaylıca bakıldığında "*Uyan Gözün Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a"* isimli bestenin güftesinin dizeleri ile Muhayyer Kürdi ve Eviç makamı olmak üzere bir güfteden 2 makam da eser bestelemiştir. Bestelenen diğer eserlere bakıldığın da sanatçının aynı güfte ile farklı makamda bestelemiş olduğu tek güftedir. Sanatçı Niyâz-i Mısri Hz.'nin güftesine ayrı bir ilgi duyarak farklı makamlarda bestelemiştir. Bunun yanında, İ. Hakkı Bursevi Hz. 'nin 2, Yûnus Emre 4, Âşık Yunus 1, Mahmûd Bahrettîn 1, Hafız Abdullah Nazırlı 2, Özkan Günal 1, Arife Aktuğ 1 olmak üzere 15 bestesinde 8 farklı güfte şairini dizelerinden istifade etmiştir. Grafik III Yılmaz'ın güftekârları detaylı olarak gösterilmiştir.

Grafik III Yusuf Yılmaz'ın Tercih Ettiği Güftekârlar

2.2. İSMAİL İLKER CANSEVDİ

2.2.1 Hayatı

20 Şubat 1983' te doğdu.[17] İlköğretim ve lise eğitimini Bursa'da tamamladı. 2001 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünü kazandı ve dört yıllık eğitimi tamamlayarak buradan mezun oldu. 2005 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuarı'nda açılan sınavı kazandı ve Türk Sanat Müziği İcra Heyeti'nde ses sanatçısı olarak görevine başladı.

Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvar'ında Öğretmenlik görevini yerine getiren sanatçı, Uludağ Üniversitesi Gıda Bölümü, Anadolu Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümü ve Anadolu Üniversitesi İlahiyat programı eğitimini de ayrıca tamamladı. Cansevdi, Marmara Üniversitesi S.B.E. Türk Din Mûsıkîsi Anabilim dalında "Bestekâr Zeki Ârif Ataergin'in Hayatı ve Eserleri" adlı yüksek lisans tezini tamamladı ve buradan mezun oldu. Araştırmış olduğu yüksek lisans tezi Boğaziçi yayınları tarafından yayımlandı. Cansevdi, akademik çalışmalarını halihazırda da sürdürmektedir.

Envâr-ı Bursa, Mehmet Emin Ay'ın bestelerinden oluşan Bursevî İlâhiler 1-2, Serhat Türküleri ve Bizim Seslerimiz adlı albümlerde solist, vokal ritim sanatçısı ve notist olarak görev aldı. Hali hazırda devam etmekte olan Aşık Yunus albümünün sanat yönetmenliğini yerine getirdi. Diyanet TV'de yayınlanan İsmail Coşar'ın sunduğu Bir Nefes Huzur programında görev aldı. Bu çalışmalara ek olarak "Akustik İlâhiler" TV programının sanat yönetmenliğini de yerine getirdi. Bursa Büyükşehir Belediye Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölüm Başkanlığı görevini de sürdüren İlker Cansevdi, aynı kurumun Tasavvuf Müziği Öğrenci Korosu şefliğini de yürütmektedir.

Türkiye çapında yapılan ses yarışmalarına katılan sanatçı çeşitli ödüllere layık görülmüş ve katılmış olduğu birçok yarışmada dereceler kazanmıştır. Nitekim 2004 yılı Zeki Müren Ses Yarışması (Mansiyon), 2004 yılı Mustafa Kemal Paşa Ses Yarışması Bursa bölge birinciliği, 2006 yılı İstanbul KASDAV Ses Yarışması (Mansiyon), 2009 yılı İstanbul KASDAV Ses Yarışması Türkiye 2.liği, 2010 yılı Mersin Silifke Uluslararası Ses Yarışması Türkiye 1.liği, 2012 yılı T.E.V. 4.Safiye Ayla- Zeki Müren Ses Yarışması

[17] *İlker Cansevdi ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (08.06.2022).*

(Türkiye derecesi- Mansiyon), 2016 ve 2021 yıllarında yapılan ilâhî Aşkın Sesi Beste Yarışması Mansiyon ödülleri kazanmıştır. Bununla birlikte sanatçının TRT Repertuvarında da besteleri mevcuttur.

Cansevdi'nin hem repertuvar birikiminde hemde ritim sazında ilk hocası Halil Çay olmuştur. Halil hocanın ritim silsilesi olan Sadettin Heper, Kani Karaca ve Halil Çay silsilesine değinen Cansevdi, kendisinin de bu silsilede yer alan Halil Çay'ın talebesi olmasını ve hocasından meşk etmesinden kıvançla bahsetmektedir

Sanatçı, dinî mûsıkî alanındaki gelişiminde hem nazari hem de repertuvar bağlamında Halil Çay, Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi ve Dr. Öğr. Grv. Nuri Özcan'ın katkılarının çok olduğunu dile getirmektedir. Lâdinî mûsıkî alanında Bursa Büyükşehir Belediye Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümünün hocalarından Burhan Dikencik, Erdinç Çelikkol, Salih Berkmenin katkılarının çok olduğunu aktarmakta ve Repertuvarının gelişmesinde Burhan Dikencik ve Erdinç Çelikkol'u ayrıca ifade etmektedir. Akademik gelişiminde Prof. Dr. Ahmet Hakkı Turabi ve Dr. Öğr. Grv. Nuri Özcan'ın ve Dr. Öğr. Grv. Nuri Uygun'un katkılarının büyük olduğunu dile getirmektedir. Bunlara ek olarak sanatçı, ses icrâcısı olarak dini mûsikî alanında Halil Çay, lâdinî mûsıkî alanında ise Burhan Dikencikten oldukça feyiz aldığını belirtmektedir.

Mûsikî alanında hedeflerinden bahseden sanatçı, halihazırda nazariyat kitabı, usûl ders notları kitabı, kendi bestelemiş olduğu eserlerden albüm çalışması gibi projelerinin olduğunu da dile getirmektedir.

2.2.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Cansevdi'nin bestelemiş olduğu eserler çoğunlukla dini mûsikî alanında olmuştur. Form olarak ilâhi formunda eser bestelemeye gayret etmiştir. Benimsemiş olduğu düşünceler ve yaşamaya çalışmış olduğu manevi duygular sanatçıyı daha çok dini formlarda eser bestelemeye sevk etmiştir. Bestelerinde teknik manada farklı düşüncelere sahip olan sanatçı, daha çok insanların benimseyeceği eserler bestelemeye çalışmıştır. Bestelemiş olduğu eserleri makamsal olarak ve nazariyat bağlamında akıcı olarak bestelemeye özen göstermiştir.

Bestelemiş olduğu eserlerde farklı makamları, geçkileri kullanmasının besteyi sanatsal olarak farklı bir yere taşıyacağı düşünmektedir Bununla birlikte sanatçı, bestenin kalbi olarak ifade edilen akıcılığa ayrıca dikkat edilmesi gerektiğini de dile getirmektedir. Cansevdi, bestenin akıcılığına ayrı bir önem vererek bu konuda şunları ifade etmektedir; "*Bestelenen bir eserin herhangi bir sazendenin önüne koyulduğunda o bestenin sazende tarafından duraklamadan, daha önce o besteyi birçok kez icra etmiş gibi akıcı bir şekilde çalması gerektiğini düşünüyorum" şeklinde ifade etmiştir.* Nitekim Cansevdi, beste yarışmalarında gönderilen eserlerde en çok dikkat edilen konulardan bir tanesinin akıcılık olduğunu ifade etmektedir.

Cansevdi, mûsikîdeki sanatını dünyevi hedeflerden uzak manevi gayeler üzerine inşa etmektedir. Nitekim yazmış olduğu dini besteleri ve mûsikî alanında yetiştirmiş olduğu öğrencilerini asıl gayesi olarak görmektedir. Sanatçı, beste yapmayı öğrenci yetiştirmeyi Mevlânâ Celâleddîn Rûmi'nin şu sözüyle ifade etmektedir; *"Kâmil o dur ki koya dünya da bir eser, eseri olmayanın yerinde yeller eser*". Sanatçı, kendi amaçını öğrenci yetiştirmek, beste yapmak alanında güzel izler bırakmak olarak nitelemektedir. Bu manada yapmış olduğu bu hizmetleri sadaka-i câriye olarak düşünmektedir. Nitekim Cansevdi, bestelerini bestelerken sevabına her zaman nail olabilmek için bestelemiş olduğu eserlerin güftelerinin arasına "salat-ü selamlar", "zikirler" ilave ederek bestelediğini de ayrıca dile getirmektedir.

Hem dini mûsikî alanında hem de lâdinî alanında eserleri bulunan Cansevdi, daha çok dini mûsikîde eser vücuda getirmiştir. Bu düşüncelerini de Bestami Yazgan'ın şu dizeleri ile açıklığa kavuşturmak istemiştir; "*Asıl gaye hakkı bulmak, kıvrım kıvrım yol bahane, suyun derdi ummân olmak, çoşkun akan sel bahâne".* Dünyevi aşkların en güzeli Allah ve Resulü'nün aşkı olduğunu, bu mana da kendisine geçen duygunun da Allâh ve Resulünün aşkı olduğunu aktarmaktadır. Sanatçı, bu duygu ve düşüncelerden dolayı dini eser bestelediğini aktarmaktadır. Cansevdi hem sanata hem de kendi mûsikî kültürümüze hizmet vermek gayesiyle elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmıştır. Beste ödüllerine de değinen sanatçı hem bestenin hem de kendilerinin onanması adına mutluluk verici olduğunu ifade ederek bestelerinde maddi gaye gütmediği ayrıca belirtmiştir. Sanatçı, bestelemiş olduğu eserler içinde şunları ifade etmekte: "*Bizler beste yapıyoruz ve bunlar Rabbin lütfu ile oluyor o lütfediyor bizler yazıyoruz, esasen bizler yazmıyoruz,*

bestelemiyoruz bizlere besteleten var bir nevi bizler Rabbin kâtibiyiz ve bu düstur ile çalışmalarımıza devam ediyoruz" şeklinde ifade etmektedir.

Sanatçının Türk müziğine, nazariyatına ve formlarına istidadı hem dini hem lâdinî anlamda artmıştır. Bestelemiş olduğu eserlerle de bunu taçlandırmıştır. Sanatçı, önemli güftekârların güftelerini besteleyerek hem edebiyata hem de mûsikîye eserleri ile hizmet etmektedir. Dini mûsikî ve din dışı formlarda farklı makam ve usûllerde birçok bestesi mevcuttur. Sanatçının dini mûsikî formundaki bestelerine ileride detaylı olarak yer verilecektir. Din dışı mûsikî alanında sanatçının Kürdilihicâzkar 2 adet, Mâhur 1 adet, Hicâz 2 adet şarkısı ile Neveser makamında bestelemiş olduğu bir tangosu bulunmaktadır.

2.2.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Cansevdi, araştırmayı keşfetmeyi seven bir bestecidir. Araştırmaya vermiş olduğu kıymet ona her zaman farklı güftekârların güfteleriyle karşılaşmasına olanak sağlamıştır. Cansevdi, güfte şairleri tarafından gönderilen güfteleri bestelemiş olduğu gibi kimi zaman da araştırıp ruhuna hitap eden güfteleri bestelemeye gayret etmiştir. Bestelediği çoğu eserinin güftesini, güfte şairlerinin divanlarından istifade ederek bestelemiştir. Tekke mûsikîsine hakim olan sanatçı aynı zamanda da bu ruhu bestelerinde yaşatmaya çalışmıştır.

Sanatçı, ilâhîlerinde Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti Hz., Üsküdarlı Muhammed Nasuhi Hz., Nâbi, Prizrenli Hacı Ömer Lutfi, Osman Hulusi Darendevi Hz., Hilmi Dede gibi önemli güftekârların güftelerini bestelemiştir. Mûsikîmizde güfteleriyle bestesine az rastladığımız bu güftekârları araştırıp bulmuş ve güftekârları mûsikîmize kazandırmıştır.

Cansevdi, güftekârların güftelerini tercih ederken güfteden beklentilerinin olduğunu açıkça zikretmektedir. Sanatçı, herhangi bir güfteyle karşılaştığında kendisini güftede bulması gerektiğini ve ruhuna hitap etmesi gerektiğini belirtmektedir. Nitekim sanatçı, şairler tarafından gönderilen şiirlerin hepsini bestelemeye çalışmayıp seçici davranmıştır. Bazen de güfteyi tercih edip beklemeye, demlemeye bıraktığını dile getirmektedir. Nitekim güftesi Âşık Yûnus'a ait olan "*Her Kaçan Anarsam Seni*" bestesinin güftesi 5 yıl boyunca elinde bekletmiş ve en son beste yapacağı zaman gözleri dolarak eseri vücuda getirdiğini aktarmaktadır.

Güfte tercihleri sanatçılar adına duygusal mana da olduğu gibi teknik mana da dikkat edilmesi gereken bir nokta olmuştur. Güftedeki hece ve aruz vezniyle ilgili birtakım eksikler, güfte tercihinin daha önemli olduğunu göstermektedir. Prozodik manada problem yaşamamak adına bestelerde teknik özelliklere çok dikkat edilmektedir. Nitekim açık hece, kapalı hece ve usûl darplarının uyumu vb. meseleler bestecilerin dikkatle üzerinde durması gereken konulardan bir tanesi olmuştur.

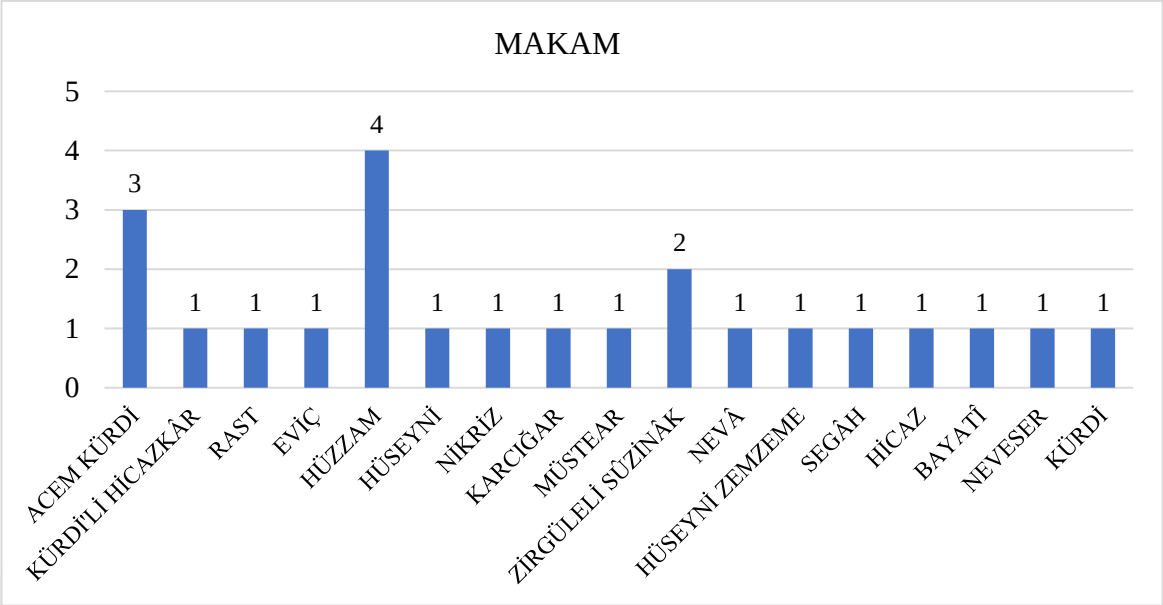
Cansevdi, beste tekniğinden bahsederken öncelikle güfte tercihlerine dikkat edilmesi gerektiğini; aruz, hece uyumu, usûl tercihi, sözler ile darpların uyumu ,melodi ile güfte uyumunun çok önemli olduğunu ifade etmektedir. Melodi ile güfte uyumunu izah ederken güftenin anlam bütünlüğüyle melodinin uyumlu olması gerektiğini aksi durumda başarılı bir besteden söz edilemeyeceğini belirtmektedir.

Makamsal bağlamda eserler üzerinde genelde perspektifini geniş tutan sanatçı, bestelemiş olduğu her güfteye duyguyu, ruhu ve akıcılığı gösterebilmek adına birkaç farklı makamda bestelemeye gayret etmiştir. Güftelerini birkaç farklı makamda bestelemiş olduğu eserlerinin yalnızca bir bestesini gün yüzüne çıkarmış ve oda kendini bulduğu bestesi olmuştur.

2.2.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

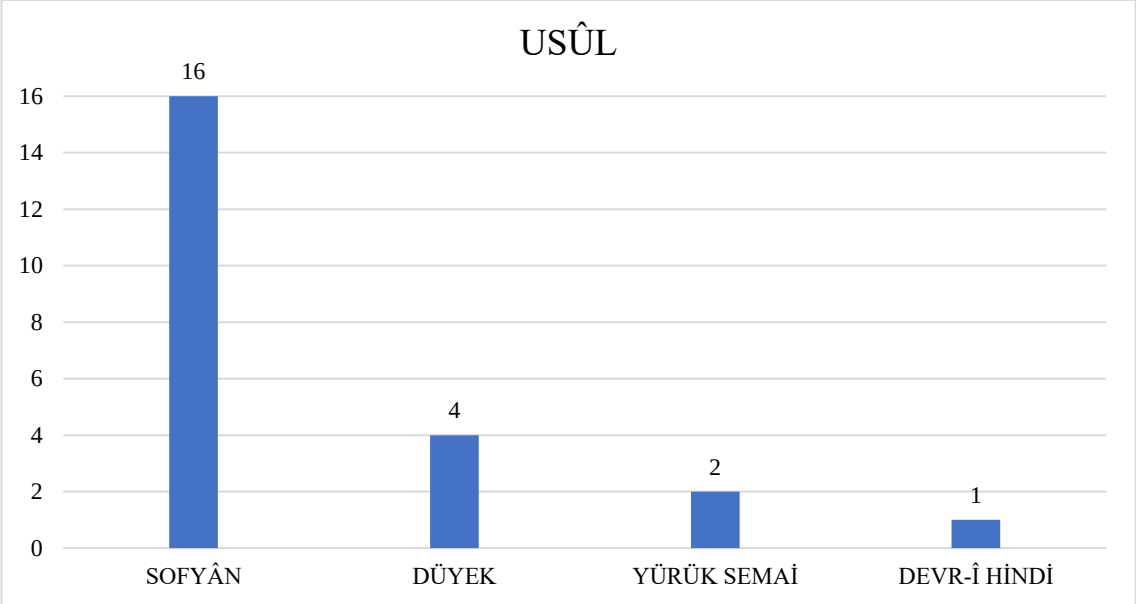
Sanatçı, 23 adet ilâhi formunda bestesi ile dini mûsikîye hizmette bulunmuştur. Bestelenen eserler birçok makamdan oluşmuş ve çeşitlilik sayabileceğimiz farklı türden makamlarla ilâhilerini mûsikîye kazandırmıştır. Sanatçı, 23 adet bestesinde 17 farklı makamdan faydalanmış ve bunları nazari anlamda eserlerine yansıtmaya çalışmıştır. Bestelenen eserler detaylı olarak analiz edildiğinde Acem Kürdi, Kürdi'li Hicazkâr, Rast, Eviç, Hüzzam, Hüseyni, Nikriz, Karcığar, Müstear, Zirgüleli Sûzinâk, Nevâ, Hüseyni Zemzeme, Segâh, Hicâz, Bayatî, Neveser ve Kürdi makamında besteleri mevcuttur.

Cansevdi, bestelerinde çoğunlukla farklı makam tercih etmiştir. Bununla birlikte Acem Kürdi makamında 3, Hüzzam makamında 4, Zirgüleli Sûzinâk makamında 2 adet olmak üzere aynı makamda sadece 3 makamı tercih etmiştir. Diğer eserlerinde çoğunlukla farklı makamlardan istifade etmiştir. Grafik IV de sanatçının tercih ettiği makamları detaylı olarak gösterilmiştir.

Grafik IV İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Makamlar

Usûl olarak sanatçı, ilâhilerinde özellikle sofyân usûlünde beste yapmıştır. Bestelenen eserlerde sofyân, düyek, yürük semâî, devr-î hindi usûlleri olmak üzere 4 farklı usûl kullanmıştır. 23 adet bestenin 16 tanesi sofyân usûlünde bestelenirken, geriye kalan 7 tane beste zikredilen diğer usûllerde bestelenmiştir. Grafik V de sanatçının kullanmış olduğu usûller detaylı olarak aktarılmıştır.

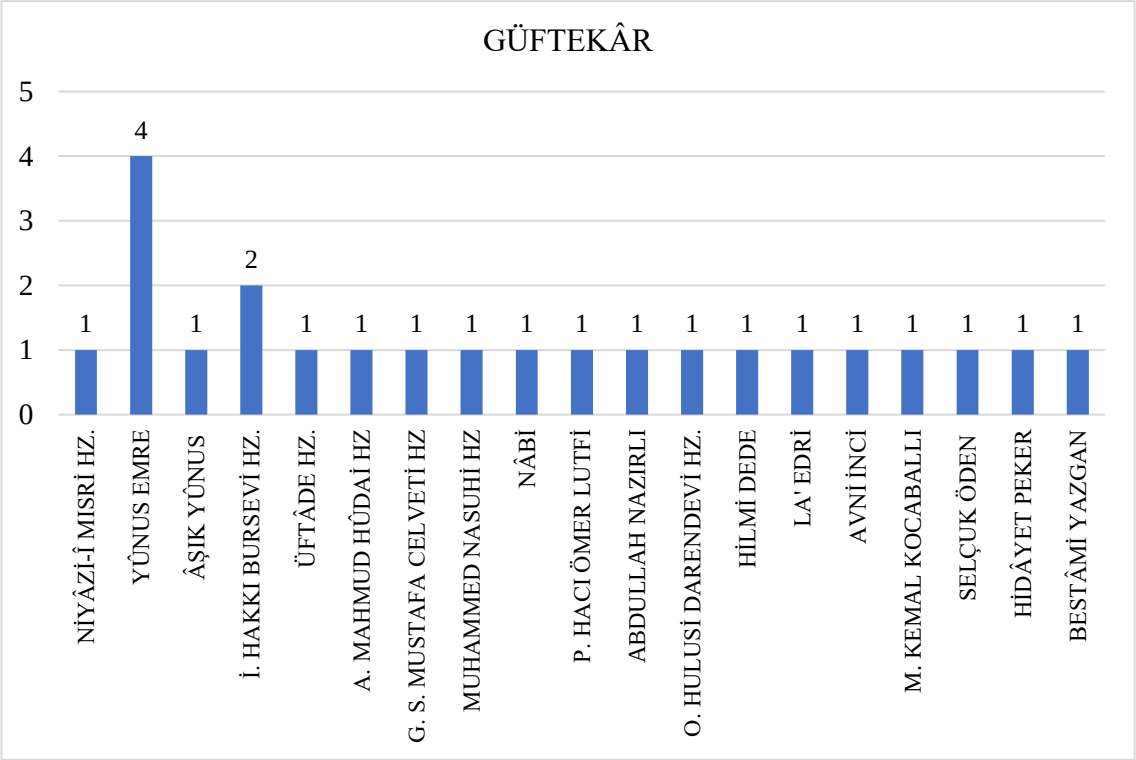

Grafik V İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Usûller

Cansevdi, güfte tercihinde özellikle seçici davranmıştır. Eserlerini önemli güftekârların divanlarından istifade ederek kaleme almıştır. Genel hatlarıyla tercih edilen güftekârları

irdeleyecek olursak, sanatçı bestelerinde Niyâzi-î Mısri Hz., Yûnus Emre, Âşık Yûnus, İsmail Hakkı Bursevi Hz., Mehmed Muhyiddin Üftâde Hz., Aziz Mahmud Hûdai Hz., Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti Hz., Üsküdarlı Muhammed Nasuhi Hz., Nâbi, Prizrenli Hacı Ömer Lutfi, Hafız Abdullah Nazırlı, Osman Hulusi Darendevi Hz., Hilmi Dede gibi önemli ve dini mûsikîmizin gönül çınarlarından istifade etmiştir. Aynı zaman da sanatçı, Avni İnci, Murat Kemal Kocaballı, Selçuk Öden, Hidâyet Peker, Bestâmi Yazgan gibi önemli güfte şairlerin dizelerinden faydalanarak eserler de bestelemiştir. Cansevdi, 23 adet beste içerisinde 19 farklı güftekarın güftesine başvurmuştur. Sanatçı 23 adet bestesinde en çok Yûnus Emre'nin güftesini kullanmıştır. Yunus Emre'nin 4 adet güftesine yer vermiştir. Bunun dışında çoğu bestesi farklı güftekârlardan oluşmaktadır.

Cansevdi, güfte seçiminde çeşitli güftelerden faydalanmıştır. Ancak bazen aynı güfteden farklı makamda eser bestelemiştir. Bestelerinde Hüseyni ve Nikriz makamında bestelemiş olduğu "*Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşk'a*" adlı ilâhî İsmail Hakkı Bursevi 'ye ait bir güftedir. Cansevdi, bu gûfteyi iki makam da ayrı ayrı yer vererek bestelemiştir. Grafik VI da Cansevdi'nin kullanmış olduğu güfte şairlerine ayrıntılı bir şekilde yer verilmiştir.

Grafik VI İlker Cansevdi'nin Tercih Ettiği Güftekârlar

2.3 SALİH BERKMEN

2.3.1 Hayatı

11 Kasım 1973 tarihinde Bursa'da doğdu.[18] İlk, orta ve lise öğrenimini Bursa'da tamamladı. Eğitimine Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Fizik Bölümü'nde devam etti. 1985 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı'nı kazandı ve dört yıllık eğitimini tamamladı. 1989 yılında Belediye Konservatuvarının ilk mezunlarından oldu. 1985 yılında babasının Erdinç Çelikkol ile olan dostluğunun neticesinde 12 yaşında mûsikî yolculuğuna başladı. 4 yıllık konservatuvar eğitimi esnasında bir çok hocadan istifade etti. 1. Sınıf bünyesinde Ömer Tuvallı, 2. Sınıf Burhan Durucu ve daha sonraki süreç de Erdinç Çelikkol'dan dersler aldı.

1989 yılında konservatuvar eğitimini tamamladı ve aynı yıl içerisinde 16 yaşında öğretmen olarak kurumda eğitmenliğe başladı. 1990 yılından günümüze kadar Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı'nda öğretmenlik, korist ve solistlik yaptı. Yurt içi ve yurt dışı olmak üzere pek çok konserde görev aldı. 2001 yılında İ.T.Ü. Türk Müziği Devlet Konservatuarı'nın öğretim üyelerinin nezaretinde yapılan sınavda başarı göstererek İcrâ Heyeti Şefi oldu. Berkmen, çeşitli korolarda şeflik yaptı. 2018 yılında Belediye Konservatuvarının bünyesinde bulunan Türk Halk Müziği Bölümü'nden de ayrıca mezun oldu. Sanatçı, hali hazırda Belediye Konservatuvarındaki görevlerini sürdürmektedir.

Berkmen, mûsikî eğitiminde sadece mûsikîyi öğrenmeyi amaçlamamış bunun yanında önemli üstatlardan mûsikînin nasıl öğretilmesi gerektiğini, usûlünü, yorumunu, mûsikînin felsefesini öğrenmeye çalışmış ve öğrencilerine de bu doğrultuda aktarmaya gayret göstermiştir. Mûsikî yolculuğunda çok önemli hocalardan faydalanan sanatçı hepsinden farklı şeyler öğrenmiştir. Nota, deşifre gibi konuları Ömer Tuvallı'dan solistlin nasıl okuması gerektiğini, duyguyu dinleyiciye aktarmanın yollarını, tavır olarak bir solistin nasıl icra etmesi gerektiğini İnci Çayırlıdan öğrenmiştir. Tavırlı icrayı, esere yorum katmayı, eserlerin tane tane icra edilişini, repertuvar olarak belli bir birikimi Burhan Dikencik'ten öğrenmiştir.

[18] *Salih Berkmen ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (17.06.2022).*

Berkmen, önemli mûsikîşinasların rahleyi tedrisinden geçmiş olsa da Erdinç Çelikkol kendisi için ayrı bir önem ifade etmiştir. Sanatçı, 16 yaşında konservatuvar bünyesinde öğretmen olduğu dönemlerde, Erdinç hocanın öğütlerinden ve nasihatlarından çok istifade etmiştir. Erken yaşlarda eğitici olan Berkmen, bu süreçte Erdinç Çelikkol'un öğütleri sayesinde bir olgunluğa eriştiklerinin altını çizmektedir. Bir yerlere gelebilmenin kolay olduğunu asıl orada kalabilmenin zor olduğunu, hocanın öğrencisinin karşısında bir bilgin, deha gibi göründüğünü, öğrencinin bütün sorularına cevap verilmesinin zaruri olduğunu, mûsikînin sürekli araştırılıp, geliştirilmesi ve bu alanda çok iyi donanıma sahip olunması gerektiğini Erdinç Çelikkol'dan öğrenmiştir.

Berkmen, mûsikî eğitmenliğinin yanı sıra besteciliği ile de ön plana çıkmıştır. Beste çalışmaları yapmaya başladığı dönemlerde mûsikînin münevver şahsiyetlerinden Udi Cinuçen Tanrıkorur'dan (1938-2000) Mesut Çaşkay'la beraber derslere katılmak için müsaade istediklerini, beste tekniği ve kompozisyon gibi teknik konularda az vakitte olsa ders aldıklarını dile getirmektedir. Berkmen, o dönemde 3 hafta ders alabildiklerini ve çok verimli geçtiğini aktarmaktadır. O yıllara ait ders hatıralarını da şöyle aktarmakta: "*O dönemlerde 1999 depreminin hemen akabinde, biz arkadaşım Mesut ile kompozisyon konusunda ders almaya niyetlendik. Tabi o zaman hoca Mudanya da aile dostunda kalıyordu. Depremin 1 hafta 10 gün sonrasıydı, masada oturuyoruz elimizde portreler, kitaplar var. Ve bu sırada sürekli artçılar ile sallanıyoruz Cinuçen Hoca hiç istifini bozmadan yazıyor, çiziyor, bizlere bir şeyler anlatıyor. Aslında o esnada sallanıyoruz avize düşecek ama hoca hiç istifini bozmadan derse devam etmişti."*. Yine aynı şekilde bir anısından da şöyle bahsetmekte: "*Bir hocadan ders alırsınız mesela 1 veya 2 saat olur. Biz İstanbul'a gittik ilk gün saat 13.00 te başladık 18.30 da ki Deniz Otobüsüne zor yetiştik ve sürekli dolu dolu ders anlatıyordu ve bu arada çok rahatsızlıkları olduğu için kıymetli eşi de bir yandan Çinuçen Hocanın hastalığıyla, tedavisiyle ilgilenirdi."* diye aktarmaktadır.

Berkmen, konservatuvar bünyesinde derslere girdiği sınıflarda, derslere refakat edebilecek seviyede ud enstrümanını kullandığını fakat kendini udi olarak görmediğini de dile getirmektedir. Hatta bu konuda Cinuçen Tanrıkorur ile olan bir hatırasını da şu şekilde aktarmakta: "*Arkadaşım Mesut Çaşkayla beraber Cinuçen Bey'e derslere gittiğimizde: "Hoca bizlere ud konusunda nasılsınız? Neler yapıyorsunuz?" diye bizlere sormuştu. Biz de hocam* sizlerden *faydalanmak istiyoruz diye dile getirmiştik. Cinuçen*

hoca da tamam bir görelim o zaman ne yapıyorsunuz, çalın bakalım dedi. Önce arkadaşım Mesut sonra ben bir şeyler çalmıştık. Mesut Çaşka için Cinuçen Hoca: senin tavrın var ben sana hiçbir şey yapmayayım, bir şeyler göstereyim ancak tavır vermeyeyim seni de bozmayayım diye söylemişti. Sonra bana döndü ve dedi ki; "senin tavrın yok sen tam öğretilecek insansın dedi.". Ud enstrümanını sadece derslerde eşlik için kullanmış olan sanatçı hatıralarını da bu şekilde aktarmaktadır.

Sanatçı, Belediye Konservatuarı'nda öğretmen, korist, solist ve şeflik gibi görevlerini yerine getirdiği gibi aynı zamanda bestelemiş olduğu birçok eseriyle de ön plana çıkmaktadır. Türk Mûsikîsine, nazariyatına ve formlarında donanım sahibi olan sanatçı önemli güftekârların güftelerini besteleyerek hem dini hem de din dışı birçok bestesi bulunmaktadır. Berkmen, farklı form ve makamlarda 275 adet eser ortaya koymuştur. Bestelemiş olduğu bazı eserler, kurumlar tarafından ödüller almış ve TRT repertuvarına girmiştir.

Dini ve din dışı formda eserler besteleyen sanatçının dini besteleri ileride detaylı ifade edilecektir. Burada din dışı besteleri genel hatlarıyla kısaca aktarılacaktır. 244 din dışı, 14 dini beste, 17 adet saz eseri formunda, toplam 275 bestesi mevcuttur. Bestelemiş olduğu eserler şu şekildedir: Segâh, Bayati, Eviç, Hüseyni, Hisarbûselik makamlarında peşrev; Sultani Yegah makamında longa, Kürdilihicazkâr, Nihâvend, Segâh, Hüseyni, Eviç, Hicâz, Hisarbûselik, makamlarında saz semaisi; Eviç oyun havası, Hüseyni ve Hisarbûselik makamlarında klasik takım, Eviç makamında Mevlevi Âyin-î Şerif; Kûçek ve Hüseyini makamın da türkü bestelemiştir. Diğer taraftan 34 farklı makamda 244 şarkı bestesi de mevcuttur. Bestelemiş olduğu eserlerden 59 tanesi TRT repertuvar arşivine girmiştir.

Sanatçının 16 adet bestesi kurumlar tarafından ödül almıştır. Almış olduğu ödüllerse şu şekilde: 2002 yılında 1. Amasya Altın Elma Beste Yarışması, 1.'lik ödülü, 2008 yılında 5. Amasya Altın Elma Beste Yarışması, Mansiyon ödülü, 2016 yılında Han Vakfı'nın düzenlediği "İlâhi Aşkın Sesi" adlı Milletlerarası Tasavvuf Müziği Beste Yarışması, Teşvik ödülü, 2017 yılında 2. Tekirdağ Altın Kiraz Beste Yarışması, 1.'lik ödülü, 2017 yılında 13. Amasya Altın Elma Beste Yarışması, Mansiyon ödülü, 2017 yılında 1. Büyükçekmece Altın Köprü Beste Yarışması, 3.'lük ödülü, 2018 yılında 3. Antalya Altın Nota Beste Yarışması, Mansiyon ödülü, 2018 yılında 17. Kadıköy Beste Yarışması,

Mansiyon ödülü, 2018 yılında 14. Amasya Altın Elma Beste Yarışması, 2.'lik ödülü, 2019 yılında 4. Antalya Altın Nota Beste Yarışması, 1.'lik ödülü, 2019 yılında "Kınalı Kuzular" Beste Yarışması, AKVİL (Mansiyon) ödülü, 2019 yılında 18. Kadıköy Beste Yarışması, 1.'lik ve İzleyici Özel ödülü, 2020 yılında 1. Çatalca Altın Erguvan Beste Yarışması, Finalist eser, 2021 yılında 1. Kayseri Talas Karadut Beste Yarışması, Mansiyon Ödülü, 2021 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi Mehmet Akif Ersoy Şiirleri Beste Yarışması, 1.'lik Ödülü, 2021 yılında Hacı Bayram Veli Üniversitesi M. Akif Şiirleri Beste Yarışması, Mansiyon Ödülü almıştır.

Berkmen, mûsikîye beste kazandırarak katkıda bulunmakta ve bestelerine yenisini eklemeye devam etmektedir. Hayalleri ve birçok projesinden söz eden sanatçı, klasik koro kurma hayalinin olduğunu dile getirmekte. Bu koroyu kurmasındaki maksadının insanlara klasik mûsikîyi sevdirmeye çalışmak olduğunu aktarmaktadır.

2.3.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Berkmen, besteciliği ve beste yazmayı özgürlük olarak görmektedir. Yeryüzünde insanlara bahşedilmiş birkaç özgürlükten bir tanesinin de beste besteleyen mûsikîşinaslar da bulunduğunu düşünmektedir. Beste yapmayı, duyguyu ifade etmek olarak tanımlayan sanatçı, besteleri ile hem duygusunu ifade ettiğini hem de özgürlüğünü doyasıya yaşadığını düşünmektedir. Birçok bestesi bulunan sanatçının bestelerinde duyguyu ve özgürlüğü gün yüzüne çıkardığı gibi aynı zamanda besteleriyle farklı nüansları da izhar etmeye çalışmaktadır.

Mûsikî, teoriyi pratiğe aktarılarak kalıcı hale getirilebilir. Öğrenilen bilgilerin unutulmaması için beste bestelemek önemlidir. Sanatçı, yeni öğrenilen bilgilerin kalıcı hale getirmek için de beste kaleme almayı önemsemektedir. Konservatuvar bünyesinde öğrencilerine bilgilerini aktaran sanatçı, öğrencilerinin mûsikîyi iyi bir şekilde öğrenmeleri için her zaman yazarak, yaparak öğrenmelerini onlar adına daha fazla katkı sunacağını dile getirmektedir.

Sanatçının birçok bestesi bulunduğu gibi öğrenmeye çalışırken kaleme aldığı çalışmaları da bulunmaktadır. Sanatçı, bu gibi çalışmaları etüt, egzersiz, antrenman olarak gördüğünü

belirtmektedir. Bestekâr, kazanılmış olan mûsikî eğitimin unutulmaması gerektiğine yeni öğrenilen bilgilerin etüt, egzersiz çalışmaları ile pekiştirilmesi gerektiğini her fırsatta dile getirmektedir. Nitekim sanatçı, askerlik görevini yerine getireceği dönem de gerilememek, bildiklerini kaybetmemek için askeriyede içerisinde marşların, sözlerin bulunduğu kitaptaki güfteleri bestelediğini de ayrıca ifade etmiştir.

Solist hem dini mûsikî alanında hem de din dışı birçok eser bestelemiştir. 275 adet bestesi detaylı incelendiğinde daha çok din dışı formlarda beste yapmaya çalışmıştır. Dini formda ilâhîleri bulunan sanatçının Mevlev-i Âyin-î Şerîf bestelemesi de eserleri arasında çokça dikkat çekmektedir.[19] Âyin-î Şerîf form olarak bestelenmesi en zor eserlerden bir tanesidir.

Besteci, Mevlev-i Âyin-î Şerîfi bestelemek için öncelikle kulağını ve gönlünü doldurmaya çalışmıştır. Besteleme sürecine geçmeden önce Âyin-î Şerîf dinlediğini ve okuduğunu dile getirmektedir. Nasıl bestelendiğine dair araştırmalar, analizler yapmıştır. Bu araştırmalar hem makamsal hem de usûl bağlamında olmuştur. Âyin-î Şerîf'in kendine has kurallarını ve metodunu öğrenmeye çalışmıştır. Mevlev-i Âyin-î Şerîfi bestelemek için geçkiler çok önemli olduğunu dile getiren sanatçı, nazariyata hakim olmanın çok çok önemli olduğunu da ifade etmektedir. Bütün bu süreçleri yerine getirdikten sonra 1 ay içerisinde Mevlev-i Âyin-î Şerîfi bestelemiştir.

Berkmen, birçok bestesinde farklı farklı formlara başvurarak eserler bestelemiştir. Form olarak sözlü eserlerin dışında peşrev, methal, saz semaisi, longa, oyun havası vb. formlarda da besteleri bulunmaktadır. Şarkı formunda beste yapmayı ayrıca sevdiğini de dile getirmektedir. Eser besteleyebilmek için; nazariyata ve teoriye hakim olmak, makamsal bilgilere ve makamlar arası aile ilişkilerini çok iyi bilmek gerekir.

2.3.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Berkmen, besteleyeceği eserlerde duygu ve hissiyatı en iyi şekilde aktarmak istemektedir. Bu doğrultuda sözlü mûsikî geleneğinde göze çarpan özelliği, güfte seçimlerindeki özen

[19] Bu konuda detaylı bilgi almak için bkz. Çoban, *Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'da Dini Mûsikî*, 150.

ve titizliktir. Bestekâr, eserlerinin tamamında manası kuvvetli, özlü ve salt bir duygunun dinleyene aktarıldığı güfteler tercih etmiştir.

Berkmen, klasik formda bestelemiş olduğu eserlerde çoğunlukla hece ölçüsünü kullanmış ve yer yer aruz vezniyle bestelemekten kaçınmamıştır. Sanatçı, güfte seçiminde güftekâr ayrımı yapmamıştır. Hece, aruz hatta serbest vezinle yazılmış şiirlerin tamamına yakınını bestelemeye gayret etmiştir. Dini formlarda tasavvufun mihenk taşları olan güfteleri ile gönüllerimize dokunan Niyâzi-î Mısrî, Yûnus Emre, Mevlâna Celâleddin-î Rûmi gibi gönül doktorlarının güftelerini de keyifle bestelemiştir.

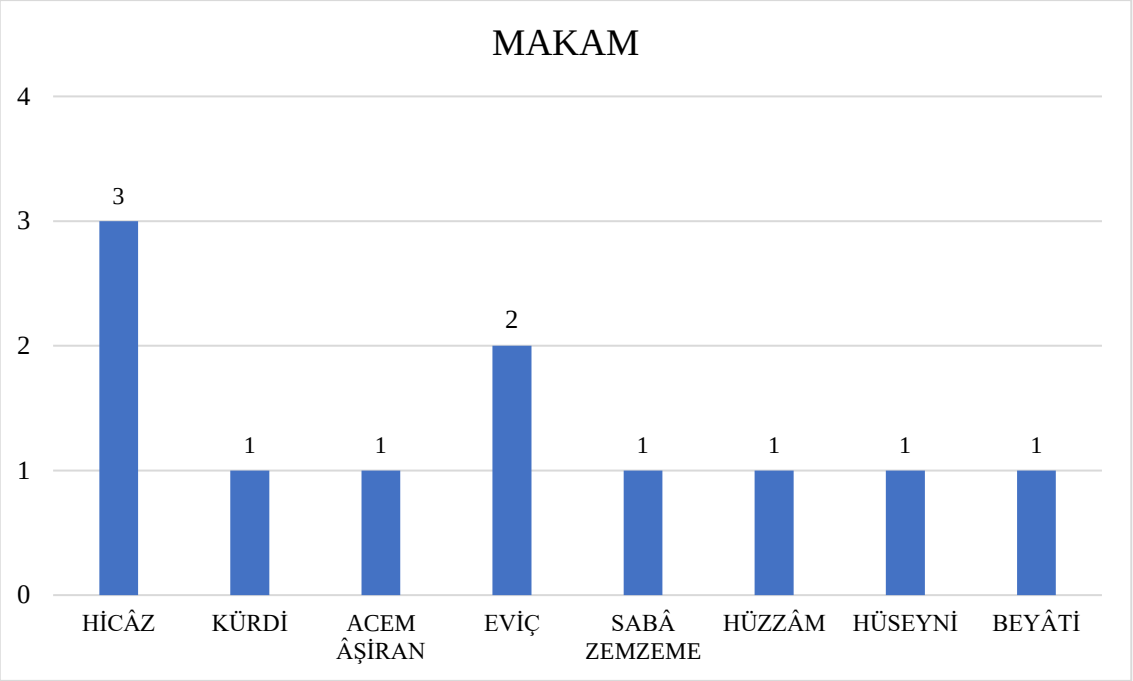
Sanatçı, güfte tercihinde bulunurken güftede geçen kelimelerin önemli olduğunu belirterek güftenin kendi bünyesinde senaryo oluşturmasına ve mana olarak dinleyiciyi doyuracak duygu yüklü güfteleri tercih etmektedir. Bu düşünceyi desteleyecek nitelikte kelimenin sertliğine ve yumuşaklığına göre melodiyi bestelemiştir.

Sanatçı, son zamanlarda hece, aruz vezninin dışında serbest form da yazılmış şiirlere yöneldiğini onları bestelemenin hece ve aruzu bestelemeye nazaran daha teknik olduğunu söylemektedir. Serbest formda yazılmış şiirlerin dize değerlerinin, hece ölçülerinin eşit olmadığını dolayısıyla bestelemenin zor olduğunu ifade etmektedir. Besteci, çoğu zaman besteleyeceği güfteyi araştırıp bulmaya çalışmıştır. Ancak proje amacıyla yapılmış birçok beste yarışmasına da besteleriyle destek vermiştir. Beste yarışmalarında bulunmak ve projeye katkıda bulunmak amacıyla güfteleri kurumlar tarafından belirtilmiş besteleri de bulunmaktadır.

2.3.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

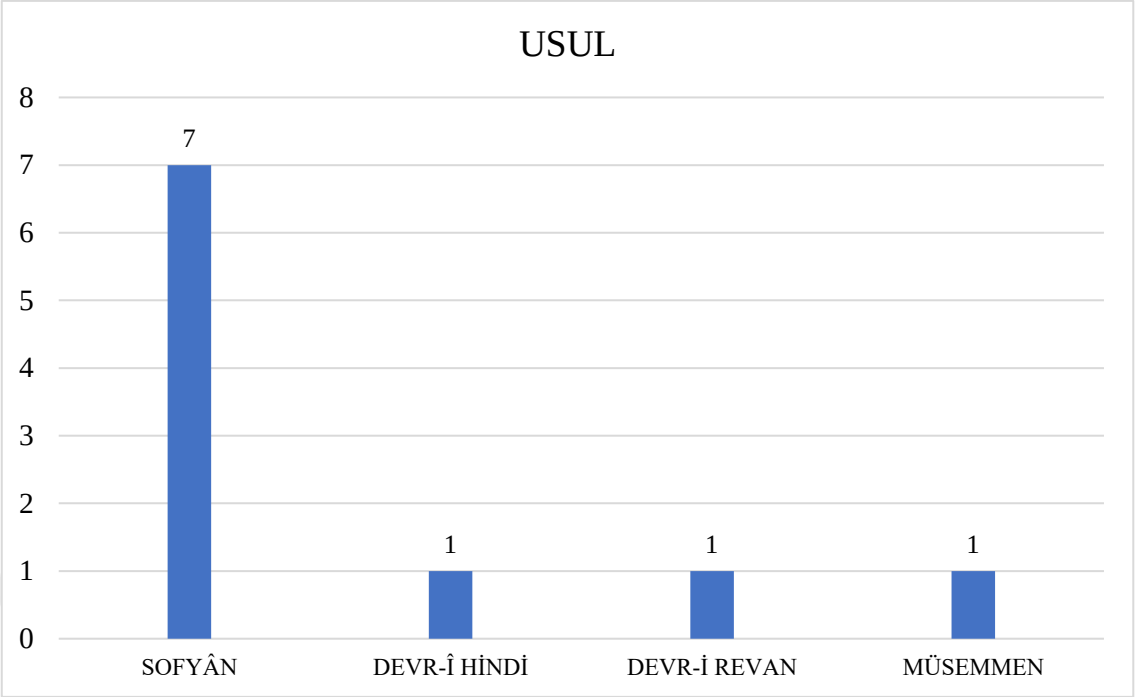
Berkmen, dini mûsikî formunda bestelemiş olduğu 10 adet ilâhîsi ve 1 adet Mevlev-i Âyin-î Şerîfi bulunmaktadır. Sanatçı, 11 adet bestesiyle mûsikîye nadide besteler kazandırmıştır. Bestelemiş olduğu bu eserlerde farklı makam, usûl ve güftekârlardan istifade ederek bestelemiştir. Bestekâr, bestelerini Hicâz, Kürdi, Acem Âşiran, Eviç, Sabâ Zemzeme, Hüzzam, Hüseyni, Beyâti makamlarını tercih ederek bestelemiştir. Sanatçının bestelerinin makamlarına genel hatlarıyla göz gezdirildiğinde genelde farklı makamları tercih ettiği görülmektedir. Sanatçının Hicâz ve Eviç makamında 1 den fazla bestesi mevcuttur bunların dışındaki eserlerin tamamı farklı makamlardan bestelenmiştr.

Berkmen, 11 adet bestesinde 8 adet farklı makamda beste bestelemiştir. Aynı zaman da Berkmen, Tekke Mûsikîmizin önemli formlarından olan Mevlev-i Âyin-î Şerîf'i ise Eviç makamında bestelenmiştir. Grafik VII de sanatçının tercih ettiği makamlara detaylı olarak yer verilmiştir.

Grafik VII Salih Berkmen'in Tercih Etttiği Makamlar

Berkmen, usûl olarak eserlerinde çoğunlukla sofyân usûlünü tercih etmektedir. Eserlerinde Mevlev-i Âyin-î Şerîfi ayrı inceleyeceğimizi varsayarsak Âyin-î Şerîf dışında 4 farklı usûl kullanarak beste bestelemiştir. Sanatçı 1O adet ilâhisinde 7 tane sofyân usûlü, 1 tane devr-î hindi, 1 tane devr-î revan ve 1 tane müsemmen usûlünde beste bestelemiştir. Berkmen, sofyân usûlünü çokça kullanmakla beraber Mevlev-i Âyin-î Şerîf'in Son Peşrev kısmını da sofyân usûlüyle bestelemiştir. Grafik VIII de sanatçının tercih ettiği usûllere detaylı olarak yer verilmiştir.

Grafik VIII Salih Berkmen'in Tercih Etttiği Usûller

Mevlev-i Âyin-î Şerîf, Tekke Mûsikî'nin önemli formlarından bir tanesidir. Namazdan ayrı olarak ibadet, dua olarak Âyin-i Şerîf, Mevleviler tarafından ibadet olarak yapılmaktadır. Dönerek yapılan ve "Semâ" olarak isimlendirilen bu ibâdet, mûsikî eşliğinde ve çeşitli sâzlarla icra edilerek yerine getirilmektedir.[20]

Mevlevî literatüründe semâ, ritim ve mûsikî eşliğinde yapılan, sağdan sola , kalbin etrafında dönerek yerine getirilen bir nevi nafile ibadet olarak düşünülmektedir. Semâ nitekim ibadet olarak düşünülse de mûsikîyle birlikte icra edildiği dikkatten kaçmamalıdır. Mûsikî, semânın ayrılmaz bir parçasıdır.[21] Mûsikînin sema da yer alması ayin bestelerinde bestekârlığın ehemmiyetini de göz önüne çıkartmaktadır.

Âyin-î Şerifler uzun ve bestelenmesi zor olan eserlerdir. Bir Âyin-î Şerifi bestelemek bestecilikte önemli bir birikime ve mûsikî anlamda donanıma sahip olmayı gerektirir. Âyin olarak isimlendirilen bu besteler, her birine "Selâm" denilen dört selamdan meydana gelir. Her selâm farklı usûller ve güfteli veya güftesiz çeşitli şekillerin birleşmesinden oluşur. Özellikle usûl olarak 4 selâmda farklı usûller tercih edilir.

[20] İsmail Hakkı Özkan, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı Ve Usûlleri: Kudüm Velveleleri* (İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2006), 100.
[21] H. Hüseyin Top, *Mevlevî Usûl ve Âdâbı* (Beyoğlu, İstanbul: Ötüken, 2007), 82.

Âyîn-î Şerîf geleneğinde usûl cihetinden 1.Selâmda Devr-i Revân veya Düyek, Ağır Düyek; 2. Selâmda Ağır Evfer; 3. Selâmda çoğu zaman Devr-î Kebir, çok nadir Ağır Düyek, bazen de Frenkçin; 4. Selâm ise son Selâmdır ve o da Ağır Evfer usûlü kullanılarak bestelenir. Dört selâmdan sonra Devr-i Kebir veya Ağır Düyek usûlünde Son Peşrev ve Peşrev sonrası da Son Yürük Semâî ile Âyin-î Şerîf sona ermektedir. Bu usûller de ayin bestelemek gelenek haline gelmiş ve çoğu bestekâr tarafından bilinmektedir. Fakat farklı usullerinde kullanıldığını müşahede ettiğimizde olmuştur. Nitekim 3. Selim'in Sûzidilârâ ayinin de 3. Selam Frenkçin usûlü ile bestelenmiştir. Yine aynı şekilde Hüseyin Fahreddin Dede'nin Acemâşiran Mevlev-i Âyin-î Şerîf-inin 1. Selamı Düyek usûlünde bestelenmiştir.

Âyin-î Şerîfler, bestekârların tercih hakkına göre bestelendiği için görüldüğü üzere az da olsa farklılık göstermektedir. Nitekim Berkmen, 1. Selâm da 14/8'lik Devr-î Revân, 2. Selâm da 9/4'lük Evfer, 3 Selâmda 28/4'lük Devr-î Kebir ile başlayıp daha sonra 10/8'lik Aksak Semâî, 6/8'lik Yürük Semâî devam etmiştir. Son Peşrevi 4/4'lük Sofyân usûlünde ve son olarak Son Yürük ise Yürük Semâî usûlü ile bestelemiştir. Tablo XII de sanatçının Âyîn-î Şerif usûlleri detaylı olarak verilmiştir.

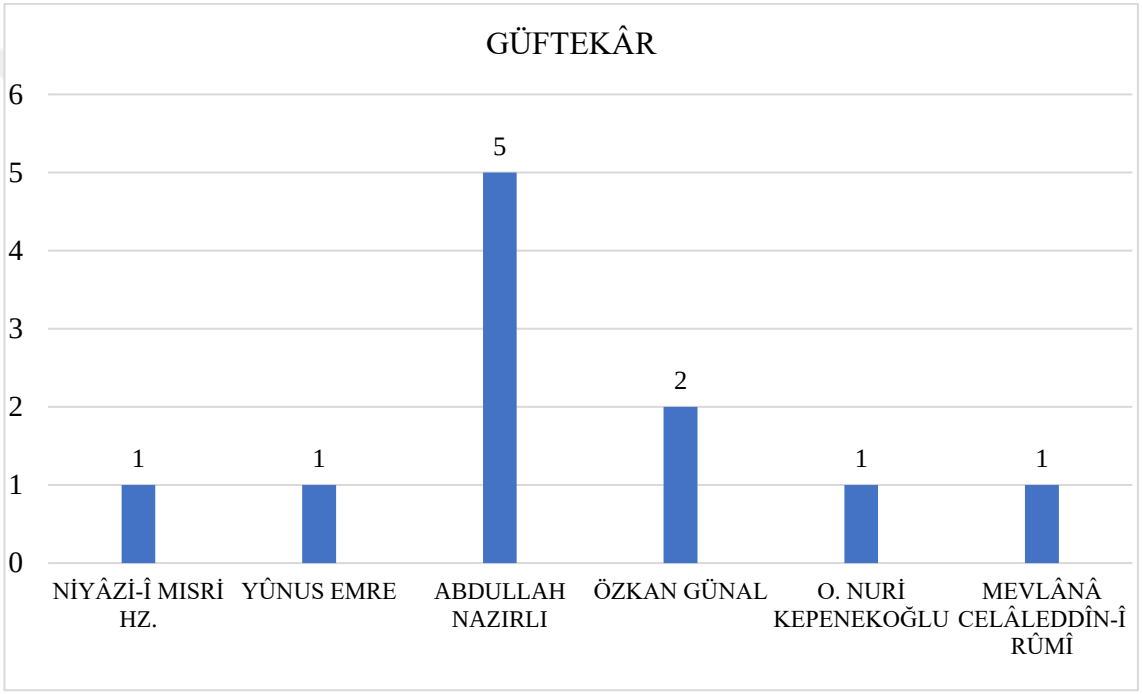
ÂYÎN-İ ŞERÎF	USÛL
Peşrev	Muzaaf Devr-i Kebir 56/4
1. Selam	Devr-i Revân 14/8
2. Selam	Evfer 9/4
3. Selam	Devr-i Kebir 28/4, Aksak Semâ-i 10/8, Yürük Semâ-i 6/8
4. Selam	Evfer 9/4
Son Peşrev	Sofyân 4/4
Son Yürük	Yürük Semâî 6/8

Tablo XIV Salih Berkmen'in Mevlevî Âyîn-î Şerifinin Usûlleri

Sanatçı, güfte tercihlerinde Nîyâzî-i Mısri Hz., Yûnus Emre, Hafız Abdulllah Nazırlı, Osman Nuri Kepenekoğlu, Özkan Günal, Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi gibi önemli mutasavvıfların güftelerini tercih etmektedir. Bestelerinde daha çok Hafız Abdullah Nazırlı'ya ait güfteleri tercih etmiştir. 11 adet bestesinde 5 adet Hafız Abdullah Nazırlı,

1 adet Niyâzî-i Mısri, 1 adet Yûnus Emre, 2 adet Özkan Günal, 1 adet Osman Nuri Kepenekoğlu, 1 Adet Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi olmak üzere 11 adet bestesinde 6 farklı güftekâr tercih etmiştir.

Güftelerinin içersin de güftesi Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi'ye ait Eviç makamında Âyinî Şerîf bulunmaktadır. Âyîn güfteleri genellikle Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi'nin şiirlerinden seçilir araya diğer tasavvuf ehlinin şiirleri, beyitleri de eklenebilir. Âyîn güfteleri genellikle Mevlânâ Celâleddin-î Rûmi'ye ait olan Mesnevî ve Divân-ı Kebir isimli eserlerinden alınır. Bu şiirler Farsça olarak kaleme alındığı için Âyin güfteleri de Farça'dır. Grafik IX da sanatçının tercih ettiği güftekârlar detaylı olarak gösterilmiştir.

Grafik IX Salih Berkmen'in Tercih Ettiği Güftekârlar

2.4. OĞUZ İMRAK

2.4.1. Hayatı

1985 yılında Bursa'da doğdu.[22] İlköğretim ve lise eğitimini Bursa' da tamamladı. 2001 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünü kazandı ve dört yıllık konservatuvar eğitimini tamamladıktan sonra 2005 yılında konservatuvardan mezun oldu. İmrak, 2006 - 2010 yılları arasında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nda okudu.

2010 - 2014 yılları arasında "Mutlu Torun'un 6 Saz Eserlerinin İncelenmesi" adlı yüksek lisans tezini tamamladı ve Haliç Üniversitesinden mezun oldu. 2015 yılından itibaren önce Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarının bünyesindeki Çalgıcı Mektebi Bölümünde 3 yıl görev aldı ve 2017 yılında aynı kurumun bünyesindeki Türk Sanat Müziği Bölümüne geçti. Sanatçı, halihazırda Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünde nazariyat, repertuvar ve kanun derslerine girmektedir.

Mûsikî hayatına ailede başlayan sanatçı, küçük yaşlarda klasik mûsikîyi iyi bilen bir aile ortamında büyümüştür. Babasının mûsikîye olan ilgisi sanatçının bu alana ilgi duyarak büyümesine vesile olmuştur. Mûsikî eğitimine lise 3. sınıfta babasının Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarına kaydetmesiyle başlamıştır. Konservatuvar bünyesindeki hocalarından istifade eden sanatçı daha sonraki süreçte donanımını artırmak adına Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarının sınavına girmiş ve burayı kazanmıştır.

İmrak, üniversite eğitiminde nazariyatta Yavuz Tutuş, ses eğitiminde Yıldırım Aktaş, ritim ve uygulamada Osman Öksüzoğlundan istifade etmiştir. Sanatçı, mûsikîye başlamasıyla birlikte enstrüman olarak kanun sazını öğrenmeye başlamıştır. Belediye Konservatuvarın da Murat Yamangüç, Üniversite de Suat Toydemir ve Hakan Kılıçarslandan, Yüksek lisansta Erol Derandan kanun dersleri almıştır. 2003 yılında Göksel Baktagir ile tanışmış uzaktan da olsa kendisiyle meşk etme fırsatı bulmuştur. Sanatçı, Burhan Dikencik'in korolarına, repertuvar derslerine katılmış ve bu koroların gelişiminde çok büyük katkısı olmuştur.

[22] *Oğuz İmrak ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (13.06.2022)*

Türk Mûsikîsine, nazariyatına ve formlarında istidadı hem dini hem lâdinî anlamda artan sanatçı günümüzde besteleri ile gün yüzüne çıkmaktadır. İmrak, son zamanlarda farklı formlarda eserler bestelemeye başlamıştır. Sanatçı, önemli güftekârların güftelerini besteleyerek hem edebiyata hem de mûsikîye besteler kazandırmaktadır. İmrak'ın dini ve din dışı formlarda farklı makam ve usûllerde birçok bestesi mevcuttur. İmrak, kanun sazının girdiği ortamlar itibari ile hem dini mûsikî hem de sanat mûsikîsine hakim olmuştur. Bununla birlikte çoğu meşk ortamlarında bulunmuş ve havasını teneffüs etmiştir. Sanatçının bestelemiş olduğu eserler ve almış olduğu ödüller de son zamanlarda kendisinden söz ettirmektedir. Çalışmakta olduğu hali hazırda projeleri de bulunan İmrak, kanun metodu, albüm çalışması, çocuk besteleri albümü, sosyal mecra üzerinden kanun eğitimi videoları gibi projeleri de ayrıca sürdürmektedir.

2.4.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

İmrak, mûsikî sahasında kendine bir şeyler katmayı sevdiği gibi, geride birikimler bırakmayı da arzulayan bir sazendedir. Beste bestelemesindeki asıl gayesini "*Sanatın ve sanatçının unutulmaması ancak eserin unutulmaması ile mümkündür. Nitekim Sadettin Kaynak, Avni Anıl, Münir Nureddin gibi bestekârların ölümsüzlüğü, bestelerinin ölümsüzlüğü ile kaim olmuştur. Bizlere bırakmış oldukları önemli eserleriyle olmuştur. Bundan dolayı beste yapmayı, geriye bir şeyler bırakmak adına önemli gördüğüm için beste bestelemeye çalışmışımdır."* diye dile getirmektedir.

İmrak, her yazılanın beste olmayacağını, beste olabilmesi için her dinlendiğinde dinleyiciye keyif vermesi gerektiğini düşünmektedir. Bestelenen eserlerin geçmiş ile gelecek arasına köprü kurarken ne çok ileriyi ne de çok geriye takılıp kaybolmaması sanatçı adına önemli bir bahis olmuştur. Bestelenen eserin dönemine tercüman olması, ileriki zamanları da aydınlatması sanatçının beste anlayışını oluşturmuştur. Bestecilikte yaratıcılığa inanan İmrak, bestenin her zaman yeni melodi üzerine kurulması gerektiğini düşünmektedir. Beste bestelemeye birçok faktörün etki ettiğini belirten sanatçı, son zamanlardaki nitelikli beste yarışmaların besteciler üzerinde farklı bir etkisi olduğunu da ayrıca belirtmektedir.

Dini mûsikî ve lâdinî formda eserleri bulunan İmrak, bu ikisi arasında ayrım yapmamıştır. Allah'ın kullarına bahşetmiş olduğu duygu nimetinden istifade eden sanatçı, mana olarak

hangi alemde ne hissediyorsa onu bestelemeye gayret etmiştir. Sanatçı, beste bestelemeyi genç kuşağa mûsikî aktarımında bir araç olarak görmüş ve bu doğrultuda mûsikînin ve sanatın yaşatılması için elinden geldiğince çaba sarf etmiştir.

İmrak, bu duygularla hem sanat mûsikîsi hem de dini mûsikî alanında birçok beste bestelemiştir. Dini mûsikî alanında besteleri ileride detaylı olarak izah edileceği için burada lâdinî besteleri üzerinde durulacaktır. Din dışı mûsikî alanında Nihâvend, Hüseyni, Acem Aşirân makamında Saz Eseri; Hüzzam, Segah, Ferahnâk, Nihâvend, Rast, Mahur makamında saz semaisi; Rast, Hüzzam makamında Oyun Havası; Nikriz, Nihâvend, Hicâz, Hicazkâr makamında Sirtosu; Sipirh makamında peşrev, Acem Aşirân marş; Hüseyni türkü ve 10 adet farklı makamlarda bestelenmiş şarkı formunda birçok bestesi bulunmaktadır.

2.4.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

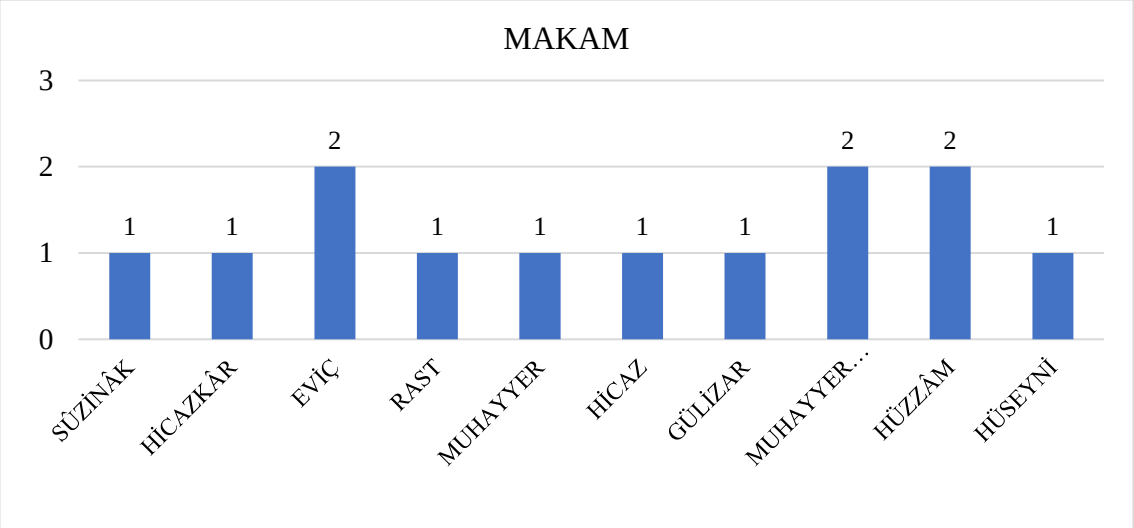
İmrak, güfte tercihlerinde çok titiz davranmış ve tercih edeceği gûfteyi hece vezinlerinden seçmiştir. Aruz veznini bestelerinde fazla tercih etmemiştir. Sanatçı, daha çok kelimeleri sarih olan güftekârların güftelerini bestelemeye çalışmıştır. İmrak, beste bestelerken güfte tercihlerinde hece uyumuna, usûl tercihine, sözler ile darpların uyumuna ve melodi uyumuna dikkat etmiştir. Sanatçı, hece ve usûl darplarının uyumunda heceyi ve usûlü tam olarak oturtmak için nazari olarak "es" ya da nağmeyi uzatarak uyum sağlamıştır. Melodi ile güfte uyumunu sağlarken güftenin anlam bütünlüğüyle melodinin uyumlu olması gerektiğini düşünmüş ve bu konuda hata yapmamaya özen göstermiştir.

İmrak, bestelemiş olduğu ya da besteleyeceği gûfteleri çok önemli gönül erbaplarından seçmiştir ve kendi güfte yazmayı çok tercih etmese de güftesi kendisine ait bestesi de mevcuttur. Nitekim Muhayyer Kürdi makamında bestelenen "*Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı*" adlı ilâhî'nin güftesi Oğuz İmrak'a aittir.

2.4.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

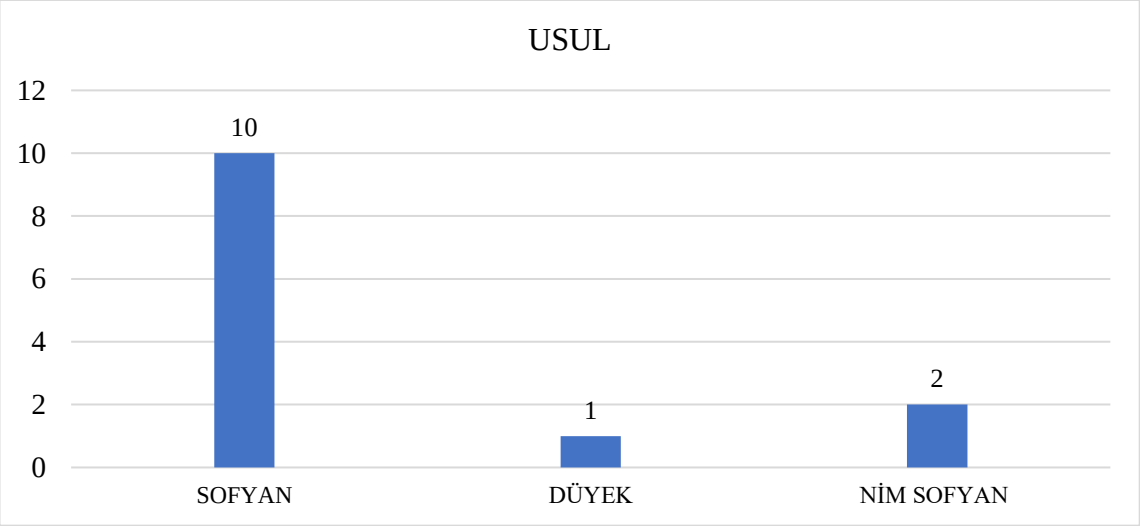
Sanatçının bestelerinde kullandığı makamlar arasında Sûzinâk, Hicazkâr, Eviç, Rast, Muhayyer, Hicâz, Gülizar, Muhayyer Kürdi, Hüzzam, Hüseyni, makamları yer almaktadır. Bestekâr, 13 adet dini mûsikî bestesinde 10 farklı makam kullanmıştır. İmrak form olarak ilâhi ve şuğul bestelemiştir. Eser sayısı itibarı ile Suzinak makamı 1, Hicazkâr

makamı 1, Eviç makamı 2, Rast makamı 1, Muhayyer makamı 1, Hicâz makamı 1, Gülizar makamı 1 Muhayyer Kürdi makamı 2, Hüzzam makamı 2, Hüseyni makamı 1 defa kullanarak bestelerini oluşturmuştur. Eviç, Muhayyer Kürdi, Hüzzam makamlarında 2'şer bestesi bulunmaktadır. Grafik X da sanatçının tercih ettiği makamlar detaylı olarak gösterilmiştir

Grafik X Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Makamlar

İmrak, bestelerinde daha çok sofyân usûlünü kullanmıştır. Genel itibariyle 13 adet bestesinde 3 farklı usûle yer vermiştir. Bestelerinde, sofyân usûlü 10, düyek usûlü 1, nim sofyân usûlü 2 defa kullanılmıştır. Hüzzam makamında bestelenen Şuğul ise sofyân usûlü kullanılarak bestelenmiştir. Grafik XI de İmrak tarafından tercih edilen usûller detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XI Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Usûller

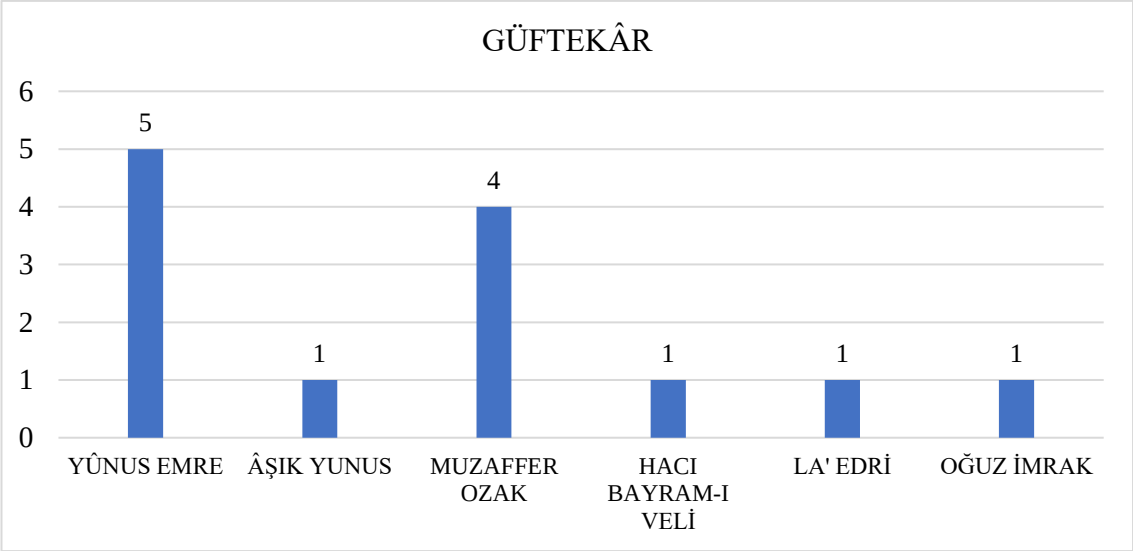
Sanatçı, güfte tercihinde bulunurken öncelikle Yûnus Emre, Âşık Yûnus, Muzaffer Ozak, Hacı Bayram Veli gibi gönül dostlarının güftelerinden istifade etmiş ve 13 adet dini mûsikî bestesinde Yûnus Emre'nin 5, Âşık Yunus'un 1, Muzaffer Ozak'ın 4, Hacı Bayram Veli'nin 1 güftesine bestelerinde yer vermiştir. Sanatçı, diğer sanatçılara nazaran Muzaffer Ozak'ın güftelerine eserlerinde daha çok yer vermiştir. Ayrınca Hacı Bayram-ı Veli'ye ait tek güftede sadece Oğuz İmrak tarafından tercih edilmiştir.

İmrak, önemli güftekârlardan faydalandığı gibi aynı zamanda da güftesi ve bestesi kendisine ait bestesi de mevcuttur. Nitekim Muhayyer Kürdi makamında ve Düyek usûlünde bestelenen "*Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı*" adlı ilâhi'nin güftesi ve bestesi Oğuz İmrak'a aittir.

Sanatçının 13 adet eserinin içerisinde şuğul formunda eseri bulunmaktadır. Nitekim sanatçılar arasında ilâhî formu daha çok ön plana çıkmış ve Salih Berkmen'in Mevlevî Âyin-î Şerif'inin dışında Oğuz İmrak tarafından da bir de şuğul formu bestelenmiştir. Şuğuller, dini mûsikî bestekârlarımız tarafından, mûsikî makam ve usûllerine uygun olarak Arapça güftelerle bestelenmiş eserlere denilmektedir. Şuğuller Türkçe ilâhiler okunurken tek düzelikten, sıradanlıktan kurtulmak amacıyla bestelenmiş ve bu manada 17. yy. dan beri genelde tekkelerde okunmaktadır. Bu alan da en çok şuğul besteleyen bestekârımızda Zekai Dede olmuştur.[23]

Oğuz İmrak tarafından bestelenen *"Es Subhu Beda Min Tâlatihi"* adlı Şuğul'un güftesinin kime ait olduğu hakkında kesin bilgi bulunmamakla birlikte çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Bu açıdan grafik üzerinde şuğul'un güfte kısmına la edri (Bilinmiyor) yazılmıştır. Grafik XII de detaylı olarak Oğuz İmrak'ın diğer bestelerinde tercih ettiği güftekârlara yer verilmiş ve daha sonra şuğul'un güftesi hakkında detaylı bir bilgi sunulmuştur.

[23] Ahmet Hakkı Turabi (ed.), *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı* (Balgat, Ankara: Grafiker, 2020), 131.

Grafik XII Oğuz İmrak'ın Tercih Ettiği Güftekârlar

Araştırmalar neticesinde Hüzzam makamında bestelenen Şuğul'un güftesinin farklı makamlarda bestelerine ulaşılmıştır. Ulaşılan bu bestelerde, güftenin Muhammed Hanefi'ye ait olduğu geçmektedir. Nitekim Eviç makamında Zekai Dedenin bestelemiş olduğu eserde güfte bölümünde Muhammed Hanefi'ye ait olduğu bildirilmektedir. Ancak güftenin sadece Muhammed Hanefi'ye ait olduğuna dair bilgi bulunmamaktadır. Bazı nota nüshalarında İmam Basri'ye ait olduğu da geçmektedir [24]

Araştırmalar neticesinde Divan Makamı nota külliyatında bu güfteye ait birçok nota karşımıza çıkmaktadır. Buradaki notaları detaylı olarak incelediğimizde güfte bölümünde Muhammed Hanefi'nin ismi yazmaktadır. Bazı bestelerde ise İmam-ı Basri'ye ait olduğu dile getirilmiş ve bazen de notalarda güfte ve beste kısmı nota üzerine yazılmadan kayıt altına alındığı görülmüştür.

Divan Makamı nota külliyatında bu güfte için Hüzzam, Sabâ, Segâh, Rast makamında farklı bestekârlar tarafından bestelerin bulunduğuna ulaşılmıştır. Bu bestelerin notaları Divan Makamı nota arşivinde bulunmaktadır. İncelemede bahsedilen makam ve nota nüshaları Divan Makamında bulunan notalar baz alınarak aktarılmıştır.

Mevcut nota nüshaları incelendiğinde: Rast makamında bestelenen eserin güftesinin Şey Kadri Efendinin ilâhi defterinden yazıldığı ayrıca notanın Üsküp Sinani Tekkesi Posnişi

[24] Mehmet Emin Altıntop, *Türk Din Mûsikîsinde Arapça Güfteli İlâhiler (Şuğuller)* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1994), 57.

Harabati Kadri Efendinin kızı Hüsniye bacının sesinden yazıldığı nota nüshası üzerinde bildirilmektedir[25]. Diğer Rast makamında bestelenen bu güftenin nota kağıdı üzerinde Zekai Dede'ye ait olduğu geçmektedir. Güftenin bazı notalar da Muhammed Hanefi'ye ait olduğu bazı notalar da İmam Basri'ye ait olduğu belirtilmektedir[26].

Hüzzam makamında bestelenen bu güftenin notası üzerinde bestesi ve güftesi de yazılmamıştır[27]. Sadece Divan makamında Hüzzam olarak verilen notayla birlikte Segâh bestenin notası da verilmiştir. Segâh makamında bestelenen güftede ise Rast bestesinin bulunduğu bestekârının Zekai Dede, güftekârının ise Muhammed Hanefi olduğu nota üzerinde ifade edilmiştir[28].

Sabâ makamında bestelenen güftenin notası üzerinde bestekârı yer almamış aynı zamanda güftenin de kime ait olduğu bildirilmemiştir. Sabâ makamında bestelenen bu eserin notasının alt kısmında "Eser *Hacı Hafız Efendiden meşk eden Raşit Efendiden yazılma 21.2.948*" şeklinde tarihle birlikte nota üzerinde bu ibare bulunmaktadır[29].

Araştırmalar neticesinde güftenin kime ait olduğu konusu çok ihtilaflı olduğu görülmektedir. Ancak şuğul formunda en çok bestesi bulunan Zekai Dede'nin bestelerinin notasında bu güftenin Muhammed Hanefi'ye ait olduğu ve de nota kayıtlarında güfte olarak Muhammed Hanefi ismi yazılmıştır. Bazı yerlerde özellikle Rast makamında bestelenen eserin notasında bu güftenin İmam-ı Basri'ye ait olduğu geçmektedir. Güftenin araştırılmasında ulaşılan notalarda çok çeşitlilik olduğu görülmüştür. Sonuç olarak bu güftenin kime ait olduğuna farklı bir zaviyeden bakıldığında güftenin son beytinde "*Fe Muhammedünâ hüve seyyidünâ fe'l-ızzü lenâ li-icâbetih"* yazmaktadır. Malum olunduğu gibi şiirlerde şairlerin mahlasını kullandığını da düşünürsek bu güftenin Muhammed Hanefi'ye ait olduğu kuvvetle muhtemeldir.

[25] Eserin notası için bkz. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Rast", *DîvânMakam* (Erişim 26 Haziran 2022).
[26] Eserin notası için bkz. "Essubhu Beda Min Talatihi - Zekai Dede - Rast", *DîvânMakam* (Erişim 26 Haziran 2022).
[27] Eserin notası için bkz. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Hüzzam", *DîvânMakam* (Erişim 26 Haziran 2022).
[28] Eserin notası için bkz. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Segah", *DîvânMakam* (Erişim 26 Haziran 2022).
[29] Eserin notası için bkz. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Saba", *DîvânMakam* (Erişim 26 Haziran 2022).

2.5. GÖKAY USLUDUR

2.5.1. Hayatı

1982 yılında Bursa'da dünya ya geldi.[30] İlk ve orta okul eğitimini Bursa'da aldı. 1995 yılında ailesinin desteğiyle Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarında okumaya başladı. Belediye Konservatuvarında Erdinç Çelikkol, Burhan Dikencik gibi üstatlardan mûsikî eğitimi aldı. Serkan Gençer, Bahadır Sevik'ten konservatuarın sınıf kademelerinde dersler gördü. Sanatçı, konservatuvarda repertuvar, nazariyat, ses eğitimi, ritim, enstrüman gibi çokça alanda birikim kazandı ve mûsikînin temellerini burada inşa etti. Usludur, 1995 yılında başlamış olduğu konservatuvar eğitimini 1999 yılında mezun olarak tamamladı.

Usludur, 1999 yılında konservatuvardan mezun olduktan sonra mûsikî eğitimine Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Müzik Öğretmenliği anabilim dalını kazanarak devam etmiştir. Yeşim Arcan, Oral Dinçkan ve Prof. Dr. Mustafa Apaydın'dan çokça istifade etmiştir. Belediye konservatuvarında Türk mûsikî eğitimi öğrenen sanatçı, Batı mûsikîsini de üniversite de öğrenmiştir. Sanatçı, öncelikle Türk mûsikîsi ve daha sonra Batı mûsikî eğitimi öğrendiği için, ilk başlarda Üniversitede zorlansa da daha sonra kendisini geliştirerek ikisi arasında güzel bir sentez oluşturmuştur.

Usludur'un Üniversite eğitiminde ana sazı Halk mûsikîsinin kadim sazı bağlama olmuştur. Sanatçı aynı zamanda, ud enstrümanını da icra edebilmektedir. Usludur, Üniversite eğitimine devam ederken bir yandan da Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Türk müziği korosunun müzik yönetmenliğini yapmıştır. Katılmış olduğu polifonik korolar şenliğinde "Çalgı Eşlikli Eser Yorumlama'da" başarı ödülüne layık görülmüştür.

Usludur, 2003 yılında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Müzik Öğretmenliği anabilim dalından mezun olmuştur. Sanatçı, daha sonra birçok eğitim kurumunda Müzik öğretmenliği ve özel dersler vererek mûsikî ile olan bağını devam ettirmiştir. 2005 yılın da Bursa Orkestra Şube Müdürlüğünün açmış olduğu Ses Sanatçısı ve Öğretmenlik sınavını kazanmıştır. Hali hazırda sanatçı bu görevlerini devam ettirmektedir.

[30] *Gökay Usludur ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (06.07.2022)*

Usludur, Orkestra Şube Müdürlüğü bünyesindeki Envar-ı Bursa isimli tasavvuf albümünde görev almıştır. Ayrıca çalışmaları devam etmekte olan "Bizim Seslerimiz" isimli albümün Müzik Yönetmenliğini de yapmaktadır.

Sanatçı, konservatuvar bünyesinde birçok konserde sahne almış ve Öğrenci korosuyla da birçok öğrencisini sahneye hazırlamıştır. Üniversite de almış olduğu müzik öğretmenliği eğitimi ve pedagojik formasyon, konservatuvar bünyesinde çocuk korolarını çalıştırmasına da olanak sağlamıştır.

2.5.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Usludur, kadim sanatımızın yaşatılmasını ve kuşaktan kuşağa aktarılmasını arzulayan bir mûsikîşinastır. Klasik mûsikînin zamanla kaybolduğunu dile getiren sanatçı, bu minvalde beste yapmayı miras bırakmak adına önemli görmektedir. Usludur, var olmakta zorlanan, yok olmaya yüz tutmuş klasik mûsikînin, kaybolmaması adına yeni eserler bestelemeyi bu uğurda yaptığı gayretlerden bir tanesi olarak nitelemektedir.

Sanatçı, bestelemiş olduğu eserler ile duygu mirası bıraktığını ifade etmektedir. Nitekim bestekârlık yolunun en güzel yolcuları, Sadettin Kaynak, Avni Anıl, Alâeddin Yavaşça, Ali Ufkî Bey, Bekir Sıdkı Sezgin gibi üstatların mûsikîde bırakmış oldukları en güzel miraslardan bir tanesinin duygu mirası olduğunu ifade etmektedir.

Sanatçı, beste bestelemenin birçok yönden donanım ve birikim gerektirdiğini düşünmektedir. Usludur'a göre bu yönlerden en önemli ve bariz olanı iyi bir dinleyici olmaktır. Beste bestelemenin en önemli noktalarından bir tanesi dinlemek ve kulağını doğru sesler ile doldurmak olduğunu düşünmektedir.

Usludur, besteyi beste yapan unsuru melodi ve nağme olarak görmektedir. Beste yapacak olan kişinin kulak zenginliğinin oluşmasını da dinleme vasıtasıyla sağladığını düşünmektedir. Kısır bir melodi anlayışı kişinin beste yapmasını zorlaştırmaktadır. Dinleme yönünden kişi zengin bir seviyedeyse formlara ve nazariyata hakim olan çoğu kişinin beste yapabileceğini düşünmektedir.

Solist, dini mûsikî formlarından ilâhî ve lâdinî formlarından şarkı bestelemiştir. Bestelemiş olduğu ilâhîlerinden ödül almış ve taktir görmüş besteleri bulunmaktadır.

Bestelemiş olduğu dini eserlerinde, uhrevi duygusunu yansıttığını ve bu şekilde manevi doygunluğa eriştiğini aktarmaktadır.

Solist, mûsikî eğitimini devam ettirirken bir yandan da mûsikîye miras olacak eserler bestelemiştir. Hem dini mûsikî alanında hem de din dışı sahada eserler üretmiştir. 7 adet dini ve 6 adet din dışı bestesi ile toplamda 13 adet bestesi bulunmaktadır. Sanatçının besteleri incelendiğinde, daha çok dini formda beste yapmayı tercih etmektedir. Usludur, şarkı formu ve özellikle günümüzde pek az bestelenen çocuk şarkıları bestelemiştir. Dini besteleri ileride incelenecek olan sanatçının 6 adet farklı makamlarda şarkısı bulunmaktadır.

Sanatçı, küçük yaşta verilmiş olan mûsikî eğitimin mühim olduğunu dile getirmektedir. Öğrenmiş olduğu eğitim ve pedagojik formasyon doğrultusun da küçük yaşlardaki çocuklara mûsikîyi aşılamaya çalışmaktadır. Nitekim bestelemiş olduğu ilâhîleri olduğu gibi aynı zamanda da çocuk şarkılarıyla da küçük fidanlarımıza mûsikîyi aşılamaya gayret etmiştir.

Çocuklara verilen eğitimi önemseyen sanatçı onların ilgisini çekecek besteler yapmıştır. Nitekim Nihâvend makamında "*Annelerin En Güzeli*", Hicâz makamın da "*Baba"* olmak üzere 2 adet çocuk şarkısı bestelemiş ve hali hazırda da bestelemeye devam etmektedir. Sanatçının farklı makamlarda bestelemiş şarkıları da bulunmaktadır.

Usludur, mûsikî alanında birçok projesinin bulunduğunu ve bunlardan bir tanesinin Belediye konservatuvarı bünyesinde, çocuk sınıfı açmayı ve bu sınıfta klasik mûsikî eğitimi vermeyi düşündüğünü ifade etmektedir.

2.5.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Usludur, güzel bir söz ve güftenin kulaklara hitap edecek olan melodi ile her zaman taçlandırılması gerektiğini düşünmektedir. Sanatçı, güfte seçimindeki titizliğin, beste için olmazsa olmazı olarak görmektedir. Usludur beste için öncelikli olanı, manevi hazzı dinleyene ve icra edene geçirecek olan güfte ve dizeler olduğunu beyan etmektedir. Bu düşünceyle sanatçıya göre ilk olarak güftelerin özenle seçilmesi gerekmektedir. Nitekim göz nasıl güzeli görmek isterse mûsikîde de kulak güzel sözleri duymak istemektedir.

Solist, seçmiş olduğu ya da karşılaşmış olduğu güftelerde şiirin tema bütünlüğüne çok dikkat etmektedir. Çeşitli konuların yer aldığı sözlü Türk mûsikîsinde, belirli başlı temalar hep ön planda olmuştur. Nitekim aşk, sevgi gibi temalar, lâdinî mûsikî de yerini konumlandırırken aynı şekilde Cami ve Tekke mûsikîsi formları çerçevesinde de Allah ve Peygamber aşkı, güfte temalarında yerini almıştır. Kulun rabbine olan tevhîd aşkı ve bu tevhîd aşkının sebep olduğu çeşitli ruhani haller, en ince nüanslarına kadar tasavvufi mana da bestelerde işlenmiştir. Bu minvalde Usludur, besteleyeceği eserlerde güftenin bütünlüğüne çok dikkat etmektedir.

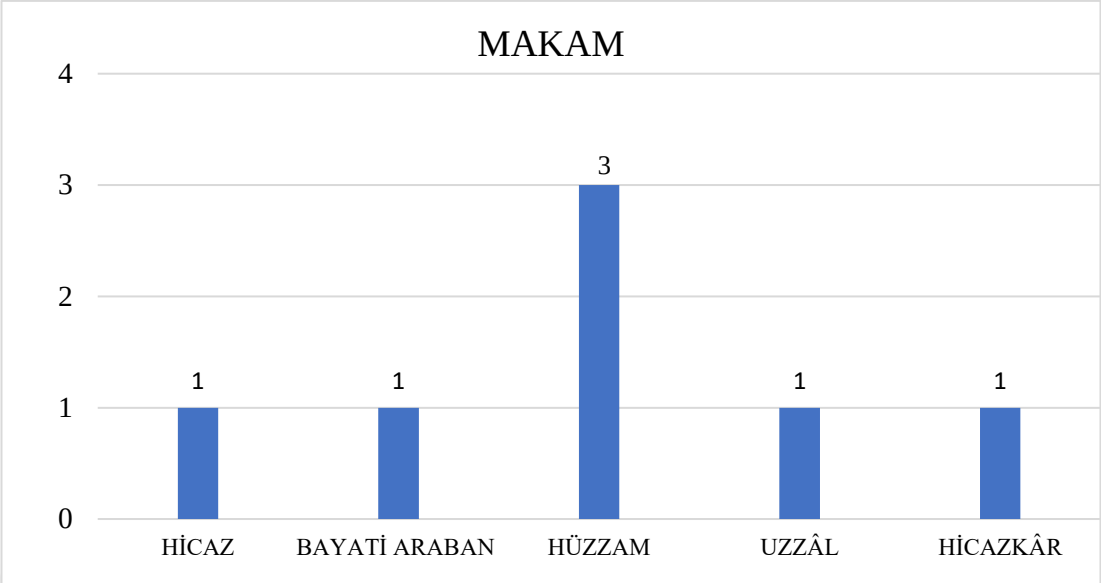
Beste tekniğine de değinen sanatçı, beste bestelemekte bilgi ve tecrübenin yanın da aynı zamanda da bir yetenek işi olan bestecilikte, prozodinin öneminin büyük olduğunu da dile getirmektedir. Nitekim prozodi de güfteleri mûsikî cümlelerine dikkatli bir şekil de yerleştirmeleri gerekmekte ve bunun sonucunda kaliteli ve seviyeli eserler ortaya koyulduğunu aktarmaktadır. Sanatçı, güfte tercihlerinde Yûnus Emre, Mehmet Akif Ersoy, Özkan Günal, Hafız Abdullah Nazırlı, Selamettin Ünal gibi güftekârlardan ilham alarak bestelerini kaleme almıştır.

2.5.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Usludur, dini mûsikî formunda bestelemiş olduğu 7 adet ilâhîsi bulunmaktadır. Bestelemiş olduğu bu eserlerde farklı makam, usûl ve güftekârlardan faydalanmıştır. Bestelerinde Hicâz, Bayati Araban, Hüzzam, Uzzâl, Hicazkâr makamlarını kullanarak eserlerini mûsikî camiasına kazandırmıştır.

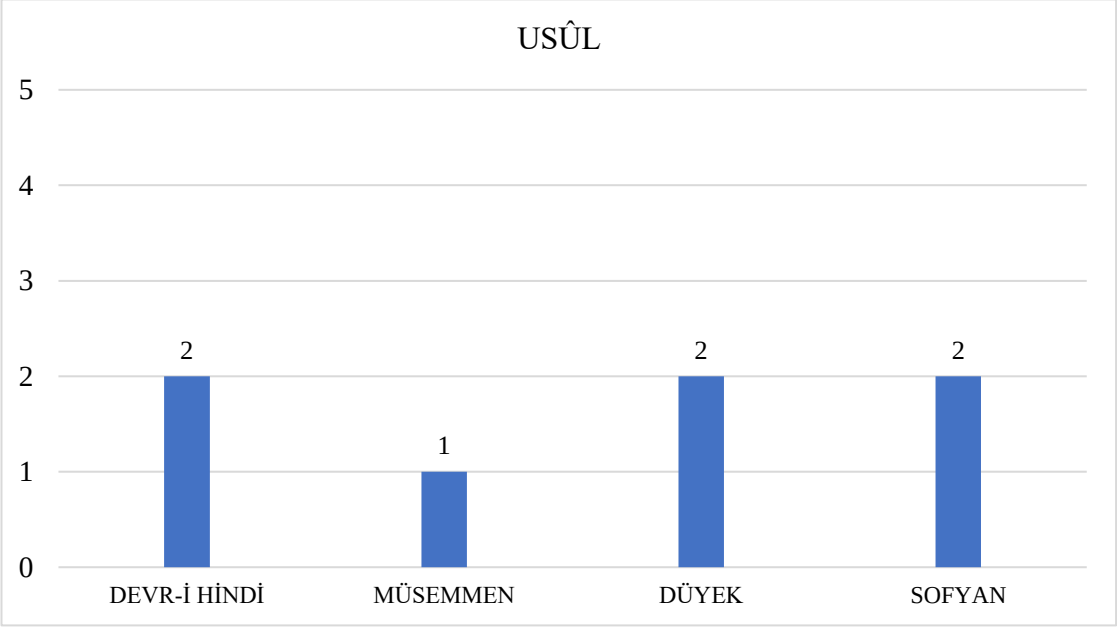
Sanatçının bestelerinin makamlarına göz gezdirildiğinde, diğer bestecilerin makamlarından farklı olarak, Bayati Araban makamını kullanmış olması dikkatten kaçmamaktadır. Bestelenen eserleri irdelediğimizde makamsal açıdan 7 adet eserinde 5 farklı makamdan faydalanmıştır. Hüzzam makamında 3 adet bestesi olması hasebiyle daha çok tercih ettiği makam olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hicâz makamı 1, Bayati Araban makamı 1, Hüzzam makamı 3, Uzzâl makamı 1, Hicazkâr makamı 1 defa kullanmıştır. Grafik XIII'te Usludur'un makamları detaylı olarak aktarılmıştır.

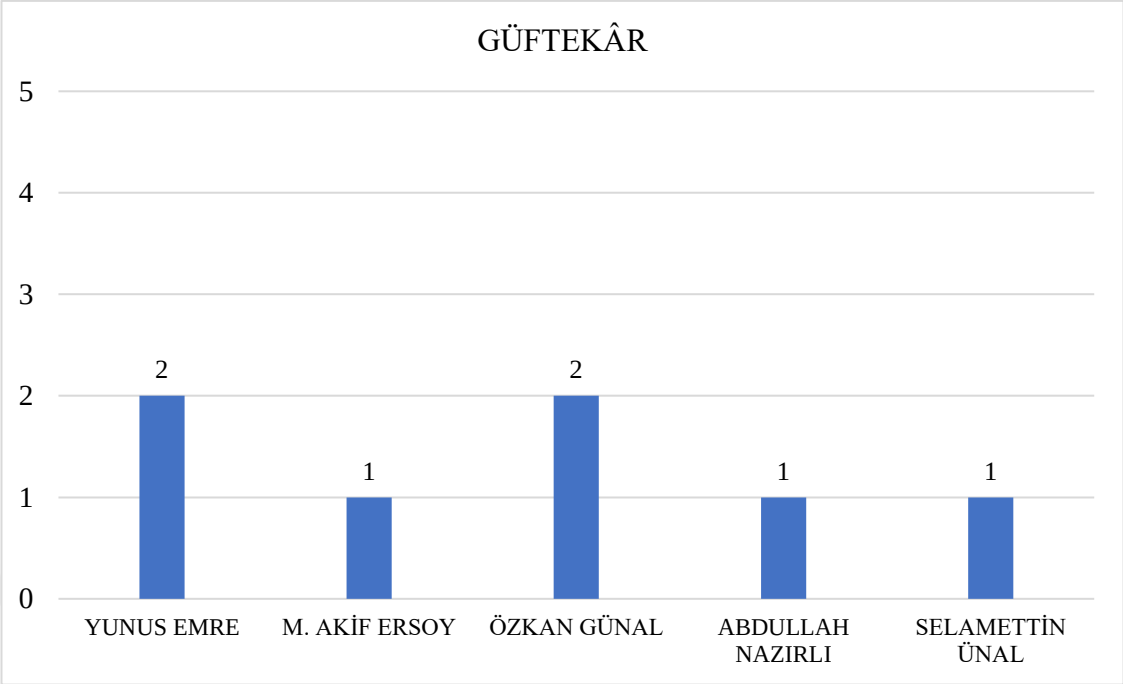
Grafik XIII Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Makamlar

Usludur, dini mûsikî bestelerinde usûl olarak ağırlıklı bir usûl tercihinde bulunmamıştır. 7 adet bestesinde 4 farklı usûl tercih etmiştir. 1 adet müsemmen ve 2 adet devr-i hindi, düyek, sofyân usûlünde besteleri mevcuttur. Grafik XIV de Gökay Usludur'un usûlleri detaylı olarak yer verilmiştir.

Grafik XIV Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Usûller

Sanatçı, güfte tercihlerinde Yûnus Emre, Mehmet Akif Ersoy Özkan Günal, Hafız Abdullah Nazırlı, Selamettin Ünal gibi güfte şairlerinden ilham alarak bestelerini notaya dökmüştür. Grafik XV de sanatçının güftekâr tercihlerini detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XV Gökay Usludur'un Tercih Ettiği Güftekârlar

2.6. KEMAL ALEVLİ

2.6.1. Hayatı

1981 yılın da Bursa da doğdu.[31] İlk orta ve lise eğitimini Bursa da tamamladı. 1994 yılın da Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarını kazanarak burada mûsikî eğitimi almaya başladı. Belediye Konservatuvarında Erdinç Çelikkol, Burhan Dikencik, İnci Çayırlı ve Ertan Bilgi gibi sanatçıların rahleyi tedrisinden geçti. Konservatuvarda eğitim gördüğü vakitlerde Burhan Sevik'ten ud eğitimi almış ve birlikte çalışma imkânı bulmuştur. Konservatuvar bünyesinde repertuvar, nazariyat, ses eğitimi, ritim, enstrüman gibi çokça dersten istifade etmiştir. 1994 yılında başlamış olduğu Belediye Konservatuvarı eğitimini 1998 yılında mezun olarak tamamlamıştır. 1999 yılın da Bahadır Sevik'in yönlendirmeleri ile Erdinç Çelikkol, Sadun Aksüt, İnci Çayırlı, Selâhaddin İçli, Rahmi Sönmezocak, Abdi Coşkun ve Nevzat Atlığ'ın yapmış olduğu asistan öğretmenlik sınavını kazanmıştır.

2005 yılına kadar görevini asistan öğretmenlik olarak devam eden sanatçı kendisini geliştirmek ve birikim sahibi olmak adına 2005 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Klâsik Türk Müziği Ses Eğitimi Ana Sanat Dalını kazanarak üniversite eğitimi almaya başlamıştır. Üniversite yıllarında da aktif olan sanatçı Üniversite korosuyla pek çok konserde solist olarak görev almıştır. Sanatçı, Bursa'da almış olduğu mûsikî eğitimini, Afyonda daha da üstüne koyarak ilerleme kat etmiştir. Alevli, Üniversitede bir çok üstatdan ders alma imkanı bulmuştur. Sanatçı, ses eğitiminde Burhan Kul, ud sazında Burak Kaynakça ve Alper Soybilgen, repertuvar eğitimindeyse Yıldırım Aktaş'tan verimli bir eğitim almıştır.

Alevli, 2007 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörlüğü, Afyon Valiliği, Afyon İl Kültür Müdürlüğü, Konya Valiliği ve Devlet Plânlama Teşkilatının desteklediği Konya'nın Doğanhisar ilçesinde gerçekleştirilen "Sanat Engel Tanımaz" adlı projede 6 kişiden oluşan "Birleşik Heyecanlar Grubu'nda" eğitmen olarak görev almış ve burada 1,5 yıl maddi durumu yetersiz, az da olsa engelli çocuklara mûsikî eğitimi vermiştir.

[31] *Kemal Alevli ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (05.07.2022)*

2009 yılın da Üniversiteden mezun olan Alevli, 2010 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi Orkestra Şube Müdürlüğü Türk Sanat Müziği Bölümünün açmış olduğu Sanatçı/Memur sınavını kazanarak bu kurumda Öğretmen-Korist-Solist olarak görevlerine başlamış ve bu görevlerini halihazırda sürdürmektedir. Sanatçı, aynı zaman da "Bursalı Âşık Yûnus" ve "Bizim Seslerimiz" albümünde solist olarak yer almıştır. Kemal Alevli, Öğrenci Korosu Şefliği yapmakta ve öğrencileriyle önemli konserler vermektedir.

Sanatçı, eğitime ve araştırmaya kıymet veren önemli bir sanatçıdır. Bu düşünceler ile sanatçı 2009 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Ana Sanat Dalında Mutlu Torun'un Şehnâz Mevlevî Âyîni'nin Usûl Makam ve Geçki Açısından Tahlili isimli yüksek lisans tezini çalışıp akademik camia 'ya kazandırmıştır.

2.6.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Alevli, tasavvuf ve sanat mûsikîsinde zenginlik olarak görebileceğimiz besteler bestelemiştir. Sanatçının bestelerinde göze çarpan farklı özellikler açık bir şekilde görülmektedir. Sanatçı, besteleriyle geniş dinleyici topluluklarına hitap etmeye çalışmıştır. Solist, bestelerinde güncel eserler bestelemeye çalışmış ve eserlerinde de bunu yansıtmaya gayret etmiştir. Alevli, beste bestelerken ne popüler mûsikî gibi mûsikîden uzak ne de bestelenmesi zor ya da ağır olarak tabir edilen tam klasik besteler bestelemeyi tercih etmemiştir.

Alevli, bestelerinde güncele yakın, günümüzü anlatan eserler bestelemiştir. Solist, insanların nasıl cağın ve dönemin getirilerine ayak uyduruyorsa, mûsikînin de ayak uydurması gerektiğini düşünmektedir. Bu anlayışla bestelerinde güncel ve dönemin getirilerine uygun besteler kaleme aldığını dile getirmektedir.

Sanatçı, form olarak sadece tasavvuf mûsikîsinde beste bestelememiştir. Sanat mûsikîsinin önemli formlarından şarkı ve klasik formlardan peşrev ve saz eseri de bestelemiştir. Daha çok şarkı formunda eser besteleyen sanatçı, ilâhî formunda da birçok bestesi bulunmaktadır. Dini formda bestelemiş olduğu eserlerini daha çok ramazan ayının manevi ortamında bestelediğini dile getirmektedir.

Alevli, bestelemiş olduğu dini mûsikî eserlerinde tasavvufi manada Ahmet Özhan, Hakan Alvan gibi hem icracı hem de besteleriyle ön plana çıkmış mûsikîşinasları rol model aldığını dile getirmektedir. Sanatçı, bestelerinde Hakan Alvan'ın, Ahmet Özhan'ın bestelerindeki güfte seçimi, melodi çeşitliliği, nağme zenginliklerini dikkatlice analiz etmiştir. İlâhî formunda Ahmet Özhan ve Hakan Alvan'ın bestelerinde katmış oldukları renk, tavrın güncele ve döneme damga vurduğunu düşünmektedir. Sanatçı, kendi bestelerinde de bu gibi teknik konulara dikkat etmeye çalışmış ve eserlerini bu doğrultuda vücuda getirmiştir. Sanatçı, beste yapmayı sevdiğini ve bestelerinin kendisine melodik zenginlik kazandırdığını aktarmaktadır. Solist, ilâhî formu olsun şarkı formu olsun çoğu eserinde aranağmeli, arasazlı bestelemiştir. Bestecilik yönünden mûsikînin bütün olanaklarını kullanana sanatçı, bestelerini özgürce bestelemiştir.

Solist hem dini mûsikî alanında hem de din dışı birçok eser bestelemiştir. 9 adet dini ve 79 adet din dışı bestesi ile toplamda 88 adet bestesi bulunmaktadır. Sanatçının besteleri detaylı incelendiğinde daha çok din dışı formlarda beste yapmayı tercih etmiştir. Sanatçı, şarkı formunda beste yapmayı ayrıca sevdiğini de dile getirmektedir. Dini besteleri ileride detaylı incelenecek olan sanatçının 77 adet farklı makam ve güftekârlardan şarkısı bulunmaktadır. Ayrıca sanatçı, saz eseri formunda Şehnaz peşrevi, Şehnaz saz semaisi de bestelemiştir.

2.6.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

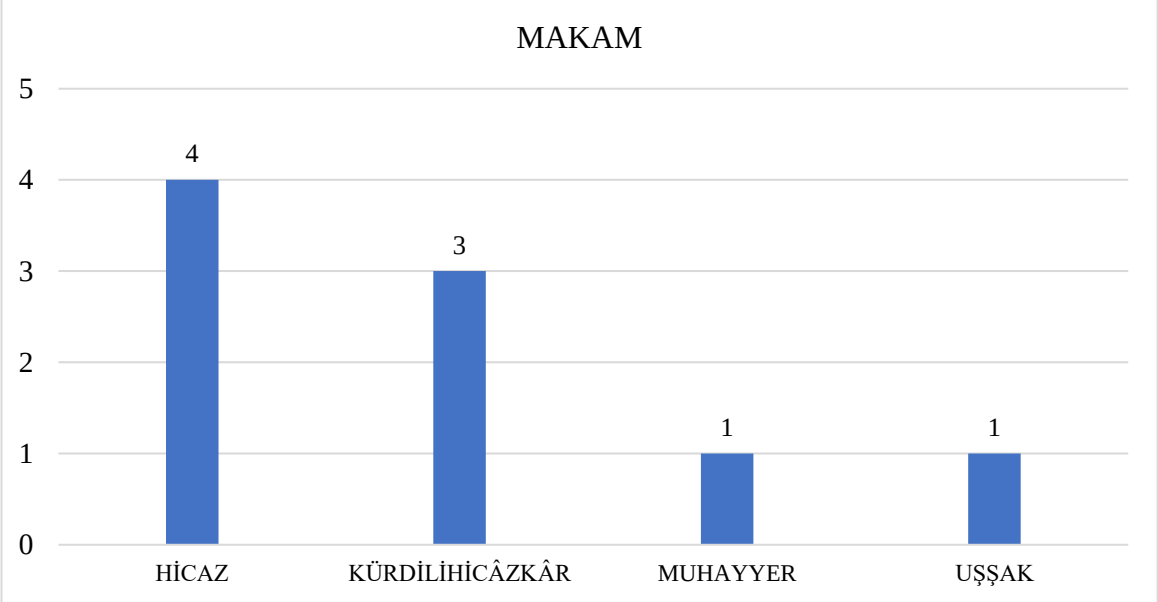
Alevli, güfte tercihlerinde Niyâzî-î Mısrî Hz., Muzaffer Ozak, Yûnus Emre, Özkan Günal gibi güfte şairlerini ilâhîlerinde; Cemal Safi, Ahmet Haşim, Hüseyin Balkancı, Turgut Çelik gibi güfte şairlerini şarkı formundaki bestelerinde tercih etmiştir. Güfte anlayışında asıl amacının hissiyatı yakalamak olduğunu ve dinleyiciye kelimelerin gücü ile besteyi sevdirmeyi amaçladığını aktarmaktadır. Tercih ettiği güfteler çoğunlukla sade, açık, anlaşılır olmuştur.

Güncel tavırda ve üslupta ilâhî, şarkı bestelemeyi seven sanatçı, güfte tercihinde de aynı yolu benimsemiştir. Bu minvalde günümüz güftekârların güftelerini bestelemeye çalışmıştır. Ancak sanatçı ne kadar güncel güfteler üzerinde dursa da bunu şarkı formunda daha çok gösterebilmiştir. Nitekim Niyâz-i Mısri Hz, Yûnus Emre gibi kadim güftekârların güftelerini de bestelemiştir.

2.6.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

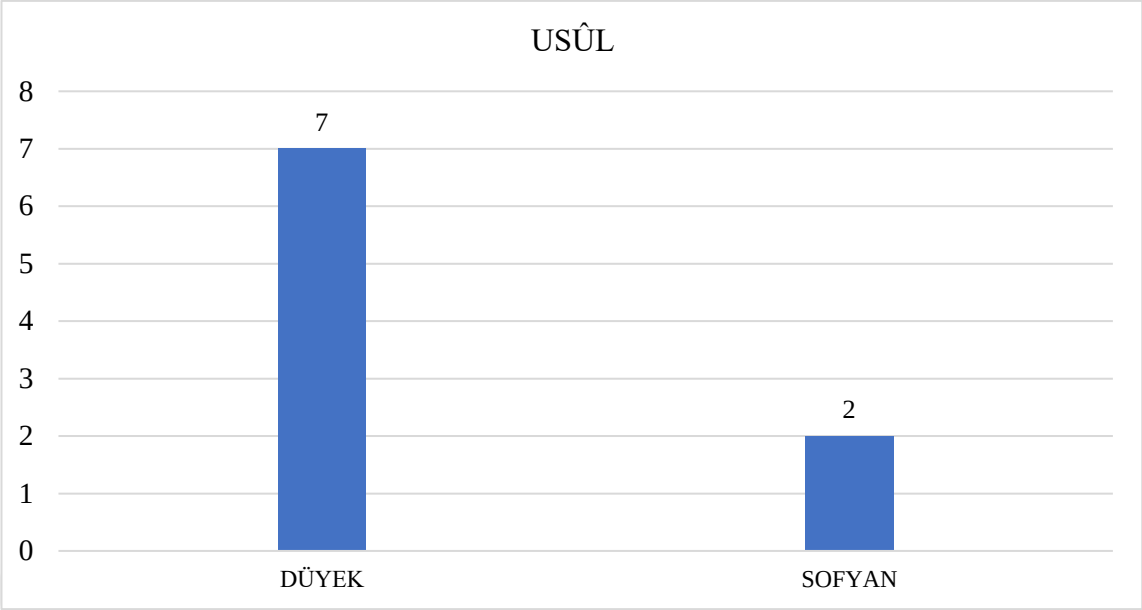
Sanatçı, 9 adet ilâhî besteleyerek dini Mûsikîye hizmet vermiştir. Bestelemiş olduğu ilâhîlerinde birbirinden farklı makam, usûl ve güftekârlardan faydalanmıştır. Sanatçı, bestelerinde Hicaz, Kürdilihicazkâr, Muhayyer, Uşşak makamlarını kullanarak eserler bestelemiştir. Sanatçının makamları derinlemesine incelendiğinde Hicaz ve Kürdilihicazkâr makamlarına, bestelerin de daha fazla yer vermiştir.

Alevli, 9 adet ilâhî formundaki bestelerinde 4 farklı makamdan istifade etmiştir. Hicaz makamında 4, Kürdilihicazkâr makamında 3, Muhayyer makamında ve Uşşak makamında 1 adet bestesi bulunmaktadır. Sanatçı ayrıca diğer sanatçılara nazaran Kürdilihicazkâr makamında bestelemiş olduğu ilâhîleriyle de dikkat çekmektedir. Grafik XVI da bestecinin makamları detaylı olarak gösterilmiştir.

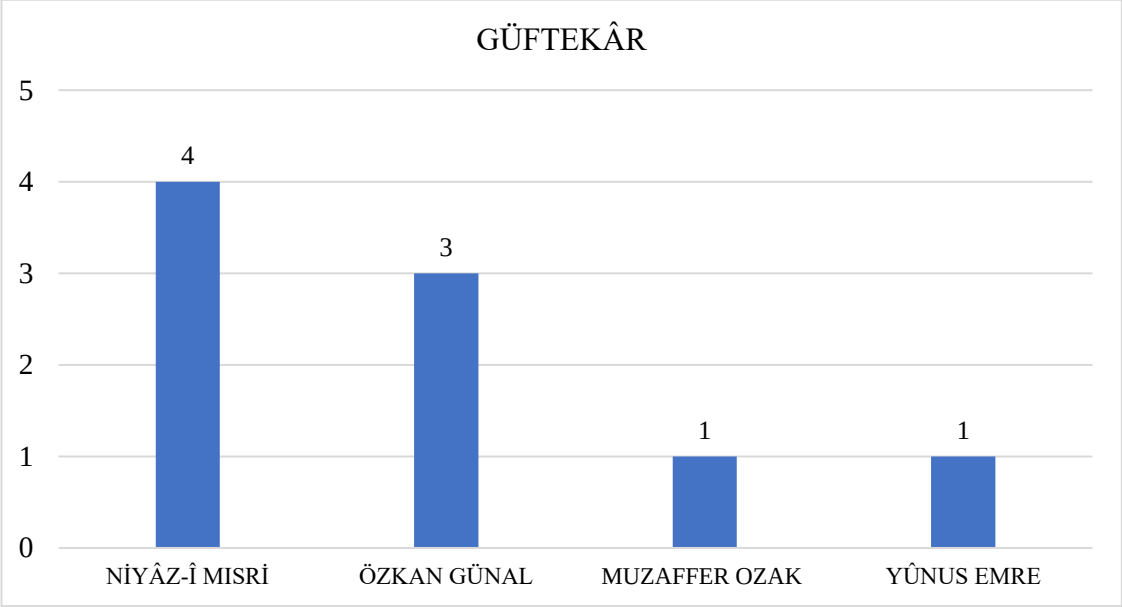
Grafik XVI Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Makamlar

Sanatçı, dini mûsikî bestelerinde usûl olarak ağırlıklı bir usûl tercihinde bulunmuş ve düyek usûlünü diğer usûllere nazaran daha fazla yer vermiştir. Sanatçı, 9 adet ilâhîsinde sadece 2 adet beste de sofyân usûlüne yer vermiştir. Bunun dışında kalan 7 adet ilâhîsinde düyek usûlüne yer vermiştir. Grafik XVII de sanatçının usûller gösterilmiştir.

Grafik XVII Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Usûller

Sanatçı, güfte tercihlerinde Niyâz-i Mısri Hz., Muzaffer Ozak, Yûnus Emre, Özkan Günal gibi güfte şairleri ve gönül dostların güftelerinden faydalanmıştır. Bestelerini daha çok Niyâz-i Mısri Hz. ve Özkan Günal'ın güftelerinden bestelemiştir. Grafik XVIII de sanatçının güftekâr tercihleri detaylı olarak yer verilmiştir.

Grafik XVIII Kemal Alevli'nin Tercih Ettiği Güftekârlar

2.7. FAHRİ DİBEKOĞLU

2.7.1. Hayatı

1971 yılında Bursa'da doğdu.[32] İlk orta ve lise tahsilini Bursa'da tamamladı. 1986 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarında Klâsik Türk Mûsikî Eğitimi almaya başladı. Burada repertuvar, nazariyat, ses eğitimi, ritim ve enstrüman gibi birçok alanda birikim elde etti. Konservatuvarda Güzin Değişmez ve Erdinç Çelikkol'dan mûsikî eğitimi aldı.

Dibekoğlu, mûsikînin temellerini Erdinç Çelikkol'dan öğrenmiştir. Sanatçı, Erdinç Çelikkol ekolünden geldiğini ve bununla kıvanç duyduğunu ifade etmektedir. Titizlik, disiplin ve kuralcı anlayışını hocasından aldığını açık bir şekilde belirtmekle birlikte, öğrenci yetiştirmeyi bunun yanın da Klâsik Türk Mûsikî geleneğinin devam ettirilmesi gibi çoğu meslek adabının gerekliliklerini bizzat Erdinç Çelikkol'dan kazandığını aktarmaktadır. Dibekoğlu, 1986 yılında başlamış olduğu Bursa Büyükşehir Belediye konservatuarını, 1991 yılında mezun olarak tamamlamıştır.

Sanatçı, 1991 - 2001 yılları arasında konservatuvarda öğretmenlik görevini sürdürmüştür. Dibekoğlu, konserlerde korist, solist, kanun ve ritim sazında sahne almıştır. Yurt içi ve yurt dışı olmak üzere önemli programlarda görev almıştır. Konservatuvarda görevlerine devam eden sanatçı, Avni Anıl, Cinuçen Tanrıkorur, Alâeddin Yavaşca, Müzeyyen Senar, Selahattin İçli, Erol Sayan, Ferit Sıdal ve pek çok mühim sanatçılarla konsere çıkma imkanı bulmuş ve bizzat ortamlarını teneffüs etmiştir.

Dibekoğlu, 2001 yılında İ.T.Ü. Türk Müziği Devlet Konservatuarının öğretim üyelerinin nezaretinde yapılan şeflik sınavında başarı göstererek "İcrâ Heyeti Şefi" olmuştur. Uzun yıllar beste çalışmalarıyla hem hal olan Dibekoğlu, farklı form ve makamlarda TRT repertuvarından geçmiş eserleri bulunmaktadır. Nitekim sanatçının 1999 yılında bestelediği "Küçüğüm" isimli şarkısı, Pınar Altınok'un kasetinde yer almıştır. Aynı şekilde 2020 yılında "Vedâ Edip Gitseydin" isimli bestesi de sanatçı Nejat Alp'in kasetinde yerini almış ve bu besteye sanatçı tarafından klip çekilmiştir. Solist, son zamanlarda dini mûsikîde bestelemiş olduğu ilâhîleri ile de ön plana çıkmaktadır. Lâdinî

[32] *Fahri Dibekoğlu ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (06.07.2022)*

mûsikî alanında elde etmiş olduğu başarıyı, sanatçı dini formdaki eserlerle de yakalamaya çalışmaktadır.

2.7.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Dibekoğlu, beste yapmayı her şeyden önce mutluluk olarak ifade etmektedir. Beste ortaya koymayı büyük bir mutluluk olarak dile getirmektedir. Sanatçı, beste yapmakta yaratıcılık ve hayal gücünün öneminin çok büyük olduğunu düşünmektedir. Dibekoğluna göre bestelenen eserler, şarkı ve ilâhî sözlerini asıl anlamlarına kavuşturan en önemli donelerden bir tanesi olduğunu düşünmektedir. Durumu bu şekilde izah eden sanatçı, bir güfteyi efsanevi hale getiren en önemli noktanın harika bir şekilde bestelenmesinden geçtiğini de anlamamızı istemektedir.

Sanatçıya göre bestecilik doğal bir süreçtir. Bu doğal süreçte en önemli nokta bestelenen eserlerin hedef kitlesi olmuştur. Beste yapmanın ve kaliteli ürünler ortaya koymanın sadece tek taraflı bir çalışma olmadığını, dinleyicinin de meseleye dahil edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu bağlamda eser hangi hedef kitle için bestelenmişse, nota ve ezgileri de ona göre oluşturmak gerekmektedir. Sanatçı, bestelemiş olduğu eserlerinde günümüze yakın, güncel eserler bestelemeye çalışmış, bu düşüncelerle de geniş dinleyici topluluklarına ulaşmayı arzulamıştır.

Sanatçıya göre eser kaleme almak donanım ve birikim istemektedir. Teknik manada nazariyat, nota, armoniye hakimiyet ve melodi zenginliği bestekâr için çok önemli görülmektedir. Sanatçı, nazari olarak ağır bestenin de dinleyenlerde pek karşılığının bulunmadığını da düşünmektedir. Dibekoğlu, müzikte arabesk rüzgarların estiği 80'li yılları derin bir şekilde yaşamıştır. Sanatçı o dönemde bestelenen eserlerin sözlerinde, karamsarlığın, umutsuz aşkların ve başarısızlığın konu edindiğini ifade etmektedir. Melodilerin, nağmelerin karamsarlık üzerine duygu yaşattığı bu dönemde, özellikle şarkılarında daha çok güncel olanı ve oluşan bu atmosferi dağıtacak besteleri notaya dökmeyi tercih etmiştir.

Dibekoğlu hem sanat mûsikîsi hem de dini mûsikî formunda birçok beste bestelemiştir. Dini Mûsikî alanında besteleri ileride detaylı olarak izah edilmiştir. Din dışı mûsikî alanında eserleri de bulunan sanatçının Kürdilihicazkâr, Nihâvend, Muhayyer, Rast,

Hüzzam, Kürdi, Muhayyer Kürdi, Hicâz makamlarında şarkı formunda birçok eseride bulunmaktadır.

2.7.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Beste bestelemenin en önemli özelliği sözlere, kelimelere hayat vermesidir. Güftenin yaşaması ve dinleyenlerin kulaklarında çınlaması bestecinin meziyetine ve hünerisine kalmıştır. Dibekoğlu, tercih etmiş olduğu güftekârların güftelerinde sözdeki manaya ve söz yazarın güftede anlattıklarına detaylı bir şekilde incelemektedir. Güftenin tema, içerik, sözlerin açık oluşu ve kolay telaffuz edilirliği olmak üzere birçok kritere dikkatle bakmaktadır.

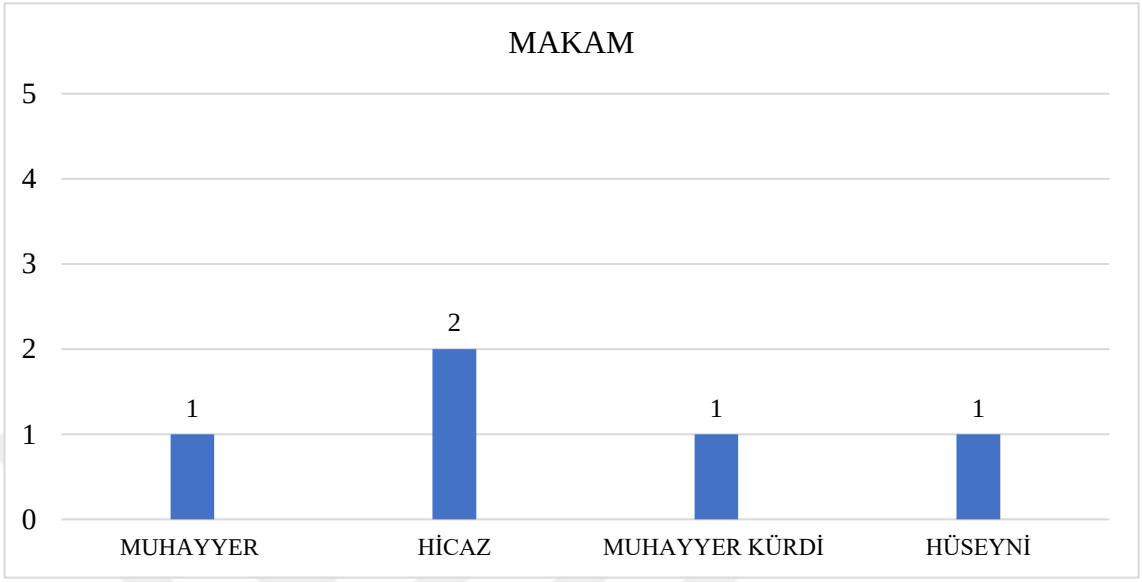
Solist, besteleyeceği güfteleri kendi araştırmalarıyla bulduğu gibi söz yazarlarının göndermiş olduğu güftelerden tercih edip bestelediğini de ifade etmektedir. Nitekim söz yazarlarından alıp bestelemeleri kendileri açısından faydalı olduğunu dile getiren sanatçı, aynı zamanda bestecilere gönderilen güftelerin bestelenmesi, söz yazarları adına da hem mutluluk verici olduğunu hemde azimlerinin kat be kat arttığına şahit olduğunu aktarmaktadır.

Dibekoğlu, bestelemiş olduğu dini bestelerinde, güfte şairi olarak Yûnus Emre, Faik Deniz, Osman Nuri Kepenekoğlu ve Fatma Küpoğlundan faydalanmıştır. Şarkı ve ilâhî formunda kadın söz yazarlarına ait güftesi bulunmaktadır. Sanatçıya göre, kadın söz yazarları ile erkek söz yazarlarının yaşantılarının ve onları kelimelere dökmesi, kaleme alması her zaman farklı olmuştur. Kadın söz yazarlarının fıtrat olarak çok daha yaşantıları derin hissettiğini ve bunu da kaleme alırken çok güzel aktardığını düşünmektedir. Gerek din dışı formlardan şarkı formu gerekse dini formdan ilâhî formu olsun sanatçı kadın söz yazarlarından faydalanmış ve dini bestelerinde de bu dikkatten kaçmamıştır.

2.7.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

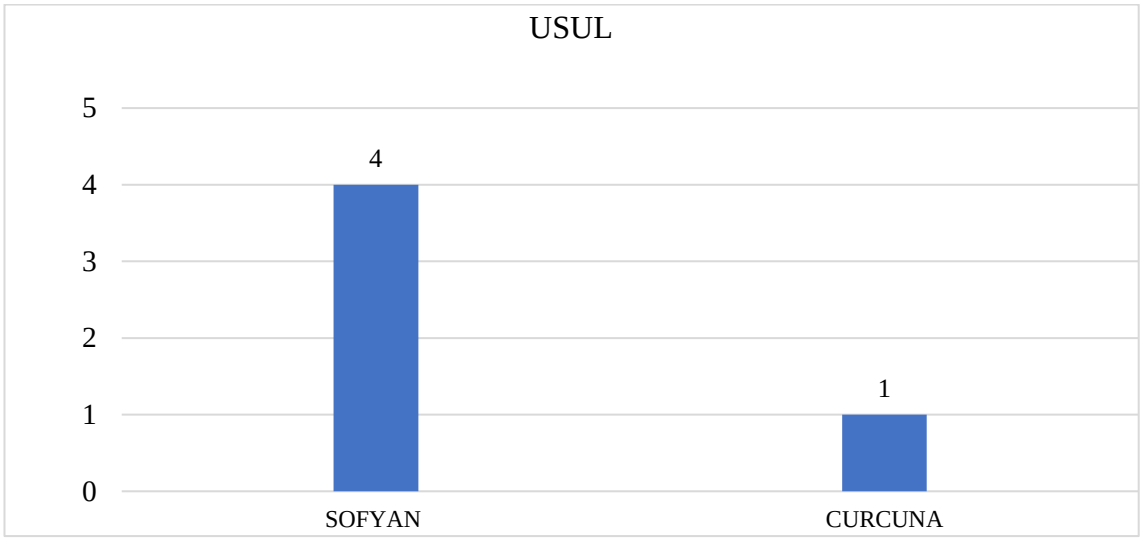
Dibekoğlu, dini mûsikî formunda bestelemiş olduğu 5 adet ilâhîsi bulunmaktadır. Bestelemiş olduğu bu bestelerde farklı makam, usûl ve güftekârlardan faydalanmıştır. Bestelerinde Muhayyer, Hicâz, Muhayyer Kürdi, Hüseyni makamlarına yer vererek bestelemiştir. Bestelerine bakıldığında toplam 5 adet ilâhîsi bulunmaktadır ve bu eserlerinde 4 farklı makam kullanmıştır. Muhayyer makamında 1, Hicâz makamında 2,

Muhayyer Kürdi makamında 1, Hüseyni makamında 1 adet olmak üzere 5 adet ilâhîsi bulunmaktadır. Grafik XIX da bestelerinin makamları detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XIX Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Makamlar

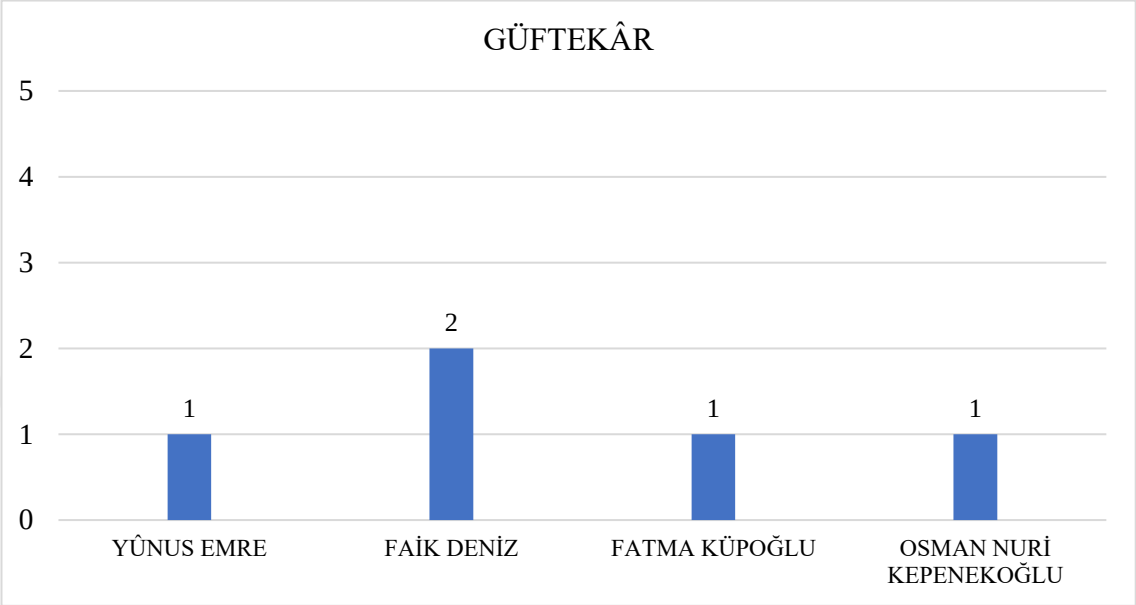
Besteci, dini mûsikî bestelerinde usûl olarak sofyân usûlüne daha çok yer vermiştir. 5 adet bestesinde 2 farklı usûl tercihinde bulunmuştur. 5 adet eserinin 4 tanesi sofyân usûlünde bestelenmiş ve 1 adet eserini curcuna usûlüyle bestelemiştir. Sanatcının usûl tercihleri Grafik XX de detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XX Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Usûller

Sanatçı, güfte seçiminde Yûnus Emre den istifade etmiştir. Güfte şairi olarak Faik Deniz, Fatma Küpoğlu, Osman Nuri Kepenekoğlundan faydalanmıştır. Besteci 5 adet ilâhîsinde

4 farklı güftekâr tercihinde bulunmuştur. Yûnus Emre 1, Faik Deniz 2, Fatma Küpoğlu 1, Osman Nuri Kepenekoğlu 1 adet olmak üzere ilâhîlerini bestelemiştir. Grafik XXI de güftekârlar detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XXI Fahri Dibekoğlu'nun Tercih Ettiği Güftekârlar

2.8. SALİH TAŞKIN

2.8.1. Hayatı

1979 yılında Bursa' da dünyaya geldi[33]. İlköğretim ve lise eğitimini Bursa'da tamamladı. 1996 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünü kazandı ve dört yıllık eğitimini tamamlayarak buradan mezun oldu. Aynı yıl Konservatuvarın İcra Heyetinde korist ve solist olarak görev yapmaya başladı.

1999 yılında İzmir Ege Üniversitesi Devlet Türk Mûsıkîsi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümünü kazandı. Üniversite eğitimi süresince İzmir Klasik Türk Müziği Topluluğuyla yurt içi ve yurt dışında birçok konserlere katıldı.

Taşkın, 2004-2007 yılları arasında TRT İzmir Radyosunda akitli ses sanatçısı olarak programlarda, bantlarda ve solo kayıtlarda eserler icra etmiştir. 2007 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarının açmış olduğu sınavda başarılı olmuş ve

[33] *Salih Taşkın ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (04.07.2022)*

Konservatuvar bünyesinde ses sanatçısı, öğretmen olarak çalışmaya başlamıştır. Hali hazırda Büyükşehir belediye Konservatuvarında çalışmalarını sürdürmektedir.

Taşkın'ın, mûsikîyle olan yoldaşlığı lise yıllarına dayanmaktadır. Lise son sınıfta Türk Mûsikî korosuyla mûsikî yolculuğuna başlamıştır. Bahadır Sevik yönetiminde koro çalışmalarına 2 yıl boyunca devam etmiş ve çokça istifade etmiştir. Taşkın, liseden mezun olduğu vakit Bahadır Sevik'in yönlendirmesiyle 1996 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarında birçok sanatçıdan dersler almış, konserlere çıkmış, sanatçılara vokallik yapmış ve buradan mezun olmuştur.

Sanatçı daha sonraki süreçte Ege Üniversitesi Devlet Türk Mûsıkîsi Konservatuvarı Ses Eğitimi Bölümünde kazanmıştır. Ses eğitimi bölümünde sanatçı, Türk mûsikî eğitimini Ufuk Demirbaş'tan, Tambur sazındaki çalışmalarını Seher Dilmaç'tan, toplu uygulama dersini Akın Özkan'dan, Klasik koro ve repertuvar derslerini Halil İbrahim Yüksel'den almıştır. Ayrıca Yavuz Akalın, Kaşif Demiröz, Bora Uymaz gibi sanatçılardan da dersler almış ve bolca istifade etmiştir.

Sanatçı, Türkiye çapında önemli projelerde bulunmuş ve ses yarışmalarına katılmıştır. Nitekim TRT Ankara Radyosunun düzenlemiş olduğu "Stüdyo 1 Amatör Ses Yarışması'nda" Türk Sanat Müziği Bölümünde Türkiye Birincisi olmuştur. Sanatçı aynı zamanda TRT bünyesinde izleyiciyle buluşan "Balkan Ninnisi" isimli dizinin Türkülerini bazı bölümlerde seslendirmiştir.

2.8.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Taşkın, bestede bestekârın kendi tarzının olması gerektiğini düşünmektedir. Sanatçı, tarz, renk ve yorumu mûsikînin olmazsa olmazı olarak görmekte ve bunları mûsikî severlere besteyle hissettirmenin gerektiğini düşünmektedir. Taşkın, bestecilikte bestenin ruha doygunluk vermesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bestelenen eserin okuyanı cezbetmesi gerektiğini ve dinleyicinin gönlünü titretmesi gerektiğine inanmaktadır. Solist, eserlerini bazen bir söze bazen de bir duyguya kapılarak bestelemiştir. Bestecilik ne kadar teknik bir iş olsa da aslında besteyi ortaya çıkaran unsurun duygu ve his olduğunu ayrıca dile getirmektedir. Taşkın, insanlara beste aracılığıyla duygu ve hissi tattırabilmenin günümüzde artık çok zor olduğunu düşünmektedir.

Bir eseri bestelemek için duygu ile dolmak gerekir diye ifade eden Taşkın, duygu ile dolmak için de yaşanmışlık ve görmüşlük gerektiğini zikretmektedir. Sanatçı, eski bestekârların sıkıntılı yaşam koşullarını bizzat görmesinin bestelerdeki duyguya yansıdığını aktarmaktadır. Yıpratıcı yaşamlar, zor şartlar, eksik olan çoğu şey bestelerde güftelerde tamam edilmiş ve his, duygu doyumunun dorukları bu bestelerde ve güftelerde karşımıza çıkmıştır diye ifade etmektedir. Solist, acının, yokluğun, umutsuzluğun kol gezdiği zamanlarda bestelenen eserlerin farklı olduğunu dile getirmiştir. Sevgi, aşk ve özlemin saf ve temiz olduğu zamanlarda bestekârların bestelediklerinin de iliklerine kadar işlemiş bir samimiyetin göze çarpmakta olduğunu işaret etmektedir.

Taşkın, mûsikîyi insanlara hissettirmeye ve sevdirmeye çalışan bir sanatçıdır. Sanat anlayışında halka büyük kıymet veren sanatçı, mûsikînin halk için yapıldığını dile getirmektedir. Taşkın'ın mûsikî anlayışı ve felsefesinde toplumdan, halktan uzak kalan bir anlayışı olmamıştır. Sanatçının yöresinin mûsikîsi ve kültüründen habersiz olmaması gerektiğini belirtmektedir. Sanatçı, mûsikî yaşamında halka inmeye çalışan ve toplumdan uzak durmayan mûsikî anlayışına sahip bir sanatçıdır. Taşkın, donanım ve birikim olarak Türk sanat mûsikîsi, Halk mûsikîsi, Batı mûsikîsi de bilmektedir.

Taşkın, almış olduğu eğitim sayesinde kendisini hem teknik hem de nazari olarak geliştirmiştir. Dini ve din dışı formda eserler bestelemiştir. Sanatçı, form ayrımı gözetmeksizin beste yapmaya gayret etmiştir. Sanatçının dini mûsikî formundaki besteleri ileride detaylı olarak aktarılmıştır. Din dışı besteleri de bulunan sanatçının Sipihr, Mahur, Nihâvend, Muhayyer Kürdi makamında birer adet şarkısı, Hüseyni makamında bestelenmiş 1 adet Oyun havası ile Nihavend makamında bestelenmiş 1 adet Medhal bestesini Türk sanat mûsikîsine kazandırmıştır.

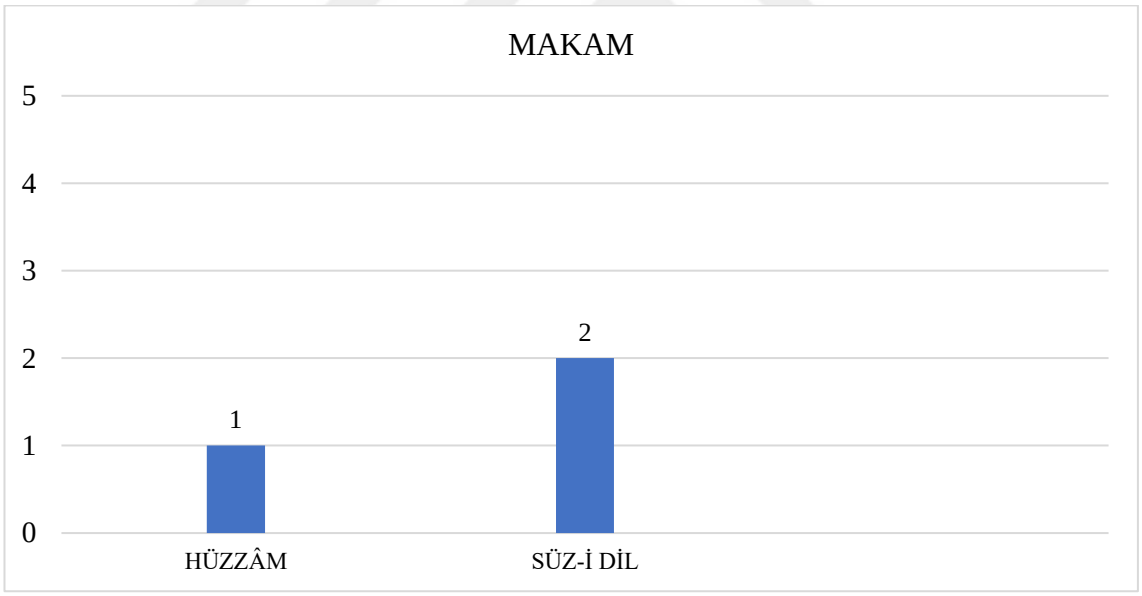
2.8.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Güfte seçimleri sanatçılar adına duygusal manada olduğu gibi teknik mana da dikkat edilmesi gereken bir konudur. Güftedeki hece ve aruz vezniyle ilgili birtakım eksikler, güfte tercihinin daha önemli olduğunu göstermektedir. Prozodik manada problem yaşamamak adına bestelerde teknik özelliklere çok dikkat edilmektedir. Nitekim açık hece, kapalı hece ve usûl darplarının uyumu vb. meseleler bestecilerin dikkatle üzerinde durması gereken konulardır.

Taşkın, İnsanlara, kalplere, kulaklara ve ruhlara manevi doygunluğu hissettirecek güftenin tercih edilmesi gerektiğini düşünmektedir. Dini ve din dışı besteleri bulunan sanatçı dini formda bestelemenin kulun rabbine ulaşması için bir araç olduğunu düşünmektedir. Bestekâra göre, güfteyi bulmak ve onu yaşayarak bestelemek her zaman sanatçı için Allah'a bir kapı aralamak olarak tabir etmektedir. Bestekâr, din dışı formlarda kendine ait güftelerden de eserler bestelemiştir. Dini bestelerinde Yûnus Emre ve Âşık Yunus'un güftelerini bestelemiş ve 3 adet ilâhîsini dini mûsikîye kazandırmıştır.

2.8.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

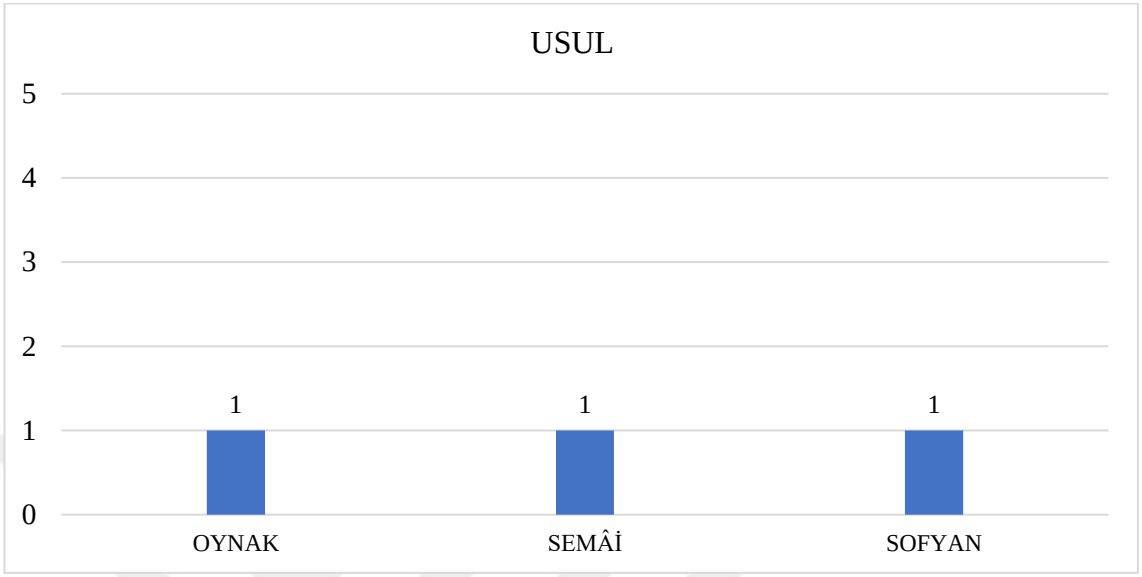
Taşkın'ın dini mûsikî formunda bestelemiş olduğu 3 adet ilâhîsi bulunmaktadır. Bestelemiş olduğu bu ilâhîlerde farklı makam, usûl ve güftekârlara yer vermiştir. Hüzzam, Sûz-i Dil, makamlarını kullanarak 3 adet ilâhî formunda eseri mûsikîmize kazandırmıştır. 3 adet bestesinde de 2 farklı makama yer vermiştir. Grafik XXII de bestelenen eserler detaylı olarak aktarılmıştır.

Grafik XXII Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Makamlar

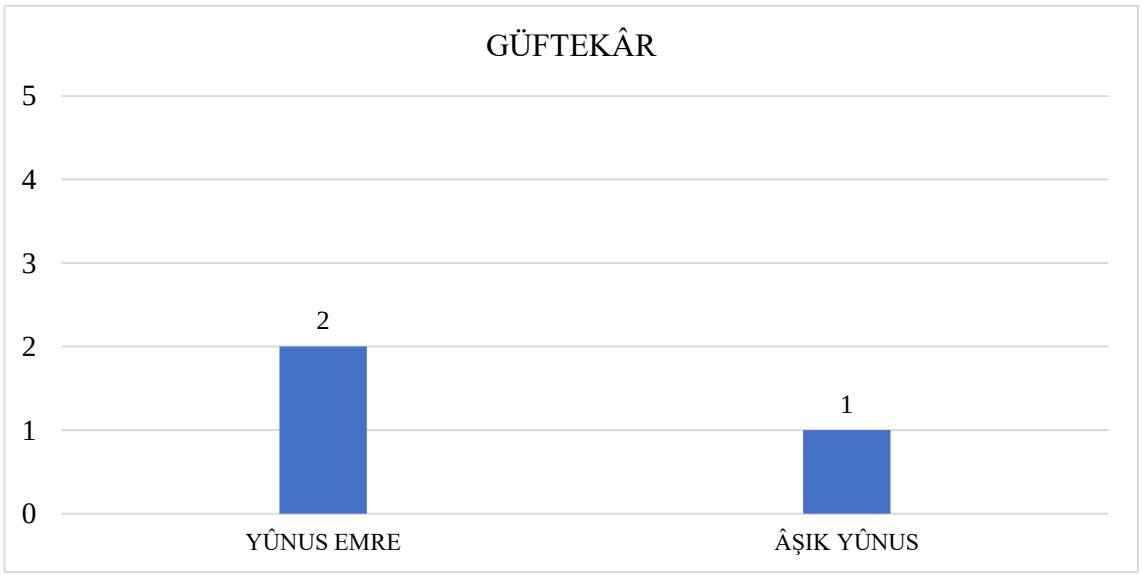
Solist, dini mûsikî eserlerinde usûl olarak 3 adet usûl kullanmıştır. 3 adet ilâhîsinde 3 farklı usûl kullanmıştır. Sanatçı, bestelerinde oynak, semâî, sofyân usûllerini tercih etmiştir. Sanatçı, oynak usûlünde bestelemiş olduğu ilâhîsiyle de diğer bestelenen usûllere nazaran ilâhî formuna renk katmıştır. Nitekim diğer sanatçıların tümü usûl olarak incelendiğinde oynak usûlünde beste ile karşılaşılmamaktadır. Tasavvuf mûsikî

geleneğinde oynak usûlünde nadir besteyle karşılaşılmaktadır. Grafik XXIII de sanatçının tercih etmiş olduğu usûller detaylı olarak verilmiştir.

Grafik XXIII Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Usûller

Taşkın, güfte tercihinde Yûnus Emre ve Âşık, Yunus'un güftelerini bestelemiştir. 3 adet bestesinde 2 adet Yûnus Emre ve 1 adet Âşık Yunus bestelemiştir. Grafik XXIV de solist'in usûllerine yer verilmiştir.

Grafik XXIV Salih Taşkın'ın Tercih Ettiği Güftekârlar

2.9. ALİ ÇALANLI

2.9.1. Hayatı

1983 yılında Bursa'da doğdu.[34] İlkokul ve ortaokul eğitimini Bursa'da tamamladı. 1998 yılında lise eğitimine açıktan devam ederken aynı zamanda Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarını kazandı. Konservatuvarda 4 yıllık eğitim gören sanatçı, 1. ve 2. sınıfta Ayşe Erim 3. ve 4. sınıfta Serkan Gencer'den ders aldı. Konservatuvar bünyesinde nazariyat, usûl, repertuvar eğitimi aldı ve 2002 yılında buradan mezun oldu.

2003 yılında girmiş olduğu Üniversite sınavında başarılı oldu. Üniversite eğitimini Sakarya Üniversitesi Devlet Konservatuarı Türk Müziği Bölümü'nde okudu. Üniversite eğitimi süresince Tuncay Kardaş'dan kanun, Elif Kentik'ten piyano eğitimini almıştır. Çalanlı, Üniversitede Türk sanat mûsikîsi, repertuvar, müzik tarihi, halk bilimi olmak üzere birçok alanda dersler almıştır. Sanatçı, üniversiteye kazandığında kanun ve ritimli enstrümanlar da belirli bir birikime sahip olarak gitmiştir.

Sanatçının belediye konservatuvarında almış olduğu mûsikî eğitim üniversitede yıllarının kolay geçmesini ve verimli geçmesini sağlamıştır. Çalanlı, musikiyi teknik ve nazari olarak buradan öğrenmiştir. Çalışmalarını sürekli devam ettiren sanatçı, eksik yerlerde hocalarına başvurmuştur. Belediye Konservatuvarını okumasının bu seviyelere gelmesinde en büyük pay sahibi olduğu da ayrıca belirtmektedir.

Sanatçı, mûsikîyle her zaman iç içe hayat sürdürmüştür. Müzisyen bir ailenin çocuğu olan kanun sanatçısı, konservatuvar okumadan önce de çekirdekten kendisini birçok alanda yetişmiştir. Çalanlı'nın ailesinin mûsikîyle hem hal olması, küçük yaşlarda çok farklı enstrümanlarla tanışmasına vesile olmuştur. Sanatçı, mûsikîye ilk ritimli enstrümanlarla başlamıştır. Ritim enstrümanı olan Bongo ilk göz ağrısı olmuştur. Bongo ile bir müddet vakit geçirdikten sonra sanatçı, Darbuka öğrenmeye başlamıştır. Çalanlı, sekiz dokuz yaşlarına geldiğinde ritimli sazları öğrenmiştir.

[34] *Ali Çalanlı ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (29.07.2022)*

Sanatçı, babasının musiki alanında kendisi adına ayrı bir yeri olduğunu ve mûsikî terbiyesini ilk olarak babasından aldığını dile getirmektedir. Çalanlı, babasının ve merhum dedesinin kanun sanatçısı olduğunu dile getirmektedir. Kendisinin de belirli bir yaştan sonra kanun öğrenmesine ailesinin vesile olduğunu belirtmektedir. Sanatçı, küçük yaşlarda kanun enstrümanına başlamıştır. Enstrümanı notasız ve kulaktan icra etmeye çalışarak öğrenmiş ve daha sonra konservatuvar okuyarak bu becerilerini üst düzeye çıkartmıştır. Kendisini sürekli geliştiren sanatçı, bongo, darbuka, kanun enstrümanlarının yanına org enstrümanını da öğrenerek çok renkli bir hüviyete bürünmüştür.

Sanatçı gerek küçüklükten ailesinin yetiştirmesiyle gerekse Belediye ve Üniversite Konservatuvarını okumasıyla mûsikî heybesini elinden geldiğince doldurmuştur. Sanatçı artık heybesine doldurduklarını öğrencilere, mûsikîye gönül verenlere serpmenin gerektiğini düşünmüştür. Bu minvalde sanatçı, 2008 yılında Sakarya Üniversitesinden mezun olmuştur. Daha sonraki süreçte Bursa Orkestra Şube Müdürlüğün yapmış olduğu sınavı kazanmıştır. Çalanlı, konservatuvar bünyesinde kanun sanatçısı olarak görevini yerine getirmekte ve öğrencilere eğitim vermektedir.

2.9.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Sanatçı, mûsikî alanında kendini geliştirmiş ve önemli eserler kaleme almıştır. Bu minvalde sanatçı ilâhî ve şarkı bestelemiştir. Sanatçının şarkı formunda en çok dikkat çeken yönünün çocuk şarkıları da besteliyor olmasıdır. Çalanlı, diğer mûsikîşinaslara nazaran eser bestelerken genellikle farklı bir yöntem denemektedir. Sanatçı, bu yönteme göre öncelikli olarak taksim tarzı bir melodi ve ezgi oluşturmakta ve daha sonra bu oluşan melodiye hece ve aruz olarak uyan güfteyi bularak besteyi meydana getirmektedir.

Çalanlı, tasarladığı melodi ve ezgileriyle rahatlıkla eser besteleyebilmektedir. Usûle ve enstrümana hakimiyeti üst düzey olan sanatçı bu özelliklerini harmanlayarak beste tekniğine uygulamış ve kolaylıkla eserler bestelemiştir. Sanatçı bestelemiş olduğu dini ve din dışı eserlerinin çoğunu taksim yaparken bestelemiştir. Çalanlı, besteciliğin farklı bir boyut olduğunu dile getirerek kendisinin izlediği yöntemi bu şekilde olduğunu ifade etmektedir. Sanatçı, iyi ve kaliteli bir beste için teknik ve alana hakimiyetin çok mühim olduğunu düşünmektedir.

Sanatçı, bestelerinde form ayrımı gözetmeksizin üretmeye ve kalıcı olmaya çalışmıştır. Bu minvalde sanatçı şarkı formunda 2 adet Uşşak, 1 adet Hüseyni, 2 adet Hicâz şarkı ile 1 adet Sultaniyegâh makamında olmak üzere 6 adet din dışı eser bestelemiştir. Sanatçı form olarak daha çok şarkı formunda eser bestelemeyi tercih etmiştir. Çocuk şarkısı da besteleyen sanatçı TRT'nin yapmış olduğu Türk Müziği Çocuk Şarkıları Beste Yarışmasında "Bongo" rumuzlu bestesiyle ödül almış ve ikincilik derecesi elde etmiştir.

2.9.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Güfte ve söz yazarı tercihinde sanatçı, daha çok tasarlamış olduğu ezgiye uygun güfte bulmaya çalışmıştır. Bu doğrultuda, güfte seçiminde en çok dikkat ettiği nokta melodinin darplarına aruz ve hece olarak uyan dizeleri araştırmak olmuştur. Çalanlı, tasarlanan ezgiye, güfte bulmaya çalıştığı için hece ve aruz vezninin usûl darplarına uymasına dikkat etmiştir. Sanatçı, güfte konusunda çok seçici olmamış ve melodiye uymasını güfte adına yeterli bulmuştur. Beste bestelerken melodi ve nağmeye önem veren sanatçı bu bakıma melodiden ödün vermeyip güfteden ödün vermiş ve melodiye sahip çıkmıştır. Sanatçının güftede aradığı tek şey hece olarak darplarının uymasıdır. Sanatçı bestelerinde güfte üzerinde durmak yerine tasarladığı melodi ve ezgiye dikkat çekmiştir.

2.9.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Kanun sanatçısı, güftesi Yûnus Emre'ye ait olan ve dini mûsikî'ye ilâhî formunda 1 adet eseriyle hizmet etmiştir. Hüseyni makamındaki bu beste düyek usûlüyle yazılmıştır. Sanatçı bu eserinde Yûnus Emrenin "*Rumda Acem'de Âşık Olduğum"* güftesini bestelemiştir.

BESTE ADI	RUMDA ACEM'DE ÂŞIK OLDUĞUM
Besteleyen	Ali Çalanlı
Güftekâr	Yûnus Emre
Formu	İlâhi
Makam	Hüseyni
Usûl	Düyek

Tablo XV Ali Çalanlı'nın Dini Mûsikî Bestesi

2.10. ÖMER GÖKTEPELİLER

2.10.1. Hayatı

1982 yılında Bursa'da doğdu.[35] İlk, orta ve lise eğitimini Bursa'da tamamladı. 1993 yılında ortaokul eğitimine devam ederken Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarını kazandı. Konservatuvarda temel düzeyde nazariyat, usûl ve repertuvar eğitimi aldı. Göktepeliler, 1. sınıfta ud enstrümanı ile tanıştı. Rahmi Özyalıner ve Bahadır Sevikten temel düzeyde ud eğitimi aldı. Göktepeliler, 1997 yılında konservatuvarsan mezun oldu ve sanatını kendi gayretleriyle geliştirdi.

Sanatçı, icracısı ve dinleyicisinin bir hayli azaldığı, eğitim verenin ve ustasının ender bulunduğu Yaylı tambur enstrümanıyla mezuniyetinin ardından 2006 yılında karşılaştı. Göktepeliler, Yaylı tambur sanatçısı olarak konservatuvarda görev yapan Orhan Doğanay'ın emekli olup ayrılmasından sonra Yaylı tambur'un vitrinlerde tozlu kapaklar ardında sergilendiğini aktarmaktadır.

Göktepeliler, Yaylı tambur'un hangi ağaçtan olduğunu, perde sisteminin nasıl tasarlandığını merak etmiştir. Sanatçı, konservatuvarın vitrinlerinde sergilenen bu enstrümanı onarmış bakımlarını yapmış ve icrâ etmeyi öğrenmiştir. Neyzen Yusuf Paşa'nın (1821-1884) Segâh Peşrevi Yaylı tamburda icra ettiği ilk eserdir.

Yaylı tambur icracıları, çoğunlukla mızraplı tanbur icracılarından oluşmaktadır. Göktepeliler ud sazından sonra Yaylı tambur icra etmiştir. Ud sazında kullandığı icra tarzını yeni öğrendiği Yaylı tambur icrasına yansıdığını aktarmaktadır. Sanatçı, ud ve mızraplı Tambur çalıp ardından Yaylı tambur icra etmeye başlayan sanatçıların çoğunda diğer kullanmış oldukları enstrümanların Yaylı tambur icralarını etkilediğini dile getirmektedir.

Yaylı tamburda, Tamburi Cemil Bey, İzzettin Ökte, Ercüment Batanay gibi sanatçılar öne çıkmaktadır. Fahrettin Çimenli, Sadun Aksüt ve Ahmet Rasim Sabuncuoğlu Ercüment Batanay sonrası önemli Yaylı tambur icracıları arasında yer almıştır. Günümüzde

[35] *Ömer Göktepeliler ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (03.08.2022)*

Ercüment Gümüşel, Buğrahan Kaya ve Ömer Göktepeliler de tanınan icracılar arasında yerini almaktadır.

Göktepeliler, konservatuvarı bitirdikten sonra konservatuvarla bağlarını koparmamış ve İcra Heyeti'nin çalışmalarına 2006 yılı öncesi gerek solist olarak gerekse ud sazı ile iştirak etmiştir. 2006 yılı sonrası İcra Heyeti'nde Yaylı tamburla koro çalışmalarına katılmıştır.

Göktepeliler, mûsikînin girebileceği her alanda çalışmayı seven bir mûsikîşinastır. Üretici kimliği, yeniye olan merakı ve zihninde oluşan müzikal dünyayı her zaman farklı yerlere transfer etmeye çalışmıştır. Bu manada sanatçı, tiyatro ve film müziklerine de emek harcamıştır. Bursa Büyükşehir Belediye Tiyatrosu'nun sahne müziklerini de yapmıştır. Sanatçı, Çırçır Sefası, Can Ateşinde Kanatlar, Fermanlı Deli Hazretleri gibi tiyatral oyunların müzik projelerinde yer almıştır.

Sanatçı, 2006 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünün açmış olduğu memuriyet sınavını kazanmıştır. Günümüzde konservatuvar çatısı altında Yaylı tambur-ud sanatçısı olarak görevlerini aktif sürdürmektedir.

2.10.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikleri

Göktepeliler, gözlem yapmayı, araştırmayı, mûsikîye dair bir şeyler üretmeyi tasavvur eden bir sanatçıdır. Sanatçı, icracılığının yanında beste yapmayı da ihmal etmemiş ve eserler üretmeye gayret etmiştir. Göktepeliler, henüz küçük yaşlarda beste yapmaya yönelmiştir. TRT repertuarına giren Muhayyer Kürdi saz semaisini 17 yaşında bestelemiştir. Sanatçı, henüz 17 yaşında bir besteden tarifi olmayan duyguları tatmıştır. Küçük yaşlarda hem donanımıyla hem de yetenekleriyle sanat mûsikîsine katkıda bulunmaya çalışmıştır.

Sanatçı, besteciliğinde eserlerinin az ve öz olmasını yeğlemektedir. Belirli dönemlerde güzide eserler bestelemiştir. Beste bestelemenin ilham aracılığıyla olduğunu aktarmaktadır. Göktepeliler, beste kaleme almaktan ziyade enstrümanlarıyla bol bol vakit geçirmektedir. Sanatçı, dini mûsikî ve lâdinî mûsikî formunda eserler bestelemiştir. Form olarak; şarkı, ilâhi ve saz eseri bestelemiştir. Dini formda 1 adet ilâhi besteleyen sanatçı, daha çok lâdinî eserler kaleme almıştır. Sanatçının Kürdi, Mahur ve Hicâz makamında birer adet şarkısı vardır. Bestekârın Nihavend, Muhayyer Kürdi ve Hicâz makamında

bestelenmiş birer adet de saz eseri bulunmaktadır. Sanatçının dini ve din dışı olmak üzere toplam 7 adet eseri bulunmaktadır.

2.10.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Göktepeliler, güfte seçiminde çok dikkatli davranmaktadır. Sanatçı, besteyi meydana getirirken bestede temel sayabileceğimiz melodi ve nağme zenginliğinin, nazari ve teknik olarak alana hakimiyetin çok önemli doneler olduğunu aktarmaktadır. Sanatçı bestelerinde güfte seçimine dikkatlice yaklaşmış ve güftenin sözlerinde bir hikayenin olmasına önem vermiştir. Besteci, güftenin ana temasını ve güftenin ortaya çıkış hikayesini nağme ve melodilere büründürerek eseri meydana getirmektedir. Güfte tercihinde aktarılmak istenen duyguyu doğrudan ifade eden cümleleri tercih etmekten ziyade duyguyu dolaylı olarak aktaran gûfteleri bestelemeyi ön planda tutmuştur. Böylece meydana getirdiği bestelerinde duygu ve duygu yoğunluğunun daha üst safhada yansıtabildiğini aktarmaktadır.

Göktepeliler, güfte seçiminde dikkatli olduğu gibi güftedeki hece ve aruz veznine de teknik manada dikkat etmiştir. Yukarıda dile getirdiğimiz hususların yanında sanatçı, prozodi konusunda çok katı düşüncelere sahip olmamış, bu konuda kendisini katı bir şekilde sınırlandırmayıp bazı prozodik durumları da göz ardı etmiştir. Prozodiyi bilmenin ve bu konuda birikim sahibi olmanın önemli olduğunu da ayrıca belirtmiştir.

2.10.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Göktepeliler'in dini mûsikî formunda 1 adet eseri bulunmaktadır. Besteci, eserinde Yûnus Emre'nin güftesini Kürdi makamında ve sofyân usûlünde bestelemiştir. Eserinde Yûnus Emre'nin *"Bir Garipsin Şu Dünyada Gülme Gülme Ağla Gönül"* güftesini bestelemiştir.

BESTE ADI	BİR GARİPSİN ŞU DÜNYADA GÜLME GÜLME AĞLA GÖNÜL
Besteleyen	Ömer Göktepeliler
Güftekâr	Yûnus Emre
Form	İlâhi
Makam	Kürdi
Usûl	Sofyân

Tablo XVI Ömer Göktepeliler'in Dini Mûsikî Bestesi

2.11. ÜMİT TOK

2.11.1. Hayatı

1982 yılında Bursa'da doğdu[36]. İlk, orta ve lise eğitimini Bursa'da tamamladı. Lise eğitimine devam ederken 1996 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarını kazandı. Konservatuvarda nazariyat, usûl, repertuvar ve ud eğitimi aldı. Konservatuvar bünyesinde Özlem Adım, Nusret Parmaksız, Fahri Dibekoğlu ve Bahadır Sevik'ten dersler aldı.

Tok, mûsikî birikiminin temellerinin atılmasında nota, solfej ve başlangıç düzeyindeki eğitimini Özlem Adım'dan, ses yeteneği ve icracılığının fark edilmesinde de Nusret Parmaksız'ın önemli olduğunu ifade etmektedir. Sanatçı, konservatuvarın 2. sınıfında başlayan enstrüman dersleri için ud sazını tercih etmiş ve Sedat Dağdaş'tan ud dersleri almıştır. Belirli bir vakte kadar enstrüman dersi alan sanatçı daha sonraki süreçte kendi gayretleriyle enstrümana olan hakimiyetini geliştirmiştir.

Konservatuvarda 2. sınıf öğrencisiyken Nusret Parmaksız'ın teşvikiyle Erdinç Çelikkol'un yönetimindeki İcrâ Heyeti'nin sınavını kazanarak fahri ses ve ud sanatçısı olarak konserlerde görev almıştır. Konservatuvar yıllarında Avni Anıl, Cinuçen Tanrıkorur, Alâeddin Yavaşca, Müzeyyen Senar, Selahattin İçli, Erol Sayan, Yaşar Özel, Recep Birgit, Zekai Tunca, Mustafa Sağyaşar olmak üzere, nadide sanatçılarla konserlere çıkma imkanı bulmuştur.

Sanatçı, nazari ve teorik olarak Nusret Parmaksızdan çok şey öğrenmiş ve teoriyi pratiğe aktarma şansını Erdinç Çelikkol'un kurmuş olduğu İcra Heyetinde elde etmiştir. Ses sanatçısı, 2000 yılında Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Müziği bölümünden mezun olmuş ve mûsikî ile yolculuğuna İcra Heyetinin çalışmalarıyla devam etmiştir. Sanatçı, Bursa Büyükşehir Belediyesi Orkestra Şube Müdürlüğünün 2005 yılında açmış olduğu Eğitmen/Öğretmenlik sınavını kazanmış ve bugüne kadar bu görevine ses ve ud sanatçısı olarak devam etmiştir.

[36] *Ümit Tok ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (26.07.2022)*

2.11.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikler

Tok, beste yapmayı yaşamındaki duygularının dışa vurumu olarak ifade etmektedir. Heyecanı, neşeyi, arzuyu ve birçok duyguyu besteleri ile dışa yansıtmıştır. Besteciliğin teknik manada donanım ve birikim istediğini, donanımın beste kalitesinin en büyük anahtarı olduğu düşünmektedir. Sanatçının ilahi dışında şarkı, türkü formunda da eserleri mevcuttur. Dini formda 1 adet eser besteleyen sanatçı, Hicâz, Sabâ, Sultani Yegah, Rast ve Nihavend makamlarından oluşan 3 adet şarkı ile bir adet Segah türkü bestelemiştir.

2.11.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Tok, güfte tercihinde ve güfte bulma konusunda çok zorlandığını dile getirmektedir. Nitekim karşılaşmış olduğu birçok güftenin duygu olarak kendisine hitap etmediğini düşünmektedir. Halihazırda var olan güftelerdeki duyguların, kendisine ait duyguları ihtiva etmediğini aktarmaktadır. Sanatçı, bestelerinde kendi güftelerini tercih etmektedir. Tok, ilâhî ve şarkı formunda kendi güftelerini eserlerinde kullanmıştır. Bestelemiş olduğu bazı eserlerde güfte ile bestenin aynı anda kendisinden sâdır olduğunu ve bunun için de güfte bulmaya gerek kalmadığını aktarmaktadır. Sanatçı, güfte anlayışının yanında bestelerinde aruz ve hece ölçüsüne dikkat etmiştir.

2.11.4. Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Sanatçının dini mûsikî formunda 1 adet bestesi bulunmaktadır. Bu besteyi de sanatçı Uşşak makamını ve curcuna usulünü kullanarak bestelemiştir. Tok, beste bestelediği gibi aynı zamanda da güfte de yazabilmektedir. Nitekim Uşşak makamında "*Bilmez Oldum Halimi*" adlı bestenin güftesini kendisi kaleme almıştır.

BESTE ADI	BİLMEZ OLDUM HALİMİ
Besteleyen	Ümit Tok
Güftekâr	Ümit Tok
Form	İlâhi
Makam	Uşşak
Usûl	Curcuna

Tablo XVII Ümit Tok'un Dini Mûsikî Bestesi

2.12. MERİÇ ERSAL

2.12.1. Hayatı

Sanatçı 1983 yılında Bursa da doğdu.[37] İlk, orta ve lise eğitimini Bursa da tamamladı. Mûsikîyle oluşan hasbihali, ilkokul yıllarında Bursa Büyükşehir Belediyesi çocuk korosuyla başladı. Ersal, 1996 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarının açmış olduğu yetenek sınavını kazanarak 4 yıllık eğitim almaya başladı. Sanatçı, Nilüfer Balakbabalar'dan konservatuvar eğitimi süresince temel düzeyde dersler aldı. 1998 yılında İcra Heyetinde yapılan sınavı kazandı ve İcra Heyetine girdi. İcra Heyetinde Erdinç Çelikkol şefliğinde birçok konserde korist olarak görev aldı. 2000 yılında 4 yıllık konservatuvar eğitimini tamamladı ve buradan mezun oldu.

Ersal, 2001 yılın da Ege Üniversitesi Devlet Türk Mûsikîsi Konservatuvarı Ses Eğitimi bölümünü kazanarak 5 yıl üniversite eğitimi görmüştür. Sanatçı, Üniversite yıllarında farklı hocalardan eğitim almıştır. Türk mûsikî eğitimini Ufuk Demirbaş'tan, repertuvar dersini Seher Dilmaç'tan, toplu uygulama dersini Halil İbrahim Yüksel'den, üslûp tavır ve mızraplı Tambur eğitimini Tolga Meriç'ten almıştır. Sanatçı aynı zamanda gelişiminde ve musiki yaşamında Halil İbrahim Yüksel ve Tolga Meriç'in kattıklarını ayrıca ifade etmekte ve kendisi için ayrı değere sahip olduğunu belirtmektedir. Sanatçının okumuş olduğu Ses Eğitimi bölümünde, mızraplı Tambur zorunlu öğretildiği için 5 yıl tambur enstrümanı ile hemhal olmuştur. Ersal, aynı zaman da kendi gayretleri ile öğrendiği ud enstrümanını da çalabilmektedir.

Ersal, 2006 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi, Orkestra Şube Müdürlüğü, Türk Sanat Müziği Bölümünde ilk olarak ücretli öğretmen statüsünde görev almaya başlamıştır. Konservatuvar bünyesinde korist ve solist olarak birçok sahneye çıkmış ve Türkiye'nin önde gelen musikişinaslarıyla aynı sahneyi paylaşmıştır. Ersal, 2010 yılında Bursa Büyükşehir Belediyesi Konservatuvarının açmış olduğu Sanatçı/Memur sınavını kazanarak ücretli olarak başladığı görevini kadrolu olarak devam ettirmeye başlamıştır.

[37] *Meriç Ersal ile ilgili bilgiler Bura Büyükşehir Belediye Konservatuvarında kendisiyle yapmış olduğum mülakat sonucunda elde edilmiştir. (29.07.2022)*

Halen bu kurumda görev yapan sanatçı, korist, solist, öğretmen ve şeflik görevlerini burada yerine getirmektedir.

2.12.2. Besteciliği ve Sanatının Özellikler

Ersal, beste yapmayı gönül duygusu ve gönül kelamı olarak ifade etmektedir. Gönül duygusu ve kelamı olmayan kişilerin de beste yapamayacağını aktarmaktadır. Bu minvalde sanatçı beste bestelemeyi, sanatın ayırt edici özelliği olarak görmektedir. Sanatçı, bestelemiş olduğu bir eserle de bu ayırt ediciliğin verdiği duyguyu, hissiyatı yaşamış ve devamını da yaşamak istemiştir. Bir adet dini beste besteleyen sanatçı bestelemiş olduğu bu eserle de kendisine farklı pencereden bakma imkanı bulmuştur.

2.12.3. Güfte ve Söz Yazarı Tercihindeki Anlayışı

Sanatçı, bazı güftelerin, sözlerin güzel melodiyi bulmada kişiye yardımcı olduğunu düşünmektedir. Güzel olan bir güftenin, bestekâr da anında bir melodi oluşturabileceğini dile getirmektedir. Nitekim sanatçı, melodi ve nağme zenginliğini bestelemiş olduğu eserin güzel güftesiyle yakalamaya çalışmıştır. Ersal, güftedeki harika cümlelerle karşılaştığında zihninde parlayan melodiye kulak vererek eserleri bestelemiştir. Sanatçı güfte seçiminde cümlelere dikkat kesildiği gibi aynı zamanda beyitlerin ya da dizelerin aruz, hece ve söz dizine de dikkat etmiştir.

2.12.4.Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları

Sanatçın dini mûsikî formunda 1 adet eseri bulunmaktadır. Besteci, eserinde Âşık Yûnus'un güftesini Kürdilihicazkâr makamında ve sofyân usûlünde bestelemiştir. Eserinde Âşık Yûnus'un *"Âlemler Müştâk Sana"* güftesini bestelemiştir.

BESTE ADI	ÂLEMLER MÜŞTÂK SANA
Besteleyen	Meriç Ersal
Güftekâr	Âşık Yunus
Form	İlâhi
Makam	Kürdilihicazkâr
Usûl	Sofyân

Tablo XVIII Meriç Ersal'ın Dini Mûsikî Bestesi

ÜÇÜNÇÜ BÖLÜM

BESTELERİN GÜFTE, NOTA VE MAKAM YÖNÜNDEN TAHLİLİ

3.1.YUSUF YILMAZ'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.1.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Muhayyer Kürdi makamında bestelenen "*Uyan Gözün Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâzî-î Mısrî Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Uyan gözün aç durma yalvar güzel Allah'a.
Yolundan izin ayırma yalvar güzel Allah'a

Her geceyi kaim ol her gündüzün sâim ol,
Hem zikr ile dâim ol yalvar güzel Allâh'a

Bir gün bu gözün görmez hem kulağın işitmez
Bu fırsat ele girmez yalvar güzel Allah'a

Sağlığı ganimet bil her saati nimet bil
Gizlice ibadet kıl yalvar güzel Allah'a

Ömrünü hiçe satma kendini yakma
Her şâm u seher yatma yalvar güzel Allâh'a

Hey nice yatursun dûr olma bu safadân dûr
Bahr-i keremi boldur yalvar güzel Allah'a

Her vakt-i seherde bir lütfu gelir Allah'ın
Ol vakt uyanır kalbin yalvar güzel Allah'a

Allah'ın adın yâd et, can ile dili şâd et
Bülbül gibi feryâd et yalvar güzel Allâh'a

Gel imdi Niyazi'yle Allah'a niyaz et
Hâcâtı dırâz eyle yalvar güzel Allah'a[38]

[38] Seyyid Muhammed Nur Arabi, *Edebi ve Tasavvufi Mısrî Niyâzî Divânı Şerhi Tam Divan ile Birlikte*, haz. Mahmut Sadettin Bilginer (İstanbul: Baha Matbaası, 1976), 37.

Notası:1[39]

UYAN GÖZÜN AÇ DURMA YALVAR GÜZEL ALLAH'A
YOLUNDAN İZİN AYIRMA YALVAR GÜZEL ALLAH'A

HER GECEYİ KÂİM OL, HER GÜNDÜZÜ SÂİM OL
HEM ZİKR İLE DAİM OL YALVAR GÜZELALLAH'A

ALLAHIN ADIN YÂDET, CÂN İLE DİLİ ŞÂD ET
BÜLBÜL GİBİ FERYÂD ET YALVAR GÜZEL ALLAH'A

GEL İMDİ NİYAZİYLE ALLAH'A NİYÂZ EYLE
HACATI DIRAZ EYLE YALVAR GÜZEL ALLAH'A

[39] "Ömer Faruk Özcan- Yalvar Güzel Allah'a (Official Audio)", haz. Avrupa Müzik, *YouTube* (30 Mayıs 2022). 17:45:15. https://www.youtube.com/watch?v=EdKb4EsQ0DU

1. "Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a"

I. Makam: Muhayyer Kürdi

II. Usûl: Değişmeli (Curcuna-Yürük Semâî)

III. Türü: İlahi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Niyâzî-î Mısrî Hz.

VI. Beste Tarihi: 13.01.2019

Değişmeli iki usûl ile bestelenen bu eser 10/8'lik Curcuna ve 6/8'lik Yürük Semâî usûlü ile bestelenmiştir. Eserin aranağmesinde bestekâr, makamın karakteristik yapısına uygun bir biçimde Muhayyer üzerinde seyre başlayıp dügâhta tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin zemin kısmında bestekâr Eviç perdesini kullanarak klasik Muhayyer Kürdiye atıfta bulunmuş ve Muhayyer üzerinde Kürdili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında Muhayyer Kürdi makamının seyir biçimine uygun olarak seyre devam edilmiş ve Nim Hisar perdesi alınarak Dügâhta tam karar edilmiştir. Eserin meyan kısmında usûl değişikliğine giden bestekâr 6/8'lik Yürük Semâî usûlü ile devam etmiştir. Eserin meyan kısmında bestekâr Hüseyni üzerinde Uşşak çeşnisini göstermiş ve daha sonra klasik Muhayyer makamının seyrine uygun bir şekilde muhayyer perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Nakarat kısmına geçen bestekâr Muhayyer Kürdi makamının seyir anlayışına göre Nim Hisar perdesini de kullanarak Dügâhta tam kalış yapmıştır.[40]

Sanatçının bu bestesinde dikkat çeken nokta bestesini değişmeli iki usul ile bestelemiş olmasıdır. Ayrıca sanatçı bu bestenin güftesiyle Eviç makamında ayrı bir beste daha bestelediği görülmektedir. Sanatçının bu bestesi Ömer Faruk Özcan tarafından albüm de icra edilmiştir.

[40] Zemin, Zaman, Meyan, Nakarat hakkında detaylı bilgi için bkz. Özkan, *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri*, 108.

2. Beste: Eviç makamında bestelenen "*Uyan Gözün Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a"*[41] adlı ilâhî'nin güftesi Niyâzî-î Mısrî Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Uyan gözün aç durma yalvar güzel Allah'a.
Yolundan izin ayırma yalvar güzel Allah'a

Her geceyi kaim ol her gündüzün sâim ol,
Hem zikr ile dâim ol yalvar güzel Allâh'a

Bir gün bu gözün görmez hem kulağın işitmez
Bu fırsat ele girmez yalvar güzel Allah'a

Sağlığı ganimet bil her saati nimet bil
Gizlice ibadet kıl yalvar güzel Allah'a

Ömrünü hiçe satma kendini yakma
Her şâm u seher yatma yalvar güzel Allâh'a

Hey nice yatursun dûr olma bu safadân dûr
Bahr-i keremi boldur yalvar güzel Allah'a

Her vakt-i seherde bir lütfu gelir Allah'ın
Ol vakt uyanır kalbin yalvar güzel Allah'a

Allah'ın adın yâd et, can ile dili şâd et
Bülbül gibi feryâd et yalvar güzel Allâh'a

Gel imdi Niyazi'yle Allah'a niyaz et
Hâcâtı dırâz eyle yalvar güzel Allah'a[42]

[41] Niyâzi Mısri Hz. ait olan bu güfte bestelenirken Muhayyer Kürdi ve Eviç makamında bestelenmiştir.
[42] Arabi, *Edebi ve Tasavvufi Mısrî Niyâzî Divânı Şerhi Tam Divan ile Birlikte*, 37.

Notası:2[43]

[43] "Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (08 Mayıs 2021). 35:39 - 16:28:43. Bestenin icra edildiği dakika 35:39'dur. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

2. “Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah’a”

I. Makam: Eviç

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Niyâzî-î Mısrî Hz.

VI. Beste Tarihi: 24.03.2019

Eviç ilahi, 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestenin zemin bölümünde Eviç makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde Eviç’te Segah yapılmış ve daha sonra yarım kalış yapılmıştır. Bestenin zaman kısmında bestekâr Uşşak çeşnisini gösterip Irak’ta tam kalışlı bir şekilde Segah gösterip karar etmiştir. Eserin meyan bölümünde bestekâr Neva üzerinde Rast çeşnisi göstererek Ferahnâk hissiyatı oluşturup Eviç üzerinde yarım karar ederek Ferahnâklı bir geçki yapmıştır. Bestenin nakarat kısmında ise bestekar Eviç makamın içerisinde olan Uşşak çeşnisini gösterip Irak’ta Segâhlı tam bir şekilde karar etmiştir.

Sanatçı bu bestenin güftesiyle Muhayyer makamında ayrı bir beste daha bestelediği görülmektedir. Bu beste ayrıca kadir gecesi özel programında Türk Sanat Müziği bölümü sanatçıları tarafından da icra edilmiştir.

3. Beste: Nihâvend makamında bestelenen "*Evvelimde Dinmez İdi Âh-û Efgânım Benim"* adlı ilâhî' nin güftesi Niyâzi-i Mısri Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Evvelimde dinmez idi âh u efgânım benim
Gece gündüz gitmez idi zâr u giryânım benim

Düşdü aşk odu bu câna yakdı kül etdi beni
Kül olunca yanmaz oldu nâr-ı sûzânım benim

Hâr u hâşâk-i enâniyyet yanalı aşk ile
Arş- u kürsîden geniş açıldı meydânım benim

Âr u nâmûs şîşesin yerlere çalıp kırmadan
Vech-i Hakk'ı olmadı her yüzde seyrânım benim

Râhat ile istedim vaslını kahr etdi bana
Derde düşüp ağlayınca güldü cânânım benim

Top ile çevgânı sundu bana cânân lutf ile
Bendedir ammâ görünmez top u çevgânım benim

Hayret ender hayrete şöyle düşürdü gönlümü
Şerh olunmaz bu dil ile şimdi hayrânım benim

Âlem-i evvel 'amâdır hayret andandır bana
Bu vücûdum gaymı örtdü mihr-i rahşânım benim

İbtidâ azm eyleyince bu cihân iklîmine
Bir libâsım yogidi kim örte üryânım benim

Hep birer kaftân verildi dostlarıma hem bana
Anların dahi durur eskidi kaftânım benim

Suya vardık anlar ile kapların doldurdular
Ben de girdim destimi mahv etdi ummânim benim

Derler imiş halka-i zikre girip dönmez niçün
Ben dönerven lîk gözden mahfî devrânım benim

Halka bir kez dönmeden ben nice kez devreyledim
Bilmediler devrimi yanımda yârânım benim

Yâr ile ahd eyledim gâh dağılıp gâh cem' olam
Tâ ezel budur anınla ahd u peymânım benim

Anın içün gâhi cem'em gâh perîşân tâ ebed
Döndü kaldı üstüme cem' u perîşânım benim

Döndürür dâim Mu'îd ismi takâzâsı beni
Nokta-i zâtım değil sûretde cevlânım benim

"Devre-i Arşiyye "den her kim haberdâr oldusa
Ol duyar ancak Niyâzî ilm ü irfânım benim[44]

[44] Niyâzî-i Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat -Seçmeler-*, haz. Mustafa Tatçı (İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2021), 476.

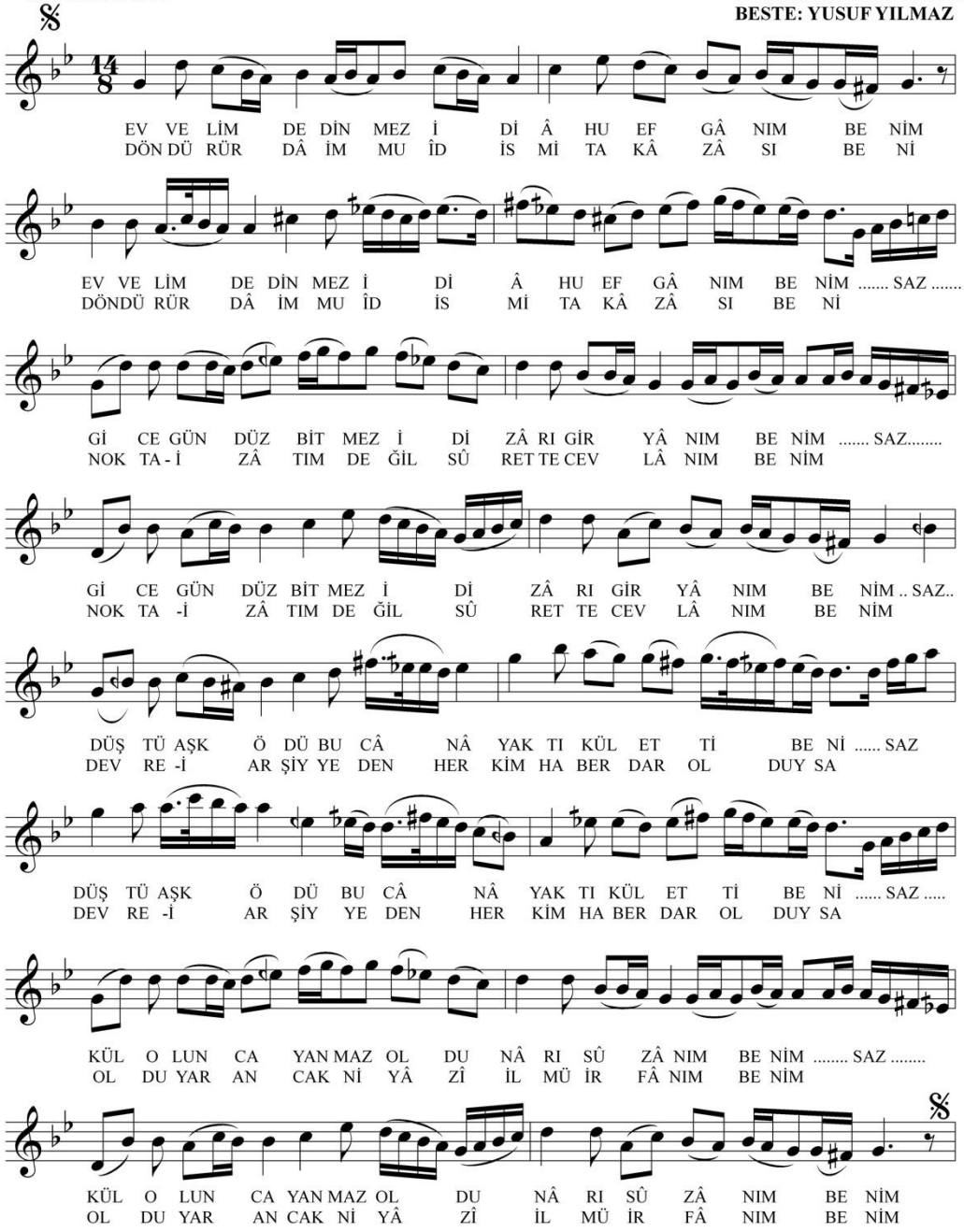
Notası:3

NİHAVEND İLÂHİ

"EVVELİMDE DİNMEZ İDİ ÂH U EFGÂNIM BENİM"

DEVR-İ REVÂN

GÜFTE: NİYÂZÎ-İ MISRÎ
BESTE: YUSUF YILMAZ

EVVELİMDE DİNMEZ İDİ ÂH U EFGÂNIM BENİM
GİCE GÜNDÜZ BİTMEZ İDİ ZÂR-I GİRYÂNIM BENİM
DÜŞTÜ AŞK ÖDÜ BU CÂNÂ YAKTI KÜL ETTİ BENİ
KÜL OLUNCA YANMAZ OLDU NÂR-I SÛZÂNIM BENİM

DÖNDÜRÜR DÂİM MUÎD İSMİ TAKÂZÂSI BENİ
NOKTA-İ ZÂTIM DEĞİL SÛRETTE CEVLÂNIM BENİM
DEVRE-İ ARŞİYYEDEN HER KİM HABERDAR OLDUYSA
OL DUYAR ANCAK NİYÂZÎ İLM Ü İRFÂNIM BENİM

3. “Evvelimde Dinmez İdi Âh-û Efgânım Benim”

I. Makam: Nihâvend

II. Usûl: Devr-i Revân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Niyâzi-i Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 01.09.2017

Beste 14/8’lik Devr-i Revân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve birinci portrede Rastta tam karar etmiştir. Zemin kısmının devamında ise Neveser makamı geçkisi[45] yapılarak Nevada Hicâzlı bir şekilde asma kalış yapılmıştır. Bestenin zaman kısmında Arazbar makamını da kullanarak makamın karakteristik yapısına uygun hareket edilmiş ve daha sonra zaman kısmını Rastta tam karar ile bağlamıştır. Eserin meyan bölümünün ilkinde Hüzzamlı bir geçki yapılmış ikinci meyan bölümünde Karcığarlı geçki yapılmıştır ve daha sonra Neva da Hicâzlı bir şekilde yarım karar yapılarak bestenin nakarat bölümüne bağlanmıştır. Nakarat bölümünde ise beste zaman bölümünde olduğu gibi makamın karakteristik yapısına uygun devam edilmiş ve içerisinde Arazbar makamı da gösterilerek Nihâvend seyir anlayışında hareket edilmiştir. Son olarak Rast perdesiyle eserde karara gidilmiştir.

Sanatçı bu bestesinde, Neveser, Nevada Hicâz, Arazbar, Hüzzam, Karcığar yaparak Nihavend makamının içerisini sanatsal açıdan farklılık arz edecek şekilde doldurmuştur.

[45] Geçki hakkında detaylı bilgi için bkz. Yılmaz Öztuna - Nevzad Atlığ, *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi* (Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2000), 130.

4. Beste: Hüseyni makamında bestelenen "*Kalplerde İmânın Aşkı, Başlarında Cân Hüseyin"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Kalplerde imanın aşkı, başlarında can Hüseyin
Yürüdüler küfre karşı, önlerinde yar Hüseyin

Üç yüz kadar insan idi, başlarında can Hüseyin
Sonra kaldı yetmiş iki, önlerinde yar Hüseyin

Anladılar bu yol kanlı, başlarında can Hüseyin
Şehit Olmaktır ispatı, önlerinde yar Hüseyin

Dönüp gitmek hiç olur mu, başlarında can Hüseyin
Başı yoluna koydun mu, önlerinde yar Hüseyin

Küfre karşı dimdik durdu, içlerinde can Hüseyin
İmana başını koydu, gözlerinde yar Hüseyin

Kerbela da elem keder, başlarında yar Hüseyin
Baş verdiler hep şehitler, önlerinde yar Hüseyin

Kanla yazıldı tarihe, başlarında can Hüseyin
İman böyle olur diye, önlerinde yar Hüseyin

Resulullah torunuydu şehit, oldu can Hüseyin
Ona kıyan pak olur mu, göz nurusun yar Hüseyin

Kerbelada katlettiler, özüm özü can Hüseyin
Canlar onunla ölürler, yaşa diye yar Hüseyin

Seni sevmek hak bu yolda, imanımız can Hüseyin
Benzemek maksutur sana, himmet eyle yar Hüseyin

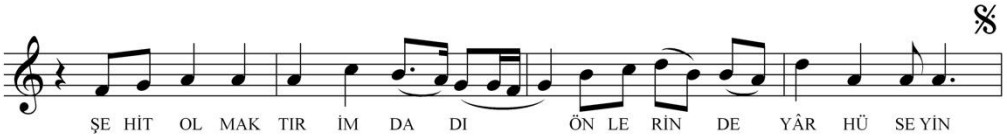
Yezit denen anlayışla, Müslümanlık yaşanmaz
Tevhidi oluşturmaya, Hüseyin'siz başlanmaz

Seni buldum Halil'imde, talip oldum himmetime
Mehmet sevdi candan öte, sen kabul et yar Hüseyin[46]

[46] Özkan Günal, *Sebebi Yar Cemali* (Bursa: Emek Yayınevi, 2015), 135.

Notası:4

HÜSEYNİ MUHARREM İLÂHİ
KALPLERDE İMÂNIN AŞKI BAŞLARINDA CÂN HÜSEYİN
SOFYÂN
GÜFTE:ÖZKAN GÜNAL
BESTE:YUSUF YILMAZ
SAZ.....
(saz)
KALP LER DE İ MA NIN AŞ KI BAŞ LA RIN DA CÂN HÜ SE YİN
(saz)
YÜ RÜ DÜ LER KÜF RE KAR ŞI ÖN LE RİN DE YÂR HÜ SE YİN
YÜ RÜ DÜ LER KÜF RE KAR ŞI ÖN LE RİN DE YÂR HÜ SE YİN
SAZ.....
AN LA DI LAR BU YOL KAN LI BAŞ LA RIN DA CÂN HÜ SE YİN (saz)
ŞE HİT OL MAK TIR İM DA DI ÖN LE RİN DE YÂR HÜ SE YİN

KALPLERDE İMANIN AŞKI, BAŞLARINDA CÂN HÜSEYİN
YÜRÜDÜLER KÜFRE KARŞI ÖNLERİNDEYÂR HÜSEYİN

ANLADILAR BU YOL KANLI BAŞLARINDA CÂN HÜSEYİN
ŞEHİT OLMAKTIR İSPATI ÖNLERİNDE YÂR HÜSEYİN

DÖNÜP GİTMEK HİÇ OLUR MU BAŞLARINDA CÂN HÜSEYİN
BAŞI YOLUNA KOYDUN MU ÖNLERİNDE YÂR HÜSEYİN

RASULULLAH TORUNUYDU ŞEHİT OLDU CÂN HÜSEYİN
SANA KIYAN PÂK OLUR MU GÖZ NURUSUN YÂR HÜSEYİN

4. “Kalplerde İmânın Aşkı, Başlarında Cân Hüseyin”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 19.04.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlüyle bestelenmiştir. İlk iki portre aranağme olarak bestelenmiş olup içerisinde Nevada Hicâz çeşnisi gösterilerek dügah perdesi üzerinde tam karar edilmiştir. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın genel yapısına uygun olarak Uşşaklı bir şekilde başlamıştır. Birinci bölümün devamında bestekâr Hüseyni perdesi üzerinde seyre devam etmiş ve ardından Neva da Hicâz çeşnisi kullanarak beste tekrar tam karar edilmiştir. Aranağme tekrarlandıktan sonra aranağmenin sonunda si bemol ve do diyez kullanılarak ikinci bölüme Hicâzlı bir şekilde bağlanmıştır. İkinci bölüm Hicâzlı devam edilmiş ve bu bölümün ilk satırında Hicâz makamında geçki yapılarak eser tamamen Hicâz’a dönmüştür. İkinci bölümün devamında makamın yapısına uygun bir şekilde tekrar Hüseyni makamına geçki yapılarak seyre devam edilmiş ve akabinde Neva da Hicâz gösterilerek beste Hüseyni makamına uygun, Dügâhta karar edilmiştir.

Sanatçı bu bestesinde Hüseyni makamı içerisinde çokça Hicâz makamına atıfta bulunmuş ve Hüseyni içerisinde Hicaz’ı kullanarak bestesine farklı bir ahenk katmıştır.

5. Beste: Sûzinak makamında bestelenen "*Gülistân-ı Dil- ü Cânda Açıldı"* adlı ilâhî'nin güftesi İsmail Hakkı Bursevi Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Gülistân-ı dil ü cânda açıldı
Gül-i feyz-i Hudâ elhamdülillâh
Derûna âb-ı lutf-ı Hak saçıldı
Bulup neşv ü nemâ elhamdülillâh

Göründi nūr-ı zât-ı Hak Te' âlâ
Bugün ışk ehline oldı hüveydâ
Tecellīden pür oldı hep merâyâ
Sa'âdet merhabâ elhamdülillâh

Bu âdem bâğ-ı irfanun gülidür
Hakīkat gülşeninün bülbülidür
Tutan alemleri anun elidür
Ne devlet dâ'imâ elhamdülillâh

Açıldı Hakkıyâ ezhâr-ı vahdet
Iyan göründi envâr-ı hâkikât
Katı zâhir durur Hak itme gaflet
Gözün var baksana elhamdülillah[47]

[47] İsmail Hakkı Bursevi, *Divan*, haz. Murat Yurtsever (Bursa: Arasta Yayınları, 2000), 443.

Notası:5[48]

[48] *Yusuf Yılmazın, güftesi İsmail Hakkı Bursevi Hz. ait olan Sûzinâk makamındaki bu bestesi Yüksek Lisans tezine girmiştir. Bkz.* Korkmaz, *İsmail Hakkı Bursevî'nin Bestelenmiş Eserleri*, 208.

5. “Gülistân-ı Dil-ü Cânda Açıldı”

I. Makam: Sûzinak

II. Usûl: Curcuna

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: İsmail Hakkı Bursevi Hz.

VI. Beste Tarihi: 02.01.2019

Beste 10/8’lik Curcuna usûlüyle bestelenmiştir. Eserin zemin bölümünün ilkinde Segâhlı bir çeşniyle başlanmış olup ardından Zirgüleli Sûzinak makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde Rastta karar edilmiştir. Eserin zemin bölümünün ikincisinde, bestekâr Segahta Hüzzamlı bir şekilde seyre başlamış olup Neva da Hicâzlı yarım kalış yapmıştır. Bestenin zaman kısmında makamın karakteristik yapısına uygun hareket edilmiş ve Rast perdesi üzerinde tam karar yapılmıştır. Bestekâr eserin meyan kısmında Gerdaniyede Buselik ve Gerdaniyede Hicâz kullanarak Hicazkâr makamına atıfta bulunmuştur. Bestekâr bestenin nakarat kısmını zaman kısmı gibi simetrik olarak bestelemiş ve eseri Sûzinak makamının yapısına uygun bir şekilde, Rast perdesi üzerinde tam karara bağlamıştır.

6. Beste: Mâhur makamında bestelenen "*Gül Gibi Dil-şâd Olun Ey Âşıkân"* adlı ilâhî'nin güftesi İsmail Hakkı Bursevi Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Gül gibi dil-şâd olun ey âşıḳān
Geldi mâh-ı rahmet-i Hak Ramazān

Bülbül-âsâ zâr idün ey şādıḳān
Geldi mâh-ı rahmet-i Hak Ramażān

Geldi Hak'dan halka bir mihmân-ı huş
Eyledi derya-yı dil zevk ile cuş

İdegör şahba-yı zati sen de nuş
Geldi mâh-ı rahmet-i Hak Ramazān

Geldi ol mâh-ı mübârek kim gider
Anda mü'minler derünından keder

Da'ima Hak' dan nesim-i feyz eser
Geldi mâh-ı rahmet-i Hak Ramazān

Geldi ol şehr-i şafa mâh-ı vefa
Hamdü li'llah çeşm-i cân buldı cilâ

Magfiret-cü ol Huda'dan Hakkiyâ
Geldi mâh-ı rahmet-i Hak Ramazân[49]

[49] Bursevi, *Divan*, 430.

Notası:6[50]-[51]

[50]"Gül Gibi Dilşad Olun Ey Aşıkan", haz. İlker Cansevdi, *YouTube* (22 Nisan 2021). 13:33:16. https://www.youtube.com/watch?v=FltcTimHVBo

[51] Yusuf Yılmaz'ın güftesi İsmail Hakkı Bursevi Hz. ait olan Mahur makamındaki bu bestesi Yüksek Lisans tezine girmiştir. *Bkz.* Korkmaz, *İsmail Hakkı Bursevî'nin Bestelenmiş Eserleri*, 142.

6. “Gül Gibi Dil-şâd Olun Ey Âşıkân**”**

I. Makam: Mâhur

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: İsmail Hakkı Bursevi Hz.

VI. Beste Tarihi: 08.03.2019

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Eserde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Gerdaniyede seyre başlanmıştır. Bestenin zemin bölümünün ilkinde ara saz ile Rastta tam kalış yapılmıştır. Zemin bölümünün ikinci kısmında bestekâr Gerdaniye üzerinde Mâhurlu devam etmiş ve Gerdaniye üzerinde Buselikli yarım karar yapmıştır. Bestekâr eserin zaman kısmında makamın karakteristik yapısına uygun hareket etmiş ve makama uygun bir şekilde Rastta tam karar yapmıştır. Eserin meyan kısmının ilk bölümünde bestekâr tiz Segâhta Segâhlı başlamış ve meyan kısmının ikinci bölümünde Muhayyerde Buselik çeşnisi yaparak Nevâda Rastlı ve Gerdaniyede Buselikli bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin nakarat kısmı zaman kısmı ile aynı olup makamın karakteristik yapısına uygun hareket edilmiş ve Rast perdesi üzerinde tam kalış yapılarak eser sonlandırılmıştır.

Sanatçının bir önceki Sûzinak ilahisi ile Mâhur makamındaki bu ilahisi güftekârlarının İsmail Hakkı Bursevi Hz olması hasebiyle yüksek lisans tezi için kaynak teşkil etmiştir.

7. Beste: Nihâvend makamında bestelenen "*Adım Adım İleri Beş Alemden İçeri"* adlı ilâhî'nin güftesi Bursalı Âşık Yûnus'a aittir. Bestenin güftesi;

Adım adım ilerü beş 'âlemden içerü
On sekiz bin 'âlemi geçdüm bir tag içinde

Yitmiş bin hicab geçdüm gizlü perdeler açdum
Ol dostila buluşdum gördüm bir dag içinde

Gözler gibi görmedüm sözlerin söyleşmedüm
Mûsâ'layın münâcât itdüm bir dag içinde

Gökler gibi gürledüm yiller gibi inledüm
Sular gibi çagladum akdum bir dag içinde

Bir döşek döşemişler nûrila bezemişler
Didüm bu kimün ola sordum bir dag içinde

Hasta olmış iniler tevhîd üni diniler
Tevhid kendüsi olmış gördüm bir dag içinde

Irılmadum pîrümden ayrılmadum şeyhümden
Işkdan bir kadeh aldum içdüm bir dag içinde

Vardum ilerü vardum Levh'i elüme aldum
Âyetlerin okudum yazdum bir dag içinde

Kalbden büyük tag olmaz ol Allah'a doyulmaz
Sohbetine kanılmaz irdüm bir dag içinde

Açdum Mekke kapusın duydum ol dost kokusin
Erenlerün hepisin gördüm bir dag içinde

Yûnus eydür gezerüm dost iledür bâzârum
Ol Allah'un dîdârın gördüm bir dag içinde[52]

[52] Mustafa Tatçı, *Yunus Emre'nin Gönül Çocuğu Bursalı Âşık Yûnus* (İstanbul: H Yayınları, 2019), 186.

Notası:7

NİHÂVEND İLÂHİ

"ADIM ADIM İLERİ, BEŞ ALEMDEN İÇERİ"

GÜFTE:ÂŞIK YUNUS
BESTE:YUSUF YILMAZ

ADIM ADIM İLERİ,
BEŞ ALEMDEN İÇERİ,
ON SEKİZ BİN HİCABI,
GEÇTİM BİR DAĞ İÇİNDE.

YETMİŞ BİN HİCAB GEÇTİM,
GİZLİ PERDELER AÇTIM,
OL DOST İLE BULUŞTUM,
GÖRDÜM BİR DAĞ İÇİNDE.

AÇTIM MEKKE KAPISIN,
DUYDUM O DOST KOKUSUN,
ERENLERİN HEPİSİN,
GÖRDÜM BİR DAĞ İÇİNDE

YUNUS EYDÜR: GEZERİM,
DOST İLEDİR PAZARIM,
O ALLAHIN DİDARIN,
GÖRDÜM BİR DAĞ İÇİNDE.

7. “Adım Adım İleri Beş Alemden İçeri”

I. Makam: Nihâvend

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 24.07.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Beste dört bölüm ve bir terennüm kısmından oluşmuştur. İlk olarak bestekâr terennüm kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Nevâda Hicâz çeşnisi gösterip yarım kalış yapmıştır. Terennüm kısmında makama uygun bir şekilde Rastta tam karar yapılmıştır. Bestekâr eserin birinci bölümünde Nevâda Hicâzlı başlamış ve Nevâ üzerinde yarım kalışı gösterdikten sonra Rast perdesi üzerinde tam karar yapmıştır. Birinci bölümden sonra tekrar terennüme geçilip ikinci bölüme geçiş yapılmıştır. İkinci bölümde bestekâr Hüzzam çeşnisi ile başlamış, Nevâda yarım kalış gösterip makamın karakteristik yapısına uygun Rast perdesi üzerinde tam karar yapmıştır. Tekrar terennüme dönüldükten sonra üçüncü bölüme geçiş yapılmıştır. Üçüncü bölüm Gerdaniyede Buselikli bir şekilde seyre başlayarak bir meyan bölümü oluşturulmuş ve ardından makamın karakteristik yapısına uygun hareket ederek tam karar edilmiştir. Tekrar terennüm bölümüne dönüldükten sonra dördüncü bölüme geçiş yapılmıştır. Dördüncü bölümde bestekâr Nevâ üzerinde Sabâ çeşnisini yapıp Acemli yarım kalış göstermiş ve daha sonra makamın karakteristik yapısına uygun Irak perdesi yeden olarak alınıp Rast perdesi üzerinde karar edilmiştir. Terennüme son kez dönülerek eser tamamlanmıştır.

8. Beste: Muhayyer Sünbüle makamında bestelenen "*Sana Direm Bâd-ı Sabâ"* adlı ilâhî'nin güftesi Bursalı Âşık Yunus'a aittir. Bestenin güftesi;

Sana direm bâd-ı Sabâ
Bana Mevla'dan haber vir
Emegüm olmasın hebâ
Bana Mevla'dan haber vir

Uzak mıdur yollarunuz
Bahar midur illerünüz
Tâze açar güllerünüz
Bana Mevla'dan haber vir

Seher vaktinde okursın
Benüm cigerüm yakarsın
Dergâha kadem basarsın
Bana Mevlâ'dan haber vir

Her ne kim dirsen ideyüm
Dilersen bile gideyüm
Ben ölmeden işideyüm
Bana Mevlâ'dan haber vir

Bir dahı bunda gelesin
Beni türâbda göresin
Câna safâlar viresin
Bana Mevlâ'dan haber vir

Âşık Yûnus eydür âhı
Gözi yaşı döker günâhı
Seversen güzel Allah'ı
Bana Mevlâ'dan haber vir[53]

[53] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 59.

Notası:8[54]

MUHAYYER SÜNBÜLE İLÂHİ

"SANA DİREM BÂD-I SABÂ"

SOFYÂN

GÜFTE: ÂŞIK YUNUS
BESTE: YUSUF YILMAZ

SANA DİREM BÂD-I SABÂ
BANA MEVLÂ'DAN HABER VER
EMEĞİM OLMASIN HEBÂ
BANA MEVLÂ'DAN HABER VER

BİR DAHİ BUNDA GELESİN
BENİ TURABDA GÖRESİN
CÂNA SEFÂLAR VERESİN
BANA MEVLÂ'DAN HABER VER

UZAKMIDIR YOLLARINIZ
BAHARMIDIR İLLERİNİZ
TAZE AÇAR GÜLLERİNİZ
BANA MEVLÂ'DAN HABER VER

ÂŞIK YUNUS EYDÛR ÂHI
GÖZÜ YAŞI YUR GÜNAHI
SEVERSEN GÜZEL ALLAH'I
BANA MEVLÂ'DAN HABER VER

[54] "Noyan Bükülen-Sana Direm Bâd-ı Sabâ", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (30 Mayıs 2022). 18:50:23. https://www.youtube.com/watch?v=G1nbgmuQrrY

8. “Sana Direm Bâd-ı Sabâ”

I. Makam: Muhayyer Sünbüle

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 16.06.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Eserin ilk bölümünde bestekâr Muhayyer üzerinde Kürdili bir şekilde başlayıp ve daha sonra Sünbüle perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Bestekar karara doğru Sabâlı düşerek Dügah üzerinde birinci dolapta tam kalış yapmıştır. Aynı cümleler ile ikinci dolapta Çargah üzerinde yarım kalış yapmıştır. Diğer bölümde bestekâr Acem üzerinde devam ederek Sabâlı bir şekilde Çargah perdesine gelmiş ve yarım kalış yapmıştır. Tekrarında ise bestekâr tekrar Acem perdesinde devam edip Dügah perdesi üzerine Kürdili bir şekilde gelerek tam kalış yapmıştır.

Sanatçı, bestelemiş olduğu bu bestede sanatsal açıdan zorlayıcı olmayan, anlaşılması kolay ve akıcı bir beste bestelemiştir. Muhayyer Sünbüle makamındaki bu eser bu makamın anlaşılması adına güzel örneklenmiş bir eser olmuştur.

9. Beste: Isfahan makamında bestelenen "*İş Bu Vücûd Şehrine Bir Dem Giresin Gelir"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Bu vücûdum şehrine bir dem giresim gelir
İçindeki sultanın yüzün göresim gelir

İşidirem sözünü göremezem yüzünü
Yüzünü görmekliğe cânım veresim gelir

Mâşûka halvetinin yedi kapısı vardır
Ol kapıdan içeri seyrân kılasım gelir

Her kapıda bir kişi yüz bin çerisi vardır
Aşk kılıcın kuşanıp cümle kırasım gelir

Erenlerin sohbeti artırır marifeti
Bi-derdleri sohbetden her dem süresim gelir

Leylâ-yı Mecnûn benim şeydâ-yı Rahmân benim
Leylâ yüzün görmeğe Mecnun olasım gelir

Dost oldu bize mihmân bunca yıl bunca zamân
Gerçek İsmâîl gibi kurbân olasım gelir

Erenlerin nazarı toprağı gevher eyler
Erenler kademinde toprak olasım gelir

Yârimden elçi gelir cânımdan ulak diler
Merkebden inübeni yayan varasım gelir

Miskin Yunus'un nefsi dört tabiat içinde
Aşk ile cân sırrına pinhân varasım gelir[55]

[55] Yûnus Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, haz. Mustafa Tatçı (Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2021), 124.

Notası:9

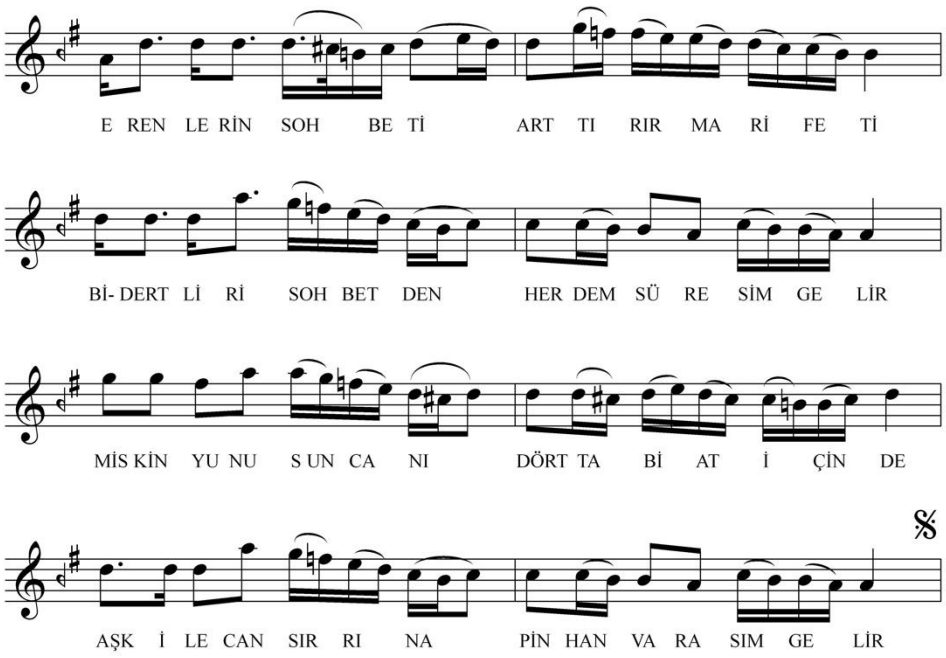
ISFAHAN İLÂHİ

"İŞ BU VÜCUD ŞEHRİNE BİR DEM GİRESİN GELİR"

GÜFTE: YUNUS EMRE HZ.
BESTE : YUSUF YILMAZ

SOFYAN

E REN LE RİN SOH BE Tİ ART TI RIR MA Rİ FE Tİ
Bİ- DERT Lİ Rİ SOH BET DEN HER DEM SÜ RE SİM GE LİR
MİS KİN YU NU S UN CA NI DÖRT TA Bİ AT İ ÇİN DE
AŞK İ LE CAN SIR RI NA PİN HAN VA RA SIM GE LİR

9. "İş Bu Vücûd Şehrine Bir Dem Giresin Gelir"

I. Makam: Isfahan

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 22.12.2018

Beste 4/4'lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestenin zemin bölümünde bestekâr Nişaburlu bir şekilde başlayıp ardından Segahta Segâhlı yarım kalış yapmış ve devamında ise makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket ederek Dügah üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında tekrar Nişaburlu bir şekilde seyre devam edip inici bir Bayati seyir göstererek Dügah üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmında bestekâr Neva üzerinde Nişabur çeşnisi göstererek ve Segahta yarım kalış yapmıştır. Yarım kalışı gösterdikten sonra inici bir Bayati dizisi kullanarak Dügah üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bu bestede Isfahan makamının içerisinde bulunan ve makamın genel karakteristik yapısında bulunan Nişaburlu geçkiyi çok iyi örneklemiştir.

10. Beste: Şevkefzâ makamında bestelenen "*Sensin Kerîm Sensin Rahîm"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Sensin Kerîm sensin Rahîm
Allah sana sundum elim
Senden artuk yokdur umum
Allah sana sundum elim

Ecel erdi vâde yetdi
Bu ömrüm kadehi doldu
Kimdir ki içmeden kaldı
Allah sana sundum elim

Dilim tetiği bozuldu
Cânim gövdemden üzüldü
Uşda gözlerim süzüldü
Allah sana sundum elim

Vurdular suyum ılıdı
Kavim kardeş cümle geldi
Esen kalsın kavim kardaş
Allah sana sundum elim

Uş dikdiler kefen donum
Hazret'e gönüldü yolum
Bunda kalan nemdir benim
Allah sana sundum elim

Geldi salacam sarılır
Dört yana sala verilir
İl namâzıma derilir
Allah sana sundum elim

Salacamı götürdüler
Musallâya yetirdiler
Görklü tekbîr getirdiler
Allah sana sundum elim

Götürdüler bunda üşüp
İndirdiler onda şeşip

Toprağım örterler eşip
Allah sana sundum elim

Toprağa çün düşürdüler
El toprağa üşürdüler
Taşlar ile basdırdılar
Allah sana sundum elim

Uşda beni götürdüler
Makbereme getirdiler
Halka olup oturdular
Allah sana sundum elim

Çün cenâzeden şeşdiler
Üstüme toprak eşdiler
Hep koyubanı kaçdılar
Allah sana sundum elim

Kaldım bir karanlık yerde
Ayruk varamaz ol yerde
Sataşdım bir aceb derde
Allah sana sundum elim

Ölmedi meşhed doldukça
Gündüzümüz oldu gece
Bilmeyiz hâlimiz niçe
Allah sana sundum elim

Geldi Münker ile Nekir
Her birisi sordu bir dil
İlâhî sen cevâb vergil
Allah sana sundum elim

Aldı beni ince yola
İltdi Sırât köprüsüne
Amelime yok mededim
Allah sana sundum elim

Yedi Tamu sekiz Uçmak
Her birinin vardır yolu

Her bir yolda yüz bin çarşı
Allah sana sundum elim

Halâyıklar melâikler
Ger esrikler ger ayıklar
Sahha size uyanıklar
Allah sana sundum elim

Görün aceb oldu zamân
Gönülden eyleniz figân
Ölür çün anadan doğan
Allah sana sundum elim

Yûnustap uzat bu sözü
Allah'ına tutgıl yüzü
Dinardan ayırma bizi
Allah sana sundum elim[56]

[56] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 189.

Notası:10[57]

ŞEVKEFZÂ İLÂHİ

"SENSİN KERÎM SENSİN RAHÎM"

GÜFTE:YUNUS EMRE
BESTE:YUSUF YILMAZ

SOFYÂN

SENSİN KERÎM SENSİN RAHÎM
ALLAH SANA SUNDUM ELİM
SENDEN ARTIK YOKTUR EMİM
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

ECEL GELDİ VADE ERDİ
BU ÖMRÜM KADEHİ DOLDU
KİMDİR Kİ İÇMEDEN KALDI
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

GÖZLERİM GÖĞE SÜZÜLDÜ
CANIM GÖĞÜSTEN ÜZÜLDÜ
DİLİM TETİĞİ BOZULDU
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

UŞ BİÇİLDİ KEFEN DONUM
HAZRETE YÖNELTTİM YÖNÜM
ACEB NİCE OLA HÂLİM
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

URDULAR SUYUM ILIDI
KAVİM KARDAŞ CÜMLE GELDİ
ESEN KALSIN KAVİM KARDAŞ
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

GELDİM SALACIM SARILIR
DÖRT YANA SALÂ VERİLİR
EL NAMAZIMA DERİLİR
ALLAH SANA SUNDUM ELİM

[57] Yusuf Yılmaz'ın *"Sensin Kerim Sensin Rahim"* bestesi *"İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda"* "Teşvik" ödülü kazanmıştır.

10. “Sensin Kerîm Sensin Rahîm”

I. Makam: Şevkefzâ

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 10.08.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr bestenin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Gerdaniyede Hicâzlı ve Çargahta Hicâzlı bir şekilde seyre başlamıştır. Bestenin zaman kısmında Acemde Nikrizli bir şekilde seyre devam ederek Çargahta Sabâlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin meyan kısmında bestekâr, Gerdaniyede Hicâzlı ve Çargahta Hicâzlı bir şekilde seyre devam edip ardından Kürdide Nikrizli bir yarım kalış yaptıktan sonra, Acem aşiranda Nikrizli bir şekilde tam karar etmiştir.

Şevkefzâ makamında bestelenen bu eser gerek Yûnus Emre’nin güftesinin nağmelerle uyumu gerek nazari olarak sağlam vücuda getirilmesi sonucu beste yarışmasına gönderilmiştir.

11. Beste: Uzzâl makamında bestelenen "*Geldi Geçti Ömrüm Benim"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Geldi geçdi ömrüm benim şol yel esip geçmiş gibi
Hele bana şöyle gele şol göz açıp yummuş gibi

İşbu söze Hak tanıkdır bu cân gövdeye konukdur
Bir gün ola çıka gide kafesden kuş uçmuş gibi

Miskin Âdem oğlanını benzetmişler ekinciğe
Kimi biter kimi yiter yere tohum saçmış gibi

Bu dünyada bir nesneye yanar içim göyner özüm
Yiğit iken ölenlere gök ekini biçmiş gibi

Bir hastaya vardın ise bir içim su verdin ise
Yarın onda karşı gele Hak şarâbın içmiş gibi

Bir miskîni gördün ise bir eskice verdin ise
Yarın onda sana gele Hak şarâbın içmiş gibi

Yûnus Emre bu dünyâda iki kişi kalır derler
Meğer Hızır-İlyâs ola Âb-1 Hayât içmiş gibi[58]

[58] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 298.

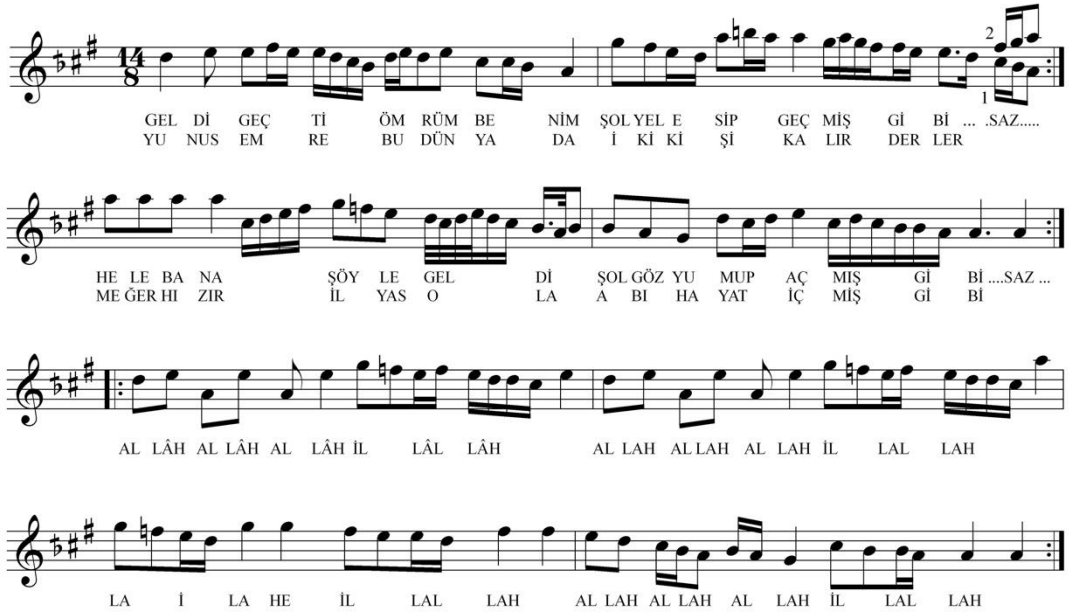
Notası:11

UZZÂL İLÂHİ

"GELDİ GEÇTİ ÖMRÜM BENİM"

DEVR-İ REVÂN

GÜFTE :YUNUS EMRE
BESTE: YUSUF YILMAZ

GELDİ GEÇTİ ÖMRÜM BENİM
ŞOL YEL ESİP GEÇMİŞ GİBİ
HELE BANA ŞÖYLE GELİR
ŞOL GÖZ YUMUP AÇMIŞ GİBİ

İŞ BU SÖZE HAK TANIKTIR
BU CAN GÖVDEYE KONUKTUR
BİR GÜN OLA ÇIKA GİDE
KAFESTEN KUŞ UÇMUŞ GİBİ

MİSKİN ADEM OĞLANINI
BENZETMİŞLER EKİNCİYE
KİMİ BİTER KİMİ YETER
YERE TOHUM SAÇMIŞ GİBİ

BU DÜNYADA BİR NESNEYE
YANAR İÇİM GÖYNÜR ÖZÜM
YİĞİT İKEN ÖLENLERE
GÖK EKİNİ BİÇMİŞ GİBİ

BİR HASTAYA VARDIN İSE
BİR İÇİM SU VERDİN İSE
YARIN ANDA KARŞI GELE
HAK ŞARABIN İÇMİİŞ GİBİ

BİR MİSKİNİ GÖRDÜN İSE
BİR ESKİCE VERDİN İSE
YARIN ANDA SANA GELE
HULLE DONUN BİÇMİŞ GİBİ

YUNUS EMRE BU DÜNYADA
İKİ KİŞİ KALIR DERLER
MEĞER HIZIR, İLYAS OLA
ÂB-I HAYAT İÇMİŞ GİBİ

NOT:Terennüm Devr-i Revan usulünün darplarından farklı olarak bestelenmiştir.

11. “Geldi Geçti Ömrüm Benim”

I. Makam: Uzzâl

II. Usûl: Devr-i Revân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 23.06.2017

Beste 14/8’lik Devr-i Revân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr bestenin ilk portresinin ilk iki ölçüsünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlayıp ikinci ölçüde tam kalış yapmıştır. Bestenin ikinci portresinde makama uygun hareket edip tam kalış yapılmıştır. Eserin üçüncü ve dördüncü portresinde yani terennüm bölümünde bestekâr usûlde darp değişikliğine giderek 3-2-2-3-2-2 olarak giden usûl darplarını 2-2-3-3-2-2 olarak değiştirmiştir. Bestekâr eserin devamında makamın seyir anlayışına göre hareket ederek tam kalışlı bir şekilde Dügah üzerinde karar etmiştir.

Sanatçı, bestelemiş olduğu bu eserinde terennüm kısmını Devr-i Revân usulünün darplarından farklı olarak besteleyerek esere farklı bir ahenk kazandırmaya çalışmıştır.

12. Beste: Nihâvend makamında bestelenen "*Hû Diyelim Hâk İçin"* adlı ilâhî'nin güftesi Arife Aktuğ'a[59] aittir. Bestenin güftesi;

Hû diyelim hâk için
Kul sevelim yâr için

Ben yanarım dost için
Hu diyelim erenler

Gör ki garip şâd olsun
Gülsün de yâri bulsun

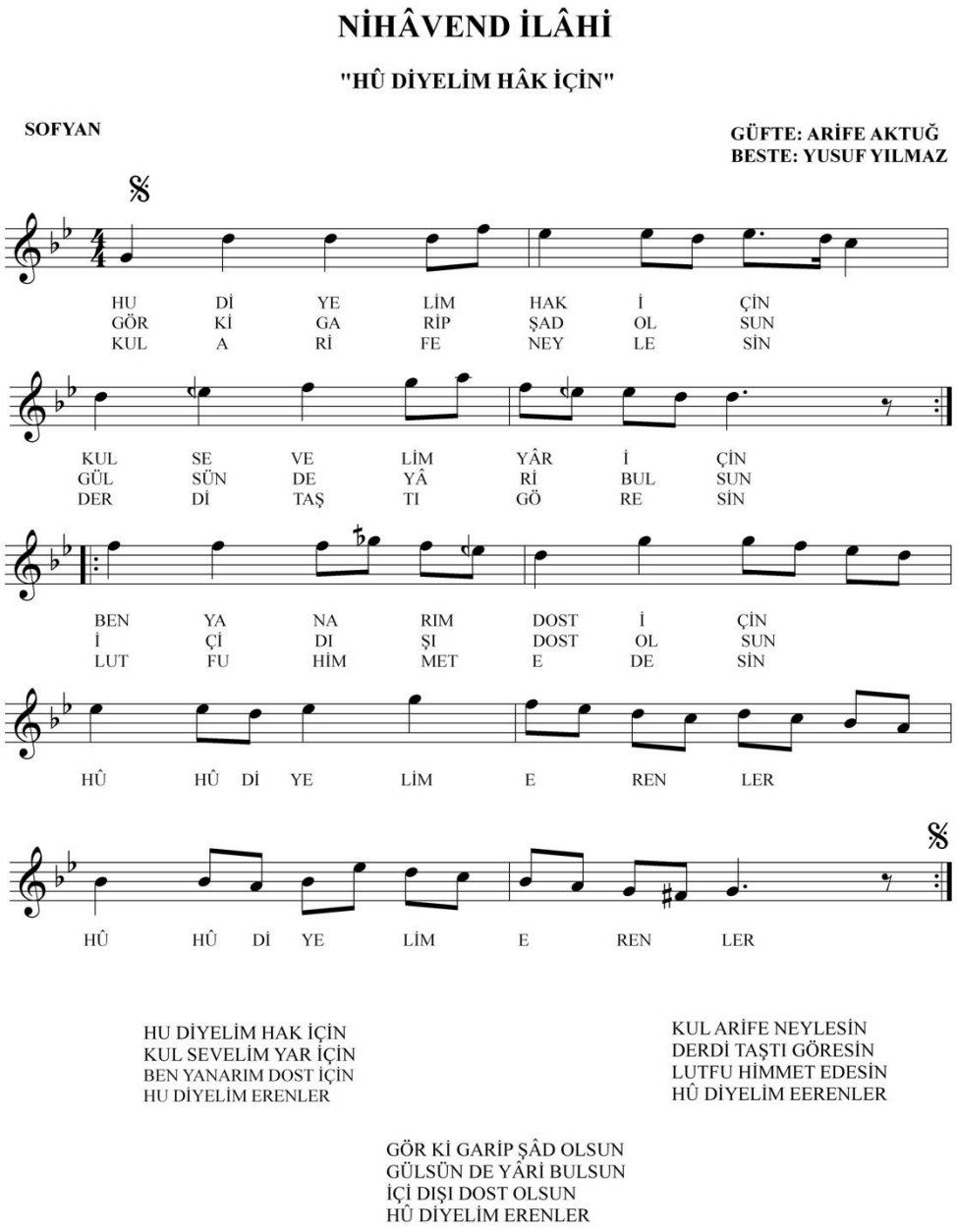
İçi dışı dost olsun
Hû diyelim erenler

Kul Arife neylesin
Derdi taştı göresin

Lütfu himmet edesin
Hû diyelim erenler

[59] Güfte Şairi Arife Aktuğ'un yazmış olduğu dizeler Yusuf Yılmaz tarafından Nihavend makamında bestelenmiştir.

Notası:12[60]

[60] Yusuf Yılmaz, "Nihavend İlâhi Hû Diyelim Hâk İçin", *Facebook* (30 Mayıs 2022). https://www.facebook.com/706457696/posts/10159613118182697/?d=n

12. “Hû Diyelim Hâk İçin”

I. Makam: Nihâvend

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Arife Aktuğ

VI. Beste Tarihi: 08.03.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk iki portesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket ederek Nevada yarım kalış yapmıştır. Eserin üçüncü portresinde bestekâr Neva üzerinde Sabâ çeşnisi göstererek hareket etmiştir. Bestenin dördüncü ve beşinci portresinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket ederek Rast üzerinde karar etmiştir.

Nihavend makamında bestelenen bu eser gerek güftekârının kadın güfte şairi olması gerekse Nihavend makamı üzerinde Sabâ çeşnisini göstermesi hasebiyle Dinî Mûsikî sahası adına nadide bir beste olmuştur.

13. Beste: Ferahnâk makamında bestelenen "*Bilmem Ne Hâl Oldu Bana"* adlı ilâhî'nin güftesi Mahmûd Bahreddîn'e aittir. Bestenin güftesi;

Bilmem ne hâl oldu bana
Sen ben miyim, ben sen misin?
Cân mahvoldu cânân bekâ
Sen ben miyim, ben sen misin?

Mekân gözden oldu nihân
Sen oldun her yerde 'ayan
Sen ben ben sensin bi-gümân
Sen ben miyim ben sen misin

Kâfir oldum hep mevcuda
Varım verdim sen ma' būda
Kıldım nazar bu vücuda
Sen ben miyim ben sen misin

Küfrüm imân oldu benim
Cismim cânän oldu benim
Eski varım n'oldu benim
Sen ben miyim ben sen misin

Lâhut oldu hep kâ 'inât
Kalkdı aradan mümkinât
Bahreddin oldu bir şerâb
Sen ben miyim ben sen misin[61]

[61] Harputlu Mahmûd Bahreddin, *Harputlu Mahmûd Bahreddîn Dîvânı*, ed. Kamil Ali Gıynaş (İstanbul: AK, 2018), 11.

Notası:13

FERAHNÂK İLÂHİ

SOFYÂN **"BİLMEM NE HÂL OLDU BANA"** **GÜFTE: MAHMUT BAHREDDİN**
BESTE: YUSUF YILMAZ

BİLMEM NE HÂL OLDU BANA
BEN SEN MİYİM, SEN BEN MİSİN?
CAN MAHVOLDU CÂNAN BEKÂ
BEN SEN MİYİM SEN BEN MİSİN?

GÖZDEN NİHÂN OLDU MEKÂN
SEN OLDUN HER YERDE AYAN
SEN BEN, BEN SENSİN BİGÜMAN
BEN SEN MİYİM, SEN BEN MİSİN?

KÂFİR OLDUM HEP MEVCÛDA
VARIM VERDİM SEN MABÛDA
KILDIM NAZAR ŞU VÜCÛDA
BEN SEN MİYİM, SEN BEN MİSİN?

KÜFRÜM ÎMAN OLDU BENİM
CİSMİM CÂNAN OLDU BENİM
ESKİ VARIM N'OLDU BENİM?
BEN SEN MİYİM, SEN BEN MİSİN?

LÂHUT OLDU HEP KÂİNAT
ÇIKTI ARADAN MÜMKÜNÂT
BAHREDDİN OLDU SERÂP
BEN SEN MİYİM, SEN BEN MİSİN?

NOT: Bu Bektaşi şairinin Bayrami Melamilerinden olduğu söylenir. Bestelenirken uyum açısından ikinci kıta kullanılmamıştır. Son kıtada Bahreddi (nim) hecesi hece uyumu için eklenmiştir. Arasaz olarak son iki porte çalınabilir.

13. “Bilmem Ne Hâl Oldu Bana”

I. Makam: Ferahnâk

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Mahmûd Bahreddîn

VI. Beste Tarihi: 07.11.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk portresinde makamın seyir yapısına uygun bir şekilde Eviç üzerinde Segâhlı bir şekilde seyre başlamış ve yarım karar yapmıştır. Eserin ikinci ve üçüncü portresinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket ederek Irak’ta Segâhlı bir şekilde kalış yapmıştır. Dördüncü portreyi aranağme olarak kullan bestekâr eserin beşinci portresinde Neva üzerinde Dügâhta Rastlı seyre devam etmiş ve Eviçte Segâhlı yarım kalış yapmıştır. Son iki portrede bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun hareket ederek Irak’ta Segâhlı tam karar etmiştir.

Sanatçı bestelemiş olduğu bu eserinde bestenin güftekarı hakkında bilgi vermiş ve ayrıca bestenin oluşumunda meydana gelen teknik ve nazari bilgileri de aktarmayı ihmal etmemiştir.

14. Beste: Segâh makamında bestelenen "*İlahî Nüh-felekler, Arş-ı Rahmân Hep Senindir*" adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

İlâhî nüh-felekler, arş-ı Rahmân hep senindir
Bu mevcudat, bu mahlûkât, bu insan hep senindir

Açan güller, biten otlar, ağaçlar dağ u sahrâ
Melaik cinn û insân, cümle hayvan hep senindir

Dönen dünyâ, duran eşyâ, nehir, deryâ, esen yel
Gece, gündüz, bahar, kış, yaz bu ezman hep senindir

Senindir mülk-i dünyâ, dar-ı ukbå, nâr u nirân,
Sekiz cennette Ridvan hûr u gilmân hep senindir

Senin kün emrin ile, cümle âlem yoktu var oldu
Bu âlemler, bu san'atlar, bu ekvân hep senindir

Hesapsız türlü ni'met kullara lutf eyleyen sensin,
Eğer zahir, eğer bâtin, bu ihsan hep senindir

Ne varsa âlem-i gayb-i şehâdette serâpâ,
Bütün esrâr, güneş, envar, bu elvân hep senindir

Veren sensin, alan sensin senindir hükm-i fermân
Belâ, âfet, musibet kahr u tufan hep senindir

Hayât u mevt-i dünyâ, haşr u mahşer, ba's-u bâdel-mevt
Mükâfat hem mücâzat, adl ü mizân hep senindir

Bütün kulluk, taabbüdler, tahiyyat hep sanadır
Sanadır her münâcât gizli ilân hep senindir

İtâat eyleyen de etmeyen de cinn ü insân
Hükümran pâdişâhlar, dost u düşman hep senindir

Senin emrinle bu eflak döner durmaz Güneş, Ay
Bu kudretler, bu hikmetler, bu ferman hep senindir

Senin ilmin cihânı kaplamış, hükmündedir âlem
Habirsin hem kadirsin ilm u irfân hep senindir

Ezelden tâ ebed varsın, nazirin hem vezirin yok
Nekâisten münezzehsin isim, şan hep senindir

Bütün dünyâ ve mâfîhâ, semâvat, cümle mahluk
Seni tesbih ederler, ism-i sübhan hep senindir

Nebîler, hem velîler ehl-i irfân, bay-fakir hep
Zaif âciz, hükümrân şâh u sultân hep senindir

Suhûf, Tevrat, Zebur, İncil, semâvî vahy u Cibril
Şeriât, din ü îmân, hükm-i Kur'ân hep senindir

Senin vasfını yazmaktan kalemler âciz olmuştur
Bütün meth ü senâ, hamd, şükr bu imân hep senindir

Hayâlü vasf u tasvire sığışmaz, vasfe imkân yok
Bilinmez künhü Sübhânın bu ruh, cân hep senindir

İlâhi! Varlığın isbat eder zerre bile ke'ş-şems
Ne varsa hâli, mâli dâr u devran hep senindir

Bu hâfız kemterin etmiş seni tasdik ezelden tâ
Ebed birsin, şerîkin yok bu ihsân hep senindir[62]

[62] Hafız Abdullah Nazırlı, *Divan-ı Nazlı* (Ankara: Han Vakfı Yayınları, 2016), 120.

Notası:14[63]

SEGÂH İLÂHİ

"İLÂHİ NÛH-FELEKLER ARŞ-I RAHMÂN HEP SENİNDİR"

DEVR-İ REVÂN

GÜFTE: HAFIZ ABDULLAH NAZIRLI
BESTE: YUSUF YILMAZ

[63] *İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri*, 107.

14. "İlahî Nüh-felekler Arş-ı Rahmân Hep Senindir"

I. Makam: Segâh

II. Usûl: Devr-i Revân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 10.10.2016

Beste 14/8'lik Devr-i Revân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr bestenin ilk portresinde Segâh makamının yapısına uygun bir şekilde hareket ederek Segâhta tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin ikinci portresinde bestekâr makama uygun hareket etmiştir. Üçüncü portrede Mâhur makamında çeşni yapılarak Gerdaniye üzerinde yarım karar kalış yapılmıştır. Dördüncü portrede makama uygun hareket edilip Segâh üzerinde tam kalış gösterilmiştir. Beşinci portrede tiz Segâhta Segâhlı, Nevada Arazbarlı ve ardından Nevada Hicâzlı bir şekilde Neva üzerinde yarım kalış yapılmıştır. Son portrede bestekâr Segâh makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde Segah'ta karar vermiştir.

15. Beste: Kûçek makamında bestelenen "*Gel Ey Gönül Gönülden*" adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Gel ey gönül gönülden
Heman de Allah
Onu birakma dilden
Heman de Allah

Seyyâh olup gezerken
Deryâ, deniz yüzerken
Okurken hem yazarken
Heman de Allah Allah

Ayık iken, uyurken
Dururken, hem yürürken
Nefes alıp verirken
Heman de Allah Allah

Aşk oduna yanarken
Gözyaşların akarken
Can hulkuma çıkarken
Heman de Allah Allah

Bülbül güle öterken
Kalk sen de erken erken
Herkes yatıp uyurken
Uyan de Allah Allah

Sen Allah'ı seversen
Rızaya ver gönül sen
Rızasını dilersen
Heman de Allah Allah

Dilden çıkar sivâyı
Terk eyle mâsivâyı
Zikirde bul safayı
Heman de Allah Allah

Dost dostunu unutmaz
Onsuz bile su yutmaz
Vakt-i seherde yatmaz
Uyan de Allah Allah

Aşk, âşıkı uyutmaz
Gözyaşını kurutmaz
Kimse dilini tutmaz
Heman de Allah Allah

Dedin belâ, eleste
Değildi cân kafeste
Unutma her nefeste
Heman de Allah Allah

Sakın bu ahdi bozma
Uyup da nefse azma
Zikirden Nazlı bezme
Heman de Allah Allah[64]

[64] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 70.

Notası:15[65]_[66]_[67]

[65] Kûçek Makamında bestelenen bu eser TRT Repertuvarına girmiştir. TRT Rep. No:23255

[66] Yusuf Yılmaz'ın "*Gel Ey Gönül Gönülden*" bestesi *"İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda"* ikincilik ödülü almıştır.

[67] *İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri*, 65.

15. “Gel Ey Gönül Gönülden”

I. Makam: Kûçek

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Yusuf Yılmaz

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 18.09.2016

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr birinci portrede makamın yapısına uygun bir şekilde Hüseyni çevresinde seyre başlamıştır. İkinci portrede Sabâ makamının yapısına uygun Çargah üzerinde Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin üçüncü ve dördüncü portresinde Hüseyni makamının çeşni seyrine uygun bir şekilde hareket ederek seyir anlayışına uymuş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Bestenin beşinci portresinde tekrar Sabâ makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde Çargah üzerinde Sabâlı bir çeşni gösterilmiş ardından Hüseyni perdesi üzerinde Hüseynili bir şekilde tekrar gelerek yarım kalış yapılmıştır. Son iki portrede bestekâr Hüseyni makamının yapısına uygun bir şekilde Dügâhta tam karar etmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu Kûçek makamındaki bu beste Dini Mûsikî sahasında makam olarak bestesine çok az rastladığımız makamı örneklemiş olup mûsikîmiz adına ender bir beste olmuştur. Ayrıca güftenin ve makamın uyumu teknik ve nazari olarak harikulade bestelenen bu eser TRT’nin repertuvarına girmiştir.

3.1.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	İlahî	Muhayyer Kürdi	Curcuna Yürük Semâî	Niyâzî-î MısrîHz.
2	Uyan Gözüm Aç Durma Yalvar Güzel Allah'a	İlâhi	Eviç	Sofyân	Niyâzî-î Mısrî Hz.
3	Evvelimde Dinmez İdi Âh û Efgânım Benim	İlâhi	Nihâvend	Devr-i Revân	Niyâzî-î Mısrî Hz.
4	Kalplerde İmanın Aşkı Başlarında Can Hüseyin	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Özkan Günal
5	Gülistân-ı Dil ü Cânda Açıldı	İlâhi	Sûzinâk	Curcuna	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
6	Gül Gibi Dil-şâd Olun Ey Âşıkân	İlâhi	Mahur	Düyek	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
7	Adım Adım İleri Beş Alemden İçeri	İlâhi	Nihâvend	Sofyân	Âşık Yûnus
8	Sana Direm Bâd-ı Sabâ	İlâhi	Muhayyer Sünbüle	Sofyân	Âşık Yûnus
9	İş Bu Vücud Şehrine Bir Dem Giresin Gelir	İlâhi	Isfahan	Sofyân	Yûnus Emre
10	Sensin Kerîm Sensin Rahîm	İlâhi	Şevkefzâ	Sofyân	Yûnus Emre
11	Geldi Geçti Ömrüm Benim	İlâhi	Uzzâl	Devr-i Revân	Yûnus Emre
12	Hû Diyelim Hâk İçin	İlâhi	Nihâvend	Sofyân	Arife Aktuğ
13	Bilmem Ne Hâl Oldu Bana	İlâhi	Ferahnâk	Sofyân	Mahmûd Bahreddin
14	İlâhî Nüh-felekler Arş- ı Rahman Hep Senindir	İlâhi	Segâh	Devr-i Revân	Abdullah Nazırlı
15	Gel Ey Gönül Gönülden	İlâhi	Kûçek	Sofyân	Abdullah Nazırlı

Tablo XIX Yusuf Yılmaz'ın Dini Mûsikî Besteleri

3.2. İLKER CANSEVDİ'NİN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.2.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Acem Kürdi makamında bestelenen "*Uyan Gafletten Ey Nâim"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâzî-i Mısrî Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Uyan gafletden ey nâim Hak'a yalvar seherlerde
Döküp acı yaşı dâim Hak'a yalvar seherlerde

Kapusında durup her bâr yüzün dergâhina tut var
Yürekden kıl dem-â-dem zâr Hak'a yalvar seherlerde

Seherlerde açılır gül anunçün zâr eder bülbül
Uyanıp derd ile ey dil Hak'a yalvar seherlerde

Gel ey miskîn ü bî-çâre igende gezme âvâre
Dilersen derdine çâre Hak'a yalvar seherlerde

Seherde kalkuban her gâh yüzün yere sürüp kıl âh
Ere lutfu sana nâ-gâh Hak'a yalvar seherlerde

Açılır bâb-ı sübhânî çekilür hân-ı sultânî
Dökülür feyz-i rabbânî Hak'a yalvar seherlerde

Seherde uykudan uyan Niyâzî durma derde yan
Ola kim erişe dermân Hak'a yalvar seherlerde[68]

[68] Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat*, 521.

Notası:16

ACEMKÜRDÎ İLÂHİ
`"UYAN GAFLETTEN EY NAÎM"
GÜFTE : NİYÂZİ-Î MISRÎ HZ.
BESTE : İLKER CANSEVDİ
SOFYAN
U YAN GAF LET TEN EY NÂ İM
HAK KA YAL VAR SE HER LER DE
DÖ KÜB A CI YA ŞI DÂ İM
HAK KA YAL VAR SE HER LER DE .....saz.....
HAK KA YAL VAR SE HER LER DE .....saz..... DE
A ÇI LIR BÂ BI SÜB HÂ NÎ
ÇE Kİ LİR HÂ NI SUL TÂ NÎ
DÖ KÜ LÜR FEY Zİ RAB BÂ NÎ
HAK KA YAL VAR SE HER LER DE .....saz.....

UYAN GAFLETTEN UYAN
HAKK' A YALVAR SEHERLERDE
DÖKÜP ACI YAŞI DÂİM
HAKK' A YALVAR SEHERLERDE

AÇILIR BÂB-I SÜBHÂNÎ
ÇEKİLİR HÂN-I SULTÂNÎ
DÖKÜLÜR FEYZ-İ RABBÂNÎ
HAKK' A YALVAR SEHERLERDE

SEHERDE UYKUDAN UYAN
NİYÂZÎ DURMA DERDE YAN
OLA KİM İRİŞE DERMAN
HAKK' A YALVAR SEHERLERDE

1. “Uyan Gafletten Ey Nâim”

I. Makam: Acem Kürdi

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Niyâzî-i Mısrî Hz.

VI. Beste Tarihi: 12.02.2013

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr, eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uyun bir şekilde Acem perdesi üzerinde başlayıp birinci bölümü Muhayyer perdesi üzerinde yarım kalış ile tamamlamıştır. Eserin ikinci bölümde ise makamın inici seyrine uygun olarak önce Acem makamını gösterip ardından Kürdi ve Nim Hisar perdeleri alarak Acem Kürdili bir şekilde tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bestelemiş olduğu bu eserle Acem Kürdi makamının genel karakteristik yapısı doğru bir şekilde yansıtmış ve beste sade, akıcı bir şekilde bestelenmiştir. Acem Kürdi makamının dizisi doğru bir şekilde aktarılmıştır.

2. Beste: Kürdili Hicazkâr makamın da bestelenen *"Allah Emrin Tutalım"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Allah emrin tutalum
Rahmetine batalım
Bülbül gibi ötelüm

Allah Kerîm
Allah Rahim Allah diyelüm

Allah adı uludur
Emrin tutan kuludur
Mu'minlerün yoludur

Allah Allah Kerîm Allah
Rahîm Allah diyelüm

Allah adı dillerde
Sevdâsı gönüllerde
Şol korhulu yirlerde

Allah Allah Kerîm Allah
Rahîm Allah diyelüm

Ölüp kabre varıcak
Münker Nekir gelicek
Rabb'ün kimdür diyicek

Allah Kerîm Allah
Rahîm Allah diyelüm

Yûnus aglayup gezer
Ölüm tedbîrler bozar
Görmek istersen dîdâr

Allah Allah Kerîm Allah
Rahîm Allah diyelüm[69]

[69] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 120.

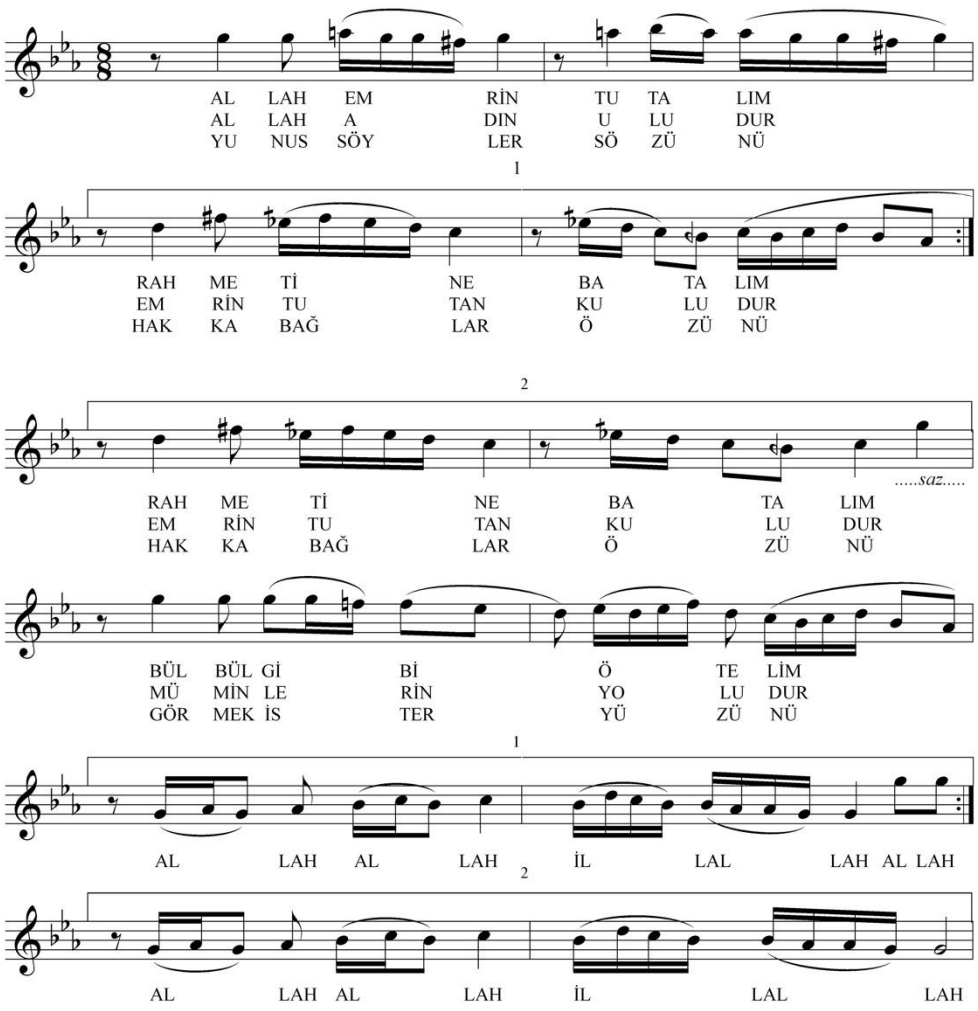
Notası:17

KÜRDÎ' Lİ HİCAZKÂR İLÂHİ

"ALLAH EMRİN TUTALIM"

DÜYEK

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

ALLAH EMRİN TUTALIM ALLAH ADIN ULUDUR ALLAH ADI DİLLERDE YUNUS SÖYLER SÖZÜNÜ
RAHMETİNE BATALIM EMRİN TUTAN KULUDUR SEVGİSİ GÖNÜLLERDE HAKK' A BAĞLAR ÖZÜNÜ
BÜLBÜL GİBİ ÖTELİM MÜMİNLERİN YOLUDUR ŞOL KORKUSU YERLERDE GÖRMEK İSTER YÜZÜNÜ
ALLAH ALLAH İLLALLAH ALLAH ALLAH İLLALLAH ALLAH ALLAH İLLALLAH ALLAH ALLAH İLLALLAH

2. “Allah Emrin Tutalım”

I. Makam: Kürdili Hicazkâr

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 20.03.2012

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde klasik Kürdilihicazkâr makamının seyir bicimi olan Hicazkârlı seyir bicimi ile birinci bölüme başlamıştır. Birinci dolapta Hicazkârlı bir şekilde devam ederek tam kalış yapmıştır. İkinci dolapta ise Çargâh üzerinde yarım kalış yapmıştır. Bestenin ikinci bölümde Kürdilihicazkâr’ın Kürdili bölümü bestelenmiş olup Kürdilihicazkârın karakteristik inici yapısı ile tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Kürdilihicazkâr makamının seyir anlayışına uygun olarak bestelenmiş olup nitekim sanatçı esere Hicazkârlı başlayarak eseri bestelemiştir. Kürdilihicazkâr makamı genel yapısı itibari ile seyir anlayışında çok çeşitlilik göstermektedir. Nitekim beste Hicazkârlı başladığı gibi Arazbarlı, Karcığarlı vd. olmak üzere birkaç türde esere başlana bilir.

3. Beste: Rast Makamın da bestelenen "*Alma Tenden Cânımı*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Alma tenden cânum
Amân Allah'um amân
Görmeden cânânumi
Amân Allah'um amân

Bir kez nurun göreyüm
Pâyine yüz süreyüm
Cânum anda vireyüm
Amân Allah'um amân

Âhum göge çıkmasın
Melekleri yakmasın
Felekleri yıkmasın
Amân Allah'um amân

Zâr eyleme işümi
Zehr eyleme aşumi
Dökme kanlı yaşumı
Amân Allah'um amân

Âşıkım Muhammed'e
Ol Resûl-i emcede
Koyma bizi fürkate
Amân Allah'um amân

Yûnus cânun şükrâne
Kurbân etsin cânâna
Atma dâim hicrâna
Amân Allah'um amân[70]

[70] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 154.

Notası:18[71]

[71] İlker Cansevdi'nin "*Alma Tenden Canımı*" bestesi 2021 yılında düzenlenen "*İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda"* Teşvik ödülü almıştır.

ALMA TENDEN CÂNIMI
AMAN ALLAH'IM AMAN
GÖRMEDEN CÂNÂNIMI
AMAN ALLAH'IM AMAN

ÂŞIKIM MUHAMMED'E
OL RESÛL-İ EMCEDE
KOYMA BİZİ FİRKATE
AMAN ALLAH'IM AMAN

BİR KEZ NÛRUN GÖREYİM
PÂYİNE YÜZ SÜREYİM
CANIM ANDA VEREYİM
AMAN ALLAH'IM AMAN

YUNUS CÂNIN ŞÜKRÂNE
KURBÂN ETSİN CÂNÂNE
ATMA DÂİM HİCRÂNE
AMAN ALLAH' IM AMAN

3. “Alma Tenden Cânımı”

I. Makam: Rast

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 16.09.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr, eserin her kıtasını bir bölüm olarak bestelemiştir. Bestenin ilk bölümünde bestekâr Rast makamın yapısına uygun bir şekilde bestelemiş ve herhangi bir geçki yapmamıştır. Eserin ikinci bölümünde Segâh makamına geçki yapılmış ve daha sonra tekrar Rast makamına dönülerek tam kalış yapılmıştır. Bestenin üçüncü bölümünde ise Gerdaniye üzerinde Rast seyir anlayışı ile devam edilmiş ve ardından Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım, Rast perdesinde tam kalışlar yapılmıştır. Dördüncü bölümde ise Nikriz makamına geçki yapılmıştır ve ardından Rast makamına geçilerek karar edilmiş ve eser sonlandırılmıştır.

Rast makamında bestelenen bu eser içerisinde Segâh, Hicâz ve Nikriz makamlarına değinilmiştir. Rast makamı içerisinde diğer makamların ustalıkla ve akıcı bir şekilde gösterilmesi beste adına iyi bir örnek teşkil etmiştir.

4. Beste: Eviç makamın da bestelenen *"İsmi Süphan Virdin mi Var"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

İsm-i Sübhân virdün mi var
Bâgçelerde yurdun mı var
Bencileyin derdün mi var
Garib garib ötme bülbül

Bilürem âşıksın güle
Gülün hâlinden kim bile
Bâgçedeki gonca güle
Dolaşıp söz atma bülbül

Bilürem 'âşıksun verde
Cünûnun var gâyet serde
Bu sînemde olan derde
Sen de bir derd katma bülbül

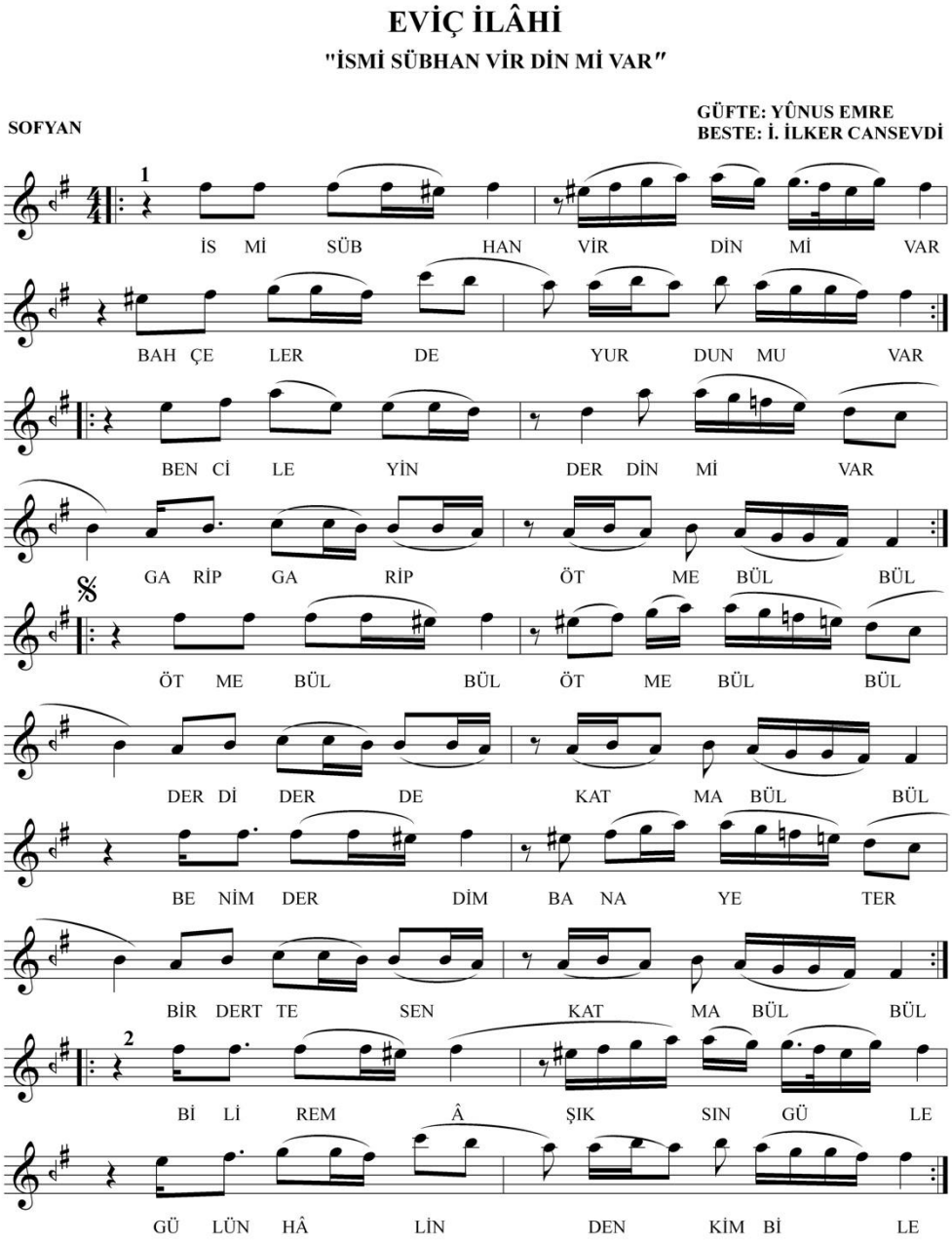
Kanad büküp uçar misun
Deryâ deniz geçer misün
Benüm gibi nâ-çâr misun
Sen de hâlin söyle bülbül

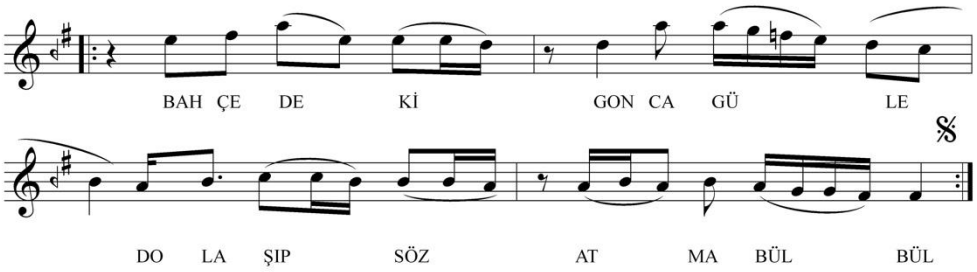
A bülbülüm uslu musun
Kafeslerde besli misin
Bencileyin yaslı mısın
Garîb garîb ötme bülbül

Yûnus vücûdum pâk dirken
Cihânda mislün yok dirken
Seher vaktinde Hak dirken
Bizi de unutma bülbül[72]

[72] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 111.

Notası:19

EVİÇ İLÂHİ
"İSMİ SÜBHAN VİR DİN Mİ VAR"
SOFYAN
GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ
İS Mİ SÜB HAN VİR DİN Mİ VAR
BAH ÇE LER DE YUR DUN MU VAR
BEN Cİ LE YİN DER DİN Mİ VAR
GA RİP GA RİP ÖT ME BÜL BÜL
ÖT ME BÜL BÜL ÖT ME BÜL BÜL
DER Dİ DER DE KAT MA BÜL BÜL
BE NİM DER DİM BA NA YE TER
BİR DERT TE SEN KAT MA BÜL BÜL
Bİ Lİ REM Â ŞIK SIN GÜ LE
GÜ LÜN HÂ LİN DEN KİM Bİ LE

İSMİ SÜBHAN VİRDİN Mİ VAR
BAHÇELERDE YURDUN MU VAR
BENCİLEYİN DERDİN Mİ VAR
GARİP GARİP ÖTME BÜLBÜL

BİLİREM ÂŞIKSIN GÜLE
GÜLÜN HÂLİNDEN KİM BİLE
BAHÇEDEKİ GONCA GÜLE
DOLAŞIP SÖZ ATMA BÜLBÜL

ÖTME BÜLBÜL ÖTME BÜLBÜL
DERDİ DERDE KATMA BÜLBÜL
BENİM DERDİM BANA YETER
BİR DERT DE SEN KATMA BÜLBÜL

OY BÜLBÜLÜM USLU MUSUN
KAFESLERDE BESLİ MİSİN
BENCİLEYİN YASLI MISIN
GARİP GARİP ÖTME BÜLBÜL

BİLİREM ÂŞIKSIN VİRDE
CÜNÛNUN VAR GAYET SERDE
BU SÎNEMDE OLAN DERDE
BİR DERT DE SEN KATMA BÜLBÜL

PERVAZ AÇIP UÇAR MISIN
DENİZ DERYA GEÇER MİSİN
BENCİLEYİN NÂÇAR MISIN
GARİP GARİP ÖTME BÜLBÜL

YUNUS CEMÂLİN PAK DERKEN
CİHANDA MİSLÜ YOK DERKEN
SEHER VAKTİ YA HAK DERKEN
BİZİ DE UNUTMA BÜLBÜL

4. “İsmi Süphan Virdin mi Var”

I. Makam: Eviç

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 04.07.2012

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Eviç üzeri Segâh çeşnisi ile ilk cümlesini yapmıştır. Eserin devamında bestekâr makamın yapısına uygun olarak yerinde Uşşaklı ve Irak’ta Segâhlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Bestenin nakarat kısmında tekrar Eviçte Segâh açılarak yerinde Uşşaklı ve Irak’ta Segâhlı bir şekilde eser karar edilmiştir.

5. Beste: Hüzzam makamında bestelenen *"Ali Almış Sancağını Eline"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Alî almış sancagını eline
Çekilip giderler mahşer yerine
Hasan'ı Hüseyn'i almış yanına
Âh ümmetüm deyü ağlar Muhammed

Kıyâmet kopicak cânlar uyanur
Kâmil derviş mürşidine dayanur
Yüzün yere koymuş Hakk'a yalvarur
Âh ümmetüm deyü aglar Muhammed

'Uryân olmış yatar ol za'îf tenler
Sararmış benizler söylemez diller
Mahşer yerine cem' olmış erenler
Âh ümmetüm deyü aglar Muhammed

Yûnus eydür gelin kadrin bilelüm
Fırsat elde iken tevhîd idelüm
Rûhi için çok salavat virelüm
Âh ümmetüm deyü aglar Muhammed[73]

[73] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 48.

Notası:20

HÜZZÂM İLÂHİ

"ALİ ALMIŞ SANCAĞINI ELİNE"

SOFYAN

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BSTE: İ. İLKER CANSEVDİ

5. “Ali Almış Sancağını Eline”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 15.04.2015

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr, eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Neva’da yarım kalış yapmış ve zemin kısmının devamında ise makamın yapısına uygun olarak tam kalış yapmıştır. Bestenin meyan kısmında ise bestekâr Tiz Segâh üzerinde Segâhlı bir çeşni yapıp arkasından, Muhayyer de bir yarım kalış yapmıştır. Daha sonra Hüzzamlı bir şekilde Neva’da yarım kalış yapmıştır. Nakarat kısmında ise bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun Segah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Cüneyt Kosal tarafından Sûz-nâk makamında bestelenmiştir. Ancak sanatçı bu bestenin güftesinin sürekli diline Hüzzam makamında dolanması ve uzun süre bu şekilde dilinde kalması neticesinde bu besteyi Hüzzam makamında bestelemek istemiştir.

6. Beste: Hüzzam makamın da bestelenen *"Her Kaçan Anarsam Seni"* adlı ilâhî'nin güftesi Âşık Yunus'a aittir. Bestenin güftesi;

Her kaçan anarsam seni
Karârum kalmaz Allah'um
Senden ayruk gözüm yaşın
Kimseler silmez Allah'um

Sensin ismi bâkî olan
Sensin dillerde okinan
Senün 'ışkuna tutulan
Kendini bilmez Allah'um

Sen yaratdun cism ü cânı
Sen yaratdun bu cihânı
Mülk senündür Kerem kânı
Kimsenün olmaz Allah'um

Okunur dilde destânun
Açıldı bâg u bostânun
Sen bakdugun gülistânun
Gülleri solmaz Allah'um

Işkun bahrine talmayan
Canını kurbân kılmayan
Senin cemâlin görmeyen
Meydâna gelmez Allah'um

Zâr olur aşıkun işi
Durmaz akar gözi yaşı
Senden ayru düşen kişi
Dîdârın görmez Allah'um

Âşık Yunus seni ister
Lutuf eyle cemâl göster
Cemâlin gören âşıklar
Ebedî ölmez Allah'um [74]

[74] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 115.

Notası:21[75]

HER KAÇAN ANARSAM SENİ
KARARIM KALMAZ ALLAH' IM
SENDEN GAYRI GÖZÜM YAŞIN
KİMSELER SİLMEZ ALLAH'IM

ÂŞIK YUNUS SENİ İSTER
LÜTFEYLE CEMÂLİNİ GÖSTER
CEMÂLİN GÖREN ÂŞIKLAR
EBEDİ ÖLMEZ ALLAH' IM

SENSİN İSMİ BÂKÎ OLAN
SENSİN DİLLERDE OKUNAN
SENİN AŞKINA TUTULAN
KENDİNİ BİLMEZ ALLAHIM

[75] "Her Kaçan Anarsam Seni", haz. İlker Cansevdi, *YouTube* (10 Haziran 2022). 14:09:16. https://www.youtube.com/watch?v=-NAj3n9lYY4

6. “Her Kaçan Anarsam Seni”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Yürük Semâî

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 08.12.2019

Beste 6/8’lik Yürük Semâî usûlü ile bestelenmiştir. Eser aranağme ile başlamıştır. Eserin zemin kısmında bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Bestenin zaman kısmında Gerdaniye üzerinde Buselikli ve Neva’da Hicâzlı bir şekilde seyre devam ederek Segâh üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan kısmında Tiz Segâhta Segâhlı bir şekilde seyre devam edip Sünbüle perdesini kullanarak Nevada Hicâzı da göstererek Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin nakarat kısmı zaman kısmı ile aynı şekilde bestelenmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eserin güftesi 5 yıl boyunca sanatçının elinde beklemiştir. Sanatçı bu güfteyi notaya dökerken duygusal manada da çok etkilenmiştir.

7. Beste: Hüseyni makamın da bestelenen *"Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşk'a"* adlı ilâhî'nin güftesi İ. Hakkı Bursevi Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Gelen gelsün bugün meydân-ı ışka
Giren girsün şehā devran-ı 'ışka

Kul olmak devletin isterse kişi
Gerekdür baş ege sultan-ı 'ışka

Ne can bazaridur bazar-ı ışk kim
Neler kurban olur cănân-ı ışka

Bugün evvel-bahar oldı gözün aç
Teferrüc eyle çık seyran-ı ışka

Aceb germiyyeti var bezm-i ' ışkun
Saladur Hakkıya yärän-ı ışka[76]

[76] Bursevi, *Divan*, 307.

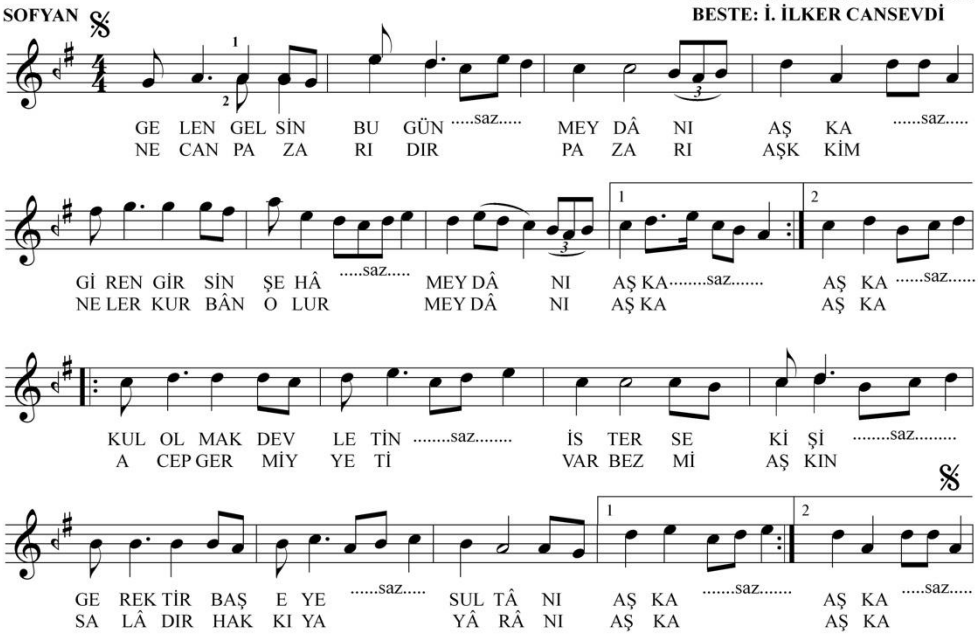
Notası:22

HÜSEYNİ İLÂHİ

"GELEN GELSİN BUGÜN MEYDÂN-I AŞKA"

GÜFTE: İ. HAKKI BURSEVİ HZ.
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

SOFYAN

GELEN GELSİN BUGÜN MEYDÂN-I AŞKA
GİREN GİRSİN ŞEHÂ MEYDÂN-I AŞKA

KUL OLMAK DEVLETİN İSTERSE KİŞİ
GEREKTİR BAŞ EYE SULTÂN-I AŞKA

NE CAN PAZARIDIR PAZAR-I AŞK KİM
NELER KURBÂN OLUR CÂNÂN-I AŞKA

ACEP GERMİYYETİ VAR BEZM-İ AŞKIN
SALÂDIR HAKKI' YA YÂRÂN-I AŞKA

7. “Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşk’a”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: İ. Hakkı Bursevi Hz.

VI. Beste Tarihi: 07.10.2017

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr makamın yapısına uygun bir seyir anlayışı ile Neva’da yarım kalış yapmayı tercih etmiştir. Birinci bölümün sonunda eserin ilk dolabın da tam kalış ikinci dolabında yarım kalış yapmayı tercih etmiştir. İkinci bölüme Neva üzerinde seyir ile başlayan bestekâr Hüseyni seyir biçimini göstererek Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Bestelenen bu eserin güftesi sanatçı tarafından hem Hüseyni makamında hemde Nikriz makamında bestelenmiştir. Sanatçı bazı güfteleri farklı makamlarda bir den fazla bestelemiştir.

8. Beste: Nikriz makamın da bestelenen *"Gelen Gelsin Bugün Meydan-ı Aşk'a*" adlı ilâhî'nin güftesi İ. Hakkı Bursevi Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Gelen gelsün bugün meydân-ı ışka
Giren girsün şehā devran-ı 'ışka

Kul olmak devletin isterse kişi
Gerekdür baş ege sultan-ı 'ışka

Ne can bazaridur bazar-ı ışk kim
Neler kurban olur cănân-ı ışka

Bugün evvel-bahar oldı gözün aç
Teferrüc eyle çık seyran-ı ışka

Aceb germiyyeti var bezm-i ' ışkun
Saladur Hakkıya yärän-ı ışka[77]

[77] Bursevi, *Divan*, 307.

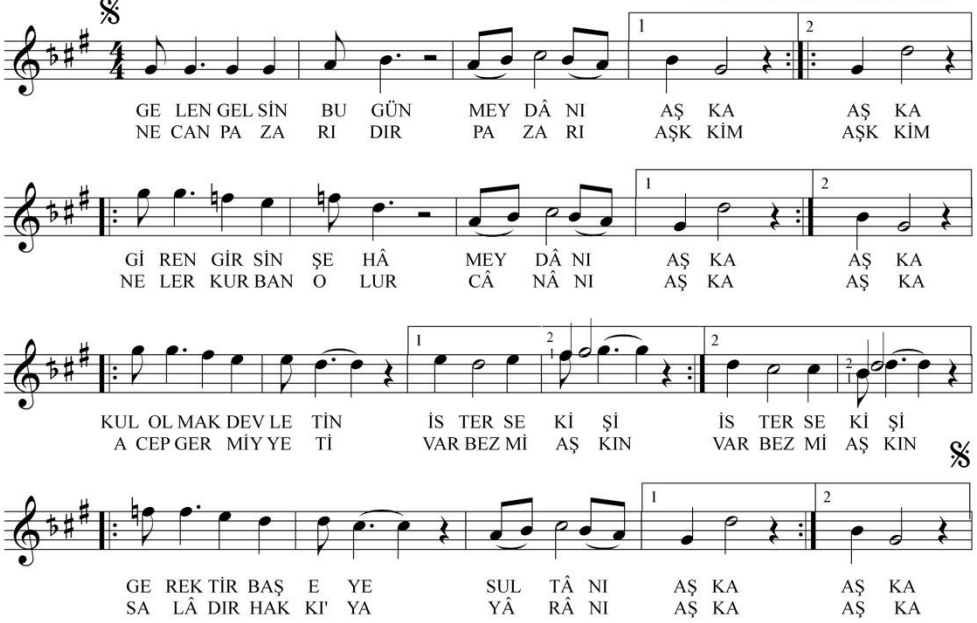
Notası:23

NİKRİZ İLÂHÎ

"GELEN GELSİN BUGÜN MEYDÂN-I AŞKA"

GÜFTE: İ. HAKKI BURSEVİ HZ.
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

SOFYAN

GELEN GELSİN BUGÜN MEYDÂN-I AŞKA
GİREN GİRSİN ŞEHÂ DEVRÂN-I AŞKA

KUL OLMAK DEVLETİN İSTERSE KİŞİ
GEREKTİR BAŞ EYE SULTÂN-I AŞKA

NE CAN PAZARIDIR PAZAR-I AŞK KİM
NELER KURBAN OLUR CANÂN-I AŞKA

ACEP GERMİYYETİ VAR BEZM-İ AŞKIN
SALÂDIR HAKKI' YA YÂRÂN-I AŞKA

8. “Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşk’a”

I. Makam: Nikriz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: İ. Hakkı Bursevi Hz.

VI. Beste Tarihi: 06.10.2017

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde ilk dolabı tam, ikinci dolabı Nevada, güçlü perdesinde yarım kalışlı bestelemiştir. Eserde daha sonra Gerdaniye üzerinden seyre devam eden bestekâr ilk dolapta güçlüyü göstererek ardından ikinci dolapta ise tam kalış yaparak eseri tamamlamıştır.

Bestelenen bu eserin güftesi sanatçı tarafından hem Hüseyni makamında hemde Nikriz makamında bestelenmiştir. Sanatçı bu iki makamda besteyi sanatsal olarak fazla ağır bestelememiş ve iki makamda da eserlerin genel yapısını yansıtacak şekilde bestelemeyi uygun bulmuştur.

9. Beste: Hüzzam makamın da bestelenen *"Hâkk'a Âşık Olanlar"* adlı ilâhî'nin güftesi Üftâde Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Hakk'a âşık olanlar
Zikrullahdan kaçar mı
Ârif olan gevherin
Yok yerlere saçar mı

Gelsin mârifet alan
Yokdur sözümde yalan
Emmâreye kul olan
Hayrı şerri seçer mi

Gerçek bu söz yârenler
Gördüm demez görenler
Kerâmete erenler
Gizli sırrın açar mı

Sen bir kuru servisin
Hemân şöyle durursun
Sen bir palaz yavrusun
Kuş kanatsız uçar mı

Üftâde yanıp tüter
Bülbüller gibi öter
Dervişlere taş atan
İman ile göçer mi[78]

[78] Mehmed Muhyiddin Üftade, *Üftâde Divanı*, haz. Mustafa Bahadıroğlu (İstanbul: Semerkand, 2011), 51.

Notası:24

HÜZZAM İLÂHİ

"HAKK'A ÂŞIK OLANLAR"

HAKK' A ÂŞIK OLANLAR GELSİN MA'RİFET ALAN
ZİKRULLAHDAN KAÇAR MI YOKTUR SÖZÜMDE YALAN
ÂRİF OLAN GEVHERİN EMMÂREYE KUL OLAN
BOŞ YERLERE SAÇAR MI HAYRI ŞERRİ SEÇER Mİ

GERÇEK BU SÖZ YÂRENLER ÜFTÂDE YANIP TÜTER
GÖRDÜM DEMEZ GÖRENLER BÜLBÜLLER GİBİ ÖTER
KERÂMETE ERENLER DERVİŞLERE TAŞ ATAN
GİZLİ SIRRIN AÇAR MI İMÂN İL GÖÇER Mİ

9. “Hâkk’a Âşık Olanlar”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Üftâde Hz.

VI. Beste Tarihi: 26.06.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Segâhta tam kalış yapmıştır. Aynı cümleyi tekrar eden bestekâr Neva üzerinde yarım kalış ve daha sonra Eviç üzerinde Eviçte Segâhlı açış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde Eviç üzerinde devam eden bestekâr Hüzzamlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Bestenin terennüm kısmında bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve tam kalış yapmıştır.

10. Beste: Hüzzam makamın da bestelenen *"Kim Umar Senden Vefâyı*" adlı ilâhî'nin güftesi Aziz Mahmud Hüdâî Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Kim umar senden vefâyı
Yalan dünyâ değil misin
Muhammedü'l-Mustafa'yı
Alan dünyâ değil misin

Yürü hey bî-vefâ yürü
Sensin hod bir köhne karı
Nice yüz bin erden geri
Kalan dünyâ değil misin

Sihr ile donadıp kendin
Meydâna salan semendin
Âleme mihnet kemendin
Salan dünyâ değil misin

Kasd edip halkın özüne
Toprak doldurup gözüne
Ehl-i gafletin yüzüne
Gülen dünyâ değil misin

Eğer şâh ü eğer bende
Her kişiyi salan bende
Kimse mekân tutmaz sende
Vîrân dünyâ değil misin

Kimisini nâlân edip
Kimisini giryân edip

Âhir-i kâr uryân edip
Soyan dünya değil misin

İşin gücün dâim yalan
Çok kişiden arta kalan
Nice kerre boşaluben
Dolan dünya değil misin[79]

[79] Azîz Mahmûd Hüdâyî, *Divanı*, haz. H. Kamil Yılmaz (İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2021), 188.

Notası:25[80]

KİM UMAR SENDEN VEFÂYI
YALAN DÜNYA DEĞİL MİSİN?
MUHAMMED' ÛL MUSTAFÂ'YI
ALAN DÜNYA DEĞİL MİSİN ?

KASTEDİP HALKIN ÖZÜNE
TOPRAK DOLDURUP GÖZÜNE
EHL-İ GAFLETİN YÜZÜNE
GÜLEN DÜNYA DEĞİL MİSİN?

[80] "Kim Umar Senden Vefâyi (Envâr-ı Bursa)", haz. İlker Cansevdi, *YouTube* (17 Ağustos 2013). 14:18:34. https://www.youtube.com/watch?v=FhqYOCba9pU

10. “Kim Umar Senden Vefâyı”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Aziz Mahmud Hüdâî Hz.

VI. Beste Tarihi: 01.11.2012

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın inici seyir karakterine uygun bir şekilde öncelikle Sünbüle perdesi ile seyre başlamıştır. Segâhta tam ardından Nevada yarım kalış yapmıştır. Bestenin zaman kısmında makamın yapısına uygun olarak önce Nevada yarım sonra Segâh perdesinde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan kısmında bestekâr Müstear makamında geçki göstererek ilk dolapta Müstear’lı ardından Neva perdesi alarak Hüzzam makamına tekrar dönüş yapmıştır. Bestenin nakarat kısmını zaman kısmı ile aynı şekilde besteleyen bestekâr Segâh perdesi ile tam kalış yapmıştır.

11. Beste: Karcığar makamın da bestelen *"Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet"* adlı ilâhî'nin güftesi Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti' ye aittir. Bestenin güftesi;

Sır evliyânın
Ni'met Hudânın
Şükrü bu hânın
Elhamdülillah

Süfreye himmet
Kân-ı mürüvvet
Gönderdi ni'met
Elhamdülillah

Geldi Muhammed
Olduk biz ümmet
Yeter bu devlet
Elhamdülillah

Muhammed erdir
Nûrü'l-beşerdir
Sâhib-zaferdir
Elhamdülillah

Hak tâlibi ol
Nefsine bul yol
Hak'da kerem bul
Elhamdülillah

Şeyh nice demler
Çekerdi gamlar
Etdin keremler
Elhamdülillah[81]

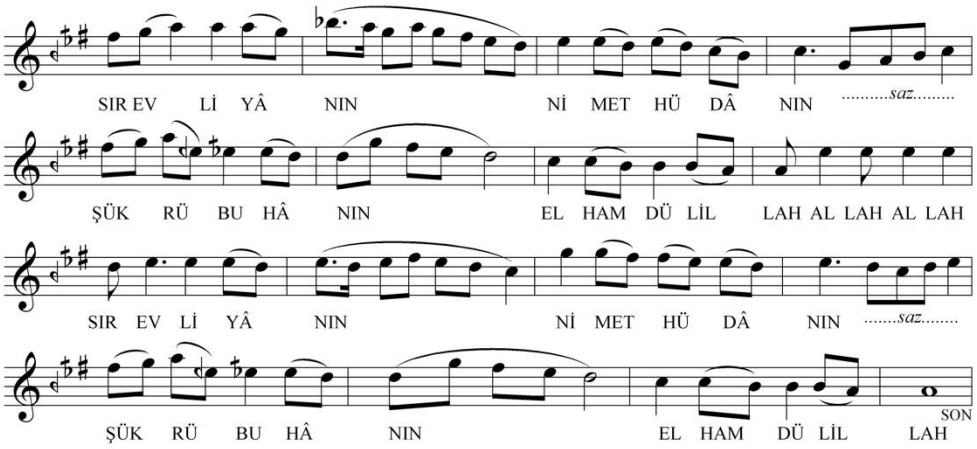
[81] Cemal Kurnaz vd., *Giritli Salacı Oğlu Mustafa Celveti Dîvan* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2000), 192.

Notası:26[82]-[83]

[82] Karcığar makamında bestelenen bu eser TRT Repertuvarına girmiştir. TRT Rep. No: 23268

[83] "Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet", haz. İlker Cansevdi, *YouTube* (22 Nisan 2021). 18:36:28. https://www.youtube.com/watch?v=GtsbBRP8Adc

GELDİ MUHAMMED
OLDUK BİZ ÜMMET
YETER BU DEVLET
ELHAMDÜLİLLAH

MUHAMMED ERDİR
NÛR' ÛL BEŞERDİR
SÂHİB-İ ZAREFDİR
ELHAMDÜLİLLAH

HAK TÂLİBİ OL
NEFSİNE YOL BUL
HAK' DA KEREM BUL
ELHAMDÜLİLLAH

SIR EVLİYÂNIN
NİMET HÜDÂ' NIN
ŞÜKRÜ BU HÂNIN
ELHAMDÜLİLLAH

11. “Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet”

I. Makam: Karcığar

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti

VI. Beste Tarihi: 08.03.2016

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünün birinci portresinde Karcığar makamını inici şekilde kullanıp Muhayyer üzerinde Uşşaklı bir seyre başlamış ve Muhayyer perdesinde yarım kalış yapmıştır. Birinci bölümüm ikinci portresinde bestekâr Sünbüle perdesini kullanarak Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Üçüncü portrede bestekâr Neva üzerinde Hicâzlı bir şekilde seyrine devam etmiş ve tekrar Neva üzerinde yarım kalış yapmıştır. Dördüncü portrede bestekâr tekrar Muhayyer üzerine çıkmış ve inici bir Karcığar seyir ile Çargahta Nikrizli bir şekilde asma kalış yapmıştır. Beşinci portrede bestekâr Karcığar makamının karakteristik yapısı olan (la-mi) atlaması, glissando ile mi(bemol) kullanmak makamın yapısına uygun çeşniler kullanmış ve Nevada Hicâzı tekrar elde ederek Dügah üzerinde tam kalış yapmıştır. Altıncı portrede bestekâr Hüseyni perdesini güçlü tutarak Hüseyni makamına atıfta bulunup ardından Karcığar makamının yapısına uygun olan çeşnileri gösterip Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde farklı sözler aynı ezgi ve melodi yapılarına uygun bestelenmiştir.

Karcığar makamında bestelenen bu eser gerek makamın seyir anlayışının yansıtılması gerek sanatsal acıdan içerisinde bulundurduğu diğer makamlarla uyumlu bir şekilde bütünlük oluşturması bakımından Karcığar makamı güzel örneklenmiş bir beste olmuştur.

12. Beste: Acem Kürdi Makamın da bestelenen *"Ne ararsın Ey Berrî"* adlı ilâhî'nin güftesi Muhammed Nasûhî Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Ne ararsın ey berri
Bulmak içün bu bahri
Arş- u Kürs'den içeri
Ol bi-nişân sendedir

Gör hâlini Mecnûn'un
Meftunudur Leylâ'nın
Bi-nazîr olan dostun
İl-ü kânı sendedir

Sendedir bâğ u bostân
Sende olur gulistân
Ol maksûd-ı 'âşıkân
Kasd u canan sendedir

Yeter gezdin yabanda
Bul Rabb'ini kendinde
Ne var ise 'âlemde
Cümle esrâr sendedir

Âlemlerin matlûbu
Enbiyâlar meşhûdu
Âriflerin maksudu
Sırr-i 'irfan sendedir

Nasûhi'ye yâr olan
Derdine dermân olan
Yâre vü çâre olan
Lutf u ihsân sendedir[84]

[84] Mustafa Tatçı, *Üsküdarlı Muhammed Nasûhî ve Dîvânçe-i İlâhiyat'ı* (İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2004), 249.

Notası:27

ACEMKÜRDÎ İLÂHÎ

"NE ARARSIN EY BERRİ"

GÜFTE: MUHAMMED NASÛHİ HZ.
BESTE : İ. İLKER CANSEVDİ

SOFYAN

NE ARARSIN EY BERRİ
BULMAK İÇİN BU BAHRI
ARŞ U KÜRS DEN İÇERİ
OL BÎ-NİŞÂN SENDEDİR.

GÖR HÂLİNİ MECNÛN' UN
MEFTÛNUDUR LEYLÂNIN
BÎ-NAZÎR OLAN DOSTUN
İL Ü KÂNI SENDEDİR

SENDEDİR BAĞ U BOSTAN
SENDE OLUR GÜLİSTAN
OL MAKSÛD-I ÂŞIKAN
KASD U CANÂN SENDEDİR

YETER GEZDİN YABANDA
BUL RABB' İNİ KENDİNDE
NE VAR İSE ÂLEMDE
CÜMLE ESRAR SENDEDİR

ÂLEMLERİN MATLÛBU
ENBİYÂLAR MEŞHÛDU
ÂRİFLERİN MAKSÛDU
SIRR-I İRFÂN SENDEDİR

NASÛHÎ' YE YÂR OLAN
DERDİNE DERMÂN OLAN
YÂRE VÜ ÇÂRE OLAN
LÛTF U İHSAN SENDEDİR.

12. “Ne ararsın Ey Berrî”

I. Makam: Acem Kürdi

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Muhammed Nasûhî Hz.

VI. Beste Tarihi: 11.04.2013

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Acem perdesi üzerinde seyre başlamış ve ilk cümlesini Acem perdesinde yarım kalışlı bırakmıştır. Tekrar eden cümlede ikinci dolabında bestekâr Muhayyer perdesinde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr inici bir Acem Kürdi bir seyir anlayışı içeresinde devam etmiş ve Nim Hisar perdesini kullanarak Dügâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Aynı yerin ikinci dolabında ise Tiz Çargâh perdesini açmış ve eserin meyan kısmında Tiz Çargâhtan başlayarak Muhayyer üzerinde Uşşak çeşnisi göstererek Muhayyerde yarım kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünün birinci dolabında ise bestekâr Neva üzerinde Hicâzlı bir şekilde inmiş ve Nevada yarım kalış yapmıştır. Meyan bölümünün ikinci dolabında ise Muhayyer üzerinde tekrar Uşşak çeşnisi göstererek Muhayyer üzerinde Kürdili bir anlayış ile seyre devam etmiştir. Nakarat kısmına Muhayyerde kürdili bir şekilde başlayan bestekâr bu bölümde zaman kısmında olduğu gibi bestelemiş ve Dügah üzerinde tam kalış yapmıştır.

13. Beste: Acem Kürdi makamında bestelenen *"Sakın Terk-i Edebden Kûy-i Mahbûb-i Hüdâ'dır Bu*" adlı ilâhî'nin güftesi Nâbî'ye aittir. Bestenin güftesi;

Şakın terk-i edebden kûy-ı maḥbûb-ı Ḥudâ'dur bu
Nazargâh-ı ilâhîdür makâm-ı Mustafa' dur bu

Habib-i kibriyânun h'âbgâhıdur faẓîletde
Tefevvuk-kerde-i 'arş-ı cenâb-ı kibriyâdur bu

Bu hâküñ pertevinden oldi deycûr-ı 'adem zâ'il
'Amâdan açdı mevcûdât çeşmin tûtiyâdur bu

Felekde, mâh-ı nev Bâbü's-selâmuñ sîne-çâkidür
Bunun kandîlidür hûr maṭla"-ı nûr-ı ziyâdur bu

Mürâ ât-ı edeb şartıyla gir Nâbî bu dergâha
Metâf-ı kudsiyândur bûsegâh-ı enbiyâdur bu[85]

[85] Menderes Çoşkun, *Manzum ve Mensur Osmanlı Hac Seyahatnamaleri ve Nabi'nin Tuhfetü'l-Harameyn'i* (Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 2002), 327.

Notası:28

ACEMKÜRDÎ İLÂHİ

"SAKIN TERK-İ EDEBDEN KÛY-İ MAHBÛB-İ HÜDÂ' DIR BU"

DEVR-İ HİNDÎ

GÜFTE: NÂBİ
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

SAKIN TERK-İ EDEBDEN KÛY-İ MAHBÛB-İ HÜDÂDIR BU

NAZARGÂH-I İLÂHİDİR MAKÂM-I MUSTAFÂ' DIR BU

MÜRÂAT-I EDEB ŞARTIYLA GİR NÂBİ BU DERGÂHA

MUTÂF-I KUDSİYÂDIR, BUSEGÂH-I ENBİYÂDIR BU

13. “Sakın Terk-i Edebden Kûy-i Mahbûb-i Hüdâ'dır Bu”

I. Makam: Acem Kürdi

II. Usûl: Devr-i Hindî

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Nâbî

VI. Beste Tarihi: 19.02.2015

Beste 7/8’lik Devr-i Hindî usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Acem perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Acem perdesi üzerinde seyre başlayıp Eviç perdesi üzerinde Gerdaniyeyi güçlendirmiş ve ardından Şehnaz perdesini de kullanarak Acem de Nikrizli bir şekilde küçük çeşni kullanarak yarım kalış yapmıştır. Bestenin devamında birinci ve ikinci dolapta tam kalış yapmış ve ikinci dolaptan sonra Muhayyer perdesini açarak eseri meyan bölümüne götürmüştür. Eserin meyan kısmında Muhayyer üzeri Kürdi ve Dügah üzeri Kürdi yaparak bir Muhayyer Kürdi seyir anlayışını göstermiştir. Eserin meyan kısmının sonlarında Acem üzeri Çargâhlı kalarak tekrar Acem Kürdi makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde nakarat kısmına eseri getirmiştir. Nakarat kısmı da aynı zaman kısmı gibi bestelenmiş olup eser Dügâhta karar etmiştir.

14. Beste: Müsteâr makamında bestelenen "*Ya Rab Bizi Afveyle Bu İsyanıma Bakma*" adlı ilâhî'nin güftesi Prizrenli Hacı Ömer Lutfi'ye aittir. Bestenin Güftesi;

Ya Rab, beni afveyle bu isyanıma bakma
Yak defteri a'malimi nâre beni yakma

Settarsın ol lütfu kerem hoş sıfatındır
Setreyle benim yaptığımı başıma kakma

Hep saptırıyor kalbimi şehrahı Hüda'dan
Kurtar beni bu nefsü heva ile bırakma

Vasıl olayım şevkile didarı cemale
Bu kalbime ol ateşi hicranını çakma

LÜTFİ kuluna kahrını gösterme İlâhi
Zinciri belâ silsilesin boynuma takma[86]

[86] Prizren'li Hacı Ömer Lütfi, *Divanı Seçmeler -1-* (İzmir: Akyol Neşriyat ve Matbaacılık, 1980), 14.

Notası:29

MÜSTEÂR İLÂHİ

"YA RAB BİZİ AFFEYLE BU İSYANIMA BAKMA"

YÜRÜK SEMÂÎ

GÜFTE: PRİZRENLİ HACI ÖMER LUTFİ
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

YÂ RAB BİZİ AFFEYLE BU İSYÂNIMA BAKMA
YAK DEFTER-İ A'MÂLİMİ NÂRE BENİ YAKMA

SETTÂRSIN OL LÛTF U KERER HOŞ SIFATINDIR
SETR EYLE BENİM YAPTIĞIMI BAŞIMA KAKMA

14. “Ya Rab Bizi Afveyle Bu İsyanıma Bakma”

I. Makam: Müsteâr

II. Usûl: Yürük Semâî

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Prizrenli Hacı Ömer Lutfi

VI. Beste Tarihi: 24.05.2016

Beste 6/8’lik Yürük Semâî usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Müsteâr makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve birinci dolapta do (diyez) kullanarak tam kalış, ikinci dolapta ise Neva perdesini kullanarak yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr, Müsteâr makamına uygun bir şekilde hareket etmiş ve ilk dolapta Neva perdesinde yarım, ikinci dolapta ise Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Bestekâr meyan kısmında Mahur perdesini kullanarak Gerdaniye üzerinde bir Mahur geçki yapmış ve birinci ve ikinci dolapta Neva üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin nakarat kısmını bestekâr zaman kısmı ile aynı şekilde bestelemiş ve ilk dolapta Neva perdesinde yarım, ikinci dolapta ise Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

15. Beste: Zirgüleli Sûzinâk makamın da bestelenen *"Halk İçinde Ehl-i Rahmân Ehl-i Şeytan Bellidir*" adlı ilâhî'nin güftesi Hâfız Abdullah Nâzırlı' ya aittir. Bestenin güftesi;

Halk içinde ehl-i Rahmân ehl-i şeytân bellidir
Yüzlerinden ehl-i cinan ehl-i nîrân bellidir

Mü'minin kalbindeki îmâni aks eyler yüze
Yüzüne aks eyleyen îmân nurundan bellidir

Mü'minin vechinde vardır secdenin âsârı bil
Bi-namâzın yüzüne dikkatle baksan bellidir

Gizlemiş olsa dahi ehl-i fücur isyânını
Yüzlerinden gözlerinden ehl-i isyân bellidir

Sû-i ahlâk hüsn-i ahlâk sahibi insanların
Hâllerinden işlerinden huylarından bellidir

Ay gibi hüsn-i cemâle sâhib olsa da kişi
Hâlet-i ruhiyyesinden kötü insân bellidir

Ehl-i şirk ehl-i küfür ehl-i nifâk ehl-i dalâl
Cümlesi insândır amma ehl-i irfân bellidir

Herkesin bir fikri var bir huyu var bir yolu var
Ehl-i bid'at âdetinden yollarından bellidir

Ehl-i gaflet ehl-i bid'atten uzak ol Nazlı'ya
Sözlerinden özlerinden ehl-i tuğyan bellidir[87]

[87] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 486.

Notası:30[88]_[89]_[90]_[91]

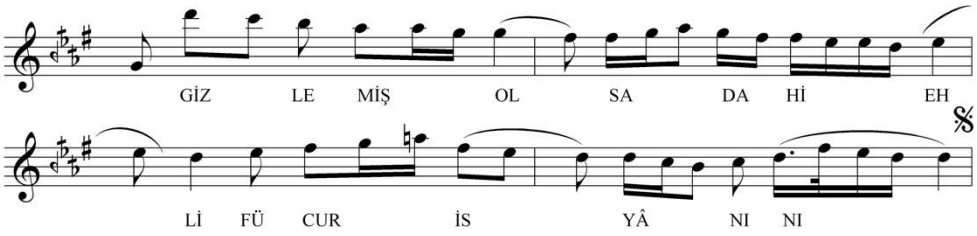

[88] Zirgüleli Sûzinâk bestelenen bu eser TRT Repertuvarına girmiştir. TRT Rep. No: 23247

[89] "Halk İçinde Ehl-i Rahmân Ehl-i Şeytan Bellidir", haz. Ömer Faruk Çiloğlu, *YouTube* (26 Temmuz 2018). 18:45:49. https://www.youtube.com/watch?v=Hn9EuZKyGEw

[90] *İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri*, 305.

[91] İlker Cansevdi'nin "*Halk İçinde Ehl-i Rahman Ehl-i Şeytân Bellidir*" bestesi "*İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda"* Teşvik ödülü almıştır.

HALK İÇİNDE EHL-İ RAHMÂN EHL-İ ŞEYTÂN BELLİDİR
YÜZLERİNDEN EHL-İ CİNAN EHL-İ NİRÂN BELLİDİR

GİZLEMİŞ OLSA DAHİ EHL-İ FÜCUR İSYÂNINI
YÜZLERİNDEN GÖZLERİNDEN EHL-İ İSYÂN BELLİDİR

15**. “Halk İçinde Ehl-i Rahmân Ehl-i Şeytan Bellidir”**

I. Makam: Zirgüleli Sûzinâk

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Hâfız Abdullah Nâzırlı

VI. Beste Tarihi: 04.08.2016

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Neva çevresinde Hicâzlı, Rastlı ve Zirgüleli Hicâzlı bir şekilde seyre başlamış ve Neva üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Gerdaniye üzerinde Buseliği göstererek makamın genel yapısında olan bir çeşniyi göstermiş ve Rast perdesinde Zirgüleli bir şekilde tam kalış yapmıştır. Bestenin meyan bölümünde Gerdaniye üzerinde Zirgüleli Hicâz çeşnisi ile meyan açıp tiz bölgede Gerdaniyede Hicâz ve Nevada Hicâz alıp seyre devam etmiştir. Gerdaniyede Buselikten sonra Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapıp nakarat kısmına geçmiştir. Nakarat kısmı zaman kısmı ile aynı bestelenmiş olup Rast perdesi üzerinde Zirgüleli bir şekilde tam kalış yapmıştır.

16. Beste: Nevâ makamın da bestelenen "*Pür-Safâdır Gönlümüz Yârın Hevâsıyla Gezer*" adlı ilâhî'nin güftesi Es-Seyyid Osman Hulûsi Dârendevi'ye (k.s) aittir. Bestenin Güftesi;

Pür-safâdır gönlümüz yârın hevâsıyla gezer
Âşinâdır ol ki yârın âşinâsıyla gezer

Gerçi kim aşkı anın yağmaya verdi varımız
Varına fânî vücûd anın bekâsıyla gezer

Devlet-i dünyâ vü mâ-fîhâ gözetmez bendeyiz
Gönlümüz ol devlet-i fakr u fenâsıyla gezer

Âkılın her gördüğü bir perdedir mahbûbuna
Âşıkın aynı müdâm dostun likâsıyla gezer

Zâhidân ârzû-yı Cennet hûr u gılmân isteyü
Âşıkân seyr-i likâ zevk ü safâsıyla gezer

Kâ'be-i ulyâsıdır âşıkların dost eşiği
Tavf-ı kûyu Hacc-1 Ekber'dir temennâsıyla gezer

Ey Hulûsi âşıka her devlet ki var dost vaslıdır
Şol ne âşıkdır ki dostun mâsivâsıyla gezer[92]

[92] Es-Seyyid Osman Hulûsî Dârendevı, *Dîvân-ı Hulûsî-î Dârendevî*, haz. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz (İstanbul: Nasihat Yayınları, 2013), 53.

Notası:31

NEVÂ İLÂHÎ

"PÜR SAFÂDIR GÖNLÜMÜZ YÂRIN HEVÂSIYLA GEZER"

SOFYAN

GÜFTE: OSMAN HÛLUSİ HZ.
BESTE : İ. İLKER CANSEVDİ

PÜR-SAFÂDIR GÖNLÜMÜZ YÂRIN HEVÂSIYLA GEZER
ÂŞİNÂDIR OL Kİ YÂRIN ÂŞİNÂSIYLA GEZER

GERÇİ KİM AŞKI ANIN YAĞMAYA VERDİ VARIMIZ
VARINA FÂNİ VÜCÛD ANIN BEKÂSIYLA GEZER

ÂKILIN HER GÖRDÜĞÜ BİR PERDEDİR MAHBÛBUNA
ÂŞIKIN AYNI MÜDÂM DOSTUN LİKÂSIYLA GEZER

ZÂHİDÂN ARZÛ-YI CENNET HÛR U GILMAN İSTEYÜ
ÂŞIKAN SEYR-İ LİKÂ ZEVK Ü SAFÂSIYLA GEZER

16. “Pür-Safâdır Gönlümüz Yârın Hevâsıyla Gezer”

I. Makam: Nevâ

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Es-Seyyid Osman Hulûsi Dârendevi

VI. Beste Tarihi: 03.03.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Neva çevresinde seyre başlayıp birinci dolapta Dügah üzerinde tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin birinci bölümünün ikinci dolabında Dügâhta tam kalış yaptıktan sonra Eviç açarak ikinci bölümü geçmiştir. Eviç üzeri seyre devam ettikten sonra ikinci dolapta makamın karakterine uygun bir şekilde Muhayyer açıp meyan bölümünden esere devam etmiştir. Eserin meyan bölümünde Muhayyer makamı üzerinde Uşşaklı seyrettikten sonra Muhayyerde yarım kalış yapmıştır. Eserin son bölümünde Neva makamının yapısına uygun bir şekilde Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu bestede Neva içerisinde sadece Uşşak gösterilerek Neva makamı açık bir şekilde ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sanatçı eseri sanatsal acıdan zor olmayacak tarzda bestelemiştir.

17. Beste: Hüseyni Makamın da bestelenen *"Âbidân-ı Mustafâyız Biz Hüseynilerdeniz"* adlı ilâhî'nin güftesi Hilmi Dede'ye aittir. Bestenin güftesi;

Abidân-ı Mustafa'yız biz Hüseynilerdeniz
Âşıkân-ı Mürtezâ'yız biz Hüseynîlerdeniz

Başımız top eyledik Şâh-ı Şehîd'in aşkına
Cân fedâ-yi Kerbelâ'yız biz Hüseynîlerdeniz

N'ola mecrûh eylese a'dâ bizim endâmimiz
Mest-i sahbâ-yı cefâyız biz Hüseynîlerdeniz

Tîr-i ta'n-ı zâhide kıldık hedef biz sinemiz
Hâmil-i derd ü belâyız biz Hüseynîlerdeniz

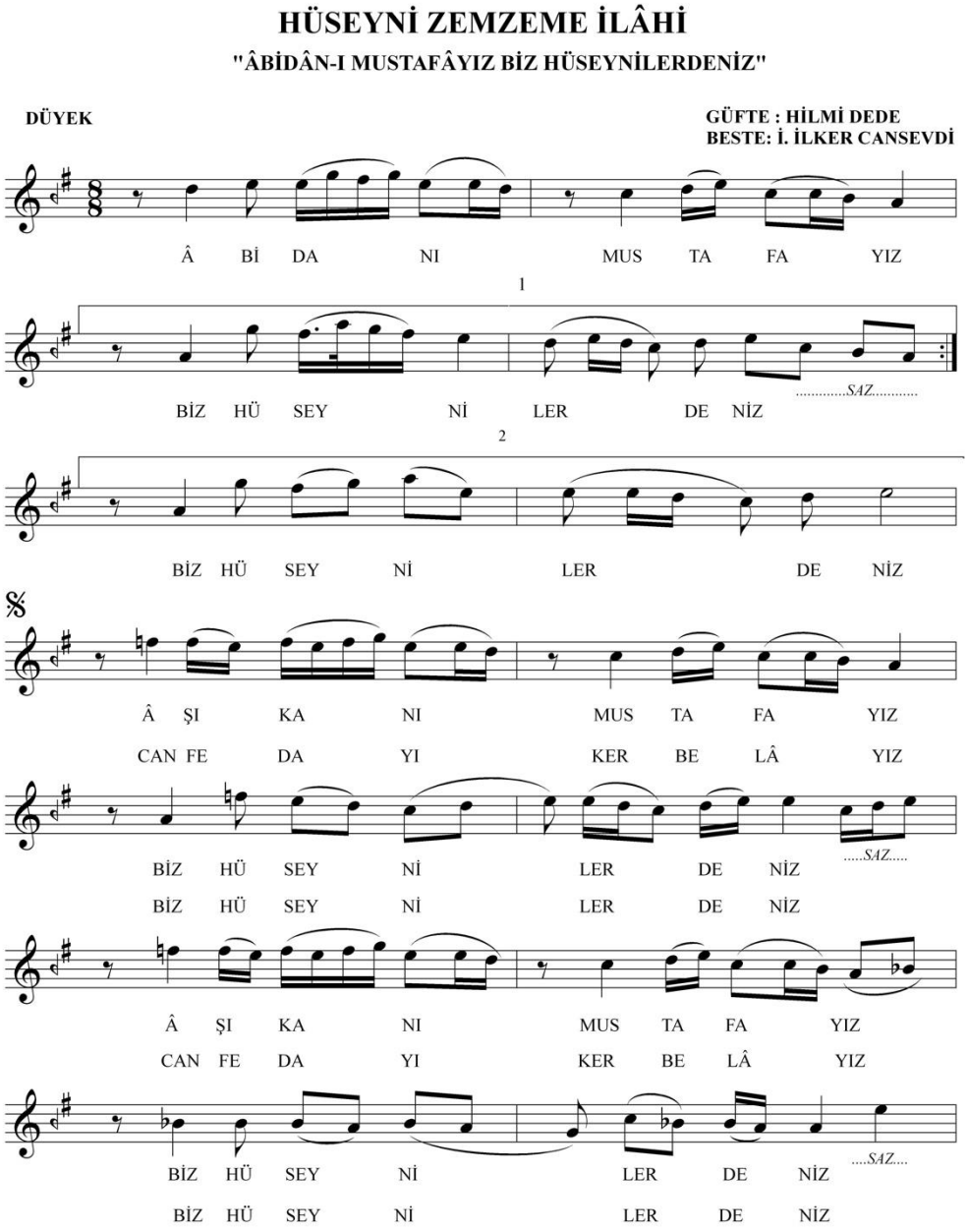
Âteş-i hubb-i İmâmeyn ile yansun cismimiz
Sûz-i aşka müpte lâyız biz Hüseynîlerdeniz

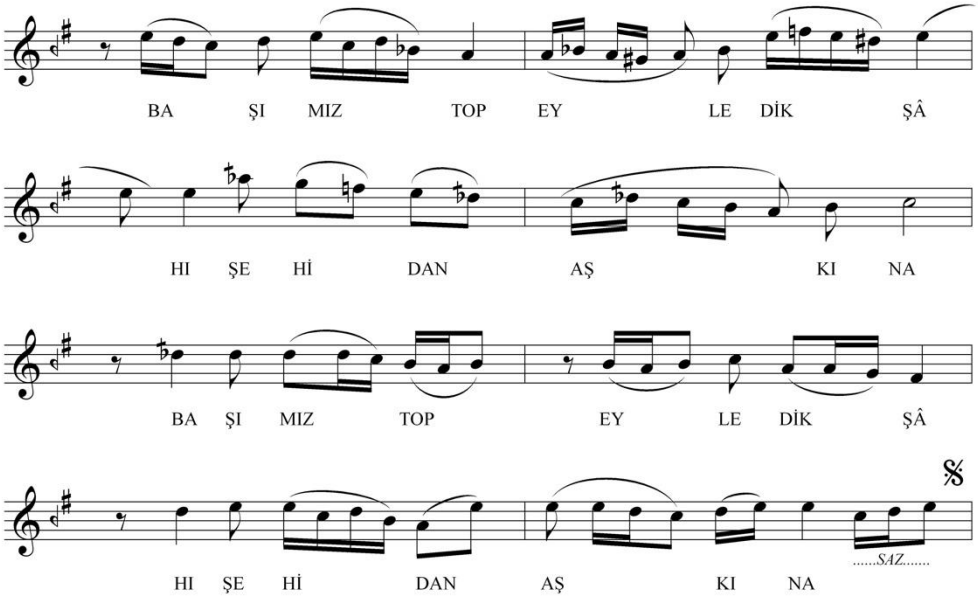
Hamse-i Ehl-i Kisa'dır serde tâc-ı fahrimiz
Derviş-i bâb-ı rızâyız biz Hüseynîlerdeniz

Hacı Bektâş-i Veli'dir Pîrimiz Hilmî Dede
Bende-i Âl-i Abâ'yız biz Hüseynîlerdeniz[93]

[93] Mehmed Ali Hilmi Dedebaba, *Divânı*, haz. Gülbeyaz Karakuş (İstanbul: Revak Kitabevi, 2012), 143.

Notası:32

HÜSEYNİ ZEMZEME İLÂHİ
"ÂBİDÂN-I MUSTAFÂYIZ BİZ HÜSEYNİLERDENİZ"
DÜYEK
GÜFTE : HİLMİ DEDE
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ
Â Bİ DA NI MUS TA FA YIZ
1
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ
.....SAZ.....
2
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ
Â ŞI KA NI MUS TA FA YIZ
CAN FE DA YI KER BE LÂ YIZ
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ
.....SAZ.....
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ
Â ŞI KA NI MUS TA FA YIZ
CAN FE DA YI KER BE LÂ YIZ
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ
....SAZ....
BİZ HÜ SEY Nİ LER DE NİZ

ÂBİDAN-I MUSTAFAYIZ, BİZ HÜSEYNİLERDENİZ

ÂŞIKAN-I MUSTAFAYIZ, BİZ HÜSEYNİLERDENİZ

BAŞIMIZ TOP EYLEDİK, ŞÂH-I ŞEHİDÂN AŞKINA

CAN FEDÂYI KERBELÂYIZ, BİZ HÜSEYNİLERDENİZ

17. "Âbidân-ı Mustafâyız Biz Hüseynilerdeniz"

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Hilmi Dede

VI. Beste Tarihi: 29.05.2012

Beste 8/8'lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve ardından Hüseyni perdesi üzerinde yarım kalışlı bir şekilde esere devam etmiştir. Bestenin zaman kısmında bestekâr Acem perdesini de kullanarak Kürdi makamının seslerini yavaş yavaş göstermeye başlamış ve zemin kısmının sonunda Kürdili bir şekilde Dügah perdesinde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan kısmında Hüseyni üzerinde güçlü tutarak esere devam etmiştir. Hüseyni perdesi üzerindeki cümleler Kürdi başlayıp Dügah üzerinde Zirgüle perdesi göstermiş ve ardından Hüseyni üzerinde Hisar perdesi göstererek farklı bir Hisar çeşnisi yakalamıştır. Eserin devamında La (bemol) kullanarak Sabâ çeşnisi kullanmış ve Çargâh perdesinde Sabâlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin meyanının son bölümüne doğru Irak'ta Segâhlı bir şekilde seyre devam ederek Bestenigar çeşni yapılmış ve ardından Hüseyni perdesinde Uşşaklı bir şekilde seyre devam eden bestekâr Hüseyni üzerinde Uşşaklı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Nakarat bölümüne geçen bestekâr zaman kısmı ile aynı bestelemiş olup Dügâhta tam kalış yapmıştır.

18. Beste: Zirgüleli Sûzinâk makamın da bestelenen *"Pîrim Bağdat' Da Yatar"* adlı ilâhî'nin güftesi Lâ Edridir[94]. Bestenin güftesi;

Pırım bagdat' da yatar illallah hu
Dört yanı nûra batar illâllah hû
Tesbihi arsa çıkar illâllah hu

Pirim abdülkadir'in illâllah hû
Sultân abdulkadir'in illallah hu

Türbede sancak dikilir illallah hu
Hep dervişler çekilir illâllah hû
Mısk ü amber saçılır illâllah hû

Pîrim abdülkadir' in illâllah hû
Sultân abdulkadir in illâllah hû

Türbesinin taşları illâllâh hû
Pervâz eyler kuşları illâllah hu
Allah' ın has dostları illâllâh hû

Pîrim abdülkâdir' in illâllah hû
Sultân abdülkâdir' in illâllah hû

[94]*Lâ Edri Arapça bir kelime olup bilinmiyor "(söyleyeni) bilmiyorum" anlamına gelmektedir. Notalarda, bestelerde güftesi bilinmeyen dizeler için genelde lâ edri olarak yazılır ve bu şekilde notada belirtilir.Bestekârlar bu gibi güftesi kime ait olduğu bilinmeyen güfteleri besteleyeceği zaman eseri besteleyip güfte yerine lâ edri yazmaktadır.*

Notası:33

ZİRGÜLELİ SÛZİNÂK İLÂHİ

"PÎRİM BAĞDAT' DA YATAR"

SOFYAN

GÜFTE: LÂ EDRİ
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

PÎRİM BAĞDAT' DA YATAR İLLÂLLAH HÛ
DÖRT YANI NÛRA BATAR İLLÂLLAH HÛ
TESBİHİ ARŞA ÇIKAR İLLÂLLAH HÛ
PİRİM ABDÜLKÂDİRİN İLLÂLLAH HÛ
SULTÂN ABDÜLKÂDİRİN İLLÂLLAH HU

TÜRBEDE SANCAK DİKİLİR İLLÂLLÂH HÛ
HEP DERVİŞLER ÇEKİLİR İLLÂLLAH HÛ
MİSK Ü AMBER SAÇILIR İLLÂLLAH HÛ
PÎRİM ABDÜLKÂDİR' İN İLLÂLLAH HÛ
SULTÂN ABDÜLKÂDİR' İN İLLÂLLAH HÛ

TÜRBESİNİN TAŞLARI İLLÂLLÂH HÛ
PERVÂZ EYLER KUŞLARI İLLÂLLAH HU
ALLAH' IN HAS DOSTLARI İLLÂLLÂH HÛ
PÎRİM ABDÜLKÂDİR' İN İLLÂLLAH HÛ
SULTÂN ABDÜLKÂDİR' İN İLLÂLLAH HÛ

18. “Pîrim Bağdat' Da Yatar”

I. Makam: Zirgüleli Sûzinâk

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Lâ Edri

VI. Beste Tarihi: 09.11.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde Neva üzerinde Zirgüleli Sûzinâk’lı bir şekilde seyir yapmış ve Neva üzerinde yarım kalış yapmıştır. Bestenin devamında makamın inici seyir anlayışına geçip karara doğru gelerek ilk portrede Nevada yarım kalış yapmıştır. İkinci dolapta ise karara doğru gelerek Rast üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bu bestesinde diğer Zirgüleli Sûzinâk makamında bestelemiş olduğu bestelere nazaran içerisinde fazla geçkiye yer vermemiştir. Eser içerisinde Zirgüleli Sûzinâk makamını basit bir şekilde aktarmaya çalışmıştır.

19. Beste: Segâh makamın da bestelenen "*Ey Kardeşim Geçer Ömür*" adlı ilâhî'nin güftesi Avni İnci'ye[95] aittir. Bestenin güftesi;

Ey kardeşim geçer ömür
Bütün heves kaçar bir gün
Vakit saat tamam olur
Kuş kafesten uçar bir gün

Düşünsene insanoğlu
Nere varır yolun sonu
Önümüzde örnek dolu
Sırça saray göçer bir gün

Minarede yanık salâ
Gelecektir sana sıra
Görevlisi kabristanda
Mezarını kazar bir gün

Suskun olmuş şen dilleri
Tutmaz olmuş ah kolları
Yürüdüğü bu yolları
Sandık ile geçer bir gün

Hani dostu hani yâran
Hanı etrafını saran
Gün akşam yanında duran
Hepsi senden kaçar bir gün

Fanidir bu dünya fâni
Rabbimin rahmeti gani
Cemalini umar Avnî
Düşü çiçek açar bir gün

[95] Güfte Şairi Avni İnci'nin yazmış olduğu dizeler İlker Cansevdi tarafından Segâh makamında bestelenmiştir.

Notası:34

SEGÂH İLÂHİ

"EY KARDEŞİM ÖMÜR GEÇER "

SOFYAN

GÜFTE: AVNİ İNCİ
BESTE : İ. İLKER CANSEVDİ

EY KARDEŞİM GEÇER ÖMÜR
BÜTÜN HEVES KAÇAR BİRGÜN
VAKİT SAAT TAMAM OLUR
KUŞ KAFESTEN UÇAR BİRGÜN

DÜŞÜNSENE İNSANOĞLU
NERE VARIR YOLUN SONU
ÖNÜMÜZDE ÖRNEK DOLU
SIRÇA SARAY GÖÇER BİR GÜN

MİNAREDE YANIK SALÂ
GELECEKTİR SANA SIRA
GÖREVLİSİ KABRİSTANDA
MEZARINI KAZAR BİRGÜN

SUSKUN OLMUŞ ŞEN DİLLERİ
TUTMAZ OLMUŞ AH KOLLARI
YÜRÜDÜĞÜ BU YOLLARI
SANDIK İLE GEÇER BİRGÜN

HANİ DOSTU HANİ YÂRAN
HANİ ETRAFINI SARAN
GÜN AKŞAM YANINDA DURAN
HEPSİ SENDEN KAÇAR BİRGÜN

FÂNİDİR BU DÜNYA FÂNİ
RABBİMİN RAHMETİ GANİ
CEMÂLİNİ UMAR AVNİ
DÜŞÜ ÇİÇEK AÇAR BİRGÜN

19. “Ey Kardeşim Geçer Ömür”

I. Makam: Segâh

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Avni İnci

VI. Beste Tarihi: 23.07.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Beste üç bölümden oluşmakta olup bölümlerin tamamı aynı şekilde bestelemiştir. Eserin birinci bölümünde Segâh makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Eviç perdesine yönelip daha sonra tekrar tam Segâhlı kalış yapmıştır. Bestenin nakarat kısmında yine Segâhlı devam etmiş ve eksik Segâhlı karar etmiştir. Eser her bölümde Segâhlı tam Segâhlı ve eksik Segâhlı olarak devam etmiştir.

Segâh makamında bestelenen bu eser tamamıyla Segâh makamını özetlemiş ve sanatçı bestesinde farklı çeşni ve geçkilere yer vermemiştir.

20. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Kadir Gecesi*" adlı ilâhî'nin güftesi Murat Kemal Kocaballı'ya[96] aitir. Bestenin Güftesi;

El açıp imanla et sen duanı
Hikmettir yüzlere kadir gecesi
İndirdi bu gece rabbim kur'an'ı
Rahmettir kalplere kadir gecesi

Melekler bu gece arştan inerler
Gördüğü mümine selam verirler
Kullar af dileyip secde ederler
Rahmettir bizlere kadir gecesi

Tüm kötü duygular kalpten atılır
Amel defterine her şey yazılır
Semânın kapısı sana açılır
Rahmettir kalplere kadir gecesi

İçinden haseti kini arıtıp
Dilinden yalanı gam-ı çıkarıp
Şefaat sen iste ona sığınıp
Rahmettir bizlere kadir gecesi

[96] Güfte Şairi Kemal Kocaballı'nın yazmış olduğu dizeler İlker Cansevdi tarafından Hicâz makamında bestelenmiştir.

Notası:35[97]

[97] "Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü". 41:59 - 16:26:33. Eserin icra edildiği dakika 41:59'dur. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

EL AÇIP İMANLA ET SEN DUANI
HİKMETTİR YÜZLERE KADİR GECESİ
İNDİRDİ BU GECE RABBİM KUR'ÂNI
RAHMETTİR KALPLERE KADİR GECESİ

MELEKLER BU GECE ARŞTAN İNERLER
GÖRDÜĞÜ MÜ' MİNE SELAM VERİRLER
KULLAR AF DİLEYİP SECDE EDERLER
RAHMETTİR BİZLERE KADİR GECESİ

TÜM KÖTÜ DUYGULAR KALPTEN ATILIR
AMEL DEFTERİNE HERŞEY YAZILIR
SEMÂNIN KAPISI SANA AÇILIR
RAHMETTİR KALPLERE KADİR GECESİ

İÇİNDEN HASETİ KİNİ ARITIP
DİLİNDEN YALANI GAMI ÇIKARIP
ŞEFAAT SEN İSTE ONA SIĞINIP
RAHMETTİR BİZLERE KADİR GECESİ

20. “Kadir Gecesi”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: M. Kemal Kocaballı

VI. Beste Tarihi: 16.08.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Hicâz makamının seyir anlayışına uygun hareket etmiş ardından Neva üzerinde Rast ve Hüseyni perdesi üzerinde Hüseynili kalış yaparak zemin kısmını noktalamıştır. Eserin zaman kısmında Neva üzerinde Buselik ve yerinde Hicâz’la devam ederek noktalamıştır. Meyan bölümünde bestekâr Eviçte perdesini yakalayıp Eviç perdesi üzerinde Segâhlı bir kalış yapmıştır. Meyan bölümünün devamında Gerdaniye ile devam eden seyir Nevada Buselik ve yerinde Hicâzlı bir kalışla nakarat bölümüne geçilmiştir. Eser daha sonra Hicâz makamının genel yapısına uygun bir şekilde karar etmiştir. Bu eser iki kıtadan oluşmakta olup diğer kıta da aynı şekilde bestelenmiştir.

21. Beste: Beyâti makamın da bestelenen *"Dünya Nimetine Boşuna Kandım"* adlı ilâhî'nin güftesi Selçuk Öden' e aittir. Bestenin Güftesi;

Dünya nimetine boşuna kandım
Allah' a yakınken hasretle yandım
Bu bedende ben de emânet candım
Mevlâm gel bana gel diyecek sandım

Gözden akan yaşla ak pak yıkandım
Yağmura tutulmuş gibi ıslandım
Yanan yüreğimle çoktan pişmandım
Mevlâm gel bana gel diyecek sandım[98]

[98] Güfte Şairi Selçuk Öden'in yazmış olduğu dizeler İlker Cansevdi tarafından Beyâti makamında bestelenmiştir.

Notası:36

BEYÂTİ İLÂHİ

"DÜNYA NİMETİNE BOŞUNA KANDIM"

SOFYAN

GÜFTE: SELÇUK ÖDEN
BESTE: İ. İLKER CANSEVDİ

DÜNYA NİMETİNE BOŞUNA KANDIM
ALLAH' A YAKINKEN HASRETLE YANDIM
BU BEDENDE BEN DE EMÂNET CANDIM
MEVLÂM GEL BANA GEL DİYECEK SANDIM

GÖZDEN AKAN YAŞLA AK PAK YIKANDIM
YAĞMURA TUTULMUŞ GİBİ ISLANDIM
YANAN YÜREĞİMLE ÇOKTAN PİŞMANDIM
MEVLÂM GEL BANA GEL DİYECEK SANDIM

21. “Dünya Nimetine Boşuna Kandım”

I. Makam: Beyâti

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Selçuk Öden

VI. Beste Tarihi: 07.03.2016

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Beste zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Dügâh üzerinde Uşşak ile Acem perdesi üzerinde küçük bir kalış ile seyre başlanmıştır. Eserin devamında birinci dolapta Nevada Buselik ve Nevada Rast kokusu duyurulmuştur. Eserin ikinci dolabında Nevada Buselik ve Nevada Hicâz yapan bestekar Acem perdesine yönelmiştir. Eserin devamında zaman kısmına geçen bestekar Beyati makamının yapısına uygun devam etmiş ve Segâhlı bir kalış göstermiş ve Beyati, Uşşak anlayışı ile birinci dolapta karar etmiştir. Eserin ikinci dolabında dik Kürdi perdesi yakalanarak Dügah perdesinde bir kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr Gerdaniye üzerinde bir açış ile başlamış ve Nevada Hicâzı yakalamış ve Gülizar havası da oluşturulmak istenmiştir. Eserin devamında Çargahta Nikrizli bir şekilde kalış yapılmış ve birinci dolapta Uşşaklı ikinci dolabı da dik Kürdi ve Irak perdesini alarak Dügâhta tam kalış yapmıştır. Bu eser iki kıtadan oluşmakta olup diğer kıta da aynı şekilde bestelenmiştir.

Sanatçı bu bestesinde diğer Beyati makamında bestelemiş olduğu eserlere nazaran içerisinde farklı makamlara ve geçkilere bol bol yer vermiş ve eseri sanatsal olarak farklı makamlarla süsleyerek Beyati makamını diğer bestelerine nazaran tek düzelikten kurtarmıştır.

22. Beste: Neveser makamın da bestelenen "*Sebebe Sarılma Şikâyet* Vardır" adlı ilâhî'nin güftesi Hidâyet Peker'e[99] aittir.

Sebebe sarılma, şikayet vardır
Her sebep de uzun hikâyet vardır
Hayatı zorlarsan düşersin dara
Zamana hükmeden dirayet vardır

Eşyayı sır bağlar sen onu ara
Allah'tan varlığa sirâyet vardır
Gafletten uyanıp tâlib ol zora
Çünkü her nîmette kifâyet vardır

Emek olma ise haramdır para
Her helâlde sıhhat âfiyet vardır
Bugün var yarın yok güvenme vara
Her hayat içinde nihayet vardır

Dünya bir pazardır aldanma kâra
Unutma her kârda vesayet vardır
İnsanı üzersen varırsın nâra
Bu konuda sahih rivâyet vardır

İnsan hisyân edip hep düşer zâra
Tabiatta tam bir riayet vardır
Çok şükür arkamı dönmedim yâra
Hakka teslim olmuş hidâyet vardır

[99] Güfte Şairi Hidayet Peker'in yazmış olduğu dizeler İlker Cansevdi tarafından Neveser makamında bestelenmiştir.

Notası:37[100]

[100] "Bursa Türk Müziği Topluluğu-Vardır- Güfte: Hidayet Peker Beste:İsmail İlker Cansevdi-Makam:Neveser", haz. Şadırvanlı Han Eğitim Akademisi, *YouTube* (17 Nisan 2022). 14:42:35. https://www.youtube.com/watch?v=0XIFsUUKwxY

SEBEBE SARILMA, ŞİKAYET VARDIR
HER SEBEP TE UZUN HİKÂYET VARDIR
HAYATI ZORLARSAN DÜŞERSİN DARA
ZAMANA HÜKMEDEN DİRAYET VARDIR

EŞYAYI SIR BAĞLAR SEN ONU ARA
ALLAH'TAN VARLIĞA SİRÂYET VARDIR
GAFLETTEN UYANIP TÂLİB OL ZORA
ÇÜNKÜ HER NÎMETTE KİFÂYET VARDIR

EMEK OLMA İSE HARAMDIR PARA
HER HELÂLDE SIHHAT ÂFİYET VARDIR
BU GÜN VAR YARIN YOK GÜVNME VARA
HER HAYAT İÇİNDE NİHAYET VARDIR

DÜNYA BİR PAZARDIR ALDANMA KÂRA
UNUTMA HER KÂRDA VESAYET VARDIR
İNSANI ÜZERSEN VARIRSIN NÂRA
BU KONUDA SAHİH RİVÂYET VARDIR

İNSAN HİSYÂN EDİP HEP DÜŞER ZÂRA
TABİATTA TAM BİR RİAYET VARDIR
ÇOK ŞÜKÜR ARKAMI DÖNMEDİM YÂRA
HAKKA TESLİM OLMUŞ HİDÂYET VARDIR

22. “Sebebe Sarılma Şikâyet Vardır”

I. Makam: Neveser

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Hidâyet Peker

VI. Beste Tarihi: 17.03.2022

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekar eserin ilk dört portresinde Neveser makamının yapısına uygun hareket etmiştir. Beşinci portrede Nevadan Gerdaniyeye doğru bir açış yapılmış ve akabinde Nihavend makamında çeşni yapılarak Kürdi perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Altıncı portrede Nikrizli bir kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde Gerdaniye üzerinde Buselikli çeşni kullanmıştır. Bestekar meyan bölümünde Eviç perdesini Aceme dönüştürerek ve mi bemol alarak Kürdi çeşnisini kullanmıştır. Eserin devamında Neva dan başlayıp Nikriz beşlisini de kullanarak Rast perdesine kadar inmiştir. Eserin on birinci portresinde Neva perdesinde seyre başlamış ve mi bemol de kalış yapmıştır. Eserin devamında Gerdaniye yönelerek dik Hisar perdesini de kullanarak Neva perdesinde Uşşak çeşnili karar etmiştir. Bestekâr tekrar Neva perdesine yönelmiş ve Nikrizli kalışlar yaparak Nihavend göstererek Rast perdesi üzerinde karar etmiştir.

23. Beste: Kürdi makamında bestelenen "*Gül Bâhane*" adllı ilâhinin güftesi Bestâmi Yazgan'a aittir. Bestenin güftesi;

Asıl gaye hakk'ı bulmak
Kıvrım kıvrım yol bahâne
Suyun derdi ummân olmak
Coşkun akan sel bahâne

Gülistanda devrân eyler
Sanma boşa seyran eyler
Hakk'ı şakır, hakk'ı söyler
Bülbüllere gül bahâne

Tûli emel hırs veriyor
Sabır nefse örs veriyor
Arı bize ders veriyor
Kovandaki bal bahâne

Rüzgâr eser, yaprak uçar
Kara kışta kalır naçar
Allah aç der, çiçek açar
Bahar gelir, dal bahâne

Bir nazarla can durulur
Sevgi tahtına kurulur
Önce gönüller sarılır
Bilen bilir kol bahane[101]

[101] Bestami Yazgan, *Şimdi Sevda Yürüsün* (İstanbul: Nar Yayınları, 2019), 115.

Notası:38[102]

[102] "Gül Bahane-İlker Cansevdi", haz. İlker Cansevdi, *YouTube* (29 Haziran 2022). 14:45:55. https://www.youtube.com/watch?v=C4F9-Ih6bb4

ASIL GÂYE HAKK'I BULMAK
KIVRIM KIVRIM YOL BAHÂNE
SUYUN DERDİ UMMÂN OLMAK
COŞKUN AKAN SEL BAHÂNE

GÜLİSTANDA DEVRÂN EYLER
SANMA BOŞA SEYRÂN EYLER
HAKK'I ŞAKIR, HAKK'I SÖYLER
BÜLBÜLLERE GÜL BAHÂNE

TÛLİ EMEL HIRS VERİYOR
SABIR NEFSE ÖRS VERİYOR
ARI BİZE DERS VERİYOR
KOVANDAKİ BAL BAHÂNE

RÜZGÂR ESER, YAPRAK UÇAR
KARA KIŞTA KALIR NÂÇAR
ALLAH AÇ DER, ÇİÇEK AÇAR
BAHAR GELİR, DAL BAHÂNE

BİR NAZARLA CAN DURULUR
SEVGİ TAHTINA KURULUR
ÖNCE GÖNÜLLER SARILIR
BİLEN BİLİR KOL BAHÂNE

23. “Gül Bâhane”

I. Makam: Kürdi

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: İlker Cansevdi

V. Güfte: Bestâmi Yazgan

VI. Beste Tarihi: 04.01.2022

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesini Kürdi makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk bölümünde Kürdi beşlisi, Hüseyni üzerinde Kürdi, Neva da Buselik, yerinde Kürdi dizilerini göstermeye çalışmıştır. Eserin zemin bölümünde Kürdi beşlisi ve Kürdi dörtlüsünden oluşmakta ve yerinde Kürdi beşlisi ile nakarat kısmına yönelmiştir. Nakarat bölümünde Muhayyer perdesi üzerinde Kürdi göstermiştir. Eserin devamında önce Acem perdesinde Kürdili sonra Hüseynide Kürdili kalışlar yaparak küçük küçük çeşniler göstermiş ve eseri Dügah perdesi üzerinde tam karar etmiştir. Bu eser zemin ve zaman bölümünden oluşmakta olup diğer sözde de aynı şekilde bestelenmiştir.

Sanatçı bu bestesinde diğer eserlerine nazaran ara saz ve saz bölümlerine daha fazla yer vermiştir. Bu da esere farklı bir ahenk ve duygu katmıştır.

3.2.2. Bestelerin Listesi:

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Uyan Gafletten Ey Naim	İlâhi	Acem Kürdi	Sofyân	Niyâzi-î Mısri Hz.
2	Allah Emrin Tutalım	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Yûnus Emre
3	Alma Tenden Cânımı	İlâhi	Rast	Sofyân	Yûnus Emre
4	İsmi Sübhan Virdin Mi Var	İlâhi	Eviç	Sofyân	Yûnus Emre
5	Ali Almış Sancağını Eline	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Yûnus Emre
6	Her Kaçan Anarsam Seni	İlâhi	Hüzzam	Yürük Semâî	Âşık Yunus
7	Gelen Gelsin Bugün Meydan-ı Aşka	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	İsmail Hakkı Bursevî Hz.
8	Gelen Gelsin Bugün Meydân-ı Aşka	İlâhi	Nikriz	Sofyân	İsmail Hakkı Bursevi Hz.
9	Hakk'a Âşık Olanlar	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Üftâde Hz.
10	Kim Umar Senden Vefâyı	İlâhi	Hüzzam	Düyek	Aziz Mahmud Hüdâyî Hz.
11	Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet	İlâhi	Karcığar	Sofyân	Giritli Salacıoğlu Mustafa Celveti (K.S)
12	Ne Ararsın Ey Berri	İlâhi	Acem Kürdi	Sofyân	Muhammed Nasuhi Hz.

13	Sakın Terk-î Edebden Kuy -î Mahbûb-î Hüdâ Dır Bu	İlâhi	Acem Kürdi	Devr-î Hindi	Nâbi
14	Ya Rab Beni Affeyle İsyanıma Bakma	İlâhi	Müsteâr	Yürük Semâî	Prizrenli Hacı Ömer Lütfi
15	Halk İçinde Ehl-î Rahmân Ehl-î Şeytan Bellidir	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	Düyek	Hâfız Abdullah Nâzırlı
16	Pür- Safâdır Gönlümüz Yârın Hevâsıyla Gezer	İlâhi	Nevâ	Sofyân	Es Seyyid Osman Hulûsi Darendevi Hz.
17	Âbidân-ı Mustafâyız Biz Hüseynilerdeniz	İlâhi	Hüseyni Zemzeme	Düyek	Hilmi Dede
18	Pirim Bağdat'ta Yatar	İlâhi	Zirgüleli Sûzinâk	Sofyân	Lâ Edri
19	Ey Kardeşim Geçer Ömür	İlâhi	Segâh	Sofyân	Avni İnci
20	Kadir Gecesi	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Murat Kemal Kocaballı
21	Dünya Nimetine Boşuna Kandım	İlâhi	Beyâti	Sofyân	Selçuk Öden
22	Sebebe Sarılma Şikâyet Vardır	İlâhi	Neveser	Sofyân	Hidâyet Peker
23	Gül Bahane	İlâhi	Kürdi	Sofyân	Bestâmi Yazgan

Tablo XX İlker Cansevdi'nin Dini Mûsikî Besteleri

3.3. SALİH BERKMEN'İN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.3.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Gele Deccâl Gele Gele"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâzi-î Mısri Hz. aittir. Bestenin güftesi;

Gele Deccâl gele gele
Gör ki bugün neler ola
Cümleten il sana güle

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Devrin tamâm oldu senin
Zevkin harâm oldu senin
Yoldaşın lâm oldu senin

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Melekler seni tutsunlar
Kürsîni arşdan atsınlar
Tahte's-serâya döksünler

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Kaçar idin sen Allâh'dan
"Lâ ilâhe illallâh"dan
Gazab erdi sana şâhdan

Gele Deccâl gele gele,
Gör kim senin hâlin n'ola
Azâzil'e bürhân idin
Şer işe pehlivân idin
Şeytânlara şeytân idin

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Ehl-i fesâda köprüsin
Cân ibn-i cân pirisin
Gösterirsin yol eğrisin

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

İsâ nüzül ede yere
Deccâl'ı hem ehlin kıra
Ana uyanları süre

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Ben ölem ü hem dirilem
Sonunda seni öldürem
Gözüne toprak dolduram

Gele Deccal gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Asâ-yı Mûsâ bendedir
Hem yed-i beyzâ bendedir
Mısrî bana bir bendedir

Gele Deccal gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Zâhirde Mısrî görünür
İsâ anı çul bürünür
Yüzü karadır içi nûr

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Yeter anı sen horladın
Köpek olup çok hırladın
Çatladın u hem gürledin

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola al

Bilmiş ol âdemdir gelen
İsâ'ya hem-demdir gelen
Cânlara merhemdir gelen

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Kur'ân benem Furkân benem
Dertlilere dermân benem
Bu zulmeti açan benem

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Kur'ân esrârı benem
Göklerin envârı benem
Mü'minin ikrari benem

Gele Deccal gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Ölüleri dirildirem
Ağlayanı güldürerem
Deccal'ı ben öldürerem

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Deccâl aceb yorulmadın
İnâdından ayrılmadın
Bir ölüsün dirilmedin

Gele Deccal gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Sen beni çün kim bilmedin
İmâna kabil olmadın
Hasma mukâbil olmadın

Gele Deccal gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola

Vücudum Hak vücüdudur
Allâh'ın halka cûdudur
Ma'dûm iken mevcûdudur

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola
Mısrî'nin sözü tağıdır

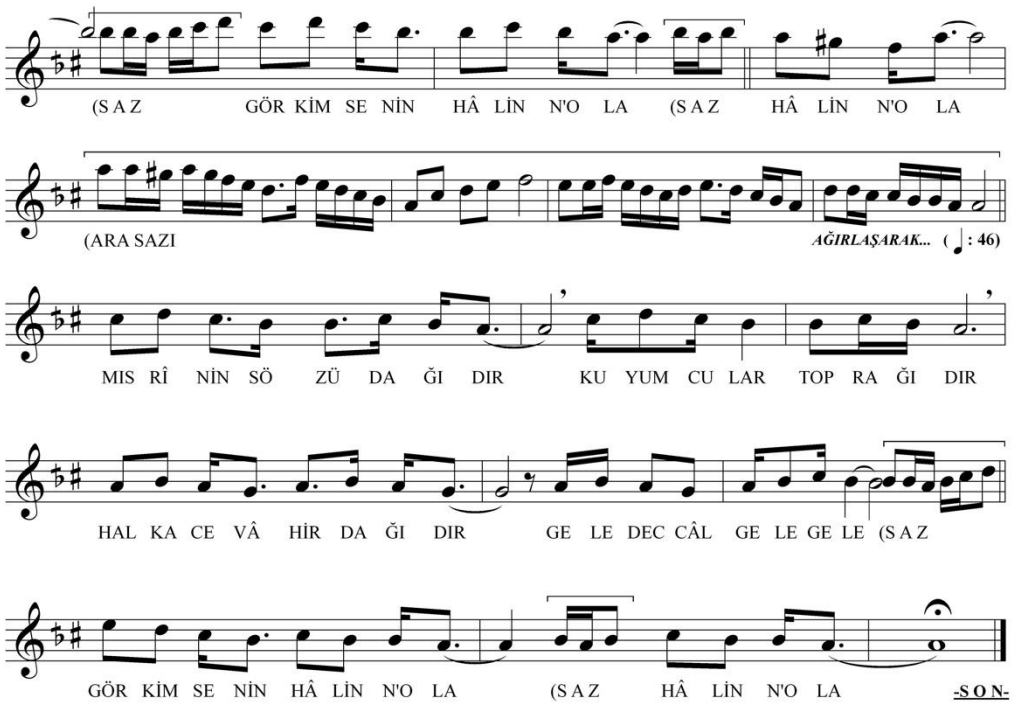
Kuyumcular toprağıdır
Halka cevâhir dağıdır

Gele Deccâl gele gele
Gör kim senin hâlin n'ola[103]

[103] Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat*, 534.

Notası:39

HİCAZ
"GELE DECCÂL GELE GELE"
SOFYAN
BESTE: SALİH BERKMEN
GÜFTE: NİYÂZİ-İ MISRÎ
ARANAĞME
GE LE DEC CÂL GE LE GE LE GÖR KİM BU GÜN NE LER O LA
CÜM LE TEN EL SA NA GÜ LE GE LE DEC CÂL GE LE GE LE
(S A Z GÖR KİM SE NİN HÂ LİN N'O LA (S A Z HÂ LİN N'O LA
(ARA SAZI
DEV RİN TA MAM OL DU SE NİN ZEV KİN HA RAM OL DU SE NİN
YOL DA ŞIN LÂM OL DU SE NİN GE LE DEC CÂL GE LE GE LE
(S A Z GÖR KİM SE NİN HÂ LİN N'O LA (S A Z HÂ LİN N'O LA
(ARA SAZI
KA ÇAR İ DİN SEN AL LAH TAN LÂ İ LÂ HE İL LÂL LAH TAN
GA ZÂB İR Dİ SA NA ŞAH TAN GE LE DEC CÂL GE LE GE LE

GELE DECCÂL GELE GELE, GÖR KİM BUGÜN NELER OLA
CÜMLETEN EL SANA GÜLE, GELE DECCÂL GELE GELE
GÖR KİM SENİN HÂLİN N'OLA...

DEVRİN TAMAM OLDU SENİN, ZEVKİN HARAM OLDU SENİN
YOLDAŞIN LÂM OLDU SENİN, GELE DECCÂL GELE GELE
GÖR KİM SENİN HÂLİN N'OLA...

KAÇAR İDİN SEN ALLAHTAN , "LÂİLÂHE İLLÂLLÂH"
GAZÂB İRDİ SANA ŞAHTAN, GELE DECCÂL GELE GELE
GÖR KİM SENİN HÂLİN N'OLA...

MISRİ'NİN SÖZÜ DAĞIDIR KUYUMCULAR TOPRAĞIDIR
HALKA CEVÂHİR DAĞIDIR, GELE DECCÂL GELE GELE
GÖR KİM SENİN HÂLİN N'OLA...

1. “Gele Deccâl Gele Gele”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Niyâzi-î Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 05.06.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın yapısına uygun bir şekilde seyir yapmış ve yerinde Hicâz yaparak saz bölümünü tamamlamıştır. Saz bölümünde bestekâr Hüseyni perdesinde Uşşaklı olarak devam etmiş ve Hüseynide yarım kalış yapmıştır. Bestekar eserin devamında Hüseyni üzerinde seyre devam etmiş ve ikinci bölümün sonuna Eviçte Segâhlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. İkinci bölümden sonra, saz bölümünde bestekâr Eviç’li bir şekilde seyre devam etmiş ve Muhayyerde Hicâzlı bir şekilde üçüncü bölüme geçiş yapmıştır. Bu bölümde bestekâr tiz perdelerde Hicâz göstererek Muhayyer üzerinde Hicâzlı bir şekilde seyre devam etmiş ve saz bölümüne Zirgüleli Hicâzlı bir şekilde bırakmıştır. Üçüncü bölümden sonraki saz kısmında bestekâr Hicâzlı bir şekilde seyre devam etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin son bölümünde bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun seyre devam etmiş ve Dügah üzerinde tam kalış yaparak eseri tamamlamıştır.

2. Beste: Kürdi makamında bestelenen "*Ey Cânıma Cânânım"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Ey cânıma cânânım
Ey derdime dermânim
'Âlemlere sultânım
Meded Allah'ım meded

Yürürdüm ölmez gibi
Azrâîl gelmez gibi
Sonunu bilmez gibi
Meded Allah'ım meded

Dünyâyı bâkî sandım
Gaflet içinde kaldım
Ölüm var imiş bildim
Meded Allah'ım meded

Âşık Yûnus kıl zâri
Günâhın yusun bâri
Göresin Peygamberi
Meded Allah'ım meded[104]

[104] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 47.

Notası:40[105]

[105] "Ey Canıma Cananım", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (01 Nisan 2023). 19:09:20 https://www.youtube.com/watch?v=kNY83VmwFq0

EY CÂNIMA CÂNÂNIM, EY DERDİME DERMÂNIM
ÂLEMLERE SULTÂNIM MEDED, MEDED ALLÂHIM MEDED
YÜRÜRDÜM ÖLMEZ GİBİ, AZRÂİL GELMEZ GİBİ
SONUNU BİLMEZ GİBİ MEDED, MEDED ALLÂHIM MEDED

MEDED ALLAH TEVVÂB ALLAH, MEDED ALLAH GAFFÂR ALLAH
MEDED ALLAH KADİR ALLAH, LÂ İLÂHE İLLÂLLÂH

DÜNYÂYI BÂKÎ SANDIM, GAFLET İÇİNDE KALDIM
ÖLÜM VAR İMİŞ BİLDİM MEDED, MEDED ALLÂHIM MEDED
ÂŞIK YUNUS KIL ZÂRI, GÜNÂHIM YUSUN BARİ
GÖRESİN PEYGAMBERİ MEDED, MEDED ALLÂHIM MEDED

2. “Ey Cânıma Cânânım”

I. Makam: Kürdi

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 20.01.2006

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Beste aranağme ile başlamış ve aranağme kısmı farklı enstrümanlarla renklendirilmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun hareket etmiş ve tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmında bestekâr Muhayyerde Kürdili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr makamın seyir anlayışına uygun hareket etmiş ve terennüm bölümüne Kürdili bir şekilde kalış yaparak devam etmiştir. Eserin terennüm kısmında bestekâr makama uygun hareket edip ardından final dolabına bağlanmış ve burada eseri makamın yapısına uygun bir şekilde Dügâhta tam karar etmiştir.

Sanatçı bu bestesinde Kürdi makamının karakteristik yapısını geçki ve nağmelerle kısaca aktarmıştır. Ayrıca beste içerisinde aranağme ve ney enstrümanına serbest bölüm ayırarak diğer enstrümanlara da ritimli saz bölümü besteleyerek esere ayrı bir hareketlilik katmıştır.

3. Beste: Acem Aşîrân makamında bestelenen "Şükrü *Minnet Eylerim Hâlık-ı Ekvân'a Ben"* adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Şükrü minnet eylerim Hâlik-ı Ekvân'a ben
Hem dahi hamd eylerim ol yüce Sübhâne ben

Eylerim Peygambere hem salât ile selâm
Al u ashâb, tabiin Ahmed-i zişan'e ben

Eyledi Rabbim bana bî adet lütf û kerem
Tâ ezelden gelmişim çok şükür imâne ben

Var midir bundan daha bir büyük devlet acep?
Ya niçün hamd etmeyem o büyük Rahmân'a ben?

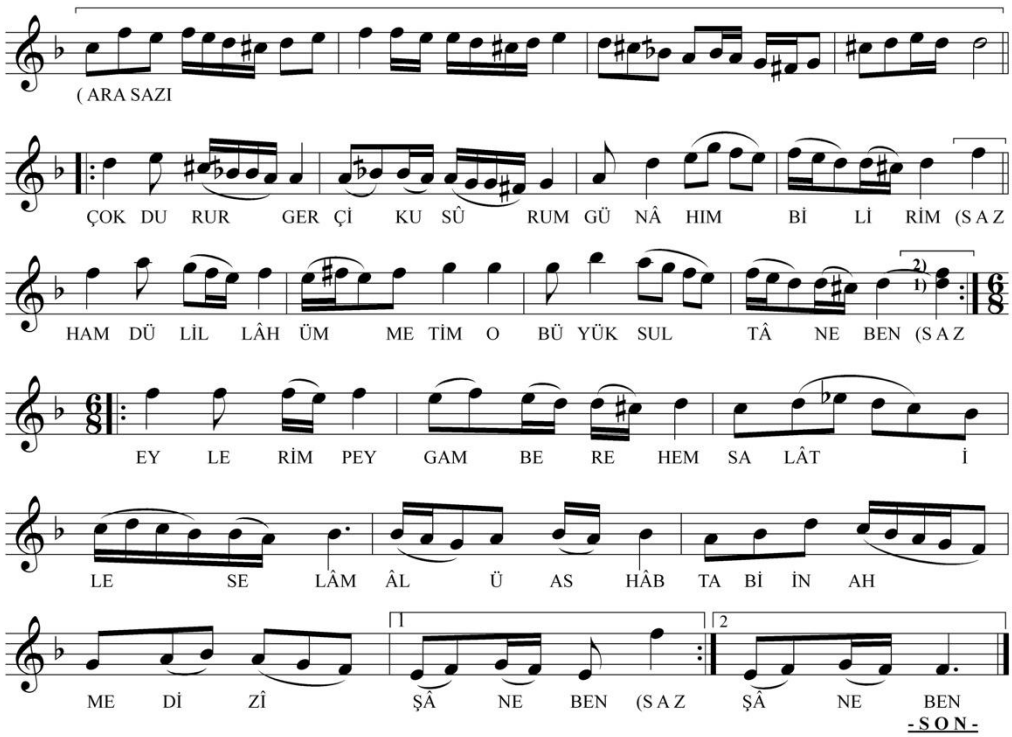
Çok durur gerçi kusurum, günahım bilirim
Hamdülillah ümmetim o büyük sultâne ben[106]

[106] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 50.

Notası:41[107]

[107] *İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri*, 22.

ŞÜKR-Ü MİNNET EYLERİM HÂLIK-I EKVÂN'A BEN
HEM DAHİ HAMD EYLERİM OL YÜCE SÜBHÂNE BEN

EYLERİM PEYGAMBERE HEM SALÂT İLE SELÂM
ÂL Ü ASHAB, TABİİN AHMED'İ ZÎŞÂN'E BEN

VAR MIDIR BUNDAN DAHA BİR BÜYÜK DEVLET ACEP?
YÂ NİÇÜN HAMD ETMEYEM O BÜYÜK RAHMÂNA BEN?

EYLERİM PEYGAMBERE HEM SALÂT İLE SELÂM
ÂL Ü ASHAB, TABİİN AHMED'İ ZÎŞÂN'E BEN

ÇOK DURUR GERÇİ KUSÛRUM, GÜNÂHIM BİLİRİM
HAMDÜLİLLÂH ÜMMETİM O BÜYÜK SULTÂNE BEN

EYLERİM PEYGAMBERE HEM SALÂT İLE SELÂM
ÂL Ü ASHAB, TABİİN AHMED'İ ZÎŞÂN'E BEN

3. "Şükrü Minnet Eylerim Hâlık-ı Ekvân'a Ben"

I. Makam: Acem Aşîrân

II. Usûl: Değişmeli (Devr-î Hindi- Yürük Semâî)

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 08.08.2016

Değişmeli iki usûl ile bestelenen bu eser 7/8'lik Devr-î Hindi ve 6/8'lik Yürük Semâî usûlüyle bestelenmiştir. Bestekâr esere aranağme ile başlamış ve Acem Aşiran makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekar Sabâlı, Çargâh'lı bir şekilde yarım kalış yaparak çeşniler göstermiş ve daha sonra Acemde Nikrizli bir şekilde Acem perdesinde yarım kalış yapmıştır. Eserin nakarat olarak aktaracağımız 6/8'lik bölümünde ise bestekâr Acem makamına uygun hareket etmiş ve Acem Aşiran da tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Muhayyerde Uşşaklı bir şekilde seyre devam etmiş ve Nevada Hicâz yaparak yarım kalış yapmış, tekrar nakarat bölümüne Acemli bir şekilde bağlanmıştır. Eserin üçüncü bölümünde Hicâz makamının seyir anlayışına uygun hareket ederek Nevada yarım kalış yapmıştır. Eserin dördüncü bölümünde Hicâz makamının seyrine uymuş ve Nevada yarım kalış yaparak tekrar 6/8'lik nakarat bölümüne Acem perdesini tutarak bağlamış ve eseri Acem Aşiranda karar ettirmiştir.

Sanatçı bu bestesinde gerek makam içerisinde kullanmış olduğu diğer geçkiler gerekse usul değişiklikleri kullanarak besteye ayrı bir ahenk kazandırmıştır. Usul değişiklikleri ara saz ile de desteklenmiştir.

4. Beste: Eviç makamında bestelenen "*Hamdü Sena Eylerim Rabbime Ben"* adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Hamd-u senâ eylerim Rabbime ben bî-aded
Hem inâyet isterim Hâlık'ım etsin meded

O inâyet eyledi bu kitabı yazmaya
Hem dahi etti medet bana Allahu's-Samed

Cehlimin defi için kendime yazdım bunu
Kendime ettim hitap, küsmesin hiçbir ehad

Zübde-i ahlâk-ı din bunda ettim mündemiç
Kim okur âmil olur, işlemez ef'âl-ı bed

Eyliye belki dua, okuyan bu Nazlıyâ
Ruhunu şâd eyliye, etmiye asla hased[108]

[108] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 48.

Notası:42[109]_110_111_112

[109] Salih Berkmen'in "*Hamd-ü Senâ Eylerim*" bestesi *"İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda*" Teşvik ödülü almıştır.

[110] "Hamd-ü Senâ Eylerim Rabbim'e Salih Berkmen", haz. Neyzen, *YouTube* (2019). 15:30:45. https://www.youtube.com/watch?v=XMboFtR9OlE

HAMD Ü SENÂ EYLERİM RABBİME BEN BÎ ADED
HEM İNÂYET İSTERİM HÂLIK'IM ETSİN MEDED

O İNÂYET EYLEDİ BU KİTABI YAZMAYA
HEM DAHİ ETTİ MEDED BANA ALLÂHÜ'S SAMED

CEHLİMİN DEF'İ İÇİN KENDİME YAZDIM BUNU
KENDİME ETTİM HİTÂB, KÜSMESİN HİÇBİR EHÂD

EVLİYE BELKİ DUÂ, OKUYAN BU NAZLIYA
RÛHUNU ŞÂD EYLİYE, ETMİYE ASLA HASED

ZÜBDE-İ AHLÂK-I DİN BUNDA ETTİM MÜNDEMİÇ
KİM OKUR ÂMİL OLUR, İŞLEMEZ EF'ÂL-İ BED

[111] *İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri*, 15.
[112] Eviç makamında bestelenen bu eser TRT Repertuvarına girmiştir. TRT Rep. No:23253

4. “Hamdü Sena Eylerim Rabbime Ben”

I. Makam: Eviç

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 10.09.2016

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Eserin aranağmesinde bestekâr makamın karakteristiktik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Irak’ta Segâhlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde Eviçte Segah yaparak seyre başlamış ve Eviçte Segâhlı yarım kalış yaparak birinci bölümü tamamlamıştır. Eserin senyo bölümünde makamın yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Irak’ta tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümün de aynı şekilde Eviçte Segah yaparak seyre başlamış ve ardından Eviçte Segâhlı yarım kalış yapmıştır. Eserin üçüncü bölümünde bestekâr Muhayyer perdesini tutarak Muhayyer açmış arkasından Hüseynili bir şekilde seyre devam etmiştir. Dördüncü bölümde bestekâr Hicâz makamına geçki yapmış, Hicâz seyrin devamında tekrar Eviçte Segâhlı bir şekilde yarım kalış yapmış ve senyo bölümüne geçmiş ve makama uygun bir şekilde tam kalış yapmıştır.

5. Beste: Sabâ Zemzeme makamında bestelenen "*Ey Resul-i mücteba ! Sen rahmet-i rahmân mısın?"* adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Ey Resul-i mücteba! Sen rahmet-i rahmân mısın?
Ey habib-i kibriya! Sen zübde-i insân misin?

Rahmete'n li'1-aleminsin hem şefiu'l-müznibin
Sen Muhammed Mustafâ, dü âleme burhan mısın?

Ey hakîkat madeni, ey din u îmân mahzeni!
Ey İlm u irfân menbai! Sen mekteb-i irfan mısın?

Sana ümmidir diyen verdi sana ilm ü edeb
Âleme oldun muallim, ilm ile umman mısın[113]

[113] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 294.

Notası:43

SABÂ ZEMZEME İLÂHİ

"EY RESÛLİ MÜCTEBÂ SEN RAHMETİ RAHMAN MISIN"

DEVR-İ REVÂN

GÜFTE: ABDULLAH NAZIRLI
BESTE : SALİH BERKMEN

EY RESÛL-İ MÜCTEBÂ SEN RAHMET-İ RAHMAN MISIN?
EY HABÎB-İ KİBRİYÂ SEN ZÜBDE-İ İHSÂN MISIN?
EY HAKÎKAT MÂDENİ, EY DİN Ü İMÂN MAHZENİ
İLM Ü İRFAN MENBAI SEN MEKTEB-İ İRFAN MISIN?

HÂK-İ PÂYİNLE SEMÂVÂT CİLVELENDİ AŞK İLE
SEN HUZÛR-I RABBİ İZZET DE DURAN BİR CAN MISIN?
BU NE DEVLETTİR Kİ NAZLI ÜMMETİN OLMUŞ SENİN
BEN GİBİ MÜCRÎM OLANA ŞEN ŞEFAAT KAN MISIN?

5. “Ey Habibi Kibriyâ Sen Zübde-i İhsân Mısın?”

I. Makam: Sabâ Zemzeme

II. Usûl: Devr-î Revân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 10.08.2017

Beste 14/8’lik Devr-î Revân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Sabâ makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve ilk dolapta tam kalış ikinci dolapta Acemde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman kısmına bestekâr makamın yapısına uymuş ve daha sonra Neva perdesini güçlendirerek mi bemol ve si bemol perdelerini alarak Dügâhta Kürdili tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr Gerdaniye üzerinde Rast çeşnisiyle devam etmiş ve eserin devamında tekrar Sabâ makamının ezgi yapısına dönerek senyo bölümünden eseri nakarat kısmına bağlamıştır. Eserin nakarat kısmı da zaman kısmıyla aynı şekilde bestelenmiş olup eser Dügâhta Kürdili bir şekilde karar edilmiştir.

6. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "*Zâhiri Seyr-eyleyip de Etme İnkâr"* adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Zahiri seyr eyleyip de etme inkâr bâtını
Gördüğün zahir içinde nice bin pinhânı gör

Ben O'nu görmem deyu etme sakın inkâr O'nu
Kalp gözün aç, kıl nazar ibretle bak îmânı gör

O sana senden yakındır, sen sana dikkatle bak
Katredir aslın, velakin sendeki burhanı gör

Bünye-i insân içinde nice bin cân gizli var
Bu bedendeki acâib san'at-ı Rahmanı gör

Başta aklın, tende ruhun gizlidir görmez gözün
Ne kerâmet var bu tende, cân içinde cânı gör

Her neye etsen nazar ibretle görürsün O'nu
Kâinâtta en büyük varlık olan insânı gör[114]

[114] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 144.

Notası:44

HÜZZÂM

"ZÂHİRİ SEYR-EYLEYİP DE ETME İNKÂR"

MÜSEMMEN

GÜFTE: ABDULLAH NAZIRLI
BESTE : SALİH BERKMEN

ZÂHİRİ SEYR-EYLEYİP DE ETME İNKÂR BÂTINI
GÖRDÜĞÜN ZÂHİR İÇİNDE NİCE BİN PİNHÂNI GÖR

BÜNYE-İ İNSÂN İÇİNDE NİCE BİN CÂN GİZLİ VAR
BU BEDENDEKİ ACÂİB SAN'AT-I RAHMÂNI GÖR

BEN O'NU GÖRMEM DEYU, ETME SAKIN İNKÂR O'NU
KALP GÖZÜN AÇ KIL NAZAR, İBRETLE BAK, İMÂNI GÖR

HER NEYE ETSEN NAZAR, İBRETLE GÖRÜRSÜN O'NU
KÂİNATTA EN BÜYÜK VARLIK OLAN İNSÂNI GÖR

6. “Zâhiri Seyr-eyleyip de Etme İnkâr”

I. Makam: Hüzzâm

II. Usûl: Müsemmen

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 05.07.2017

Beste 8/8’lik Müsemmen usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre başlayıp Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin zaman bölümünde bestekâr Eviçte yarım kalış ardından Hisar perdesinde yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Segah perdesine ilerlemiş ve Rastta Rastlı bir şekilde kalış ardından Segah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır . Eserin meyan bölümünde Gerdaniye üzerinde ve tiz Segâhta Segâhlı bir şekilde seyre devam etmiştir. Eserin devamında Hüzzam makamının yapısına uygun devam etmiş ve Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında nakarat bölümüne tekrar dönen bestekâr Segah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu güzide eser gerek Hüzzam makamının beste üzerinde makamın genel yapısına uygun bir şekilde aktarımı gerekse müsemmen usulünün dinî mûsikî bestelerde kullanılması bakımından ayrı bir öneme sahip olmuştur.

7. Beste: Hüseyni makamında bestelenen "*Âlemde Her Ne Var İse Bir Allâh Der Bir Allâh"* adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir. Bestenin güftesi;

Âlemde her ne varsa,
Bir Allah der bir Allah
Gözler neye bakarsa,
Bir Allah der, bir Allah

Cümle melek cin insân
Yerde denizde hayvan
Cennette hûr u gilmân
Bir Allah der, bir Allah

Her var da varlığı var
Her varlık eyler ikrâr
Bu topraklar bu dağlar
Bir Allah der bir Allah

O vardır evveli yok
Hayy'dır, O'nun sonu yok
Ne varsa cümle mahluk
Bir Allah der, bir Allah

Emretse, su olur taş
Emre uyar kuru, yaş
Arz u semâ ulu arş
Bir Allah der, bir Allah[115]

[115] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 180.

Notası:45

HÜSEYNÎ İLÂHİ

"ÂLEMDE HER NE VARSA BİR ALLAH DER BİR ALLAH"

SOFYAN

GÜFTE: ABDULLAH NAZIRLI
BESTE : SALİH BERKMEN

ÂLEMDE HER NE VARSA, BİR ALLAH DER, BİR ALLAH
GÖZLER NEYE BAKARSA, BİR ALLAH DER, BİR ALLAH

HER VARDA VARLIĞI VAR, HER VARLIK EYLER İKRAR
BU TOPRAKLAR, BU DAĞLAR, BİR ALLAH DER, BİR ALLAH

O VARDIR EVVELİ YOK, HAYY'DIR, O'NUN SONU YOK
NE VARSA CÜMLE MAHLÛK, BİR ALLAH DER, BİR ALLAH

EMRETSE SU OLUR TAŞ, EMRE UYAR KURU, YAŞ
ARZ Ü SEMÂ, ULU ARŞ, BİR ALLAH DER, BİR ALLAH

7. “Âlemde Her Ne Var İse Bir Allâh Der Bir Allâh”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 06.06.2018

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin zemin kısmına Gerdaniyeden başlayarak Hüseyni perdesi üzerinde yarım kalış yaparak eserin zaman kısmına geçiş yapmıştır. Eserin zaman kısmında Çargahta ve Nevadaki asma kalışların ardından Dügâhta tam kalış yapmıştır. Ara saz bölümünün sonunda Çargaha açarak meyan bölümüne bağlanmıştır. Eserin meyan bölümünde Çargahtan başlayarak Muhayyer üzerinde Uşşaklı bir şekilde yarım kalış yapılmış ve ardından Nevada Hicâzlı bir şekilde Neva perdesi üzerinde yarım kalış yapışmış ve eserin nakarat kısmına bağlanmıştır. Eserin nakarat kısmı zaman kısmı bazı farklılıklar gözeterek, genellikle aynı seyir anlayışı ile bestelenmiş ve yerinde Hüseynili bir şekilde tam kalış yapılmıştır.

Sanatçı bu bestesinde Hüseyni makamı içerisinde yukarıda zikredilen geçkileri makamın yapısına uygun bir şekilde yorumlaması ayrıca arasaz ve aranağmeler ile de eseri hareketlendirmesi esere farklı bir lezzet kazandırmıştır.

8. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Bizde Hak Aşkının Tecellisi Var"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Bizde Hak aşkının Tecellisi var
Yanık gönlümüzde Mest hanelik var.

Kalmadı dünyaya Meyledişimiz
Kalbimizde zikrin Coşkunluğu var.

Devirdik omuzdan Yüklerimizi
Kurtulmuş olmanın Hafifliği var.

Kendisine çeken Cezbesindeyiz
Tevhide davetin İcabeti var.

İçip güzelleştik Halil meyinden
Gözümüzde Cemal Güzelliği var.

Fakirlikle daldık Aşk deryasına
Üstümüzde yârin Hoş kokusu var[116]

[116] Günal, *Sebebi Yar Cemali*, 112.

Notası:46[117]

[117] "Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü". 38:08 -16:51:22. Bestenin icra edildiği dakika 38:08'dir. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

8. “Bizde Hak Aşkının Tecellisi Var”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 20.11.2018

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâhta tam kalışlı bir şekilde kalmıştır. Eser aynı şekilde makamın yapısına uygun devam etmiş ve meyan bölümünde Muhayyer üzerinde Buselik çeşnisi açarak Şehnâz makamının çeşnisini yakalamıştır. Eserin devamında bestekâr tekrar Hicâz makamına dönmüş ve Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bu bestesinde Hicâz makamı içerisinde Şehnaz makamı çeşnisini yakalayarak Hicâz makamını dinleyicilere farklı bir şekilde duyurmaya çalışmıştır.

9. Beste: Beyâti makamında bestelenen "*Vahdet Deryasına Girmek İstersen"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Vahdet deryasına Girmek istersen
Velayet şehrinin Kapısı Ali.

Allah kelamını Duymak dilersen
Dinle natıkayı Kurandır Ali.

Hak ayetlerini Görmek istersen
Besmelenin başı Noktası Ali.

Tevhit imanına ermek dilersen
Habibin gönlünde Murtaza Ali.

Veledi kalbin Doğsun istersen
Cümle aşıkların Turabı Ali.

Nefsi emmareyle Cihat dilersen
Cenabı Resulün Merdanı Ali.

Küfre karşı dimdik Durmak istersen
Cenabı Allah'ın Haydarı Ali.

Fakir bu Meydanda Halil dilersen
Er meydanının Sultanı Ali[118]

[118] Günal, *Sebebi Yar Cemali*, 86.

Notası:47

BEYÂTİ İLÂHİ

"VAHDET DERYASINA GİRMEK İSTERSEN"

SOFYAN

GÜFTE: ÖZKAN GÜNAL
BESTE : SALİH BERKMEN

VAHDET DERYASINA GİRMEK İSTERSEN
VELÂYET ŞEHRİNİN KAPISI ALİ
ALLAH KELÂMINI DUYMAK DİLERSEN
DİNLE NÂTIKAYI KUR'ANDIR ALİ

HAK ÂYETLERİNİ GÖRMEK İSTERSEN
BESMELENİN BAŞI NOKTASI ALİ
TEVHİD İMÂNINA ERMEK DİLERSEN
HABÎBİN GÖNLÜNDE MURTAZA ALİ

VELED-İ KALBİN DOĞSUN İSTERSEN
CÜMLE ÂŞIKLARIN TURABI ALİ
NEFSİ EMMÂREYLE CİHAT DİLERSEN
CENÂB-I RESÛL'ÜN MERDÂNI ALİ

KÜFRE KARŞI DİMDİK DURMAK İSTERSEN
CENÂB-I ALLÂHIN HAYDARI ALİ
FAKİR BU MEYDANDA HALİL DİLERSEN
ER MEYDANIN SULTANI ALİ

9. “Vahdet Deryasına Girmek İstersen”

I. Makam: Beyatî

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 05.01.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın seyir anlayışına uyarak devam etmiş ve ikinci dolapta Acem perdesini güçlendirerek zaman bölümüne bağlamıştır. Zaman bölümünde eser makamın genel yapısıyla devam etmiş ikinci dolapta Muhayyer perdesini güçlendirerek, eseri meyana Muhayyer de bir Uşşak yaparak taşımıştır. Eseri meyan bölümünde bestekâr Muhayyer de Uşşak ve Nevada Hicâz perdelerini kullanarak bir Bayati Araban çeşnisi yakalamış ardından ikinci dolapta tekrar Acem perdesini güçlendirerek eseri nakarat kısmına taşımıştır. Eserin devamı zaman kısmıyla aynı şekilde bestelenmiş ve Dügâhta Bayati’li tam kalış yapmıştır.

10. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Var mı Ben Gibi Yüzüm Kara"* adlı ilâhî'nin güftesi Hacı Osman Nuri Kepenekoğlu'na aittir. Bestenin güftesi;

Var mı ben gibi yüzüm kara, kalbimde var türlü yara
Bulamadım derdime çâre, şefâat yâ Resûlallah

Hû Allâh, hû Allâh, şefâat yâ Resûlallah

Yaşarım dünyâ peşinde, kalbim zûlmetler içinde
Kaldım hakkın dışında, şefâat yâ Resûlallah

Hû Allâh, hû Allâh, şefâat yâ Resûlallah

Cihâd etsem nefsim ile, kessem başım hançer ile
Yürüyelim dürhâm ile, şefâat yâ Resûlallah

Hû Allâh, hû Allâh, şefâat yâ Resûlallah[119]

[119] *Güfte Şairi Hacı Osman Nuri Kepenekoğlu'nun yazmış olduğu dizeler Salih Berkmen tarafından Neveser makamında bestelenmiştir*.

Notası:48

HİCAZ İLÂHİ

"VAR MI BEN GİBİ YÜZÜM KARA"

SOFYAN

GÜFTE: O. NURİ KEPENEKOĞLU
BESTE : SALİH BERKMEN

VAR MI BEN GİBİ YÜZÜM KARA, KALBİMDE VAR TÜRLÜ YARA
BULAMADIM DERDİME ÇÂRE, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH
HÛ ALLÂH, HÛ ALLÂH, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH

YAŞARIM DÜNYÂ PEŞİNDE, KALBİM ZÛLMETLER İÇİNDE
KALDIM HAKKIN DIŞINDA, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH
HÛ ALLÂH, HÛ ALLÂH, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH

CİHÂD ETSEM NEFSİM İLE, KESSEM BAŞIM HANÇER İLE
YÜRÜYELİM DÜRHÂM İLE, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH
HÛ ALLÂH, HÛ ALLÂH, ŞEFÂAT YÂ RESÛLALLAH

10. “Var mı Ben Gibi Yüzüm Kara”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhi

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Hacı Osman Nuri Kepenekoğlu

VI. Beste Tarihi: 03.04.1998

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin birinci bölümünde Hüseyni perdesi üzerinde güçlenerek Hüseyni de yarım kalış ve devamında Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmında bestekâr Hicâz makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekar tekrar Hüseyni perdesi üzerinde seyrederek Hüseyni üzerinde yarım kalış yapmıştır. İkinci bölümün devamında bestekâr Dügâhta tam kalış yaparak eseri terennüm bölümüne bağlamıştır. Bestekâr eserin üçüncü bölümünde tekrar hüseyni perdesi üzerinde seyre devam etmiş ve Hüseyni perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin son bölümünde de bestekâr makamın seyir anlayışına göre hareket etmiş ve Dügâhta tam kalış yaparak eseri terennüm kısmına bağlamıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser beste tarihi olarak 1998 yılına ışık tutmuştur ve ayrıca bestelenen eserler arasında en eski tarihlere dayanan bestelerden bir tanesi de bu beste olmuştur.

11. Beste: Eviç makında bestelenen "*Mevlevî Âyin-i Şeriftir*". Ayin-i Şerîf'in güftesi Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Hz. aittir. Bestenin Farsçası ve Türkçeye tercüme edilmiş güftesi;

1. SELÂM

Ey hasret-i hûbân-ı cihân rû-yi hoşet
V'ey kıble-i zâhidân du ebrû-yi hoşet
Ez cümle sıfât-ı hîş üryân geştem
Tâ ğavta horem bürehne der cû-yi hoşet ey[120]

"Ey güzel yüzüne cihan güzellerinin hasret çektiği
Ey iki kaşı zahidlerin kıblesi olan
Bütün sıfatlarımdan arındım
Ta üryan bir şekilde senin hoş ırmağına dalayım"[121]

Ümmîd-i men ber fadl-ı hüdâvend-i ekberest
Arâm-ı cân-ı mâ be-senâ-yı peyâm-berest
Fahrem be-dân resûl ki nameş Muhammedest
Rûyeş çü-mâh-tâb ü kaddeş çün sanevberest

"Benim ümidim yüce tanrının fazlınadır
Bizim cânımızın sükunu peygamberin övgüsüyledir
Kıvancım; adı Muhammed olan Resûl sebebiyledir
Yüzü ay ışığı gibi parlak, boyu sanevber gibi yüksek yücedir"

2. SELÂM

Hû zenem ber kudsiyân her şeb zi dil hû hû zenem
Ber cemâl-i hak heme yâ hû yâ men hû hû zenem
Dil çu cây-i Hak büved Hak bâ-menest ü men be-Hak
Hak be-Hak vâsıl şüde ber hîşten hû hû zenem

[120] Mevlana Celaleddin Belhi, *Külliyât-ı Şems-î Tebrizî* (Tahran: Dîbâ, 1385), 185.
[121] Ayin-i Şerîf'in güfte çevirileri U.Ü.İ.F de Tasavvuf Ana Bilim Dalında görev yapan Arş.Gör. Serhat Gültaş tarafından incelenmiş ve gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra teze eklenmiştir.

"Her gece kudsilere gönülden hû hû derim
Hakk'ın cemâline hep "yâ hû, yâ hû" derim
Gönül Hakk'ın yeri olunca Hak benimledir, ben Hak ile
Hak Hakk'a vâsıl olunca kendime "hû hû" derim"

3. SELÂM

Ateş ne-zened der dîl-ı mâ illâ hû
Kûteh ne-küned menzîl-i mâ illâ hû
Hal ne-küned müşkil-i mâ illâ hû

"Bizim gönlümüzü tutuşturan "Hû"dur ancak
Yolumuzu kısaltan "Hû"dur ancak
Derdimize deva olan "Hû"dur ancak"

Ey ki hezâr âferin bu nice sultan olur
Kulu olan kişiler hüsrev ü hâkân olur
Her ki bugün Veled'e inanuben yüz süre
Yoksul ise bay olur, bay ise sultan olur [122]

"Ey binlerce varı yaratan, bu nasıl sultandır ki
Onun kulu olan kişiler, padişahlar padişahı olmakta
Bugün Veled 'e inanarak ona, onun kapısına yüz süren kişiler
Yoksulsa zengin olur, zenginse sultan olur"

An surh-kabâyî ki çu meh pâr berâmed
İmsâl der in hırka-i jengâr berâmed
Şemsülhak-ı Tebrîz resîde est bi-gûyîd
K'ez çarh-ı safâ an meh-i envâr berâmed

[122] Bu bölümün sözleri Eflâki Ahmet Dedeye aittir. Bu sözleri Ahmet Dede Sultan Veled hakkında yazmıştır. Her ayinin 3. Selamında bu güfte kullanılır. Güftenin devamı için bkz. O. Kemal Tavukçu, "14. Yüzyıl Mevlevi Şairlerinden Eflaki Dede'nin Bilinmeyen İki Şiiri", *Atatürk Üniverstesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 19 (2002), 13.

"O kırmızı elbiseler giymiş olan sevgili bir ay parçası gibi çıkageldi
Bu sene o pas rengine bürünmüş bir hırka ile çıkageldi
Tebriz'in tanrı güneşi geldi deyiniz
O ay gibi güzel safa feleğinden çıkageldi"

Her ki zi uşşak girîzân şeved,
Bâr-i diger hâce peşîmân şeved
Her ki sebû-yi tu keşed âkıbet,
Der hârem-i işret-i sultan şeved

"Âşıklardan kaçan kimse
Ey efendi, bir kez daha pişman olur
Senin testini taşıyan, sonunda
İşret harеminde sultan olur"

Kad eşrekati'd-dünya min nuri hümeyyânâ
Ve'l bedrü ğadâ sâkî ve'l-ke'sü süreyyana
Es-sabvetü îmânî vel'-halvetü bostânî
Ve'l-meşceru nedmânî ve'l-verdü muhayyâna

"Hümeyyamızın nûrundan dünya nurlandı
Ay sakimizin ve kadeh de ülker yıldızımızın üzerindedir
Samimiyet imanımdır, halvet de bahçemdir
Ağaçlık, sulak yerler arkadaşım, güller yüzümdür"

Câme siyeh kerd küfür, nûr-ı Muhammed resîd
Tabl-ı beka küftend milk-i muhâlled resîd

"Küfür elbiseyi siyaha boyadı, sonra Muhammed'in nuru erişti
Beka davulunu çaldılar ve dâimi mülk erişti"

Dil çu usturlâb şud âyet-i heft asumân
Şerh-i dîl-i Ahmedî heft mücelled resîd

"Gönül üsturlab (pusûla) gibi yedi göğün delili oldu
Ahmed'in gönlünü şerhetmek için yedi ciltlik kitap yazmak lâzım geldi"

Tabl-ı kıyâmet zedend sûr-i haşr-i mî demed
Vakt şud ey mürdegân haşr-i mücedded resîd

"Kıyamet davulunu çaldılar, mahşer surunu üflediler
Ey ölü kişiler; vakit geldi ve yeni bir haşr (uyanma) erişti"

Ez pey-i nâmahremân kufl zedem ber dehân
Hîz bi-gu mutrıbâ işret-i sermed resîd

"Sırrımı anlamayanlar için ağzıma kilit vurdum
Ey mutrıb kalk ve "ebedî sarhoşluk zamanı erişti" de"

4. SELÂM

Sultân-ı meni, sultân-ı menî,
Ender dil ü cân, îmân-ı menî
Der men bi-demi men zinde şevem,
Yek cân çi şeved hezâr cân-ı meni

"Sultanımsın, sultânımsın,
Gönlümde, canımda imânımsın
Bana üflersen dirilirim
Bir can da ne oluyor ki, binlerce cânımsın"

Notası:49[123]_[124] “EVİÇ ÂYÎN-Î ŞERÎF”

1

[123] Güftesi Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Hz. ait Eviç makında bestelenen “*Mevlevî Âyin-i Şerif*” TRT Repertuvarına girmiştir. TRT Rep. No: SE3924

[124] “Bursa Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü -Şeb-i Arus 742. Vuslat Yıl Dönümü (1.bölüm)”, haz. Hüseyin Çelik, *YouTube* (13 Eylül 2022). 23:10:36. https://youtube.com/playlist?list=PLwMMkCSVzwz4CscfhsiwQj2iPXRpsJvmG

3. HANE

4. HANE

2

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - 1. SELÂM

DEVR-İ REVÂN

3

YÂR YÜ RE ĞİM DEL Cİ ĞE RİM GÖR Kİ YÂR NE LER VAR
YÂR YÂR GÖR Kİ NE LER VAR
TÂ GOV TA HO REM BÎ REH
NE DER CÛ Yİ
HOŞ HOŞ HOŞ HOŞ ET
HEY Yİ HEY İH SÂN ME DED HEY Yİ HEY GÜF RÂN ME DED
YÂR YÜ RE ĞİM DEL Cİ ĞE RİM GÖR Kİ YÂR NE LER VAR
YÂR YÂR GÖR Kİ NE LER VAR
ÜM MÎ Dİ MEN BU FAD LI
HÜ DÂ VEN Dİ EK BE REST
A RÂ MI CÂ NI MA BE SE NÂ

4

YI PE YÂM BE REST
FAH REM BE DAN RE SÛL Kİ NÂ
MİŞ MU HAM ME DEST
RÛ YEŞ ÇÜ MÂH TÂB Ü KA DEŞ
ÇÜN SÂ NEV BE REST
HEY Yİ HEY İH SÂN ME DED HEY Yİ HEY GÜF RÂN ME DED
YÂR YÜ RE ĞİM DEL Cİ ĞE RİM GÖR Kİ YÂR NE LER VAR
YÂR YÂR GÖR Kİ NE LER VAR
TERENNÜM

5

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - 2. SELÂM

EVFER

6

NEM (S A Z
YÂR CÂ NI MEN
CÂ NÂ NI MEN
YÂR SUL
TÂ NI MEN
Pİ Rİ MEN (S A Z
DİL ÇÜ CÂ
Yİ HAK
BÜ VED
HAK
BÂ ME NES
TÜ MEN
BE
HAK
(S A Z
YÂR CÂ NI MEN
CÂ NÂ NI MEN
YÂR SUL
TÂ NI MEN
Pİ Rİ MEN (S A Z
HAK BE HAK

7

VÂ SIL ŞÜ DE BER HÎŞ
TEN HÛ
HÛ HÛ ZE
NEM (S A Z YÂR CÂ NI MEN
CÂ NÂ NI MEN YÂR SUL
TÂ NI MEN Pİ Rİ MEN (S A Z
TERENNÜM

8

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - 3. SELÂM

DEVR-İ KEBİR

9

İL LÂ HÛ YÂR YÂR HÛ
HEY CÂ NIM TERENÜM
EY Kİ HE ZÂR A FE RİN BU Nİ CE SUL
HER Kİ BU GÜN VE LE DE İ NA NU BEN
TÂN O LUR KU LU O LAN Kİ Şİ LER CÂ NIM
YÜZ SÜ RE YOK SUL İ SE BAY O LUR CÂ NIM
HÜS RE VÜ HA KAN O LUR AH HÜS RE VÜ HA
BAY İ SE SUL TAN O LUR AH BAY İ SE SUL
1
2
KAN O LUR VAY (S A Z VAY (S A Z
TAN O LUR VAY VAY
TERENNÜM

10

AN SUR Hİ KA BÂ YI Kİ ÇÜ MEH PAR BE RÂ MED
İM SÂL DER İN HIR KA İ JEN GÂR BE RÂ MED
AH ŞEM SÜL HAK KI TEB RÎ Zİ
RE SÎ DEST Bİ GÛ YİD KEZ ÇER HÜ SA FÂ
AN ME Hİ EN VÂR BE RÂ MED
AH EN VÂR BE RÂ MED
TERENNÜM
HER Kİ Zİ UŞ ŞAK Gİ RÎ ZÂN ŞE VED
BÂ Rİ Dİ ĞER HÂ CE PE Şİ MÂN ŞE VED

II

HER Kİ SE BÛ Yİ TÛ KE ŞED A KÎ BET
DER HÂ RE Mİ İŞ RE Tİ SUL TÂN ŞE VED
AH SUL TÂN ŞE VED
TERENNÜM
KAD
EŞ RE KA DÎD DÜN YÂ MİN NÛ RU HÜ MEY YÂ NA
VEL BED RÜ A LÂ SÂ Kİ VEL KE'S Ü SÜ REY YÂ NA
ES SAB YE TÜ İ MÂ Nİ VEL HÂL VE TÜ BOS TÂ Nİ
VEL MES Cİ RÛ NED MÂ Nİ VEL VERD Ü MU HAY YÂ NA

12

AH VERD İ MU HAY YÂ NA
TERENNÜM
CÂ ME Sİ YEH KERD KÜ FÛR NÛ RÛ MU HAM MED RE SÎD
TAB LI BE KA KÜF TEND MİL Kİ MU HÂL LED RE SÎD
DİL ÇU ŞÜ TUR LÂB ŞÛD Â YE Tİ HEFT A SU MÂN
ŞER Hİ DÎ Lİ AH ME Dİ HEF T(İ) MÜ CEL LED RE SÎD
TAB LI KI YÂ MET ZE DEND SÛ Rİ HAŞ Rİ MÎ DE MED
VAK Tİ ŞÛD EY MÜR DE GAN HAŞ Rİ MÜ CED DED RE SÎD
EZ PE Yİ NÂ MAH RE MÂN GUF LI ZE DEM BER DE HÂN
HİZ Bİ GÛ MUT RI BÂ İŞ RE Tİ SER MED RE SÎD

13

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - 4. SELÂM

EVFER

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - SON PEŞREV

SOFYAN

15

EVİÇ ÂYÎN-İ ŞERÎFİ - SON YÜRÜK

YÜRÜK SEMÂÎ

11. "Mevlevî Âyin-i Şerîf"

I. Makam: Eviç

II. Usûl[125]:

III. Türü: Âyin-i Şerîf

IV. Beste: Salih Berkmen

V. Güfte: Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî Hz.

VI. Beste Tarihi: 11.01.2014

Bestekâr Salih Berkmen, ayinde bestelediği peşrevi;

A+T

B+T

C+T

D+T şeklinde geleneksel biçimine göre bestelemiştir[126].

[125] Âyin-i Şerîf'in usul bilgileri sayfa 67 de "Dini Mûsikî Bestelerinin Makam, Usûl ve Güftekârları" başlığı altında açıklanmıştır.
[126] A,B.C,D Peşrevin hanelerini, T ise teslimi ifade etmek için kullanılmıştır.

“Peşrev Birinci Hane”

Eviç makamında bestelenen Mevlevî Âyin-i Şerîf’in peşrevi 28/4’lük Devr-i Kebir usûlünde bestelenmiştir. Birinci hane Eviç makamının özelliği gereği Eviç üzerinde seyre başlamıştır. Birinci hanenin devamında Nim Hicâz üzerinde yarım Hicâzlı kalışlarla devam eden bestekâr tekrar Eviç üzerinde yarım kalış yaparak teslime bağlamıştır.

“Peşrev Teslim”

Bestekâr, teslimde de makamın seyir özelliğine uygun bir şekilde Eviç üzerinde seyre devam etmiştir. Teslimin devamında bestekâr yerinde Uşşaklı ve Irak’ta tam Segâhlı olarak karar edip teslimi tamamlamıştır.

“Peşrev İkinci Hane”

Bestekâr, peşrevin ikinci hanesinde Eviçte Müstear ve Eviçte Segâhlı devam edip ardından Nim Hicâzda Hicâzlı ve Irak’ta Hicâzlı kalarak Evcârâ makamının seyir yapısına uygun bir şekilde seyre devam etmiştir. İkinci hanenin devamında Irak üzerinde Buselik dizisini kullanıp tekrar Eviç üzerinde yarım kalış yapmıştır.

“Peşrev Üçüncü Hane”

Peşrevin üçüncü hanesinde bestekâr, Muhayyer üzerinde seyre devam etmiş ve Hüseynili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Üçüncü hanenin devamında makamın karakteristik yapısına uygun hareket etmiş ve Irak’ta Segâhlı bir şekilde karar etmiştir.

“Peşrev Dördüncü Hane”

Bestekâr, peşrevin dördüncü hanesinde Râhatü’l-ervâh makamında geçki yapmıştır. Hanenin devamında Râhatü’l-ervâh gösterilmiş ve Eviçte yarım kalış yapılarak peşrevin son hanesi bestelenmiştir.

“Âyin-i Şerîf Birinci Selam”

Eviç makamında bestelenen Mevlevî Âyin-i Şerîf’in 1. Selamı 14/8’lik Devr-î Revân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr makamın karakteristik özelliğine göre Eviç’li bir şekilde seyre başlamıştır. Birinci selamın ilk sayfasının sonlarına doğru Evcârâ makamına geçki yapmış ve Evcârâ’lı seyre devam etmiştir. İkinci sayfada Muhayyer’li bir açış yapmış ve arkasından Bayati makamını bağlamıştır. Bestekâr ikinci sayfanın sonunda Nevada Rast yaparak Rast makamını göstermiş ve Rastlı olarak seyre devam etmiştir. Birinci selamın üçüncü sayfasında Rastlı olarak seyre devam eden bestekâr terennüm bölümüne Rastlı olarak geçiş yapmıştır. Terennüm bölümünde Segâh makamına geçiş yapan bestekâr Segâhlı bir şekilde birinci selamı tamamlamış ve ardından tam kalış yaparak ikinci selama geçiş yapmıştır.

“Âyin-i Şerîf İkinci Selam”

Mevlevî Âyin-i Şerîf’in 2. Selamı 9/4’lük Evfer usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr ikinci selama Segâh makamı ile seyre başlamıştır. İkinci selamın ilk sayfasının tamamında Segâh makamı üzerinde devam eden bestekâr ikinci sayfada Hüseyni perdesini güçlendirip bir Hüseyni çeşni yakalamıştır. Selamın devamın da Sabâ gösterip Kûçek makamı çeşnisi göstermiştir. Selamın devamın da Sabâlı bir şekilde devam eden bestekâr Şevkefzâ makamında geçkide bulunuyor ve bu makam üzerinde tam kalış yapmıştır. İkinci selamın ikinci sayfasına doğru bestekâr Acem perdesi üzerinde Acemli bir şekilde seyre devam etmiştir. Son sayfada bestekâr Muhayyer perdesinde kalış yaparak küçük bir Muhayyer çeşni yapıyor ve arkasından Hüseyni makamına geçiş yapmıştır. Hüseyni makamın da Hüseynili tam kalış yapmıştır. Bestekâr terennüm bölümünde ise Hüseynili olarak seyre başladıktan sonra Eviçte Segâhlı bir şekilde yarım kalış yaparak üçüncü selama bağlamıştır.

“Âyin-i Şerîf Üçüncü Selam”

Mevlevî Âyin-i Şerîf’in 3. Selamı 28/4’lük Devr-i Kebir usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr 3.Selama Eviç makamının karakteristik özelliğine uygun olarak seyre başlamış, Nim Hicâzlı yarım kalış ve Irak’ta tam kalış yaparak Eviç makamının özelliklerini göstermiştir. Selamın devamında Sabâ makamında geçkide bulunmuş ve hemen ardından

Hüseyni makamında geçki yapılarak seyre devam edilmiştir. Bestekâr daha sonra Dilkeşhâverân makamının seyir yapısına uygun bir şekilde seyir göstermiş ve Irak'ta tam kalış yapmıştır. Tekrar başa dönülerek ikinci sözler aynı seyir yapısı ile bestelenmiştir. İkinci dolapta bestekâr yerinde Uşşaklı bir şekilde seyir yapılmış ve Dügâhta tam kalış yapılmıştır.

Üçüncü selamın birinci sayfasının sonunda bestekâr muhayyer üzerinde seyre devam ederek Bayati Araban makamına atıfta bulunmuş ve 10/8'lik Aksak Semâî ile bestelenmiş terennüme kadar Bayati Araban makamının seyir anlayışıyla devam etmiştir. Aksak Semâî usûlü ile bestelenmiş terennümde ise bestekâr Bayati Araban makamının seyir anlayışına uygun hareket etmiş ve Nevada Hicâzlı bir şekilde Yürük Semâî bölümüne bağlamıştır.

Bestekâr Yürük Semâî bölümünden sonra bir bölüm ve bir terennüm olarak bestelemiştir;

İlk Yürük Semaî bölümünde bestekâr Hüzzamlı bir şekilde seyre başlamış ve birinci bölümün tamamını bu şekilde bestelemiştir. Birinci bölümün terennümünde bestekâr tiz Segâhta Segâhlı bir şekilde devam etmiş ve ikinci bölüme Segâhlı bir şekilde bağlamıştır.

İkinci Yürük Semâî bölümünde bestekâr tiz Segâhlı bir şekilde seyre başlamış ardından inici bir Hüseyni makamı dizisi ile Dügâhta tam kalış yapmıştır. İkinci bölümün terennümünde bestekâr Hüseynili bir şekilde seyre devam etmiş ve üçüncü bölüme Hüseynili bir şekilde karar ederek tam kalışlı bırakmıştır.

Üçüncü Yürük Semâî bölüme bestekâr Hüseynili bir şekilde başlamış ve aynı şekilde seyre devam edip üçüncü bölümün terennümüne Hüseynili bağlamıştır. Üçüncü bölümün terennümde bestekâr Hicâzlı bir şekilde seyre devam etmiş ve dördüncü bölüme Hicâzlı bir şekilde bırakmıştır.

Dördüncü Yürük Semâî bölümde Hicâz makamında seyre devam eden bestekâr dördüncü bölümün terennümüne Hicâzlı bir şekilde tam kalış yaparak bırakmıştır. Dördüncü bölümün terennümünde bestekâr Hicâzlı bir şekilde başlamış ve Eviçte Segâhlı bir şekilde kalış yaparak beşinci bölüme Eviçte Segâhlı bırakmıştır.

Beşinci bölümün terennümünde makamın karakteristik özelliklerine uygun bir şekilde seyre devam eden bestekâr Irak'ta tam kalış yaparak üçüncü selamı bitirmiştir.

"Âyin-i Şerîf Dördüncü Selam"

Mevlevî Âyin-i Şerîf'in 4. Selamı 9/4'lük Ağır Evfer usûlü ile bestelenmiştir. Dördüncü selamda bestekâr Irak'ta Segâhlı bir şekilde seyre başlamış ve makamın yapısına uygun özellikleri göstererek Eviçte yarım kalış yapmıştır. Selamın devamında Eviç makamının dizisine uygun seyir anlayışı ile devam edip Irak'ta tam kalış yapmıştır.

"Âyin-i Şerîf Son Peşrev"

Mevlevî Âyin-i Şerîf'in Son Peşrevi 4/4'lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr peşrevi başından sonuna kadar Eviç makamının genel yapısına uygun şekilde bestelemiş ve Irak'ta Segâhlı bir şekilde tam kalış yaparak bitirmiştir.

"Âyin-i Şerîf Son Yürük"

Mevlevî Âyin-i Şerîf'in Son Yürük kısmı 6/8'lik Yürük Semâî usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr Son Yürük kısmı başından sonuna kadar Eviç makamının karakteristik yapısına uygun bestelemiş ve Irak'ta Segâhlı bir şekilde tam kalış yaparak bitirmiştir.

3.3.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Gele Deccâl Gele Gele	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Niyâzi-Î Mısri Hz.
2	Ey Cânımâ Cânânım	İlâhi	Kürdi	Sofyân	Yûnus Emre
3	Şükrü Minnet Eylerim Hâlıkı Ekvâna Ben	İlâhi	Acem Âşîrân	Devr-i Hindi - Yürük Semâî	Abdullah Nazırlı
4	Hamd-ü Senâ Eylerim	İlâhi	Eviç	Sofyân	Abdullah Nazırlı
5	Ey Resul-i Mücteba ! Sen Rahmet- Rahmân Mısın?	İlâhi	Sabâ Zemzeme	Devr-i Revân	Abdullah Nazırlı
6	Zâhiri Seyr-Eyleyip De Etme İnkâr	İlâhi	Hüzzam	Müsemmen	Abdullah Nazırlı
7	Âlemde Her Ne Varsa Bir Allah Der Bir Allah	İlâhi	Hûseyni	Sofyân	Abdullah Nazırlı
8	Bizde Hak Aşkının Tecellisi Var	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Özkan Günal
9	Vahdet Deryasına Girmek İstersen	İlâhi	Beyâti	Sofyân	Özkan Günal
10	Varmı Ben Gibi Yüzüm Kara	İlâhi	Hicâz	Sofyân	O. Nuri Kepenekoğlu
11	Mevlevî Âyîn-î Şerîf	Âyîn-i Şerîf	Eviç	-	Mevlânâ Celâleddîn-î Rûmî

Tablo XXI Salih Berkmen'in Dini Mûsikî Besteleri

3.4. OĞUZ İMRAK'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.4.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Sûzinak makamında bestelenen "*Gel Ey Derviş Hakkı Bulayım Dersen"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Gel ey derviş Hakk'ı bulayım dirsen
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz
Resûl'ün cemâlin göreyim dirsen
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

Niçeler giderler mürşid arayı
Arayanlar buldı derde devâyı
Bin yıl da okursan akdan karayı
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

Niçe bin yıl bunda kalayım dirsen
Cümle kitâbları bileyim dirsen
Her harfine yüz bin ma'nâ da virsen
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

Kâdilar müftîler cümle geldiler
Kitâbların herkes yire kodılar
Sen bu 'ilmi kimden aldın didiler
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

Eylenen 'âşıklar gidelüm bile
Niçe sâdıklarun bagrını dele
Muhammed'e delîl Cebra'îl bile
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

Yûnus Emre bunda ma'nâ var indi
Bir kâmil mürşide sen de var imdi
Hazret-i Mûsâ'ya Hizr'a var dindi
Bir kâmil mürşide varmayınc'olmaz

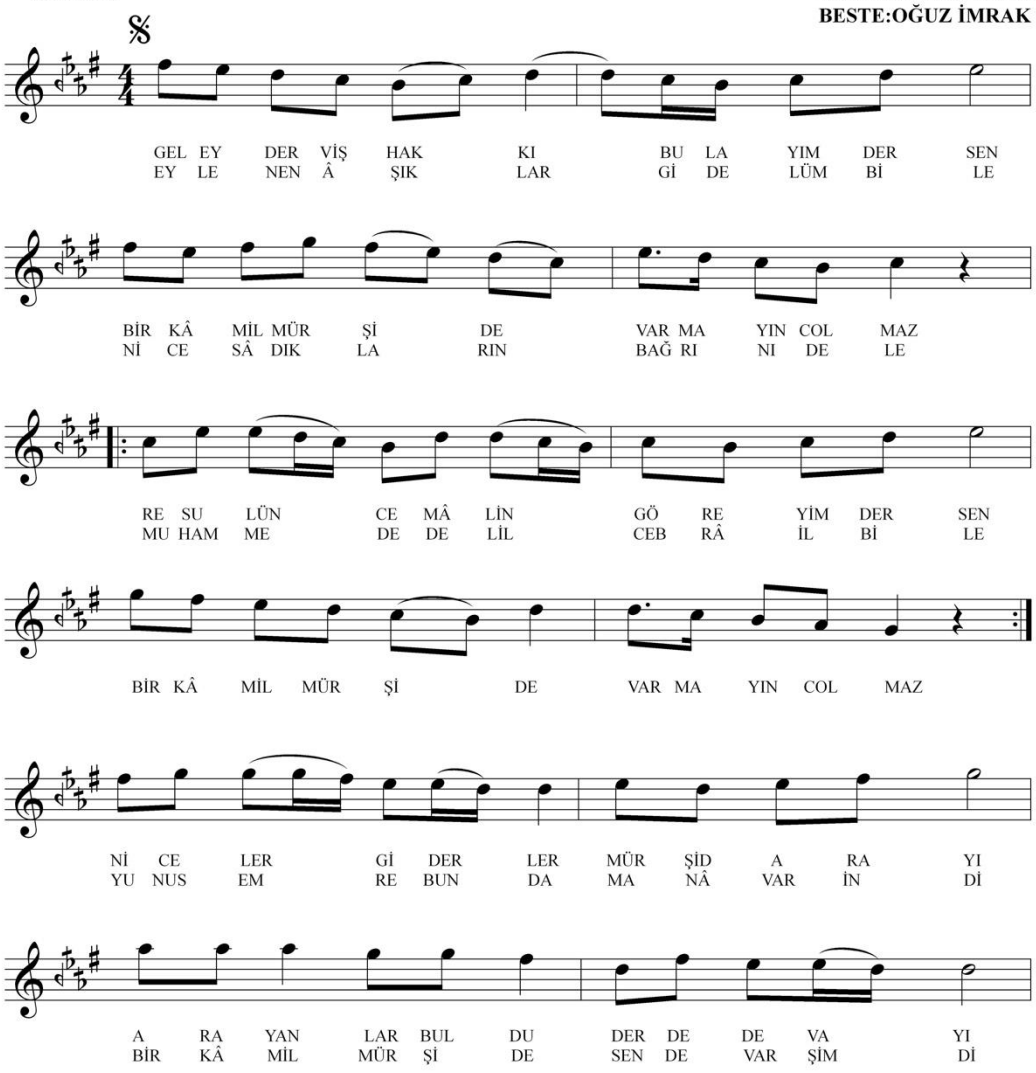
Notası:50

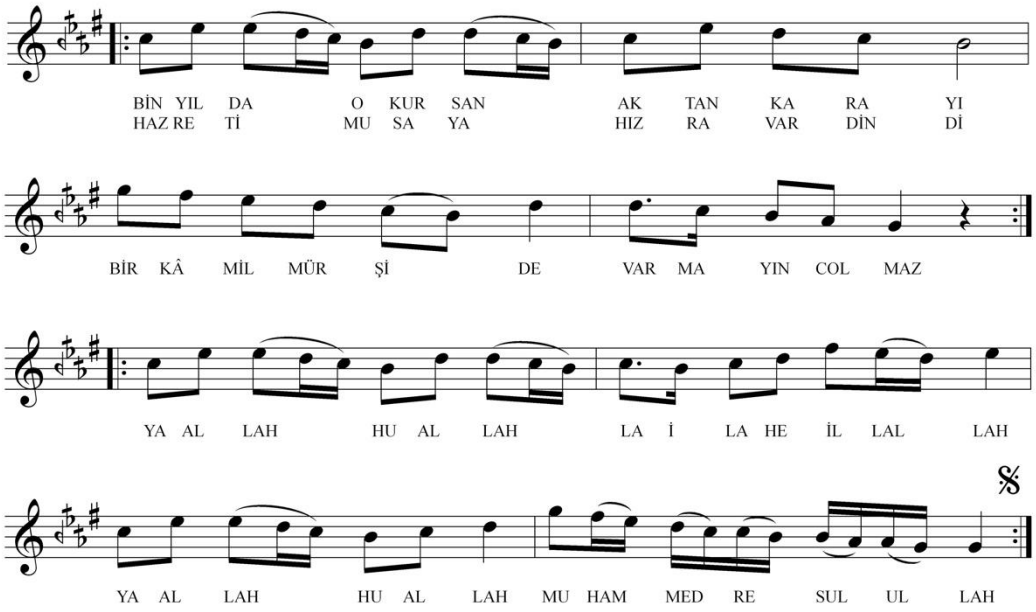
SÛZİNÂK İLÂHİ

"GEL EY DERVİŞ HAKKI BULAYIM DERSEN"

SOFYAN

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE:OĞUZ İMRAK

GEL EY DERVİŞ HAKKI BULAYIM DERSEN
BİR KÂMİL MÜRŞİDE VARMAYINCA OLMAZ
RESULÜN CEMÂLİN GÖREYİM DERSEN
BİR KÂMİL MÜRŞİDE VARMAYINCA OLMAZ

NİCELER GİDERLER MÜRŞİD ARAYI
ARAYANLAR BULDU DERDE DEVAYI
BİN YILDA OKURSAN AKTAN KARAYI
BİR KÂMİL MÜRŞİDE VARMAYINCA OLMAZ

EYLENEN ÂŞIKLAR GİDELİM BİLE
NİCE SADIKLARIN BAĞRINI DELE
MUHAMMED'E DELİL CEBRAİL BİLE
BİR KÂMİL MÜRŞİDE VARMAYINCA OLMAZ

YUNUS EMRE BUNDA MANÂ VAR İNDİ
BİR KÂMİL MÜRŞİDE SENDE VAR ŞİMDİ
HAZRETİ MUSAYA HIZR'A VAR DİNDİ
BİR KÂMİL MÜRŞİDE VARMAYINCA OLMAZ

1. “Gel Ey Derviş Hakkı Bulayım Dersen”

I. Makam: Sûzinak

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 05.01.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Çargahta Nikrizli yarım kalış yaparak kalmıştır. Eserin zaman bölümünde bestekâr, makamın yapısını ön planda tutarak önce Nim Hisar arkasından Nevada ve sonunda da Rastta tam kalış yaparak karar etmiştir. Eserin meyan bölümünde bestekâr Gerdaniyeye Nevada Hicâzlı bir şekilde çıktıktan sonra tekrardan Nevada Hicaza dönerek yarım kalış yapmıştır. Eserin nakarat kısmında bestekâr zaman kısmındaki aynı ezgi tekrar ederek tam kalışlı bir şekilde kalış yapmıştır. Bu bölüm terennüm olarak da kullanılmıştır.

2. Beste: Hicazkâr makamında bestelenen *"Alma Tenden Canımı"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Alma tenden cânumı
Amân Allah'um amân
Görmeden cânânumi
Amân Allah'um amân

Bir kez nurun göreyüm
Pâyine yüz süreyüm
Cânum anda vireyüm
Amân Allah'um amân

Âhum göge çıkmasın
Melekleri yakmasın
Felekleri yıkmasın
Amân Allah'um amân

Zâr eyleme işümi
Zehr eyleme aşumi
Dökme kanlı yaşumı
Amân Allah'um amân

Âşıkım Muhammed'e
Ol Resûl-i emcede
Koyma bizi fürkate
Amân Allah'um amân

Yûnus cânun şükrâne
Kurbân etsin cânâna
Atma dâim hicrâna
Amân Allah'um amân[127]

[127] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 154.

Notası:51

HİCAZKÂR İLÂHİ

"ALMA TENDEN CÂNIMI"

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE:OĞUZ İMRAK

DÜYEK

ALMA TENDEN CÂNIMI AMAN ALLÂHIM AMAN
GÖRMEDEN CÂNÂNIMI AMAN ALLÂHIM AMAN

BİR KEZ NURUN GÖREYİM PÂYİNE YÜZ SÜREYİM
CANIM ANDA VEREYİM AMAN ALLÂHIM AMAN

ÂŞIKIZ MUHAMMED'E OL RESÛL-İ EMCEDE
KOYMA BİZİ FİRKÂTE AMAN ALLÂHIM AMAN

YÛNUS CÂNI ŞÜKRÂNE KURBAN ETSİN CÂNÂNE
ATMA DAİM HİCRÂNE AMAN ALLÂHIM AMAN

2. “Alma Tenden Canımı”

I. Makam: Hicazkâr

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 10.03.2021

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere terennüm ile başlamış ve inici seyir yapmıştır. Devamında Gerdaniye de Hicâzlı ve Gerdaniyede Buselik’in ardından Re bemol de kullanarak Rastta tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin birinci bölümünde Gerdaniye de Hicâzlı bir şekilde seyre başlamış ve ardından Rastta tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Tiz Çargâhta bir meyan açmış ve Gerdaniyede Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapılmıştır. Bestenin devamında tekrar terennüm bölümü bestelenerek eser makamın yapısına uygun olarak karar edilmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Sadeddin Kaynak tarafından Hüzzam makamında bestelenmiştir. Ancak sanatçı bu bestenin güftesini Hicazkâr makamında yeni ahenk ve duygu kazandırmaya çalışmıştır.

3. Beste: Eviç makamında bestelenen "*Bir Şâha Kul Olmak Gerek*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Bir şâha kul olmak gerek hergiz ma'zûl olmaz ola
Bir eşik yastanmak gerek kimse elden almaz ola.

Bir kuş olup uçmak gerek bir kenara geçmek gerek
Bir şerbetten içmek gerek içenler ayılmaz ola.

Çevik bahri olmak gerek bir denize dalmak gerek
Bir gevher çıkarmak gerek hiç sarraflar bilmez ola.

Bir bahçeye girmek gerek hoş teferrüc kılmak gerek
Bir gülü yıylamak gerek, hergiz ol gül solmaz ola.

Kişi aşık olmak gerek, ma'şûkayı bulmak gerek
Aşk oduna yanmak gerek ayrık oda yanmaz ola

Yunus imdi var tek otur, yüzünü hazrete götür
Özü gibi bir er getir, hiç cihana gelmez ola[128]

[128] Hüseyin Arif, *Divan ve Hayatı ile Yunus Emre* (İstanbul: Hicret Yayınları, 1977), 106.

Notası:52

EVİÇ İLÂHİ

SOFYAN

"BİR ŞAHA KUL OLMAK GEREK"

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE:OĞUZ İMRAK

BİR ŞAHA KUL OLMAK GEREK
HERGİZ MAZUL OLMAZ OLA
BİR EŞİK YASLANMAK GEREK
KİMSE ELDEN ALMAZ OLA

BİR KUŞ OLUP UÇMAK GEREK
BİR KENARA GEÇMEK GEREK
BİR ŞERBETTEN İÇMEK GEREK
İÇENLER AYRILMAZ OLA

KİŞİ ÂŞIK OLMAK GEREK
MAŞUKUNU BİLMEK GEREK
AŞK ODUNA YANMAK GEREK
AYRI ODA YANMAZ OLA

YUNUS İMDİ VAR DEK OTUR
YÜZÜNÜ HAZRETE GÖTÜR
ÖZÜN GİBİ BİR ER GETİR
HİÇ CİHANA GELMEZ OLA

3. “Bir Şâha Kul Olmak Gerek”

I. Makam: Eviç

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 09.07.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekar eserin makamsal zeminine uygun bir şekilde Eviçte Segâhlı bir şekilde seyre başlamış ve birinci bölümün sonunda da Eviçte Segâhlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Bestekâr eserin devamında eseri Eviçte Segâhtan alarak yerinde Uşşak ardından Irak’ta Segâhlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm bölümünde bestekâr Eviçte Segâh ve Müsteâr yaptıktan sonra yerinde Uşşak ve Irak’ta Segâhlı bir şekilde karar etmiştir.

4. Beste: Rast makamında bestelenen "*İşitin Ey Yârenler Aşk Bir Güneş'e Benzer*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

İşitin ey yârenler aşk bir güneşe benzer
Aşkı olmayan kişi misâli taşa benzer.

Taş gönülde ne biter, dilinde ağu tüter
Nice yumşak söylese sözü yavaşa benzer.

Aşkı var gönlü yanar, yumşanır muma döner
Taş gönüller kararmış sarp katı kışa benzer.

Ol sultan kapısında hazreti tapısında
Aşıkların yıldızı her dem çavuşa benzer.

Geç Yunus endişeden gerekse bu pîşeden
Ere aşk gerek evvel ondan dervişe benzer.[129]

[129] Arif, *Divan ve Hayatı ile Yunus Emre*, 351.

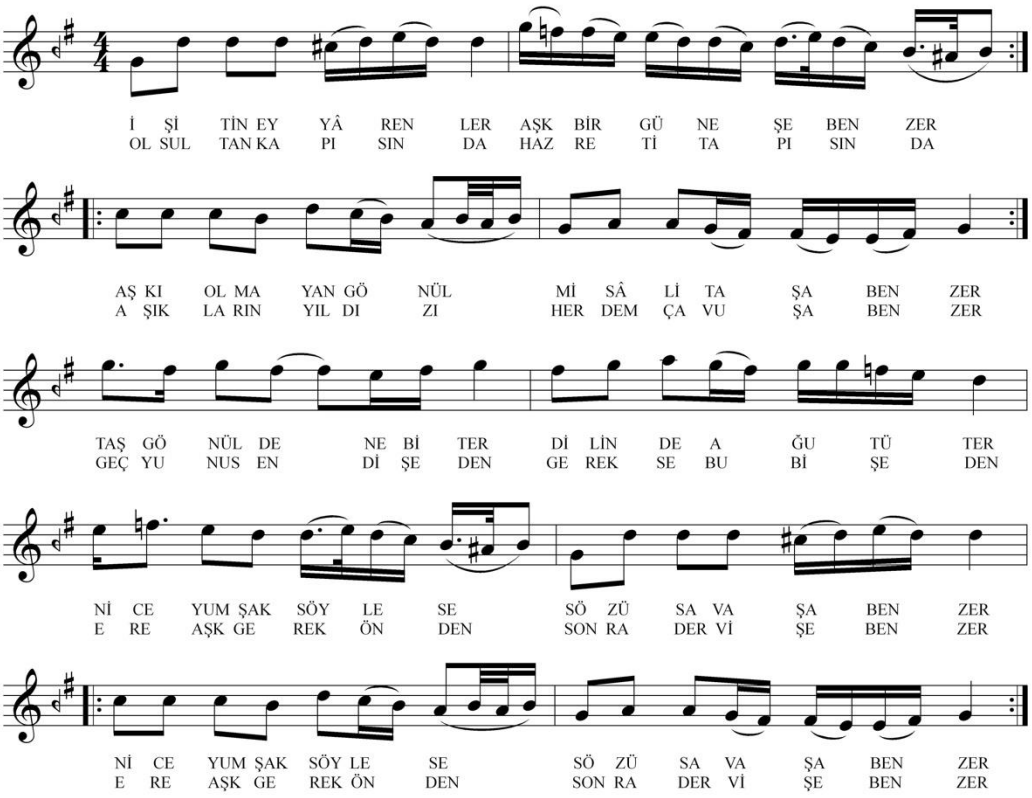
Notası:53

RAST İLÂHİ

"İŞİTİN EY YÂRENLER AŞK BİR GÜNEŞE BENZER"

SOFYAN

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE:OĞUZ İMRAK

İŞİTİN EY YÂRENLER AŞK BİR GÜNEŞE BENZER
AŞKI OLMAYAN GÖNÜL MİSALİ TAŞA BENZER
TAŞ GÖNÜLDE NE BİTER DİLİNDE AĞU TÜTER
NİCE YUMSAK SÖYLESE SÖZÜ SAVAŞA BENZER

OL SULTAN KAPISINDA HAZRETİ TAPISINDA
ÂŞIKLARIN YILDIZ HER DEM ÇAVUŞA BENZER
GEÇ YUNUS ENDİŞEDEN GEREKSE BU BİŞEDEN
ERE AŞK GEREK ÖNDEN SONRA DERVİŞE BENZER

4. "İşitin Ey Yârenler Aşk Bir Güneş'e Benzer"

I. Makam: Rast

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlahî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 15.05.2020

Beste 4/4'lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr seyre Neva üzerinde Nim Hicaz perdesini kullanarak başlamış ve ardından Segâhta Segâhlı bir şekilde kalış yapmıştır. Eserin zaman bölümünde bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyre devam etmiş ve Rastta tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr Gerdaniye üzerinde Rastlı bir şekilde devam etmiş ardından Neva'da Buselikli, Segâhta Segâhlı ve son olarak Nevada Nim Hicaz perdesini kullanarak yarım kalış yapmıştır. Eserin nakarat kısmını bestekâr zaman kısmıyla aynı şekilde bestelemiş olup ve Rast üzerinde tam kalışlı bir şekilde eseri tamamlamıştır.

5. Beste: Muhayyer makamında bestelenen "*Sensin Kerim Sensin Rahim*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Sensin kerîm, sensin rahîm, Allah sana sundum elim
Senden artık yoktur emim, Allah sana sundum elim.

Ecel geldi, va'de erdi, bu ömrüm kadehi doldu
Kimdir ki içmeden kaldı Allah sana sundum elim.

Gözlerim göğe süzüldü, canım göğüsten üzüldü
Dilim tetiği bozuldu, Allah sana sundum elim.

Urdular suyum ılındı, kavim kardaş cümle geldi
Esen kalsın kavim kardaş Allah sana sundum elim.

Geldi salacam sarılır, dört yana selâ verilir
İl namazıma derilir, Allah sana sundum elim.

Salacamı götürdüler, makberime yetirdiler
Halka olup oturdular, Allah sana sundum elim.

Çün cenazeden şeştiler, üstüme toprak aştılar
Hep koyubanı kaçtılar, Allah sana sundum elim.

Yedi tamu sekiz uçmak, her birinin vardır yolu
Her bir yolda yüzbin çarşu Allah sana sundum elim.

Geldi Münker ile Nekir her birisi sordu bir dil
İlâhî sen cevap vergil, Allah sana sundum elim.

Görüp acîb oldu zaman, gönülden eyleriz figan
Ölür çün anadan doğan, Allah sana sundum elim.

Yunus tap uzat bu sözü, Allah'ına tutgil yüzü
Didardan ayırma bizi, Allah sana sundum elim[130]

[130] Arif, *Divan ve Hayatı ile Yunus Emre*, 329.

Notası:54[131]

MUHAYYER İLÂHİ

"SENSİN KERİM SENSİN RAHİM"

GÜFTE:YÛNUS EMRE
BESTE :OĞUZ İMRAK

SOFYAN

SENSİN KERİM SENSİN RAHİM ALLAH SANA SUNDUM ELİM
SENDEN ARTIK YOKTUR EMİM ALLAH SANA SUNDUM ELİM
ECEL GELDİ VADE ERDİ BU ÖMRÜM KADEHİ DOLDU
KİMDİR Kİ İÇMEDEN KALDI ALLAH SANA SUNDUM ELİM

GELDİ MÜNKER İLE NEKİR HER BİRİSİ SORDU BİR DİL
İLAHİSEN CEVAP VER GİL ALLAH SANA SUNDUM ELİM
ALDI BENİ İNCE YOLA İLTDİ SIRAT KÖPRÜSÜNE
AMELİME YOK MEDEDİM ALLAH SANA SUNDUM ELİM

[131] Oğuz İmrak'ın *"Sensin Kerim Sensin Rahim"* bestesi 2021 yılında düzenlenen *"İlahi Aşkın Sesi Beste Yarışması'nda"* Teşvik ödülü almıştır.

5. “Sensin Kerim Sensin Rahim”

I. Makam: Muhayyer

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 03.12.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere Muhayyer makamının seyir analayışına uygun bir şekilde Muhayyer üzerinde Uşş’k'lı başlamış ve Nevada Rastlı bir yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında bestekâr inici bir Hüseyni bir seyir yaparak Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümü bestekâr Muhayyer üzerinde Sabâ çeşnisi yapmış ve Muhayyer de yarım kalış yapmıştır. Ardından makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde inici olarak Hüseyni seyir anlayışı ile Dügâhta tam kalış yaparak karar etmiştir.

6. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Alemler Nura Gark Oldu"* adlı ilâhî'nin güftesi Âşık Yûnus'a aittir. Bestenin güftesi;

'Âlemler núra gark oldı
Muhammed togdugi gice
Mü'min münâfik fark oldı
Muhammed togdugı gice

'Arş'un nûrı yire indi
Suyun rengi nûra döndi
Hep susuzlar suya kandı
Muhammed togdugı gice

Ananun rahmine düşdi
Kâfirlerün 'aklı şaşdı
Bin kilîse yire geçdi
Muhammed togdugı gice

Yirden göge nûr atıldı
Yidiler kırka katıldı
Keşişler dili tutuldı
Muhammed togdugı gice

Hûri kızları geldiler
Kundagın bile sardılar
Muhammed'e yüz sürdiler
Muhammed togdugı gice

Aglayan oglan avundı
Toguran ana sevindi
Niçe küffâr dine geldi
Muhammed togdugi gice

Yûnus eydür hey kardaşlar
Akar gözden kanlu yaşlar
Secde itdi taglar taşlar
Muhammed togdugı gice[132]

[132] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 195.

Notası:55[133]

HİCÂZ İLÂHİ

"ALEMLER NURÂ GARK OLDU"

NİM SOFYAN

GÜFTE : ÂŞIK YÛNUS
BESTE : OĞUZ İMRAK

ALEMLER NURÂ GARK OLDU
MUHAMMED DOĞDUĞU GECE
MÜMİN MÜNAFIK FARK OLDU
MUHAMMED DOĞDUĞU GECE

YUNUS DERKİ EY KARDEŞLER
AKAR GÖZDEN KANLI YAŞLAR
SECDE KILDI DAĞLAR TAŞLAR
MUHAMMED DOĞDUĞU GECE

[133] "Âlemler Nûra Gark Oldu", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (22 Mart 2022). 16:01:22 https://www.youtube.com/watch?v=VzANlaVe7gk

6. “Alemler Nura Gark Oldu”

I. Makam: Hicaz

II. Usûl: Nim Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 08.04.2017

Beste 2/4’lük Nim Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde, genelde Hicaz dörtlüsü civarında dolaşarak ilk bölümü Dügâhta tam kalış yaparak sonlandırmıştır. Bestekâr eserin devamında Hüseyni de küçük bir kalış, Nim Hicazda asma kalış ve son olarak Dügâhta tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin terennüm bölümünü bestekâr bir ve ikinci bölümün aynısı olarak kullanmış ve eseri karar ettirmiştir.

7. Beste: Eviç Makamında bestelenen "*Sûre-i Kadirde Hâk Celle Âla"* adlı ilâhî'nin güftesi Muzaffer Ozak'a aittir. Bestenin güftesi;

Sûre-i Kadr'de Hak celle alâ,
Kadrini bildirdi, Kadir gecesi.
Lütfiyle, fazlyle ol yüce Mevlâ;
Kulunu güldürdü Kadir gecesi.

O gece eyledi Kur'ani inzâl,
O gece eyledi Cibril'i irsâl,
Selâmlar gönderdi Rabbi müte'al,
Gözyaşın dindirdi Kadir gecesi.

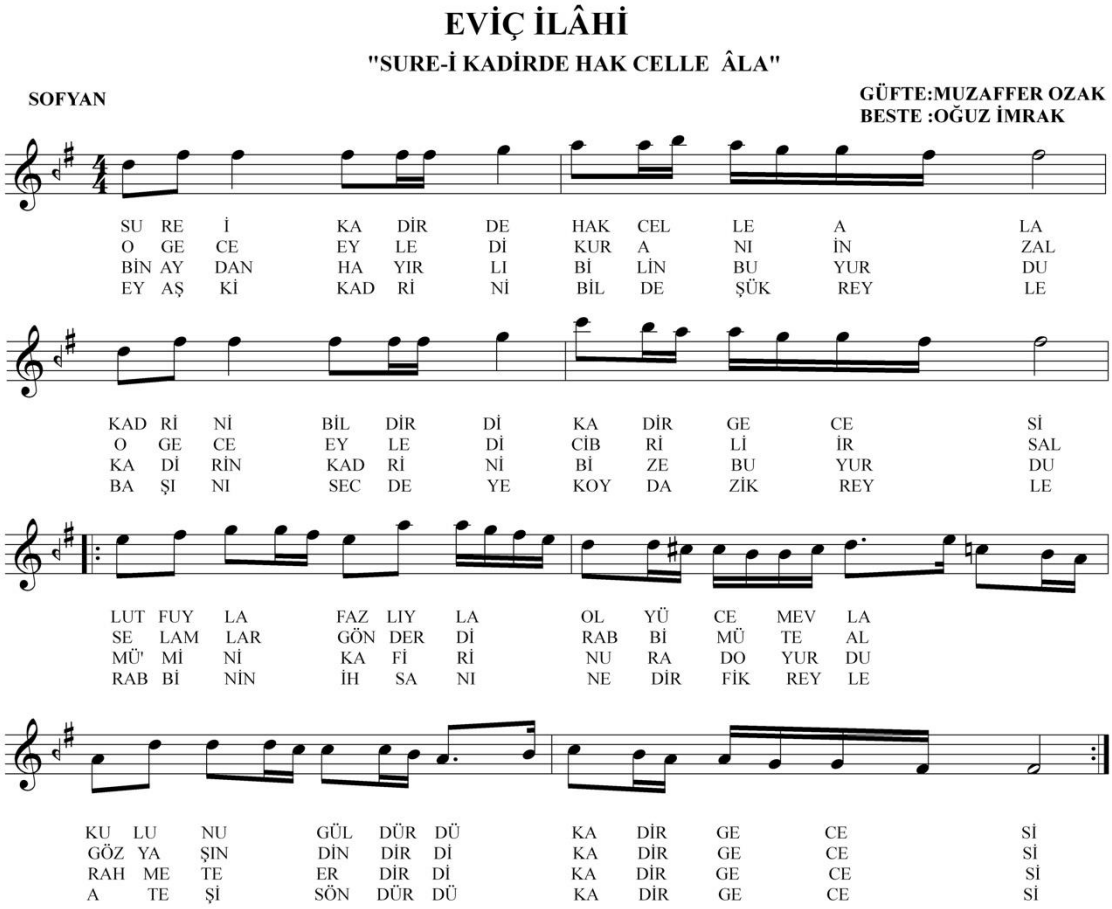
Bin aydan hayırlı, bilin buyurdu;
Kadir'in kadrini bize duyurdu,
Mü'mini, kâfiri nura doyurdu;
Rahmete erdirdi Kadir gecesi.

Kadrini bilene, her gün Kadir'dir;
Gafilin gafleti, nefse gadirdir;
Bu gece mü'mine şerh-i sadırdır,
Hükmünü indirdi Kadir gecesi.

Ey Aşkî! Kadrini bil de şükreyle,
Başını secdeye koy da zikreyle,
Rabbinin ihsanı nedir, fikreyle,
Ateşi söndürdü Kadir gecesi.[134]

[134] Elhac Muzaffer Ozak, *Ziynet-Ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)* (İstanbul: Salah Bilici Kitabevi, 2016), 430.

Notası:56[135]

SURE-İ KADİR'DE HAK CELLE ALA
KADRİNİ BİLDİRDİ KADİR GECESİ
LUTFİYLE FAZLİYLE OL YÜCE MEVLA
KULUNU GÜLDÜRDÜ KADİR GECESİ

BİN AYDAN HAYIRLI BULUN DEDİ
KADİRİN KADRİNİ BİZE BUYURDU
MÜ'MİNİ KAFİRİ NURA DOYURDU
RAHMET ERDİRDİ KADİR GECESİ

O GECE EYLEDİ KUR'AN-I İNZAL
O GECE EYLEDİ CİBRİL-İ İRSAL
SELAMLAR GÖNDERDİ RABBİ MÜTEAL
GÖZ YAŞINI DİNDİRDİ KADİR GECESİ

EY AŞKI KADDRİNİ BİLDE ŞÜKREYLE
BAŞINI SECDEYE KOY DA ZİKREYLE
RABBİ'NİN İHSANI NEDİR FİKREYLE
ATEŞİ SÖNDÜRDÜKADİR GECESİ

"Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü". 32:00 -16:26:24. Eserin icra edildiği dakika 32.00'dır. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

7. “Sûre-i Kadirde Hâk Celle Âla”

I. Makam: Eviç

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Muzaffer Ozak

VI. Beste Tarihi: 20.02.2020

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk bölümünde makamın genel yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Eviçte Segâhlı yarım kalış yapmıştır. Bestekâr eserin ikinci bölümünde makamı inici bir şekilde devam ettirerek önce Nim Hicaz perdesini kullanmış ve ardından da Çargâh perdesini kullanarak Dügâhta Uşşaklı ve son olarak Irak’ta tam Segâhlı bir şekilde karar ettirmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eserin güftesinin Muzaffer Ozak’a ait olması ve bestenin güfte temasının kadir gecesini içermesi besteye ayrı bir önem katmış ve Bursa’da kadir gecesi programlarında bu eser icra edilmiştir.

8. Beste: Gülizâr makamında bestelenen "*Derdü Gamdan Âzad Et"* adlı ilâhî'nin güftesi Muzaffer Ozak'a aittir. Bestenin güftesi;

Derd-ü gamdan azâd et,
Beni güzel Allahim.
Mahzun kalbimi şâd et,
Benim güzel Allahim.

Emr-ü nehyin tutmadım,
Doğru yola gitmedim,
Ne günahlar etmedim,
Benim güzel Allahim.

Sensin ancak penâhım,
Göklere çıkar âhım,
Affet benim günahım,
Benim güzel Allahim.

Lütfun çoktur bilirim,
Nimetlerin görürüm,
Allah diyip yürürüm,
Benim güzel Allahim.

İsyanım çoktur benim,
Yanıyor kalb-ü tenim,
Affedersin eminim,
Benim güzel Allahim.

Suçla karardı yüzüm,
Dünyayı görmez gözüm,

Affeyle, budur sözüm,
Benim güzel Allahim.

Aşki huzura geldi,
Zulmetten nûra geldi,
Gamdan sürura geldi,
Benim güzel Allahim.[136]

[136] Ozak, *Ziynet-ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)*, 412.

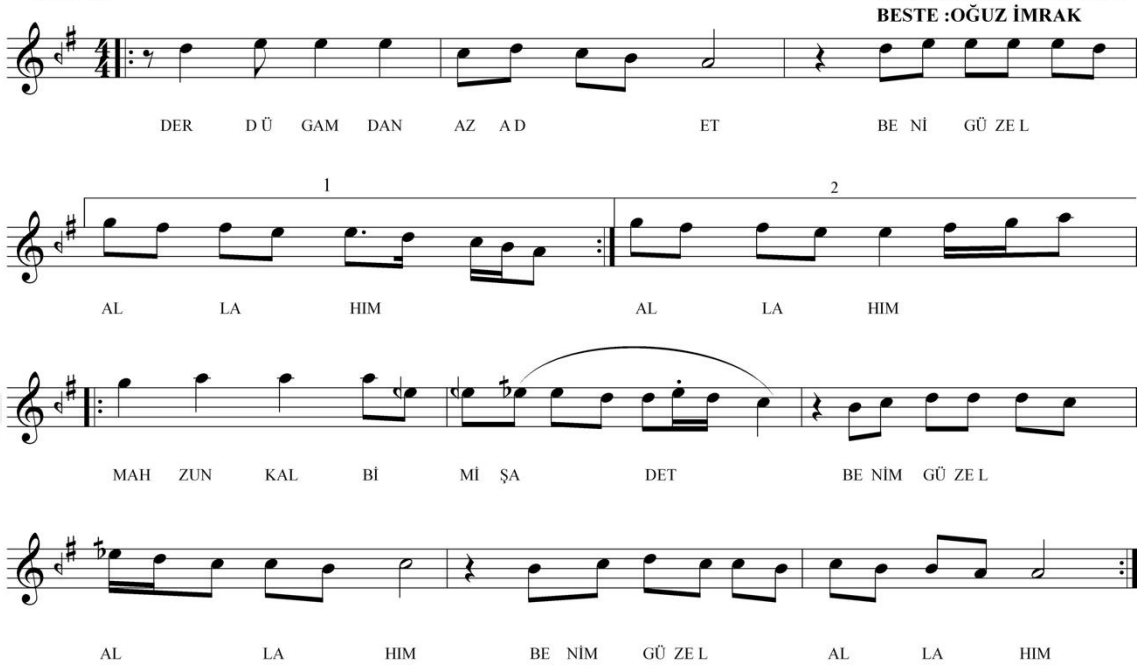
Notası:57

GÜLİZAR İLÂHİ

"DERDÜ GAMDAN ÂZÂD ET"

SOFYAN

GÜFTE: MUZAFFER OZAK
BESTE :OĞUZ İMRAK

DERDÜ GAMDAN AZAT ET
BENİ GÜZEL ALLAHIM
MAHZUN KALBİMİ ŞADET
BENİM GÜZEL ALLAHIM

EMR-Ü NEHYİN TUTMADIM
DOĞRU YOLA GİTMEDİM
NE GÜNAHLAR ETMEDİM
BENİM GÜZEL ALLAHIM

SENİN ANCAK PENAHIM
GÖKLERE ÇIKAR AHIM
AFFET BENİM GÜNAHIM
BENİM GÜZEL ALLAHIM

LUTFUN ÇOKTUR BİLİRİM
NİMETLERİN GÖRÜRÜM
ALLAH DEYİP YÜRÜRÜM
BENİM GÜZEL ALLAHIM

8. “Derdü Gamdan Âzad Et”

I. Makam: Gülizâr

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Muzaffer Ozak

VI. Beste Tarihi: 22.06.2011

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk bölümünde Hüseyni makamının seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş birinci ve ikinci dolapta Hüseynili bir şekilde kalmış ve Muhayyere yani ikinci bölüme çıkmış ve esere ikinci bölümden devam etmiştir. Eserin ikinci bölümünde Muhayyer perdesini göstererek başlamış ve ardından Dik Hisar, Nim Hisar ve Hisar perdelerini kullanarak bir Karcığar çeşnisi yakalamış ve Çargâhta Nikrizli yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında Dügâhta Uşşaklı bir şekilde tam kalış yaparak eserde karar etmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser gerek Gülizâr makamında dini bestelerin azlığı gerekse makamın sade ve akıcı bir şekilde aktarılması adına dini mûsikîye kazandırılan kıymetli bir beste olmuştur.

9. Beste: Muhayyer Kürdi makamında bestelenen "*Âşık Olmuşam Ben Güle"* adlı ilâhî'nin güftesi Muzaffer Ozak'a aittir. Bestenin güftesi;

Âşık olmuşam ben güle,
Pirim, efendimle bile,
Gönlümü getirdim bile,
Allah Allah sübhanallah,
Her dertlere derman Allah.

Yanmaktayım, hiç sönmezem;
Sağım solumu bilmezem,
Dergehinden de dönmezem,
Allah Allah sübhanallah,
Her dertlere derman Allah.

Devran olur derde derman,
Küllerim savrulur harman,
Bırak yanam aman aman,
Allah Allah sübhanallah,
Her dertlere derman Allah.[137]

[137] Ozak, *Ziynet-ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)*, 397.

Notası:58

MUHAYYER KÜRDİ İLÂHİ

"AŞIK OLMUŞAM BEN GÜLE"

GÜFTE:MUZAFFER OZAK
BESTE :OĞUZ İMRAK

NİM SOFYAN

AŞIK OLMUŞAM BEN GÜLE
PİRİM ,EFENDİMLE BİLE
GÖNLÜMÜ GETİRDİM DİLE
ALLAH ALLAH SÜBHAN ALLAH
HER DERTLERE DERMAN ALLAH

YANMAKTAYIM HİÇ SÖNMEZEM
SAĞIM SOLUM BİLMEZ İSEM
DERGAHINDAN DÖNMEZ İSEM
ALLAH ALLAH SÜBHAN ALLAH
HER DERTLERE DERMAN ALLAH

DEVRAN OLUR DERDE DERMAN
KÜLLERİM SAVRULUR HARMAN
BIRAK YANAM AMAN AMAN
ALLAH ALLAH SÜBHAN ALLAH
HER DERTLERE DERMAN ALLAH

AŞKİ DAİM HUZURDA DUR
ZİKRULLAH'TIR KALBİNE NUR
ALLAH DEYİP SİNENE VUR
ALLAH ALLAH SÜBHAN ALLAH
HER DERTLERE DERMAN ALLAH

9. "Âşık Olmuşam Ben Güle"

I. Makam: Muhayyer Kürdi

II. Usûl : Nim Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Muzaffer Ozak

VI. Beste Tarihi: 27.07.2011

Beste 2/4'lük Nim Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere aranağme ile başlamıştır. Eserin devamında makamın yapısına uygun bir şekilde öncelikle Muhayyerde Kürdili arkasından Nevada Buselikli ve Kürdi perdesi üzerinde Çargâhta yarım kalışın ardından Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr Muhayyer üzerinde Kürdili bir şekilde seyre başlamış ve Muhayyerde Kürdili yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde makamın inici seyir anlayışına göre hareket etmiş ve karara doğru gelerek en son Nim Hisar perdesini kullanarak Dügâhta tam karar etmiştir.

10. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "*Affet İsyanım Benim"* adlı ilâhî'nin güftesi Muzaffer Ozak'a aittir. Bestenin güftesi;

Affet isyanım benim,
Halim yaman Allahım,
Refet nisyanım benim,
Meded aman Allahım.

Defterim doldu siyah,
Amelim tekmil günah,
Sensin kuluna penâh,
Meded aman Allahim.

Affına güvenirim,
Kapında dilenirim,
Kovsan, yine gelirim;
Meded aman Allahım.

Ben, bir yüzü karayım;
Sana nasıl varayım,
Ya kime yalvarayım,
Meded aman Allahim.

Ömrümü ettim heder,
Mücrimim, halim beter;
Bana KULUM de, yeter;
Meded aman Allahım.

Ümmet et Habibine,
Gönüller tabibine,

Rahmeyle garibine,
Meded aman Allahim.

Lâ Taknatû buyurdun,
Rahmetinle doyurdun,
Kullarına duyurdun,
Meded aman Allahım.

Aşki'yi azâd eyle,
Cemalinle şâd eyle,
KULUM diye yâd eyle,
Meded aman Allahım.[138]

[138] Ozak, *Ziynet-ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)*, 413.

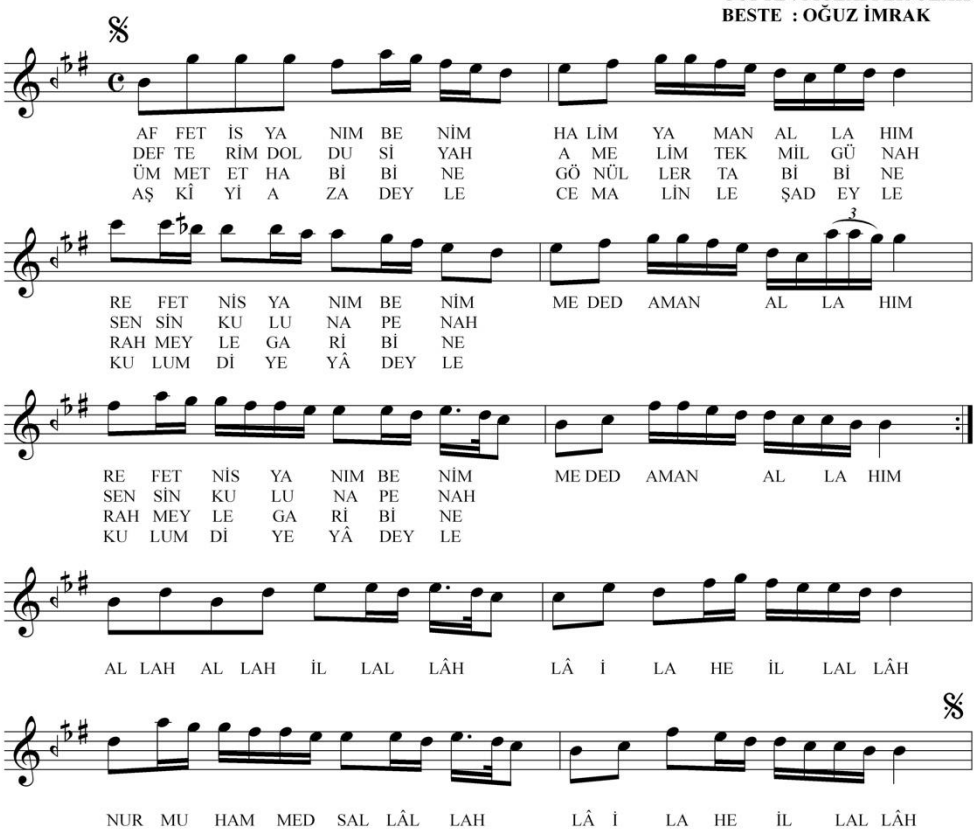
Notası:59

HÜZZÂM İLAHİ

"AFFET İSYANIM BENİM"

SOFYAN

GÜFTE : MUZAFFER OZAK
BESTE : OĞUZ İMRAK

AFFET İSYANIM BENİM
HÂLİM YAMÂN ALLAHIM
REF' ET NİSYANIM BENİM
MEDED AMÂN ALLAHIM

ÜMMET ET HABÎBİNE
GÖNÜLLER TABÎBİNE
RAHMEYLE GARÎBİNE
MEDED AMÂN ALLAHIM

DEFTERİM DOLDU SİYAH
AMELİM TEKMİL GÜNÂH
SENSİN KULUNA PENÂH
MEDED AMÂN ALLAHIM

AŞKÎYİ ÂZÂD EYLE
CEMÂLİNLE ŞÂD EYLE
KULUM DİYE YÂD EYLE
MEDED AMÂN ALLAHIM

10. “Affet İsyanım Benim”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Muzaffer Ozak

VI. Beste Tarihi: 06.06.2022

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde Nevada Hicâzlı bir şekilde seyre başlamış, ardından Tiz bölgelerde Sümbüle perdesini kullanarak seyre devam etmiş ve Gerdaniyede Buselikli yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde ise bestekâr makamın seyir anlayışına göre Nevada Hicâzlı Çargâhta Nikrizli bir şekilde seyre devam etmiş ve Segâhta tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm bölümünde bestekâr makamın seyir yapısına uygun bir şekilde Nevada Hicâzlı ardından Segâhta tam kalışlı bir şekilde kalıp eseri karar ettirmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Ahmet Özhan tarafından Hüseyni makamında bestelenmiştir. Ancak sanatçı bu bestenin güftesini Hüzzam makamında yeniden bestelemiştir.

11. Beste: Hüseyni makamında bestelenen "*Noldu Bu Gönlüm*" adlı ilâhî'nin güftesi Hacı Bayram-ı Veli'ye aittir. Bestenin güftesi;

N'oldu bu gönlüm n'oldu bu gönlüm
Derd ü gamınla doldu bu gönlüm

Yandı bu gönlüm yandı bu gönlüm
Yanmada dermân buldu bu gönlüm

Gerçi ki yandı gerçeğe yandı
Rengine aşkın cümle boyandı

Kendi de buldu kendi de buldu
Matlabını hoş buldu bu gönlüm

Elfakru fahrî elfakru fahri
Demedi mi âlemlerin fahrî

Fakrını zikret fakrını zikret
Mahv u fenâda buldu bu gönlüm.

Sevdâ-yi a'zam sevdâ-yi a'zam
Bana k'olupdur arş-ı muazzam.

Mesken-i cânân mesken-i cânân
Olsa aceb mi şimdi bu gönlüm.

Bayramî imdi bayramî imdi
Yar ile bayram eyledi şimdi.

Hamd senâlar hamd ü senâlar
Yar ile bayram etti bu gönlüm[139]

[139] Ethem Cebecioğlu, *Hacı Bayram Veli* (Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1994), 38.

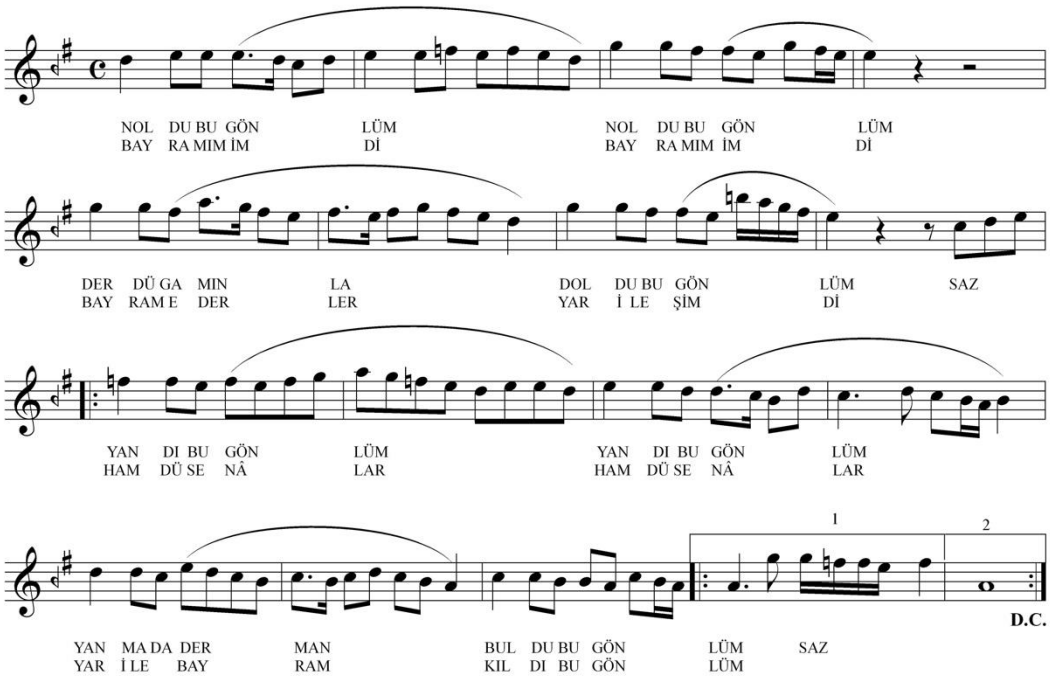
Notası:60

HÜSEYNİ İLÂHİ

"NOLDU BU GÖNLÜM"

SOFYAN

GÜFTE: HACI BAYRAM VELİ
BESTE :OĞUZ İMRAK

NOLDU BU GÖNLÜM NOLDU BU GÖNLÜM
DERDÜ GAMINLA DOLDU BU BÖNLÜM
YANDI BU GÖNLÜM YANDI BU GÖNLÜM
YANMADA DERMAN BULDU BU GÖNLÜM

BAYRAMIM İMDİ BAYRAMIM İMDİ
BAYRAM EDERLER YÂR İLE ŞİMDİ
HAMD-Ü SENALAR HAMDÜ SENALAR
YAR İLE BAYRAM KILDI BU GÖNLÜM

11. “Noldu Bu Gönlüm”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Hacı Bayram-ı Veli

VI. Beste Tarihi: 09.09.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın temel yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş Hüseynide Uşşaklı ve Hüseynide Hüseynili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Acem perdesini tutarak karara doğru ilerlemiş ve eseri Dügâhta tam kalış yaparak karar ettirmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Süleyman Erguner tarafından Uşşak makamında bestelenmiştir. Ancak sanatçı bu bestenin güftesini Hüseyni makamında yeniden bestelemiştir

12. Beste: Hüzzam makamında bestelenen *"Es Subhu Beda Min Tâl Atihi"* adlı Şuğul'un güftesinin kime ait olduğu tam olarak bilinmemektedir. Bestenin güftesi:

Es-subhu bedâ min tal'atihî ve'l-leylü dücâ min vefratih
Fâka'r-Rusüle fadlen ve ulâ ehde's-sübülâ li-delâletih

Kenzü'l-kerâmi mevlâ'n-niami hâdi'l-ümemi li-şerîatih
Ezkâ'n-nesebi a'le'l-hasebi küllü'l-Arabi fi hizmetih

Seati'ş-Şeceru Nataka'l-Haceru Şakka'l-Kameru bi-işâratih
Cibrilü etâ leylete'l-Esra ve'r-Rabbu deâ li-hadratih

Nâle'ş-şerafa vallahu afa ammâ selefâ min ümmetih
Fe-Muhammedünâ hüve seyyidünâ fe'l-izzü lenâ li-icâbetih[140]

[140] Bu güftenin alındığı kaynakta Eviç makamında bestelenen şuğul'un bestekârı Zekai Dede, güftekârı ise Muhammed Hanefi olarak yazılmıştır. Bestenin güftesi ve detaylı bilgi için bkz. Altıntop, *Türk Din Mûsikîsinde Arapça Güfteli İlâhiler (Şuğuller)*, 57.

Notası:61

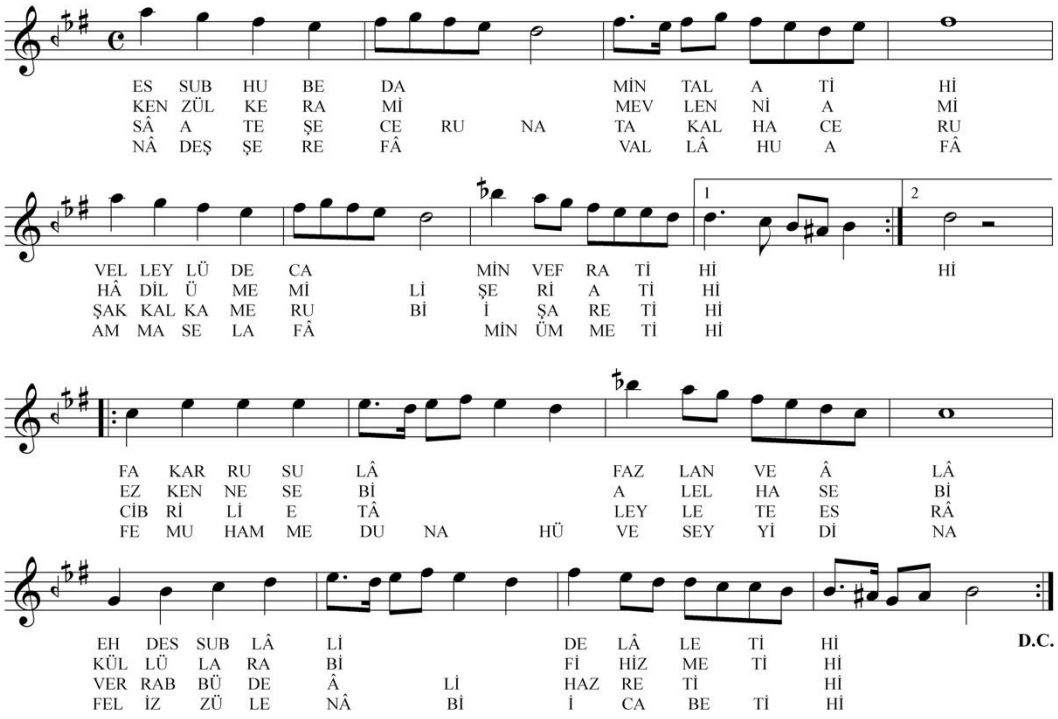
HÜZZÂM ŞUĞUL

ES SUBHU BEDA MİN TÂL ÂTİHİ

SOFYAN

GÜFTE: LÂ EDRİ
BESTE : OĞUZ İMRAK

D.C.

12. “Es Subhu Beda Min Tâl Atihi”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: Şuğul

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Lâ Edri

VI. Beste Tarihi: 18.10.2012

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk bölümünde makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde Nevada Hicâzlı seyre başlamış ve Eviç perdesi üzerindeki asma kalışından sonra tekrar Nevada Hicâzlı devam etmiş ve ilk dolabını Segahta tam ikinci dolabı Nevada yarım kalış yaparak ikinci bölüme geçmiştir. Eserin ikinci bölümün de bestekâr Çargâhta Nikrizli bir şekilde asma kalış yapmış ve ardından makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde seyre devam ederek Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser besteler içerisinde Ayin-i şeriften sonra farklı formda bestelenmiş tek eserdir. Şuğul besteleri bestekarları Türk ve güftesi Arapça olan besteler için kullanılmıştır. Sanatçı Hüzzam makamında bestelediği bu eserinde Nevada Hicâzlı, Nikrizli geçkilerle bestelemiştir.

13. Beste: Muhayyer Kürdi makamında bestelenen "*Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı*" adlı ilâhî'nin güftesi Oğuz İmrak'a aittir. Bestenin güftesi;

Sen Gönlümün Dermanı
Sen Ömrümün Baharı
Alemlerın Sultanı
Sensin Ya Resulallah

Nasıl Sensız Edeyim
Kalbin Pasın Sileyim
Gönüllere Gireyim
Ya Muhammed Mustafa

Aşkın Bizi Nuş Eyler
Kalbimizi Pak Eyler
Gönülleri Fetheyler
Ya Muhammed Mustafa

Senin Aşkın Dileyim
Cemalini Göreyim
Gönüllere Gireyim
Ya Muhammed Mustafa[141]

[141] Oğuz İmrak'ın Muhayyer Kürdi makamında bestelemiş olduğu "*Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı*" isimli bestenin güftesi kendisine aittir.

Notası:62

MUHAYYER KÜRDİ İLÂHİ

"SEN GÖNLÜMÜN DERMANI SEN ÖMRÜMÜN BAHARI"

DÜYEK
D.C

GÜFTE-BESTE
OĞUZ İMRAK

SEN GÖNLÜMÜN DERMANI
SEN ÖMRÜMÜN BAHARI
ALEMLERİN SULTANI
SENSİN YA RESULALLAH

NASIL SENSİZ EDEYİM
KALBİN PASIN SİLEYİM
GÖNÜLLERE GİREYİM
YA MUHAMMED MUSTAFA

AŞKIN BİZİ NUŞ EYLER
KALBİMİZİ PAK EYLER
GÖNÜLLERİ FETHEYLER
YA MUHAMMED MUSTAFA

SENİN AŞKIN DİLEYİM
CEMALİN GÖREYİM
GÖNÜLLERE GİREYİM
YA MUHAMMED MUSTAFA

13. “Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı”

I. Makam: Muhayyer Kürdi

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Oğuz İmrak

V. Güfte: Oğuz İmrak

VI. Beste Tarihi: 23.02.2016

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere aranağme ile başlamıştır. Aranağme de Muhayyer Kürdi makamın seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Muhayyer üzerinde Kürdili bir şekilde seyre başlayarak Hüseynide, Sümbülede, Çargâhta, Kürdi perdesinde asma kalışlar göstererek Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Muhayyerde Kürdili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr inici bir seyir anlayışı göstermiş ve Mi bemol perdesini kullanarak Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin devamında küçük bir ara saz kullanan bestekâr eserin terennüm bölümüne geçmiş ve makamın yapısına uygun bir şekilde önce Muhayyerde Kürdili ve daha sonra da Dügâhta tam kalış yaparak karar etmiştir.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser gerek Muhayyer Kürdi makamının seyir anlayışına uygun bestelenmesi gerek güftekârı ve bestekârının aynı olmasıyla bestelenen diğer eserlere nazaran farklı bir öneme sahip olmuştur.

3.4.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Gel Ey Derviş Hakkı Bulayım Dersen	İlâhi	Sûzinâk	Sofyân	Yûnus Emre
2	Alma Tenden Canımı	İlâhi	Hicazkâr	Düyek	Yûnus Emre
3	Bir Şaha Kul Olmak Gerek	İlâhi	Eviç	Sofyân	Yûnus Emre
4	İşitin Ey Yarenler Aşk Bir Güneşe Benzer	İlâhi	Rast	Sofyân	Yûnus Emre
5	Sensin Kerim Sensin Rahim	İlâhi	Muhayyer	Sofyân	Yûnus Emre
6	Alemler Nura Gark Oldu	İlâhi	Hicâz	Nim Sofyân	Âşık Yûnus
7	Sure-i Kadirde Hak Celle Âla	İlâhi	Eviç	Sofyân	Muzaffer Ozak
8	Derdü Gamdan Âzâd Et	İlâhi	Gülizar	Sofyân	Muzaffer Ozak
9	Aşık Olmuşam Ben Güle	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Nim Sofyân	Muzaffer Ozak
10	Affet İsyanım Benim	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Muzaffer Ozak
11	Noldu Bu Gönlüm	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Hacı Bayram Veli
12	Es Subhu Beda Min Tâl Âtihi	Şuğul	Hüzzam	Sofyân	Lâ Edri
13	Sen Gönlümün Dermanı Sen Ömrümün Baharı	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Sofyân	Oğuz İmrak

Tablo XXII Oğuz İmrak'ın Dini Mûsikî Besteleri

3.5. GÖKAY USLUDUR'UN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.5.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Aşkın Aldı Benden Beni*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Aşkın aldı benden beni
Bana seni gerek seni
Ben yanarım dün ü günü
Bana seni gerek seni

Ne varlığa sevinirim
Ne yokluğa yerinirim
Aşkın ile avunurum
Bana seni gerek seni

Aşkın âşıklar öldürür
Aşk denizine daldırır
Tecelli ile doldurur
Bana seni gerek seni

Aşkın zencîrini üzem
Deli olam dağa düşem
Sensin dün ü gün endişem
Bana seni gerek seni

Eğer beni öldüreler
Külüm göğe savuralar
Toprağım onda çağıra
Bana seni gerek seni

Süfilere sohbet gerek
Ahilere ahret gerek

Mecnûnlara Leylâ gerek
Bana seni gerek seni

Ne Tamu'da yer eyledim
Ne Uçmak'da köşk bağladım
Senin için çok ağladım
Bana seni gerek seni

Cennet Cennet dedikleri
Bir ev ile birkaç Hûrî
İsteyene vergil onu
Bana seni gerek seni

Yûsuf eğer hayâlini
Düşde göreydi bir gece
Terk ede idi mülklerin
Bana seni gerek seni

Yûnus çağırırlar adım
Gün geçdikçe artar odum
İki cihânda maksudum
Bana seni gerek seni[142]

[142] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 294.

Notası:63

HİCÂZ İLÂHİ

"AŞKIN ALDI BENDEN BENİ"

DEVR-İ HİNDİ

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE : GÖKAY USLUDUR

AŞKIN ALDI BENDEN BENİ
BANA SENİ GEREK SENİ
BEN YANARIM DÜN Ü GÜNÜ
BANA SENİ GEREK SENİ

AŞKIN AŞIKLAR ÖLDÜRÜR
AŞK DENİZİNE DALDIRIR
TECELLİ İLE DOLDURUR
BANA SENİ GEREK SENİ

AŞKIN ŞARABINDAN İÇEM
MECNUN OLUP DAĞA DÜŞEM
SENSİN DÜN Ü GÜN ENDİŞEM
BANA SENİ GEREK SENİ

YUNUS DURUR BENİM ADIM
GÜN GEÇTİKÇE ARTAR ODUM
İKİ CİHANDA MAKSUDUM
BANA SENİ GEREK SENİ

1. “Aşkın Aldı Benden Beni”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Devr-î Hindi

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 03.07.2021

Beste 7/4’lük Devr-î Hindi usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eseri bestelerken güftede geçen her kıtada farklı makamda geçki yapmış ve eser değerlendirmesi buna göre yapılmıştır. Bestekâr birinci kıtada Hicâz makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde dolanmış ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci kıtasında bestekâr Eviç üzerinde Segâhlı ve Müsteâr’lı bir şekilde seyir etmiş, ardından Segâh makamına dönerek Segâhta tam kalış yapmıştır. Eserin üçüncü kıtasında bestekâr Sabâ makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiş daha sonra Dügâh makamında geçki yapıp ardından Hicâz’a bağlayarak Hicâzlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin dördüncü kıtasında bestekâr bir meyan anlayışı içerisinde Muhayyer üzerinde Hicâzlı bir şekilde seyir etmiş ardından makamın yapısına uygun bir şekilde inici bir seyir anlayışı ile Dügâh perdesi üzerinde karar etmiştir.

Sanatçı, bestelemiş olduğu bu eserde güftede bulunan her kıtada farklı makamda geçki yapmıştır. Hicaz makamı içerisinde öncelikle Eviçte Segâhlı, Müsteârlı, Sabâlı, Dügâhlı geçkiler yaparak besteye farklı bir ahenk katmıştır.

2. Beste: Bayatî Araban makamında bestelenen "*Bir Kez Gönül Yıktın İse*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Bir kez gönül yıkdın ise bu kıldığın namâz değil
Yetmiş iki millet dahi elin yüzün yumaz değil

Erenler gelip geçdiler dünyâyı koyup göçdüler
Ey Havâya ağıp uçdular bular hümâdır kaz değil

Cân odur kim Hakk'a ere ayak odur yola gire
Er oldur alçakda dura yüksekden bakan göz değil

Münkir ile müddeiyi sayma buçuğa koyanı
Git ahûra tak bunları her kim ki âşık-bâz değil

Doğru yola gitdin ise er eteğin tutdun ise
Bir hayır da etdin ise birine bindir az değil

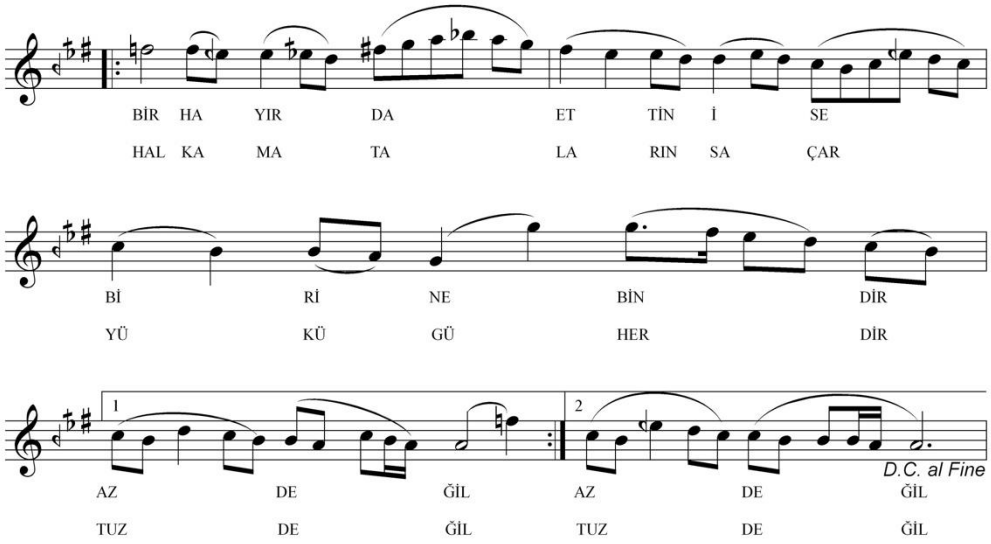
Yûnus bu sözleri çatar sanki balı yağa katar
Halka meta'ların satar yükü güherdir tuz değil[143]

[143] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 180.

Notası:64[144]

[144] Gökay Usludur'un *"Bir Kez Gönül Yıktın İse*" bestesi *"İlahi Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda" Jüri Özel ödülü almıştır.*

BİR KEZ GÖNÜL YIKTIN İSE BU KILDIĞIN NAMAZ DEĞİL
YETMİŞ İKİ MİLLET DAHİ ELİN YÜZÜN YUMAZ DEĞİL
DOĞRU YOLA GİTTİN İSE ER ETEĞİN TUTTUN İSE
BİR HAYIR DA ETTİN İSE BİRİNE BİNDİR AZ DEĞİL

YOL OLDUR Kİ DOĞRU VARA GÖZ OLDUR Kİ HAKK'I GÖRE
ER OLDUR ALÇAKTA DURA YÜCEDEN BAKAN GÖZ DEĞİL
YUNUS BU SÖZLERİ ÇATAR SANKİ BALI YAĞA KATAR
HALKA MATA'LARIN SAÇAR YÜKÜ GÜHERDİR TUZ DEĞİL

2. “Bir Kez Gönül Yıktın İse”

I. Makam: Bayâti Araban

II. Usûl: Müsemmen

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 12.02.2021

Beste 8/4’lük müsemmen usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Bayâti Araban makamının karakteristik yapısına uygun bir şekilde Muhayyerde Kürdili ve Nevada Hicâzlı bir şekilde seyir etmiş ve eserin zaman kısmına Acem perdesini tutarak Bayâti makamının seyir yapısına geçiş yapmıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Bayâti makamının seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâhta Bayâtili tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr tiz Çargâh perdesini güçlendirip Muhayyerde Sabâ çeşnisi yapmıştır. Eserin devamında Muhayyerde Kürdi ve Nevada Hicâzlı bir şekilde Bayâti Araban dizisine geri dönen bestekâr eserin nakarat kısmına Acem perdesini göstererek bağlamıştır. Eserin nakarat kısmında bestekâr Bayâti dizisinin seyir anlayışına uygun hareket ederek Dügâh perdesi üzerinde Bayâtili tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser Bayâti Araban makamının ve müsemmen usulünün örneklenmesi ve usulünün de diğer bestelere nazaran farklılık arz etmesi Dinî Mûsikîye usul ve makamı ile farklılık katan bir beste olmuştur.

3. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "Yılla*r Geçiyor Ki Ya Muhammed"* adlı ilâhî'nin güftesi M. Akif Ersoy'a aittir. Bestenin güftesi;

Yıllar geçiyor ki, yâ Muhammed,
Aylar bize hep Muharrem oldu!

Akşam ne güneşli bir geceydi...
Eyvâh, o da leyl-i mâtem oldu!

Âlem bugün üç yüz elli milyon
Mazlûma yaman bir âlem oldu!

Çiğnendi harîm-i pâki şer'in;
Nâmûsa yabancı mahrem oldu!

Beyninde öten çanın sesinden
Binlerce minâre ebkem oldu!

Allâh için, ey Nebiyy-i Mâsûm,
İslâm'ı bırakma böyle bikes,
İslâm'ı bırakma böyle mazlûm.[145]

7 Receb 1331- 30 Mayıs 1330 (1914)

[145] Mehmet Akif Ersoy, *Safahat* (Ankara: Akçağ Yayınları, 2008), 244.

Notası:65

HÜZZÂM

"YILLAR GEÇİYOR Kİ YA MUHAMMED"

DEVR-İ HİNDİ

GÜFTE: M. AKİF ERSOY
BESTE: GÖKAY USLUDUR

YILLAR GEÇİYOR Kİ YA MUHAMMED
AYLAR BİZE HEP MUHARREM OLDU
AKŞAM NE GÜNEŞLİ BİR GECEYDİ
EYVAH O DA LEYL-İ MATEM OLDU

ALEM BUGÜN ÜÇ YÜZ ELLİ MİLYON
MAZLUMA YAMAN BİR ALEM OLDU
ÇİĞNENDİ HARİM-İ PAKİ ŞER'İN
NAMUSA YABANCI MAHREM OLDU

3. “Yıllar Geçiyor ki Ya Muhammed”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Devr-î Hindi

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Mehmet Akif Ersoy

VI. Beste Tarihi: 06.04.2019

Beste 7/8’lik Devr-î Hindi usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve zemin kısmını Nevada Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yaparak tamamlamıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Hüzzam makamının yapısına uygun bir şekilde seyir edip Segâh perdesinde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr, birinci meyanda tiz Segâhta Segâhlı ve tiz Segâhta Hüzzamlı bir şekilde seyir edip eserin ikinci meyan bölümünde Arazbar makamında geçki yapmıştır. Eserin devamında tekrar Nevada Hicâzlı bir şekilde Hüzzam makamının seyir anlayışına dönmüştür. Eserin nakarat bölümünde bestekâr makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Segâh perdesinde tam kalış yapmıştır.

Bestelenmiş olan bu eserin güftekârının İstiklâl şairi Mehmet Akif Ersoy olması ve onun yâd edilmiş olması besteyi ayrıca göz önüne çıkarmaktadır.

4. Beste: Uzzâl makamında bestelenen "*Girdiğim Gül Bahçesind*e" adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Girdiğim gül bahçesinde
Kaldım cemal cezbesinde
Seyredince âlemde
Huzurumsun sen Sultanım.

Bildirince beni bana
Uruç edince alaya
Varınca Tur'i Sinaya
Bulduğumsun sen Sultanım.

Dilimden aşkla dökülen
Cümlemizden seyredilen
Kalbimizle zikredilen
Maşukumsun sen Sultanım.

Bilmez idik nefsimizi
Görmezdik kendimizi
Tecelli etti kemali
Maksudumsun sen Sultanım.

Miraç edince aslıma
Yücelince halktan Hakka
Elest bezminde hitapta
Duyduğumsun sen Sultanım.

Durmaz söylersin dilimden
Küntü kenzin nefesinden
Görülür Nisa isminden
Halil'imsin sen sultanım[146]

[146] Günal, *Sebebi Yar Cemali*, 153.

Notası:66

UZZÂL İLÂHİ

"GİRDİĞİM GÜL BAHÇESİNDE"
(SULTANIM)

DÜYEK

GÜFTE: ÖZKAN GÜNAL
BESTE: GÖKAY USLUDUR

4. “Girdiğim Gül Bahçesinde”

I. Makam: Uzzâl

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 01.10.2019

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Beste iki bölümden oluşmaktadır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde Hüseynide Uşşaklı ve yerinde Hicâzlı bir şekilde seyir etmiş ve arada muhtemel geçki olan Eviçte Segâh’ı da göstererek Uzzâl makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde Dügâh perdesinde tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Muhayyer perdesinde Uşşaklı ve Nevada Rastlı bir şekilde seyir ederek Muhayyer çeşni yapmıştır. Eserin devamında Muhayyerde Hicâzlı ve Hüseynide Uşşaklı bir şekilde seyir yaparak Hüseyni üzerinde bir Karcığar çeşni yakalamıştır. Eserin devamında bestekâr Uzzâl makamının seyir anlayışa tekrar dönerek Dügâhta Uzzâllı bir şekilde tam kalış yapmıştır.

5. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "*Aslımın Kemâli Hak Tecellisi*" adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Aslımın kemali Hak tecellisi
Ahlakın cemali Rahman nefesi
Allah'ın zahiri Varın züptesi
Habibullahımsın Ya Resulullah.

Ben var olamazdım sen olmasaydın
En büyük mucize Rabbe miracın
Kendini okuyup Kendin anlattın
Habibullahımsın Ya Resulullah.

Kutlu doğumunla Nurlandı cihan
Tevhit oldu yaşam Ruhlandı dünyam
Küntü kenz sırrıyla Görüldü insan
Habibullahımsın Ya Resulullah.

Muhammed denildi Hakkın nuruna
Teşbihe çıkışla Geldin zuhura
Fakir seni sevdi Halil adınla
Habibullahımsın Ya Resulullah[147]

[147] Günal, *Sebebi Yar Cemali*, 37.

Notası:67

HÜZZÂM İLAHİ

"ASLIMIN KEMALİ HAK TECELLİSİ"

SOFYAN

GÜFTE :ÖZKAN GÜNAL
BESTE :GÖKAY USLUDUR

ASLIMIN KEMALİ HAK TECELLİSİ
AHLKIN CEMALİ RAHMAN TECELLİSİ
ALLAH'IN ZAHİRİ VARIN ZÜBTESİ
HABİİBULLAHIMSIN YA RESULULLAH

BEN VAR OLMAZDIM SEN OLMASAYDIN
EN BÜYÜK MUCİZE RABBE MİRACIN
KENDİNİ OKUYUP KENDİN ANLATTIN
HABİBULLAHIMSIN YA RESULULLAH

KUTLU DOĞUMUNLA NURLANDI CİHAN
TEVHİT OLDU YAŞAM RUHLANDI DÜNYAM
KÜNTÜ KENZ SIRRIYLA GÖRÜLDÜ İNSAN
HABİBULLAHIMSIN YA RESULULLAH

5. “Aslımın Kemâli Hak Tecellisi”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 02.06.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Eser iki bölümden oluşmaktadır. Bestekâr eserin birinci bölümünde Hüzzam makamın karakteristik yapısına uygun şekilde Nevada Hicâzlı, Çargâhta Nikrizli ve Segâhta tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Gerdaniye üzerinde seyre başlamış ve tiz Segâhta Segâhlı bir şekilde seyre devam etmiştir. Eserin devamında Hüzzam makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Nim Hisarda asma kalış yapmıştır. Daha sonra Çargâhta Nikrizli ve Segâhta tam kalış yaparak karar etmiştir.

6. Beste: Hicazkâr makamında bestelenen "*Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir*" adlı ilâhî'nin güftesi Hafız Abdullah Nazırlı'ya aittir.

Ey hakkı inkâr eyliyen münkir
Dikkatle bir bak şu iktidâre
Kudretullahı görmeyen káfir
İbretle bir bak sun-i Gaffâre

Bak şu semaya, yıldıza, aya
Aç gözlerin bak sonsuz fezaya
İbretle bir bak sun-i Huda'ya
Gökte dönen şu seyr-i seyyare

Bak ki semânın var mi imâdı
Seyyarenin bak var mi kanadı
Gel etme artık bunca inadı
İbretle bir bak bunca esrare

Milyarca ni'met etti inayet
Ademe verdi bunca kerâmet
Bu ne devlettir, bu ne saadet
Dikkatle bir bak bunca esmâre

Dağlarla taşlar otlar, ağaçlar,
Eyler uçuşlar gökteki kuşlar
Halk eylemiştir iniş yokuşlar
Dikkatle bir bak bahre bihâre[148]

[148] Nazırlı, *Divan-ı Nazlı*, 54.

Notası:68[149]

EY HAKKI İNKÂR EYLEYEN MÜNKİR
DİKKATLE BİR BAK ŞU İKTİDÂRE
KUDRETULLÂHI GÖRMEYEN KÂFİR
İBRETLE BİR BAK SUN-İ GAFFÂRE

BAK ŞU SEMÂ'YA, YILDIZA, AYA
AÇ GÖZLERİN BAK SONSUZ FEZÂYA
İBRETLE BİR BAK SUN-İ HÜDÂYA
GÖKTE DÖNEN ŞU SEYR-İ SEYYÂRE

[149] Gökay Usludur'un "*Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir*" bestesi 2006 yılında düzenlenen *"İlâhî Aşkın Sesi Milletlerarası Beste Yarışması'nda"* Teşvik ödülü almıştır.

6. “Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir”

I. Makam: Hicazkâr

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Hafız Abdullah Nazırlı

VI. Beste Tarihi: 08.05.2016

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Gerdaniyede Hicâzlı bir şekilde seyre başlamıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Gerdaniyede Buselik çeşnisini kullanarak inici bir Hicazkâr dizisiyle Rast perdesinde Hicazkârlı bir şekilde karar etmiştir. Eserin arasız kısmında dik Hisarda Segâhlı bir şekilde devam etmiştir. Eserin meyan bölümünde bestekâr dik Hisarda Segâhlı ardından yerinde Kürdilihicazkârlı olarak geçkilerini yapmış ve Gerdaniyede Hicâzlı bir şekilde eseri nakarat kısmına taşımıştır. Eserin nakarat kısmı zaman kısmı ile aynı şekilde bestelenmiş olup Rast perdesinde Hicazkârlı bir şekilde tam kalış yapmıştır.

7. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "*Bir Misafir Teşrif Etti*" adlı ilâhî'nin güftesi Selamettin Ünal'a[150] aittir. Bestenin güftesi;

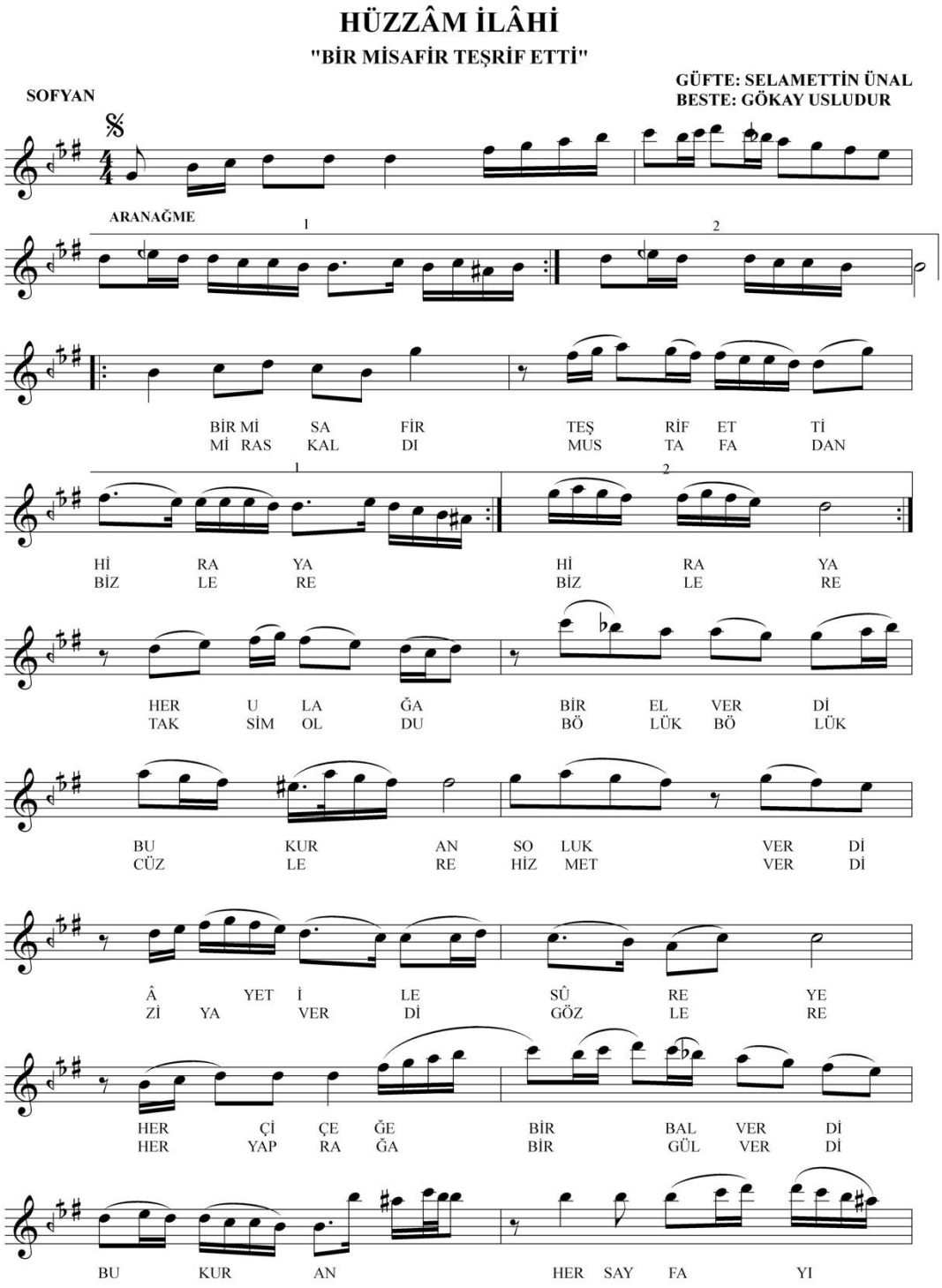
Bir misafir teşrif etti hira'ya
Her soluğa bir ele verdi Kur'an
Soluk verdi ayet ile sûreye
Her çiçeğe bir bal verdi bu Kur'an

Her sayfası Cebrail'in kanadı
Kim nakşeder böyle eşşiz kanadı
Hayran eder hukemâyı âyatı
Her kulağa bir dil verdi bu Kur'an

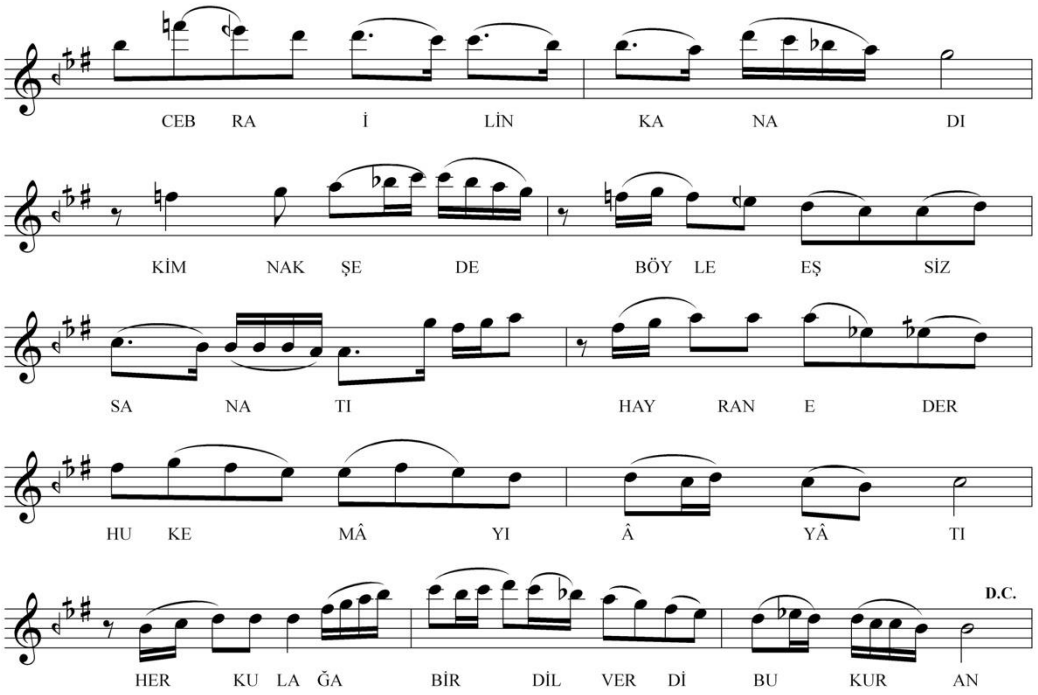
Miras kaldı Mustafa'dan bizlere
Taksim oldu bölük bölük cüzlere
Himmet etti ziyâ verdi gözlere
Her yaprağa bir gül verdi bu Kur'an

[150] Güfte şairi "Selamettin Ünal'ın" yazmış olduğu dizeler Gökay Usludur tarafından Hüzzam makamında bestelenmiştir.

Notası:69[151]

[151] TRT Diyanetin yapmış olduğu "*İsmail Çoşar'ın*" sunduğu "*Bir Nefes Huzur*" programında bu beste icra edilmiştir.

BİR MİSAFİR TEŞRİF ETTİ HİRA'YA
HER SOLUĞA BİR ELE VERDİ KUR'AN
SOLUK VERDİ AYET İLE SÛREYE
HER ÇİÇEĞE BİR BAL VERDİ BU KUR'AN

HER SAYFASI CEBRÂİL'İN KANADI
KİM NAKŞEDER BÖYLE EŞŞİZ KANADI
HAYRAN EDER HUKEMÂYI ÂYATI
HER KULAĞA Bİ,R DİL VERDİ BU KUR'AN

MİRAS KALDI MUSTAFA'DAN BİZLERE
TAKSİM OLDU BÖLÜK BÖLÜK CÜZLERE
HİMMET ETTİ ZİYÂ VERDİ GÖZLERE
HER YAPRAĞA BİR GÜL VERDİ BU KUR'AN

7. “Bir Misafir Teşrif Etti”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Gökay Usludur

V. Güfte: Selamettin Ünal

VI. Beste Tarihi: 06.08.2015

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyir etmiş ve yerinde Segâhlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın genel yapısına uyarak, Nevada yarım kalış ve Eviçte Segâh çeşnisini göstermiştir. Eserin devamında Çargâhta yarım kalışın ardından beylik cümleyi kullanarak Segâhta Hüzzamlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr tiz Segâhta Segâhlı bir şekilde seyre devam etmiş, Gerdaniyede Buselikli bir şekilde ve Nevada Arazbarlı bir çeşni yapmıştır. Meyan bölümünün devamında bestekâr Muhayyer dik Hisar atlamasıyla Karcığar çeşnisini yapıp, Çargâhta Nikrizli yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında beylik cümle kullanmıştır ve daha sonra Hüzzamda tam kalış yapılarak eseri karar etmiştir.

3.5.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Aşkın Aldı Benden Beni	İlâhi	Hicâz	Devr-i Hindi	Yûnus Emre
2	Bir Kez Gönül Yıktın İse	İlâhi	Bayatî Araban	Müsemmen	Yûnus Emre
3	Yıllar Geçiyor ki Ya Muhammed	İlâhi	Hüzzam	Devr-i Hindi	M. Akif Ersoy
4	Girdiğim Gül Bahçesinde	İlâhi	Uzzâl	Düyek	Özkan Günal
5	Aslımın Kemali Hak Tecellisi	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Özkan Günal
6	Ey Hakkı İnkâr Eyleyen Münkir	İlâhi	Hicazkâr	Düyek	Abdullah Nazırlı
7	Bir Misafir Teşrif Etti	İlâhi	Hüzzam	Sofyân	Selamettin Ünal

Tablo XXIII Gökay Usludur'un Dini Mûsikî Besteleri

3.6. KEMAL ALEVLİ'NİN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.6.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Ey Bu Cümle Kainatın Aslını Bir Can Eden"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâz-î Mısri'ye aittir. Bestenin güftesi;

Ey bu cümle kâinâtın aslını bir cân eden
Adem'i kudretle ol câna sevip cânân eden

"Alleme 'l-esmâ" ile hem tâc-ı "kerremnâ" ile
Arş-ı alâda melekler cem'ine sultân eden

Vech-i Âdem'le cihân fânûsunu tenvîr edip
Künh-i zâtına o vechi hüccet ü bürhân eden

Evvelin Âdem sonın Hâtem kılıp bu âlemin
Hâtemi Mahmûd- cennet zübde-i insân eden

Nokta-i pergâr-ı âlem Ahmed'in zâtın kılıp
Sırrını kutb-ı hakikat mazhar-ı Rahmân eden

Enbiyâ vü evliyâ hep mazhar-ı envâr-ı Hak
Mustafa'da her şuûnun cem' edip bir şân eden

İsm ü resmi mahy iken bu âciz ü bî-çârenin
Nâmını Mısrî verip dillerde ad u sân eden

Notası:70

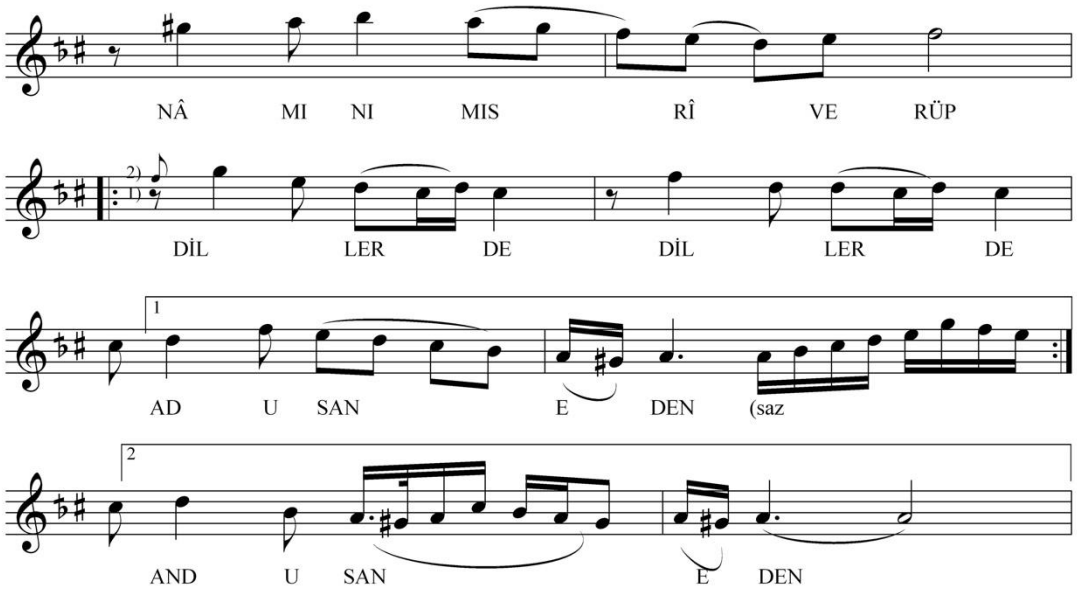
HİCÂZ

"EY BU CÜMLE KÂİNATIN ASLINI BİR CAN EDEN"

DÜYEK

GÜFTE:NİYAZİ MISRÎ
BESTE: KEMAL ALEVLİ

EY BU CÜMLE KÂİNATIN ASLINI BİR CAN EDEN
ÂDEMİ KUDRETLE OL SANA SEVİP CÂNÂN EDEN

İSMİ RESMİ MAHV İKEN BU ACZ Ü BÎ ÇÂRENİN
NÂMINI MISRÎ VERÜP DİLLERDE AD U SAN EDEN

1. “Ey Bu Cümle Kainatın Aslını Bir Can Eden”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Niyâz-î Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 05.07.2019

Beste 8/8’lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere Hicaz makamının seyir anlayışından ziyade Hicaz ailesinde bulunan Uzzal makamının seyir anlayışı ile seyre başlamış ve birinci dolabı Dügâhta tam kalışlı, ikinci dolabı ise Hüseynide Uşşaklı bir şekilde yarım kalış yaparak göstermiştir. Eserin ikinci bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde seyre devam etmiş ve bestenin devamında Eviç perdesini bolca kullanarak yene Hüseynide yarım kalışlar yapmış ve ardından Dügâhta tam kalış yaparak karar etmiştir. Eserin üçüncü bölümü olan meyan bölümünde ise bestekâr bir aranağme kullanarak tiz bölgelere çıkmış ve Muhayyer üzerinde Hicâzlı bir kalış yapmıştır. Bestenin devamında bestekâr Muhayyer üzerinde Hicaz seyir anlayışı ile devam etmiş ve Zirgüle perdesini kullanarak Zirgüleli Hicaz makamına bir geçki yapmıştır. Eserin son bölümünde ise bestekâr tekrar Hicaz seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Zirgüle perdesini de kullanarak Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bestelemiş olduğu bu eser de gerek Hicaz makamı içerisinde kullanmış olduğu çeşniler ile gerekse eser içerisinde aranağme, meyan sazları ile besteye farklı bir ahenk katmıştır.

2. Beste: Kürdilihicazkâr makamında bestelenen "*Can Kuşunun Her Zaman Ezkârıdır Vâridât"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâz-î Mısri'ye aittir. Bestenin güftesi;

Cân kuşunun her zaman ezkândır Vâridât
Akl ü hayâlin hemân efkârıdır Vâridât

İşidicek adını duydu cânım dadını
Bildim ki âriflerin esrârıdır Vâridât

Sıdk ile gönlüm sever görmeye cânım iver
Anın içün kim Hakk'ın envânıdır Vâridât

Ol dürr-i yekdânenin kadri bilinmez anın
Bu dil-i vîrânenin mi'mârıdır Vâridât

Gerçi kütüb çok yazar ilm-i ledünden haber
Cümlesi bir bağçedir gülzârıdır Vâridât

İlm-i Füsûs'la tamu odları söyünür kamu
Anın yerinde biten ezhârıdır Vâridât

Muhyiddîn ü Bedreddîn etdiler ihyâ-yı dîn
Deryâ Niyâzî Füsûs enhârıdır Vâridât[152]

[152] Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat*, 385.

Notası:71

KÜRDİ'Lİ HİCAZKÂR
"CAN KUŞUNUN HER ZAMAN EZKÂRIDIR VÂRİDÂT"
DÜYEK
GÜFTE: NİYÂZÎ-Î MISRÎ
BESTE : KEMAL ALEVLİ
CAN KU ŞU NUN HER ZA MAN
EZ KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT
EZ KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT
1
2
Saz
Saz..
AKL U HA YÂ LİN HE MAN
EF KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT
EF KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT (saz
AKL U HA YÂ LİN HE MAN
EF KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT (saz.
EF KÂ RI DIR VÂ Rİ DÂT
Saz
İ Şİ DE CEK A DI NI

CAN KUŞUNUN HER ZAMAN EZKÂRIDIR VÂRİDÂT
AKL U HAYÂLİN HEMAN EFKÂRIDIR VÂRİDÂT

İŞİDECEK ADINI DUYDU CÂNIM DADINI
BİLDİM Kİ ÂRİFLERİN ESRARIDIR VÂRİDÂT

MUHYEDDİN BEDREDDİN ETTİLER İHYAYI DİN
DERYÂ NİYÂZÎ FÜSÛS ENHÂRIDIR VÂRİDÂT

2. “Can Kuşunun Her Zaman Ezkârıdır Vâridât”

I. Makam: Kürdilihicazkâr

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Niyâz-î Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 04.06.2021

Beste 8/8’lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde Kürdilihicazkâr makamının seyir anlayışından ziyade Gerdaniye de Kürdi yaparak seyre başlamış ve Arazbarlı, Hicazkârlı bir şekilde seyre başlamayı tercih etmemiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünün ilk dolabında Rastta tam kalışlı, ikinci dolabında ise Gerdaniyede Kürdili yarım kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde inici bir Kürdi dizisi kullanmış ve makamın yapısına uygun bir şekilde Rastta Kürdili karar etmiştir. Eserin üçüncü bölümünde bestekâr Hicazkâr makamına geçki yaparak başlamış ve genel olarak bu makamın seyir anlayışı üzerinde durmuş ve Re bemol perdesini kullanarak Hicazkâr makamını iyice belli etmiştir. Bestekâr dördüncü bölümde Kürdili seyir anlayışı ile devam etmiş ve Rastta Kürdili bir şekilde tam kalış yapmıştır.

3. Beste: Kürdilihicazkâr makamında bestelenen "*Hak Yolunun Rehberi Nefesidir Kamilin"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâz-î Mısri'ye aittir. Bestenin güftesi;

Hak yolunun rehberi nefesidir kâmilin
Dil tahtının serveri nefesidir kâmilin

Nefsini mât eyleyen ref'-i memât eyleyen
Nefh-i hayât eyleyen nefesidir kâmilin

İsteyü git âdemi âdemde bul âdemi
Sırr-i "nefahtü" demi nefesidir kâmilin

Sûre-i Necm'i oku anlagıl vahy-i Hak'ı
Bilesin ol mantıkı nefesidir kâmilin

Rûhu'l-kudüs demini âdemde iste anı
Ölmüş gönülün cânı nefesidir kâmilin"

Mâye-i zât denilen feyz-i necât denilen
Âb-ı hayât denilen nefesidir kâmilin

Diri kılan tenleri zinde eden cânları
Kaldıran ölenleri nefesidir kâmilin

Mevtâya etse nefes her yanadan gele ses
Haşr eden ey hak-şinâs nefesidir kâmilin

Niyâzî'yi cân eden zerresini kân eden
Katresin ummân eden nefesidir kâmilin[153]

[153] Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat*, 455.

Notası:72

KÜRDİ'Lİ HİCAZKÂR

"HAK YOLUNUN REHBERİ NEFESİDİR KÂMİLİN"

DÜYEK

GÜFTE: NİYAZÎ-Î MİSRÎ
BESTE: KEMAL ALEVLİ

HAK YOLUNUN REHBERİ NEFESİDİR KÂMİLİN
DİL TAHTININ SERVERİ NEFESİDİR KÂMİLİN

DİRİ KILAN TENLERİ ZİNDE EDEN CANLARI
KALDIRAN ÖLENLERİ NEFESİDİR KÂMİLİN

NİYAZİYİ CAN EDEN ZERRESİNİ KAN EDEN
KATRESİN UMMAN EDEN NEFESİDİR KÂMİLİN

3. “Hak Yolunun Rehberi Nefesidir Kamilin”

I. Makam: Kürdilihicazkâr

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Niyâz-î Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 18.12.2022

Beste 8/8’lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında makamın Kürdili seyir anlayışına uygun bir şekilde seyre başlamış ve Gerdaniye üzerinde Kürdili seyrin ardından birinci dolapta Rastta tam kalış, ikinci dolapta la bemol ile asma kalış yaparak eserin zaman kısmında geçmiştir. Eserin zaman kısmında bestekâr makama uygun hareket etmiş ve inici bir seyir izlemiş ve re bemol kullanarak Rastta karar etmiştir. Eserin meyan bölümünde bestekâr Tiz Çargâhta bir meyan açmış ve arkasından Gerdaniyede Kürdili bir şekilde bitirmiştir. Eserin tekrar nakarat kısmına dönen bestekâr zaman kısmı ile aynı bestelemiş ve Rastta tam kalış yapmıştır.

4. Beste: Muhayyer makamında bestelenen "*Âteş-i Hicrinle Can Durmaz Figâna Başlar"* adlı ilâhî'nin güftesi Niyâz-î Mısri'ye aittir. Bestenin güftesi;

Ateş-i hicrinle cân durmaz figâna başlar
Kaynayıp akar ol âteşle gözümden yaşlar

Zerresi zâhir olaydı ger beni yakan odun
Âlemi uçdan uca yakaydı hep âtaşlar

Harfe savta dokunaydı bu inildim şemmesi
İnler idi yer ü gök hep dağlar ile taşlar

Ateşim yaşım inildim cân içinde gizlidir
Zahirimde yok içimde hâsıl oldu yaşlar

Bî-kesem bu âlem içre sırrıma yok mahremim
Bilmedi derdim benim ne kavm ü ne kardaşlar

Hâlime hâldaş olup hem sırrıma sırdaş olan
Cümle dağıldı başımdan kalmadı hâldaşlar

Mahv-ı sırfa düşdü çün dil bunda ben oldum garîb
Yalınız kaldım döküldü kaldı hep koldaşlar

Vech-i mutlak günde yüz bin çehreden yüz gösterir
Yerde gökde anı yazar cümleten nakkâşlar

Nicesi tâkat getirsin ana karşı Mısrî kim
Adın işitmekle düşdü halka bu savaşlar[154]

[154] Mısri, *Dîvân-ı İlâhiyat*, 424.

Notası: 73

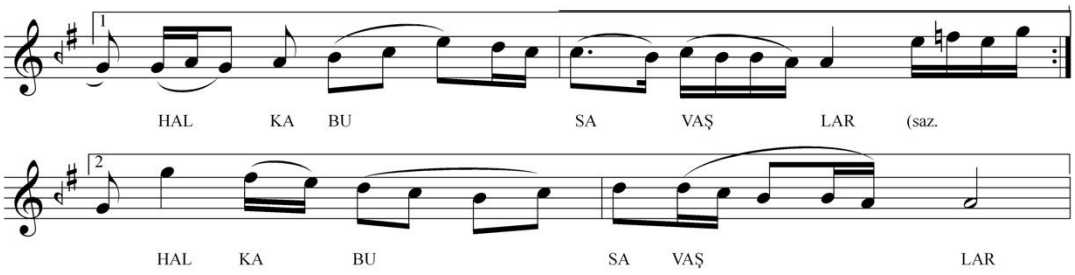
MUHAYYER

"ÂTEŞ-İ HİCRİNLE CAN DURMAZ FİGÂNA BAŞLAR"

DÜYEK

GÜFTE:NİYÂZÎ-Î MISRÎ
BESTE :KEMAL ALEVLİ

ÂTEŞ-İ HİCRİNLE CAN DURMAZ FİGÂNA BAŞLAR
KAYNAYUP AKAR OL ATEŞLE GÖZÜMDEN YAŞLAR

NİCESİ TÂKAT GETÜRSÜN ANA KARŞI MISRÎ KİM
ADIN İŞİTMEKLE DÜŞTÜ HALKA BU SAVAŞLAR

4. "Âteş-i Hicrinle Can Durmaz Figâna Başlar"

I. Makam: Muhayyer

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Niyâz-î Mısri Hz.

VI. Beste Tarihi: 14.08.2020

Beste 8/8'lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr Muhayyer makamının karakteristik seyir yapısına uygun bir şekilde Muhayyer üzerinde Uşşaklı bir seyre başlamış ilk dolapta Dügâhta tam kalışlı ikinci dolapta ise Muhayyerde yarım kalışlı bir şekilde eserin zaman kısmına geçmiştir. Eserin zaman kısmında bestekâr Muhayyer makamında inici bir şekilde hareket etmiş ve Nim Hisar perdesini kullanarak Karcığar çeşni daha sonra Dügâhta Hüseynili bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde ise bestekâr Muhayyer üzerinde Uşşaklı bir seyre başlamış ardından Sümbüle ve Nim Hisar perdelerini kullanarak Nevada Hicaz çeşni yakalamış ve eseri Neva üzerinde yarım kalış yaparak nakarat kısmına bağlamıştır. Nakarat kısmında ise bestekâr makamın inici seyir anlayışı doğrultusunda hareket etmiş ve Dügahta tam kalışlı bir şekilde karar etmiştir.

5. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Ne Zaman Anarsam Seni*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Her kaçan anarsam seni[155]
Karârum kalmaz Allah'um
Senden ayrı gözüm yaşım
Kimseler silmez Allah'um

Sensin ismi bâkî olan
Sensin dillerde okinan
Senün aşkuna dokunan
Kendini bilmez Allah'ım

Sen yaratdun cism ü cânı
Sen yarattın bu cihânı
Mülk senündür Kerem kânı
Kimsenin olmaz Allah'um

Okunur dilde destânun
Açıldı bâg u bostânun
Sen baktıgın gülistânın
Gülleri solmaz Allah'ım

Aşk bahrına dalmayan
Canını feda kılmayan
Senin cemâlin görmeyen
Meydana gelmez Allah'ım

Zar olur âşıkın işi
Durmaz akar gözün yaşı
Senden ayrı düşen kişi
Didarın görmez Allah'ım

Âşık Yunus seni ister
Lütf eyle cemâlin göster
Cemâlin gören aşıklar
Ebedi ölmez Allah'ım[156]

[155] Kaçan: Ne vakit ki, o zaman anlamlarına gelmektedir. Kemal Alevli eserin aslı olan güftesini yani "Her kaçan anarsam seni" yerine "Ne zaman anarsam seni" şeklinde bestelemiştir.
[156] Mustafa Özçelik, *Yunus Emre Divanın'dan Seçmeler* (İstanbul: Kardelen, 2018), 114.

Notası:74

HİCÂZ İLÂHİ

"NE ZAMAN ANARSAM SENİ"

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE : KEMAL ALEVLİ

DÜYEK

5. “Ne Zaman Anarsam Seni”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 10.10.2018

Beste 8/8’lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere aranağme ile girmiş ve makamın yapısına uygun seyir ettikten sonra Dügâhta tam kalışlı bir şekilde kalmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın seyir yapısına uygun seyir etmiş ve herhangi bir geçki yapmadan Nevada yarım kalış yaparak eserin ikinci bölümüne geçmiştir. Bu bölümde bestekâr Nişâbur perdesini kullanarak bir Nişâbur çeşni göstermiş arkasından da Dügâhta tam kalış yapmıştır. İki portrelik aranağmeden sonra bestekâr Muhayyer üzerinde seyre devam etmiştir. Üçüncü bölümde bestekâr makama uygun şekilde seyir etmiş Hüseynide Nim Hicazlı ve asma kalışlar da yaparak Dügâhta kalış yapmıştır. Dördüncü bölüme bestekâra küçük bir aranağme ile giriş yapmış ve daha sonra makama uygun hareket ederek Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Sanatçı bestelemiş olduğu bu eserde diğer eserlerde olduğu gibi makamın karakteristik yapısını göstermiştir. Beste gerek aranağme ve arasaz ile sanatçının tavır ve üslubunu ortaya çıkarmıştır.

6. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Dehalet*" adlı ilâhî'nin güftesi Muzaffer Ozak'a aittir. Bestenin güftesi;

Dertliyim ya Resûlallah! Derde derman sendedir,

Bir günahkâr sâ'ilinim, lûtf-u ihsan sendedir.

Tut elimden yâ Muhammed! Bir garip ümmetinim,

Rahmetine muntazırım, sırri Rahman sendedir.

Dört yanımdan gam çerisi hep taarruz eyledi,

Bencileyin dertlilere emn-ü aman sendedir.

Dost bildiğim düşmanlarım dört yanımdan sardılar,

İnayet kıl ey efendim, emr-ü ferman sendedir.

Hak teâlâ kitabında sana RA'UF buyurdu,

Rahm-ü şefkat şi'arındır, ulüvvü şân sendedir.

Sığınanı reddetmezsin ey Habib-i Kibriyâ,

Sen bilirsin ahvalimi, nihân-ıyân sendedir.

Yüzüm yoktur dergehinden isti'dayı himmete,

Sen, melce-i fukarasın; bâb-ı gufran sendedir.

Sen, enis-i zu'afâsın; bâb-ı gufran sendedir.

Sen, enis-i zu'afâsın ey Resûl-üs-sakaleyn;

Bu fakire bir nazar kıl, çeşm-i im'an sendedir.

Bir belâya giriftarım yâ şefi'allah meded,

Destgirim ol, halâs eyle; yahşi-yaman sendedir.

Aşkî kulun niyaz eyler, kurtar Allah aşkına;

Dü-cihanda penâhımsın, kevn-ü mekân sendedir.[157]

[157] Ozak, *Ziynet-ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)*, 403.

Notası:75

HİCAZ İLÂHİ

"DEHALET"

DÜYEK

GÜFTE: MUZAFFER OZAK
BESTE : KEMAL ALEVLİ

BİR GA RİP ÜM ME Tİ NİM saz...
RAH ME Tİ NE MUN TA ZI RIM
SIRR I RAH MAN SEN DE DİR
TUT E LİM DEN YA MU HAM MED
BİR GA RİP ÜM ME Tİ NİM
RAH ME Tİ NE MUN TA ZI RIM
SIRR I RAH MAN SEN DE DİR saz...
BİR BE LA YA Gİ RİF TA RIM
1
YA ŞE Fİ AL LAH ME DED
2
YA ŞE Fİ AL LAH ME DED saz...
DEST Gİ RİM OL HA LAS EY LE
YAH Şİ YA MAN SEN DE DİR saz...

DERDLİYİM YÂ RESÛLALLAH DERDE DERMAN SENDEDİR
BİR GÜNAHKÂR SÂİLİNİM LUTFU İHSÂN SENDEDİR
TUT ELİMDEN YÂ MUHAMMED BİR GARİP ÜMMETİNİM
RAHMETİNE MUNTAZIRIM SIRR-I RAHMÂN SENDEDİR

BİR BELÂYA GİRİFTÂRIM YA ŞEFİ'ALLAH MEDEM
DESTGİRİM OL HALÂS EYLE YAHŞİ YAMÂN SENDEDİR
AŞKİ KULUN NİYÂZ EYLER KURTAR ALLAH AŞKINA
DÜ-CİHÂNDA PENÂHIMSIN KEVN-Ü MEKÂN SENDEDİR

6. “Dehalet”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Muzaffer Ozak

VI. Beste Tarihi: 15.05.2019

Beste 8/8’lİk Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk iki portresini intro olarak bestelemiştir. Diğer iki portreyi de aranağme olarak bestelemiştir. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve muhtemel geçkilerden Eviçte Segâhı gösterdikten sonra Dügâhta tam kalışlı bir şekilde ilk bölümü bitirmiştir. Eserin ikinci bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve muhtemel geçkisi olan Eviçte Segâhı göstererek Dügahta tam kalış yaparak eseri karar ettirmiştir.

Sanatçı bu bestesini diğer bestelere nazaran uzun soluklu bestelemiştir. Eser intro ve ara sazlar ile desteklenip beste makamın seyir anlayışı çerçevesinde bestelenmiştir.

7. Beste: Kürdilihicazkâr makamında bestelenen "*Sine-i Aşkımı Sorma Tabibi Lokman İstemem"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Sineyi aşkımı sorma
Tabibi lokman istemem
Kanayan yareme neşter vurma
Ol cemalinden başka şey dilemem

Gül yüzünü görmeye can feda olsa
Değil bir can yüz bin can feda olsun
Ateşi aşkta yanıp yanıpta kavrulsa
İltifatı suphaniye olur âşıkların demine

Cihan mülküne nazar eyleyip
Bülbül-ü şeyda olsam mı acep
Gören ve görülenin seyrinde
Mesti hayran olsam mı acep

Zatına mahrem kılsa Halil'i
Aşık gerektir anlayacak bu dili
Zuhuru kâinatta seven sevileni
Nuş edip badeyi demini dem etse mi gerektir[158]

[158] İbrahim Günal, *Aşktır Tevhid-i İnsan* (Bursa: Emek Yayınları, 2015), 337.

Notası:76

KÜRDİ'Lİ HİCAZKÂR

"SİNEYİ AŞKIMI SORMA TABİBİ LOKMAN İSTEMEM"

GÜFTE: ÖZKAN GÜNAL
BESTE : KEMAL ALEVLİ

SOFYAN

SİNE-İ AŞKIMI SORMA
TABİBİ LOKMAN İSTEMEM
KANAYAN YÂREMA NEŞTER VURMA
OL CEMÂLİNDEN BAŞKA ŞEY DİLEMEM

GÜL YÜZÜNÜ GÖRMEYE CAN FEDA OLSA
DEĞİL BİR CAN YÜZ BİN CAN FEDA OLSUN
ATEŞ-İ AŞKTA YANIP YANIPTA KAVRULSA
İLTİFATI SÛPHANİYE OLUR ÂŞIKLARIN DEMİNE

7. “Sine-i Aşkımı Sorma Tabibi Lokman İstemem”

I. Makam: Kürdilihicazkâr

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 01.09.2022

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr esere aranağme ile başlamış ve devamında makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde Kürdilihicazkâr makamının inici seyrine uygun bir şekilde seyir etmiş ve Gerdaniyede Kürdili bir şekilde ikinci bölüme geçmiştir. Bu bölümde bestekâr makamın inici seyrini kullanmış ve birinci dolapta Rastta tam kalış ikinci dolapta Sünbüle perdesini güçlendirerek eserin meyan bölümüne geçiş yapmıştır. Meyan bölümünde bestekâr Sünbüle perdesinde Çargâh seyir yaptıktan sonra Şehnaz perdesini güçlendirmiş ve asma kalış yapmıştır. Eserin devamında Gerdaniyede Kürdili bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin son bölümünde bestekâr makamın seyir yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş yerinde Dik Hisar perdelerini de kullanarak Rastta tam kalış yapmıştır.

8. Beste: Uşşak makamında bestelenen "*Nedir Senin Söyle Kulluk Dediğin"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Nedir senin söyle kulluk dediğin
Kalbinde Mevla'nın sevgisi var mi
Tecellisinde mi Allah'ı zikrin
Seyrinde Mevla'nın cemali var mi

Allah'tan başkası ilah olamaz
Varlık Hak zuhuru gayrı bulunmaz
Şehadet ehlinde ikilik kalmaz
Seyrinde Mevla'nın cemali var mı

İbadet edersin benliğin ile
Ayetler ezberden sadece dilde
Nefsine hizmetin en zirvesinde
Seyrinde Mevla'nın cemali var mi

Fakir Halil'inde tevhit zevkinde
Mevla'sını buldu kendi özünde
Kulluk zikretmektir tecellisinde
Seyrinde Mevla'nın cemali var mı[159]

[159] Özkan Günal, *Kevser Pınarı*, ts.

Notası:77

UŞŞAK İLÂHİ

"NEDİR SENİN SÖYLE KULLUK DEDİĞİN"

SOFYAN

GÜFTE: ÖZKAN GÜNAL
BESTE: KEMAL ALEVLİ

NEDİR SENİN SÖYLE KULLUK DEDİĞİN
KALBİNDE MEVLÂNIN SEVGİSİ VAR MI
TECELLİSİNDE Mİ ALLAH'I ZİKRİN
SEYRİNDE MEVLÂNIN CEMÂLİ VAR MI

İBADET EDERSİN BENLİĞİN İLE
AYETLER EZBERDEN SADECE DİLDE
NEFSİNDE HİZMETİN EN ZİRVESİNDE
SEYRİNDE MEVLÂNIN CEMÂLİ VAR MI

ALLAH'TAN BAŞKASI İLAH OLAMAZ
VARLIK HAK ZUHURU GAYRI BULUNMAZ
ŞEHÂDET EHLİNDE İKİLİK KALMAZ
SEYRİNDE MEVLÂNIN CEMÂLİ VAR MI

8. “Nedir Senin Söyle Kulluk Dediğin”

I. Makam: Uşşak

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 25.03.2018

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk iki portresini aranağme olarak bestelemiş ve ilk dolapta Acemde ikinci dolapta Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin zemin kısmında bestekâr makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiş Neva çevresinde dolanmış ve akabinde de Dügâhta tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin devamında kısa bir ara saz bestelemiş ve bu saz ile zaman kısmına eseri bağlamıştır. Bu bölümde Muhayyer de Uşşaklı bir şekilde seyre devam etmiş ve Hüseynili kalışlardan sonra Tiz Nevaya çıkarak eserde Meyan bölümü açmıştır. Bestekâr eserde Muhayyer üzerinde Uşşaklı besteledikten sonra ikinci dolabı Muhayyerde yarım kalış yaparak tekrardan aranağmeye bağlamıştır. Daha sonra meyan kısmını besteleyen bestekâr bu bölümde makamın karakteristik yapısına uygun hareket etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin nakarat kısmında önceki bölümlerde yaptığı gibi eseri bestelemiş ve ekstra bir geçki yapmadan eseri Dügâhta karar ettirmiştir.

9. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Aşığın Yaşları Maşuğa Akar"* adlı ilâhî'nin güftesi Özkan Günal'a aittir. Bestenin güftesi;

Aşığın yaşları maşuğa akar
Her bir damlasına canını katar
Yanar derinlerde ciğeri yanar
Ağlar için için Hüseyin diye

İmanda bir yara geçmez acısı
Kalbinde bir kesik dinmez sızısı
Dilinde ıstırap bitmez sancısı
Ağlar için için Hüseyin diye

Allah imanında dedesi ile
Velayet şehrinde babası ile
Annesi Fatıma hem Hasan ile
Ağlar için için Hüseyin diye

Fakirim aşıklık imandan gelir
İman Halil'imde tecellidedir
Gözyaşı imanın göstergesidir
Ağlar için için Hüseyin diye[160]

[160] Günal, *Kevser Pınarı*.

Notası:78

HİCAZ İLÂHİ

"AŞIĞIN YAŞLARI MAŞUĞA AKAR"

SOFYAN

GÜFTE: ÖZKAN GÜNAL
BESTE : KEMAL ALEVLİ

AŞIĞIN YAŞLARI MAŞUĞA AKAR
HERBİR DAMLASINA CANINI KATAR
YANAR DERİNLERDE CİĞERİ KANAR
AĞLAR İÇİN İÇİN HÜSEYİN DİYE

İMANDA BİR YARA GEÇMEZ ACISI
KALBİNDE BİR KESİK DİNMEZ SIZISI
DİLİMDE IZDIRAP BİTMEZ SANCISI
AĞLAR İÇİN İÇİN HÜSEYİN DİYE

FAKİRİN AŞIKLIK İMANDAN GELİR
İMAN HALİL'İMDE TECELLİDEDİR
GÖZYAŞI İMANIN GÖSTERGESİDİR
AĞLAR İÇİN İÇİN HÜSEYİN DİYE

9. “Aşığın Yaşları Maşuğa Akar”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Kemal Alevli

V. Güfte: Özkan Günal

VI. Beste Tarihi: 19.10.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin ilk dört portresini makamın yapısına uygun bir şekilde aranağme olarak bestelemiş ve aranağmeyi Nim Zirgüle perdesini kullanarak Zirgüleli bir şekilde kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın seyir anlayışına uygun bir şekilde hareket etmiştir. Eserin devamında Hüseynide ve Nevada asma kalışlar yaparak akabinde Muhayyerde Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Bestekâr aranağme kullanarak eseri meyan bölümüne bağlamıştır. Bu bölümde bestekâr muhayyer üzerinde Hicâz çeşni yapmış ve Muhayyerde Hicâzlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin ikinci bölümünde makamın yapısına uygun bir şekilde yerinde Hicâzlı bir şekilde hareket etmiş ve Hüseyni ve Nevada asma kalışlar yaptıktan sonra Muhayyerde Hicâzlı bir şekilde eseri senyo bölümüne bağlamıştır. Senyo bölümü birinci bölüm ile aynı bestelenmiş olup ekstra bir geçki yapılmamıştır.

3.6.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂR
1	Ey Bu Cümle Kainatın Aslını Bir Can Eden	İlâhi	Hicâz	Düyek	Niyâz-î Mısri
2	Varidat	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Niyâz-î Mısri
3	Hak Yolunun Rehberi Nefesidir Kamilin	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Düyek	Niyâz-î Mısri
4	Âteş-i Hicrinle Can Durmaz Figâna Başlar	İlâhi	Muhayyer	Düyek	Niyâz-î Mısri
5	Ne Zaman Anarsam Seni	İlâhi	Hicâz	Düyek	Yûnus Emre
6	Dehalet	İlâhi	Hicâz	Düyek	Muzaffer Ozak
7	Sine-i Aşkımı Sorma Tabibi Lokman İstemem	İlâhi	Kürdi'li Hicazkâr	Sofyân	Özkan Günal
8	Nedir Senin Söyle Kulluk Dediğin	İlâhi	Uşşak	Sofyân	Özkan Günal
9	Aşığın Yaşları Maşuğa Akar	İlâhi	Hicâz	Düyek	Özkan Günal

Tablo XXIV Kemal Alevli'nin Dini Mûsikî Besteleri

3.7. FAHRİ DİBEKOĞLU'NUN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.7.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Muhayyer makamında bestelenen "*Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selam Olsun"* adlı ilâhi'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Biz dünyâdan gider olduk kalanlara selâm olsun
Bizim için hayır duâ kılanlara selâm olsun

Ecel büke belimizi söyletmeye dilimizi
Hasta iken hâlimizi soranlara selâm olsun

Tenim ortaya açıla yakasız gömlek biçile
Bizi bir arı vech ile yuyanlara selâm olsun

Azrâîl alır cânımız kurur damarda kanımız
Yayıcağız kefenimiz saranlara selâm olsun

Gider olduk dostumuza eremedik kasdımıza
Namâz için üstümüze duranlara selâm olsun

Sözdür söylenir araya kimse döymez bu yaraya
İltip bizi makbereye koyanlara selâm olsun

Bunda hep gelenler gider hergiz gelmez yola gider
Bizim hâlimizden haber soranlara selâm olsun

Âşık oldur Hakk'ı seve Hak derdine kıla devâ
Bizim için hayır duâ kılanlara selâm olsun

Miskin Yûnus söyler sözü kan yaş ile doldu gözü
Bilmeyen ne bilsin bizi bilenlere selâm olsun[161]

[161] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 213.

Notası:79

MUHAYYER İLÂHİ

"BİZ DÜNYADAN GİDER OLDUK KALANLARA SELAM OLSUN"

CURCUNA

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE : FAHRİ DİBEKOĞLU

BİZ DÜNYADAN GİDER OLDUK
KALANLARA SELAM OLSUN
BİZİM İÇİN HAYIR DUA
KILANLARA SELAM OLSUN

DERVİŞ YUNUS SÖYLE SÖZÜ
YAŞ DOLMUŞTUR İKİ GÖZÜ
BİLMEYEN NE BİLSİN BİZİ
BİLENLERE SELAM OLSUN

NOT: Üçüncü portre aranağme olarak kullanılmaktadır.

1. “Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selam Olsun”

I. Makam: Muhayyer

II. Usûl: Curcuna

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Fahri Dibekoğlu

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 10.08.2021

Beste 10/8’lik Curcuna usûlü ile bestelenmiştir. Bestekar eserin zemin bölümünde makamın genel seyir anlayışına uygun bir şekil de Muhayyer üzerinde seyre başlamış ve Hüseyni perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında bestekâr Acem perdesini güçlendirerek karara doğru asma kalışlarla gelip Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun bir şekilde Dügâhta Uşşaklı seyre devam etmiş ve tam kalış yapmıştır. Sanatçı bu bestesinde 3. Portreyi aranağme olarak kullanmıştır.

2. Beste: Hüseyni makamında bestelenen "*Ciğer Yanar Kebap Olur Ömür Biter Akşam Olur"* adlı ilâhi'nin güftesi Faik Deniz'e [162]aittir. Bestenin güftesi*;*

Ciğer yanar kebap olur
Ömür biter akşam olur
Âşıkların gönülleri
Muhabbete meân olur

Gözü görmez yaşı akar
Gönül gözü o'na bakar
Muhabbetin yollarında
Tevhit aşkı canlar yakar

Fâik bilmez bu nicedir
Gündüz müdür gece midir
Bilen bilmez bilen bilir
Gönül der ki bilmecedir

Allah Allah Allah Allah
Gönülde pınhândır sırrullah

[162] Güfte şairi Faik Deniz'in yazmış olduğu dizeler Fahri Dibekoğlu tarafından Hüseyni makamında bestelenmiştir.

Notası:80

HÜSEYNİ İLÂHİ

ÇİĞER YANAR KEBÂB OLUR ÖMÜR BİTER AKŞAM OLUR"

GÜFTE: FAİK DENİZ
BESTE : FAHRİ DİBEKOĞLU

SOFYAN

CİĞER YANAR KEBÂB OLUR
ÖMÜR BİTER AKŞAM OLUR
ÂŞIKLARIN GÖNÜLLERİ
MUHABBETE MEÂN OLUR

GÖZÜ GÖRMEZ YAŞI AKAR
GÖNÜL GÖZÜ O'NA BAKAR
MUHABBETİN YOLLARINDA
TEVHİT AŞKI CANLAR YAKAR

FÂİK BİLMEZ BU NİCEDİR
GÜNDÜZ MÜDÜR GECE MİDİR
BİLEN BİLMEZ BİLEN BİLİR
GÖNÜL DER Kİ BİLMECEDİR

ALLAH ALLAH ALLAH ALLAH GÖNÜLDE PİNHÂNDIR SIRRULLAH

2. “Ciğer Yanar Kebap Olur Ömür Biter Akşam Olur”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Fahri Dibekoğlu

V. Güfte: Faik Deniz

VI. Beste Tarihi: 24.12.2018

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekar eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm bölümünde bestekâr aynı şekilde makamın seyir anlayışı içerisinde Hüseyni civarında dolaşmış ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin diğer sözleri de aynı ezgi yapısı içerisine oturtulmuş ve bir değişiklik olmadan diğer sözlerde bestelenmiştir.

3. Beste: Muhayyer Kürdi makamında bestelenen "*Hakkı Zikre Varalım Hak Erenler Olalım*" adlı ilâhi'nin güftesi Faik Deniz'e[163] aittir. Bestenin güftesi;

Hakk'ı zikre duralım
Hak erenler olalım

Her nefes Allah deyip
Canda cânân bulalım

Gönül hakk'ın evidir
Zikir onun dilidir

Her nefes Allah diyen
Ya Ârif ya Velîdir

[163] Güfte şairi Faik Deniz'in yazmış olduğu dizeler Fahri Dibekoğlu tarafından Muhayyer Kürdi makamında bestelenmiştir.

Notası:81

MUHAYYER KÜRDİ İLÂHİ

"HAKK'I ZİKRE VARALIM HAK ERENLER OLALIM"

SOFYAN

GÜFTE: FAİK DENİZ
BESTE : FAHRİ DİBEKOĞLU

HAKK'I ZİKRE DURALIM
HAKK ERENLER OLALIM
HER NEFES ALLAH DEYİP
CANDA CÂNÂN BULALIM

GÖNÜL HAKK'IN EVİDİR
ZİKİR ONUN DİLİDİR
HER NEFES ALLAH DİYEN
YA ÂRİF YA VELÎDİR

3. “Hakkı Zikre Varalım Hak Erenler Olalım”

I. Makam: Muhayyer

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Fahri Dibekoğlu

V. Güfte: Faik Deniz

VI. Beste Tarihi: 09.06.2018

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekar eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde Muhayyer üzerinde seyre başlamış, ardından Hüseyni perdesin de yarım kalış yapıp daha sonra Dügah perdesinde Kürdili bir tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmı Kürdi makamının seyir anlayışına uygun bir şekilde bestelenmiş olup Dügâh perdesi üzerinde tam kalış yapılmıştır.

4. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Alem Bekledi Seni O Kutlu Gelişini*" adlı ilâhi'nin güftesi Fatma Küpoğluna[164] aittir. Bestenin güftesi;

Âlem bekledi seni, o kutlu gelişini
Sardı bir nûr her yeri, ey güzeller güzeli
Allah'ın son elçisi, sensin ey kutlu nebî
Sensin en şereflisi, ümmetin efendisi

[164] Güfte şairi Fatma Küpoğlu'nun yazmış olduğu dizeler Fahri Dibekoğlu tarafından Hicâz makamında bestelenmiştir.

Notası:82[165]

ÂLEM BEKLEDİ SENİ, O KUTLU GELİŞİNİ
SARDI BİR NÛR HER YERİ, EY GÜZELLER GÜZELİ
ALLAH'IN SON ELÇİSİ, SENSİN EY KUTLU NEBİ
SENSİN EN ŞEREFLİSİ, ÜMMETİN EFENDİSİ

[165] TRT Diyanetin yapmış olduğu "*İsmail Çoşar'ın*" sunduğu "*Bir Nefes Huzur*" programında bu beste icra edilmiştir.

4. “Alem Bekledi Seni O Kutlu Gelişini”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Fahri Dibekoğlu

V. Güfte: Fatma Küpoğlu

VI. Beste Tarihi: 22.10.2015

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın genel yapısına uygun bir şekilde Neva üzerinde seyre başlamış ardından makamı Zirgüleli olarak Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmında tekrar Neva üzerinde seyre devam etmiş ve makam Dügâhta Hicâzlı bir şekilde tam karar etmiştir.

5. Beste: Hicâz makamında bestelenen "*Kalp Yanmadan El Olmaz*" adlı ilâhînin güftesi Osman Nuri Kepenekoğluna aittir. Bestenin güftesi:

Kalp yanmadan, el olmaz
Kül olmadan, gül olmaz
Bu yolda mahvolmadan
Dosttan bize yol olmaz

Eyyub gibi dert çekmeden
Yakup gibi, yaş dökmeden
Aşık olup, ah etmeden
Dosttan bize yol olmaz

Hu Allah, Allah, Allah
Her dertlere derman Allah[166]

[166] *Güfte şairi Hacı Osman Nuri Kepenekoğlu'nun yazmış olduğu dizeler Fahri Dibekoğlu tarafından Hicâz makamında bestelenmiştir.*

Notası:83

HİCAZ

"KALP YANMADAN EL OLMAZ"

SOFYAN

GÜFTE: O. NURİ KEPENEKOĞLU

BESTE: FAHRİ DİBEKOĞLU

KALP YANMADAN, EL OLMAZ
KÜL OLMADAN, GÜL OLMAZ
BU YOLDA MAHVOLMADAN
DOSTTAN BİZE YOL OLMAZ

EYYUB GİBİ DERT ÇEKMEDEN
YAKUB GİBİ, YAŞ DÖKMEDEN
AŞIK OLUP, AH ETMEDEN
DOSTTAN BİZE YOL OLMAZ

HU ALLAH, ALLAH, ALLAH HER DERTLERE DERMAN ALLAH

5. “Kalp Yanmadan El Olmaz”

I. Makam: Hicâz

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Fahri Dibekoğlu

V. Güfte: Osman Nuri Kepenekoğlu

VI. Beste Tarihi: 01.04.1998

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde Hicâz makamına uygun seyir etmiş ve Zirgüle perdesini kullanarak Zirgüleli Hicâzlı bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr Hüseyni perdesi üzerinde Hicâzlı bir şekilde seyre devam etmiş ve ardından Nim Şehnaz perdesini kullanarak Hüseyni üzerinde Zirgüleli Hicâz yapmıştır. Bestekâr eserin devamında Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Bestekâr eserin terennüm kısmında Dügâh üzerinde Zirgüleli Hicâzlı bir şekilde seyir etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser beste tarihi olarak 1998 yılına ışık tutmuştur ve ayrıca bestelenen eserler arasında en eski tarihlere dayanan bestelerden bir tanesi de bu beste olmuştur.

3.7.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Biz Dünyadan Gider Olduk Kalanlara Selam Olsun	İlahî	Muhayyer Kürdi	Curcuna	Yûnus Emre
2	Ciğer Yanar Kebâp Olur Ömür Biter Akşam Olur	İlâhi	Hüseyni	Sofyân	Faik Deniz
3	Hakk'ı Zikre Varalım Hak Erenler Olalım	İlâhi	Muhayyer Kürdi	Sofyân	Faik Deniz
4	Alem Bekledi Seni O Kutlu Gelişini	İlâhi	Hicâz	Sofyân	Fatma Köpoğlu
5	Kalp Yanmadan El Olmaz	İlâhî	Hicâz	Sofyân	Osman Nuri Kepenekoğlu

Tablo XXV Fahri Dibekoğlu'nun Dini Mûsikî Besteleri

3.8. SALİH TAŞKIN'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTELERİ

3.8.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Hüzzam makamında bestelenen "*Canını Aşk Yoluna Vermeyen Âşık Mıdır?"* adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Cânını aşk yoluna vermeyen âşık mıdır
Cehd eyleyip ol dosta ermeyen âşık mıdır

Aşk kadehinden içip nefs dileğinden geçip
Hak yoluna er gibi durmayan âşık mıdır

Dost sevgisin gönülde cân ile berkitmeyen
Tûl-i emel defterin dürmeyen âşık mıdır

Dâim riyâzât çekip halvetlerde diz çöküp
Hak dîdârı eserin görmeyen âşık mıdır

Aşka tanışık sığmaz değme cân göğe ağmaz
Pervâne gibi oda yanmayan âşık mıdır

Kişi dertli olicak dermân isteyen olur
Kendi derdi dermânin sormayan âşık mıdır

Ey Yûnus sen dostunun cefâsına katlangil
Yüreğine aşk okun vurmayan âşık mıdır[167]

[167] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 122.

Notası:84

HÜZZÂM İLAHİ

"CANINI AŞK YOLUNA VERMEYEN ÂŞIK MIDIR"

OYNAK

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE: SALİH TAŞKIN

CANINI AŞK YOLUNA VERMEYEN ÂŞIK MIDIR
CEHD EYLEYİP OL DOSTA ERMEYEN ÂŞIK MIDIR

KİŞİ DERTLİ OLICAK DERMÂN İSTEĞEN OLUR
KENDİ DERDİ DERMANIN SORMYAN ÂŞIK MIDIR

AŞK KADEHİNDEN İÇİP NEFS DİLEĞİNDEN GEÇİP
HAK YOLUNA ER GİBİ DURMAYAN ÂŞIK MIDIR

YUNUS İMDİ OL DOSTUN CEFÂSINA SABREYLE
YÜREĞİNE AŞK OKUN URMAYAN ÂŞIK MIDIR

1. “Canını Aşk Yoluna Vermeyen Âşık Mıdır”

I. Makam: Hüzzam

II. Usûl: Oynak

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Salih Taşkın

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 08.05.2012

Beste 9/8’lik Oynak usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde bestelemiş ve Segâh perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Arazbar çeşnisi yapıp ve Neva üzeri Uşşak çeşnisi gösterdikten sonra tekrar Hüzzam makamına dönmüş ve Segahta tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm kısmında bestekar makamın seyir yapısına uygun devam etmiş ve segah perdesinde tam kalış yapmıştır.

2. Beste: Süz-i Dil makamında bestelenen "*İsmi Sübhân Virdin Mi Var*" adlı ilâhi'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

İsm-i Sübhân virdün mi var
Bâgçelerde yurdun mi var
Bencileyin derdün mi var
Garîb garîb ötme bülbül

Bilürem âşıksın güle
Gülün hâlinden kim bile
Bâgçedeki gonca güle
Dolaşıp söz atma bülbül.

Bilürem 'âşıksun verde
Cünûnun var gâyet serde
Bu sînemde olan derde
Sen de bir derd katma bülbül

Kanad büküp uçar misun
Deryâ deniz geçer misün
Benüm gibi nâ-çâr misun
Sen de hâlin söyle bülbül

A bülbülüm uslu musun
Kafeslerde besli misin
Bencileyin yaslı mısın
Garib garîb ötme bülbül

Yûnus vücûdum pâk dirken
Cihânda mislün yok dirken
Seher vaktinde Hak dirken
Bizi de unutma bülbül[168]

[168] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 111.Yûnus Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 122.

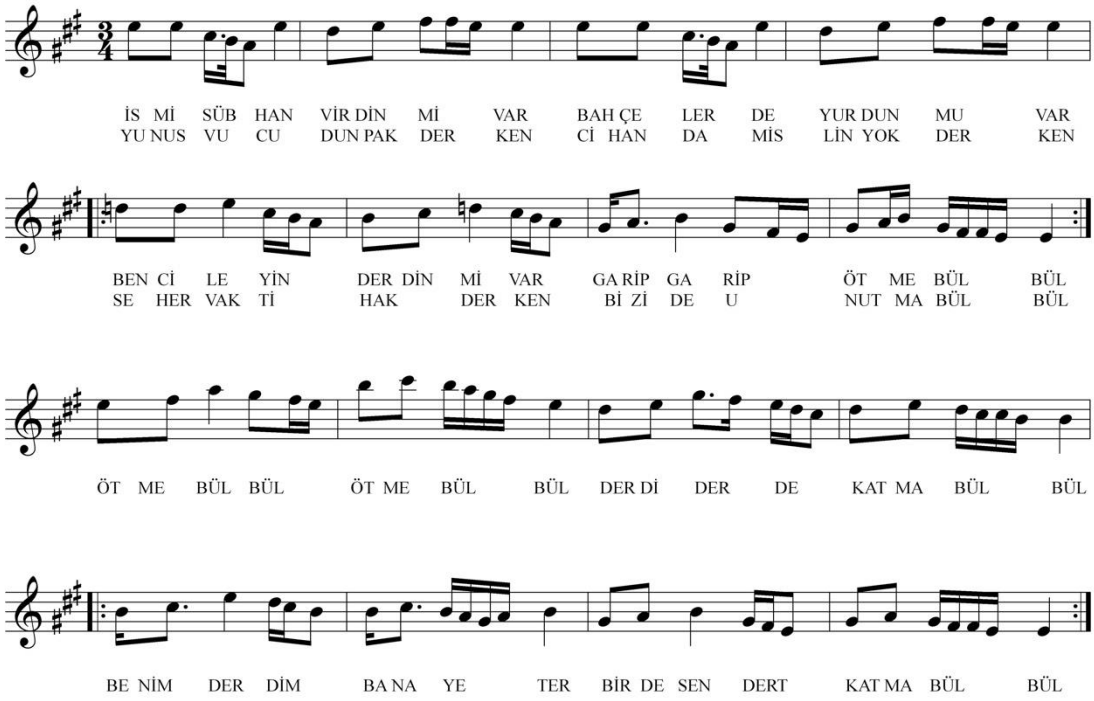
Notası: 85

SÛZ-İ DİL İLAHİ

"İSMİ SÜBHAN VİRDİN Mİ VAR"

SEMÂİ

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE : SALİH TAŞKIN

İSMİ SÜBHAN VİRDİN Mİ VAR
BAHÇELERDE YURDUN MU VAR
BENCİLEYİN DERDİN Mİ VAR
GARİP GARİP ÖTME BÜLBÜL

YÛNUS VUCUDUN PAK DERKEN
CİHANDA MİSLİN YOK DERKEN
SEHER VAKTİ HAK DERKEN
BİZİ DE UNUTMA BÜL BÜL

ÖTME BÜLBÜL ÖTME BÜLBÜL
DERDİ DERDE KATMA BÜLBÜL
BENİM DERDİM BANA YETER
BİRDE SEN DERT KATMA BÜLBÜL

NOT: Beste 3/4'lük olarak notaya alınmış olup 6 zamanlı olarak bestelenmiştir.
İlk iki darp "düm tek" diğer darplar "düüm teek" olarak bestelenmiştir.

2. "İsmi Sübhân Virdin Mi Var"

I. Makam: Sûz-i Dil

II. Usûl: Semâ-î

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Salih Taşkın

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 13.07.2020

Beste 3/4'lük Semâ-i usûlü ile notaya alınmıştır. Eser Semâî usûlünün darplarından farklı olarak altı zamanlı olarak bestelenmiştir. Bestekâr eserin birinci bölümünde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Hüseyni perdesinde Hicâzlı bir şekilde yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında Neva perdesini de alarak inici bir Sûz-i Dil dizisi ile devam etmiş ve Hüseyni aşiran perdesinde tam kalış yapmıştır. Eserin terennüm bölümündeyse bestekâr tekrar Sûz-i Dil makamının yapısına uygun bir şekilde Hüseyni civarında dolanmış ve Buselik perdesi üzerinde yarım kalış yaptıktan sonra Hüseyni aşiran perdesinde tam kalış yapmıştır.

3. Beste: Sûz-i Dil makamında bestelenen "*Sordum Sarı Çiçeğe*" adlı ilâhi'nin güftesi Âşık Yûnus'a aittir. Bestenin güftesi;

Sordum sarı çiçeğe benzin neden sarıdır
Çiçek eydür ey derviş âhım dağlar eridir

Yine sordum çiçeğe sizde ölüm var mıdır
Çiçek eydür ey dervîş ölümsüz yer var mıdır

Yine sordum çiçeğe kışın kanda olursuz
Çiçek eydür ey derviş kışın türâb oluruz

Yine sordum çiçeğe yazın kanda olursuz
Çiçek eydür ey derviş yazın hâcem dirildir

Yine sordum çiçeğe Tamu'ya girer misiz
Çiçek eydür ey derviş Uçmak Âdem şehridir

Yine sordum çiçeğe gül sizin neniz olur
Çiçek eydür ey derviş gül Muhammed teridir

Yine sordum çiçeğe Âdem'i bilir misiz
Çiçek eydür ey dervîş Âdem binde biridir

Yine sordum sordum çiçeğe kırkları bilir misiz
Çiçek eydür ey derviş kırklar Allah yâridır

Yine sordum çiçeğe rengi kandan alırsız
Çiçek eydür ey derviş ay ile gün nurudur

Yine sordum çiçeğe boynun neden eğridir
Çiçek eydür ey derviş kalbim Hakk'a doğrudur

Yine sordum çiçeğe atan anan var mıdır
Çiçek eydür ey derviş bu ne aceb sorudur

Yine sordum çiçeğe sen Ka'be'yi gördün mü
Çiçek eydür ey derviş Ka'be Allah evidir

Yine sordum çiçeğe bağçene girsem n'ola
Çiçek eydür ey dervîş kokla beni geri dur

Yine sordum çiçeğe sen Sırât'ı gördün mü
Çiçek eydür ey derviş cümlenin ol yoludur

Yine sordum çiçeğe gözün niçin yaşlıdır
Çiçek eydûr ey derviş bağırcığım başlıdır

Yine sordum çiçeğe Yûnus'u bilir misin
Çiçek eydür ey derviş Yûnus kırklar yârıdır[169]

[169] Emre, *Dîvân -Seçmeler-*, 320.

Notası:86[170]

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
ANNEN BABAN VAR MIDIR
ÇİÇKEY DÜR DERVİŞ BABA
ANEM BABAM TOPRAKTIR

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
SİZDE ÖLÜM VARMIDIR
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
ÖLÜMSÜZ YER VARMIDIR

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
BENZİN NEDEN SARIDIR
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
ÖLÜM BİZE YAKINDIR

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
NİÇİN BOYNUN EĞRİDİR
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
ÖZÜM HAKKA DOĞRUDUR

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
EVLAT KARDEŞ VAR MIDIR
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
EVLAT KARDEŞ YAPRAKTIR

SORDUM SARI ÇİEĞE
SEN BENİ BİLİR MİSİN
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
SEN YUNUS DEĞİL MİSİN

SORDUM SARI ÇİÇEĞE
SEN KİMİN ÜMMETİSİN
ÇİÇEK EY DÜR DERVİŞ BABA
MUHAMMED ÜMMETİYİM

[170] "Sordum Sarı Çiçeğe", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (22 Mart 2022). 18:58:34. https://www.youtube.com/watch?v=FIfFsCmmNDQ

3. “Sordum Sarı Çiçeğe”

I. Makam: Sûz-i Dil

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Salih Taşkın

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 16.06.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyredip Hüseyni aşiran perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin söz kısmında bestekâr makama uygun hareket ederek, devamında Yegâh perdesi üzerinde Nikriz çeşnisi yapmış ve kararda da Hüseyni aşiran da Sûzidilli bir şekilde tam kalış yapmıştır.

3.8.2. Bestelerin Listesi

NO	BESTENİN İSMİ	FORMU	MAKAMI	USÛLÜ	GÜFTEKÂRI
1	Canını Aşk Yoluna Vermeyen Âşık Mıdır	İlâhi	Hüzzam	Oynak	Yûnus Emre
2	İsmi Sübhân Virdin Mi Var	İlâhi	Sûz-i Dil	Semâî	Yûnus Emre
3	Sordum Sarı Çiçeğe	İlâhi	Sûz-i Dil	Sofyân	Âşık Yûnus

Tablo XXVI Salih Taşkın'ın Dini Mûsikî Besteleri

3.9. ALİ ÇALANLI'NIN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ

3.9.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Hüseyni makamında bestelenen "*Rumda Acem'de Âşık Old*uğum" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Rûmda 'Acem'de âşık olduğum
Yemen illerinde Veyse'l-Karani
Allah'un Habib'i dostum didügi
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Her seher vaktinde hâcet dilerdi
Üstine melekler kanat gererdi
Muhammed hırkasın tâcın giyerdi
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Hakk'un hizmetinde kemer belinde
Bir ak beni var mübârek egninde
Âşık Üveys dirler Karen köyünde
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Sabah namazını kılar giderdi
Gizlice Rabb'ine niyâz iderdi
Anun işi güci deve güderdi
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Bin deveyi bir akçeye güderdi
Anun da nısfını zekât iderdi
Develer bilesince tevhîd iderdi
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

'Asâsı varıdı hurma dalından
Hırkası varıdı deve yüninden
Gözlerin ırmazdı Ka'be yolindan
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Yasdıgı taşıdı döşegi posti
Cennetlik eylemek ümmeti kasdı
Hakk'un sevgilisi Habîb'ün dosti
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Anasından destûr aldı durmadı
Ka'be yollarından gözin ırmadı
Geldi Muhammed'i evde bulmadı
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Hırkasından çıkarmazdı başını
Severdi Ahmed'i dökdi yaşını
Anun dostlıgına çekdi dişini
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Muhammed mescidden evine geldi
Üveys'ün nûrını evinde gördi
Âyişe'ye sordi bunda kim geldi
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî

Âşık Yûnus eydür ben dahı varsam
Ol şâhun mübârek elini öpsem
Ayagı tozına yüzümi sürsem
Yemen illerinde Veyse'l-Karanî[171]

[171] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 216.

Notası:87

HÜSEYNİ İLÂHİ

"RÛMDA ACEM'DE ÂŞIK OLDUĞUM"

DÜYEK

GÜFTE: YÛNUS EMRE
BESTE : ALİ ÇALANLI

RÛMDA ACEM'DE ÂŞIK OLDUĞUM
YEMEN İLLERİNDE VEYSEL KARANÎ
ALLAH'IN HABÎBİ DOSTUM DEDİĞİ
YEMEN İLLERİNDE VEYSEL KARANÎ

HAKKI'IN HİZMETİNDE KEMER BELİNDE
BİR AK BENİ VAR MÜBAREK EĞNİNDE
ÂŞIK ÜVEYS DERLER KAREN KÖYÜNDE
YEMEN İLLERİNDE VEYSEL KARANÎ

HER SEHER VAKTİNDE HACET DİLERDİ
ÜSTÜNE MELEKLER KANAT GERERDİ
MUHAMMED HIRKASIN TACIN GİYERDİ
YEMEN İLLERİNDE VEYSEL KARANÎ

1. “Rumda Acem’de Âşık Olduğum”

I. Makam: Hüseyni

II. Usûl: Düyek

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Ali Çalanlı

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 04.05.2021

Beste 8/8’lik Düyek usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş, birinci dolapta ve ikinci dolapta Dügâhta tam kalış yaparak Hüseynili bir şekilde söz kısmına bağlamıştır. Eserin zemin kısmında bestekâr makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Hüseyni perdesi üzerinde yarım kalış yapmıştır. Eserin devamında bestekâr Acem perdesini kullanarak inici bir Hüseyni dizisi yakalamış ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde bestekâr Muhayyer üzerinde Uşşak ve Nevada Hicâz kullanarak bir Bayati Araban çeşnisi yakalamıştır. Eserin devamında bestekâr Hüseyni seyir anlayışına uygun bir şekilde devam etmiş ve yerinde Hüseynili bir şekilde Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır.

3.10. ÖMER GÖKTEPELİLER'İN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ

3.10.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Kürdi makamında bestelenen "*Bir Garîbsin Şu Dünyâda Gülme Gülme Agla Gönül*" adlı ilâhî'nin güftesi Yûnus Emre'ye aittir. Bestenin güftesi;

Bir garîbsin şu dünyâda
Gülme gülme agla gönül
Olmakda derdin ziyâde
Gülme gülme agla gönül

Dünyâ kime kıldı vefâ
İşi dâim cevr ü cefâ
Kanı Muhammed Mustafâ
Gülme gülme agla gönül

Ebû Bekir Sıddîk velî
Peygambere dedi belî
Kanı 'Ömer 'Osmân 'Alî
Gülme gülme agla gönül

Anlar cihâna geldiler
Hep gitdiler kalmadılar
Gülmediler agladılar
Gülme gülme agla gönül

Dünyâya gelen gülmedi
Hiç kimse vefâ bulmadı
Peygamberlere kalmadı
Gülme gülme agla gönül

Bir gün ola ecel gele
Kullar kullugundan kala
Yorgan döşek toprak ola
Gülme gülme agla gönül

'Âşık Yûnus söyler sözün
Hemân türâb bilir özün
Eger yazın eger güzün
Gülme gülme agla gönül[172]

[172] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 110.

Notası:88[173]

[173] "Bir Garipsin Şu Dünyada | Yunus Emre", haz. Ömer Göktepeliler, *YouTube* (06 Aralık 2021). 18:50:22. https://www.youtube.com/watch?v=sS8zAwI9vu0

ON LAR Cİ HA NA GEL Dİ LER HEP GİT Tİ LER KAL MA DI LAR
GÜL ME Dİ LER AĞ LA DI LAR GÜL ME GÜL ME AĞ LA GÖ NÜL
E BU BE KİR SID DIK VE Lİ PEY GAM BE RE DE Dİ BE Lİ
HA Nİ Ö MER OS MAN A Lİ GÜL ME GÜL ME AĞ LA GÖ NÜL
D.C
BİR GÜN O LA E CEL GE LE KUL LAR KUL LU ĞUN
DAN KA LA YA TAK DÖ ŞEK TOP RAK O LA GÜL ME GÜL ME
AĞ LA GÖ NÜL AĞ LA GÖ NÜL ..SAZ..
DÜN YA Kİ ME KIL DI VE FA İ Şİ DA İM CEV RU CE FA
HA Nİ MU HAM MED MUS TA FA GÜL ME GÜL ME
AĞ LA GÖ NÜL AĞ LA GÖ NÜL GÜL ME GÜL ME AĞ LA GÖ NÜL

1. “Bir Garîbsin Şu Dünyâda Gülme Gülme Agla Gönül”

I. Makam: Kürdi

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Ömer Göktepeliler

V. Güfte: Yûnus Emre

VI. Beste Tarihi: 15.11.2021

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde hareket etmiş ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin ilk bölümünde bestekâr makamın seyir anlayışına uygun hareket etmiş ve Dügâhta Kürdili ve Nevada Buselikli bir şekilde seyir etmiş ve Dügâhta Kürdili bir şekilde karar etmiştir. Eserin ikinci bölümünde bestekâr Acem ve Muhayyer perdelerini güçlendirerek Muhayyer üzerinde bir Kürdi göstermiş ve devamında Acem perdesini güçlendirmiş ardından tekrar Kürdi seyir anlayışına dönen bestekâr Dügâhta tam kalış yaparak eseri karar etmiştir.

3.11. ÜMİT TOK'UN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ

3.11.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Uşşak makamında bestelenen "*Bilmez Oldum Halimi*" adlı ilâhî'nin güftesi Ümit Tok'a[174] aittir. Bestenin güftesi;

Bilmez oldum halimi
Rabbim beni affeyle
Sen verirsin kadrini
Rabbim beni affeyle

Sana kul olmak emelim
Şerri hayrından bilirim
Şikayet ettiyse dilim
Rabbim beni affeyle

Düştüm dünya derdine
Hem can hem mal zevkine
Tövbe Etsem bin kere
Azdır senin affına

[174] Ümit Tok'un Uşşak makamında bestelemiş olduğu "*Bilmez Oldum Halimi*" isimli bestesinin güftesi kendisine aittir.

Notası:89[175]

BİLMEZ OLDUM HÂLİMİ
RABBİM BENİ AFFEYLE
SEN VERİRSİN KADRİNİ
RABBİM BENİ AFFEYLE

SANA KUL OLMAK EMELİM
ŞERRİ HAYRINDAN BİLİRİM
ŞİKAYET ETTİYSE DİLİM
RABBİM BENİ AFFEYLE

DÜŞTÜM DÜNYA DERDİNE
HEM CAN HEM MAL ZEVKİNE
TÖVBE ETSEM BİN KERE
AZDIR SENİN AFFINA

[175] "Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü". 08:40 -18:33:25. Bestenin icra edildiği dakika 08:40'tır. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

1. “Bilmez Oldum Halimi”

I. Makam: Uşşak

II. Usûl: Curcuna

III. Türü: İlâhî2

IV. Beste: Ümit Tok

V. Güfte: Ümit Tok

VI. Beste Tarihi: 28.08.2019

Beste 10/8’lik Curcuna usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin aranağmesinde makamın karakteristik yapısına uygun bir şekilde seyir yapmış ve Dügâhta tam kalış yapmıştır. Eserin birinci bölümünde bestekâr makamın yapısına uygun hareket etmiş Yegâhtaki Rastlı genişlemeleri de göstererek Dügah perdesi üzerinde tam kalış yapmıştır. Eserin devamında aranağmeyi Hüseyni perdesine bağlayarak bir Hüseyni çeşnisi oluşturmuş ve Hüseyni ezgilerle birlikte tekrar Uşşak seyir anlayışına dönerek Dügâhta tam kalış yapmıştır.

Sanatçının bestelemiş olduğu bu eser gerek Uşşak makamının seyir anlayışına uygun bestelenmesi gerek güftekârı ve bestekârının aynı olması hasebiyle farklı bir öneme sahiptir.

3.12. MERİÇ ERSAL'IN DİNÎ MÛSİKÎ BESTESİ

3.12.1. Bestelerin Güfte, Nota ve Tahlilleri

1. Beste: Kürdilihicazkâr makamında bestelenen "*Alemler Müştak Sana*" adlı ilâhî'nin güftesi Âşık Yûnus aittir. Bestenin güftesi;

'Âlemler müştâk sana
Şefi' ol yâ Muhammed
Hükmün yürür her yana
Şefi' ol yâ Muhammed

Bir ismi Mustafa'dır
Hükmün Kâf'dan Kâf'adır
Kalbin nûrdan safâdır
Şefi' ol yâ Muhammed

Mustafâdır bir adın
Cânlarda durur tadın
Cebrail'dir üstâdın
Şefi' ol yâ Muhammed

Yûnus da seni sever
Görmeye cânı gider
Hak rahmet ede meger
Şefi' ol yâ Muhammed[176]

[176] Tatçı, *Bursalı Âşık Yûnus*, 44.

Notası:90[177]

[177]"Meriç Ersal - Âlemler Müştak Sana", haz. Bursa Orkestra, *YouTube* (22 Mart 2022). 18:47:24. https://www.youtube.com/watch?v=wY0cTvRELg8

ÂLEMLER MÜŞTAK SANA
ŞEFÎ OL YÂMUHAMMED
HÜKMÜN YÜRÜR HER YANA
ŞEFÎ OLA YÂ MUHAMMED

MUSTAFÂDIR BİR ADIN
CANLARDA DURUR ADIN
CEBRÂİLDİR ÜSTÂDIN
ŞEFÎ OL YÂ MUHAMMED

BİR İSMİ MUSTAFÂDIR
HÜKMÜN KAF'DAN KAF'ADIR
KALBİN NURDAN SAFÂDIR
ŞEFÎ OL YÂ MUHAMMED

YÛNUS SENİ SEVER
GÖRMEĞE CÂNI GİDER
HAK RAHMET EDE MEĞER
ŞEFÎ OL YÂ MUHAMMED

1. “Alemler Müştak Sana”

I. Makam: Kürdilihicazkâr

II. Usûl: Sofyân

III. Türü: İlâhî

IV. Beste: Meriç Ersal

V. Güfte: Âşık Yûnus

VI. Beste Tarihi: 08.02.2019

Beste 4/4’lük Sofyân usûlü ile bestelenmiştir. Bestekâr eserin zemin kısmında Hicazkâr makamının karakteristik özelliklerini göstermiş ve seyrini Gerdaniye de Hicâzlı bir şekilde tamamlamıştır. Eserin zaman kısmında bestekâr Kürdilihicazkâr makamının yapısına uygun olarak inici bir Kürdi dizisi almış ve Rastta Kürdili bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin meyan bölümünde Hicazkâr makamının Gerdaniyede Buselik çeşnisini uygulamış ve seyri tamamlamıştır. Eserin nakarat kısmında bestekâr tekrar Rast üzeri Kürdi dizisine dönmüş ve Rast perdesi üzerinde Kürdili bir şekilde tam kalış yapmıştır. Eserin ikinci bölümü de aynı şekilde bestelenmiştir.

DEĞERLENDİRME VE BULGULAR

Araştırmaya konu olan bestekârlar detaylı olarak incelenmiş olup gerekli ayrımlar ve ayrıntılı bilgiler uygun görüldüğü yerde açık bir şekilde izah edilmiştir. Bu minvalde bu başlık altında sanatçıları kapsayıcı ve genel hatlarıyla sanatçıların Dinî Mûsikîye sundukları ve araştırma boyunca elde edilen kazanımlar değerlendirilip bulgular veciz bir şekilde ifade edilecektir.

Türk Sanat Müziği bölümü sanatçıları Dinî Mûsikî besteleriyle bu alana çok mühim besteler kazandırmıştır. Bu minvalde sanatçılar besteleri ile duygularını, üsluplarını sanatlarını bazen farklı bir şekilde bazen ise mûsikînin belirli kalıpları çerçevesinde aktarım yoluna gitmişlerdir. Bu minvalde;

Yılmaz'ın, besteleri nazari olarak teknik donanımı gösterecek şekilde aynı zamanda da icrası ve aktarımı kolay bir tarzda bestelenmiştir. Sanatçının bestelemiş olduğu eserler içerisinde farklı makamlara, geçkilere çokça yer verilmiş olup bazı besteleri Dinî Mûsikîde eserine az rastladığımız makamlardan bestelenmiştir. Ayrıca sanatçı bestelemiş olduğu bazı eserlerinde bestenin notası üzerinde birtakım bilgiler vermiştir. Sanatçı gerekli gördüğü durumlarda eserle ilgili ya da teknik olarak beste ile ilgili yapmış olduğu değişikleri nota üzerinde açıkladığı görülmüştür. Yılmaz, 15 beste bestelemiş olup bu bestelerde 13 farklı makam, 4 farklı usul, 8 farklı güftekâr kullanmıştır.

Cansevdi'nin besteleri dinleyicilerin kolay benimseyeceği nazari ve teknik donanım olarak ne çok sanatlı ne de tek düze bestelenmiştir. Ayrıca sanatçı aynı makamda bestelemiş olduğu bir eserinde içerisinde farklı makam ve geçki ile süslerken başka eserde o makamı sade ve yalın bir şekilde aktarmıştır. Sanatçının bestelerinde en çok dikkat çeken nokta güfte seçimlerindeki ve makamlarındaki çeşitliliği olmuştur. Cansevdi, 23 beste bestelemiş olup bu bestelerde 17 farklı makam, 4 farklı usul, 19 farklı güftekâr kullanmıştır. Bu alanda sanatçı hem beste sayısı itibariyle hemde bestelerinde kullanmış olduğu güftekârları ile diğer bestekârlara nazaran ön plana çıkmıştır.

Berkmen'in bestelerinde makam ve geçkiler sıklıkla kullanılarak sanatsal olarak yoğun bir üslupta bestelenmiştir. Sanatçı, nazariyatı bestelerinde yansıtmayı ve bunu bizzat hissettirmeyi önemsemiştir. Sanatçının bestelerinde en çok dikkati celp eden nokta Mevlevî Âyin-î Şerif bestelemiş olmasıdır. Bestekârlıkta Mevlevî Âyin-î bestelemek

mûsikî birikimin ve donanımın göstergesi olarak önemli görülmektedir. Berkmen'i önemli kılan husus günümüzde Bursa mûsikîsinde Mevlevî Ayin-i besteleyen tek sanatkâr olmasıdır. Sanatçı, Mevlevî Âyin-î Şerif'in dışında 10 beste bestelemiş olup bu bestelerde 8 farklı makam, 4 farklı usul, 6 farklı güftekâr kullanmıştır.

İmrak'ın besteleri daha çok yaratıcılığı ve yeni melodiyi ortaya çıkarmak üzerine bestelenmiştir. Sanatçı, besteleriyle dönemine tercüman olmaya çalışmıştır. İmrak'ın bestelerinde daha önceden önemli bestekârlar tarafından bestelenmiş eserlerin güftelerinin tekrar bestelendiği görülmektedir. Bu da sanatçının bilindik besteler ve gûfteler üzerine yeni melodi inşa etme konusundaki hassasiyetini bizlere göstermektedir. İmrak, 13 beste bestelemiş olup bu bestelerde 10 farklı makam, 3 farklı usul, 6 farklı güftekâr kullanmıştır. Sanatçı ayrıca bestelemiş olduğu Şuğul ile de ön plana çıkmaktadır.

Usludur'un besteleri daha çok nağme ve geçki olarak zengin bir üslup ile bestelenmiştir. Sanatçı, besteleriyle dinleyenlerin kulak zenginliğini ve dolgunluğunu doyurucu bir şekilde hissettirmeye çalışmıştır. Sanatçı bestelerinde kısır bir melodi anlayışı göstermemeye çalışmıştır. Usludur, 7 beste bestelemiş olup bu bestelerde 5 farklı makam, 4 farklı usul, 5 farklı güftekâr kullanmıştır.

Alevli'nin besteleri genel hatlarıyla güncel ve dönemin getirilerine uygun bestelenmiştir. Sanatçı besteleri ile geniş dinleyici topluluklarına hitap etmek maksadıyla popüler ve klasik formu bestelerinde harmanlamaya çalışmıştır. Ayrıca sanatçının bestelerinde intro, aranağme ve ara sazların kullanım sıklığı da göze çarpan bir diğer nokta olmuştur. Alevli, 9 beste bestelemiş olup bu bestelerde 4 farklı makam, 2 farklı usul, 4 farklı güftekâr kullanmıştır.

Dibekoğlu'nun besteleri teknik manada armoni ve melodi ile harmanlanarak bestelenmiştir. Sanatçı, bestelerinde hedef kitlenin duygu ve düşüncelerini önemseyerek günümüz mûsikîsini sevdirmeye ve yaşatmaya çalışılmıştır. Besteleri genelde nazari olarak akıcı ve sanatsal açıdan zorlayıcı olmayacak bir bicimde vücuda getirilmiştir. Dibekoğlu, 5 beste bestelemiş olup bu bestelerde 4 farklı makam, 2 farklı usul, 4 farklı güftekâr kullanmıştır.

Taşkın'ın besteleri bestekârın tarzını, yorumunu ve rengini hissettirecek şekilde bestelenmiştir. Sanatçı, bestelemiş olduğu eserlerde duyguyu ve hissiyatı dinleyiciye aktarmanın cabası içerisinde olduğu görülmüştür. Taşkın 3 beste bestelemiş olup bu bestelerde 2 farklı makam, 3 farklı usul, 2 farklı güftekâr kullanmıştır.

Ali Çalanlı, Ömer Göktepeliler, Ümit Tok ve Meriç Ersal'ın Dinî Mûsikî besteleri birer adettir. Sanatçılar daha çok lâdinî eser bestelemişlerdir. Sanatçıların dini bestelerini teknik donanımı yüksek ve nazari olarak sağlam bir zeminde besteledikleri görülmüştür.

SONUÇ

Bu araştırma, Bursa Orkestrası Türk Sanat Mûsikî bölümü muvazzaf sanatçılarının Bursa'daki dini mûsikî çalışmalarını kayıt altına alma ve dini mûsikî bestelerini gün yüzüne çıkarma gayesiyle hazırlanmıştır. Araştırmada gelinen son noktada Bursa Büyükşehir Belediye Konservatuvarı Türk Sanat Mûsikî bölümünün 30 muvazzaf sanatçıdan müteşekkil olduğu ve bu sanatçılardan 12 mûsikîşinâsın dini mûsikî formunda eser bestelediği tespit edilmiştir.

Araştırmada bestekârların 3 Nisan 2023 tarihine kadar bestelemiş olduğu dini mûsikî eserleri derlenmiş ve tasnif edilmiştir. Bu doğrultuda sanatçılara ait 90 adet dini mûsikî besteye ulaşılmıştır. Bu besteler sistemli bir şekilde "Finale" nota yazım programı ile notaya aktarılmıştır. Araştırma süresince belirli bir disiplin çerçevesinde inceleme yapılmış ve bestelenen eserlerin tamamı özenle kayıt altına alınmıştır. Araştırmanın sonuna gelindiğinde birçok neticeye ulaşılmıştır. Bu neticeleri de şu şekilde izah edebiliriz:

Bursa şehrinde hali hazırda dini mûsikîye yeni eserler kazandırılmaya devam edilmektedir. Klasik mûsikînin en önemi unsurlarından biri olan beste faaliyeti Türk Sanat Müziği Bölümü sanatçılarının gayretleri ile son zamanlarda canlandırılmıştır. Beste faaliyetlerin artması Bursa'da mûsikî hayatın gelişmesine ve Bursalı bestekârların çoğalmasına zemin oluşturmuştur.

Belediye Konservatuvarında nitelikli bestelerin vücuda getirilmesinde beste yarışmaları etkili olmuştur. Bu yarışmalar neticesinde bestekârlara gösterilen ilgi ve alaka beste faaliyetlerine katılımı zenginleştirmiştir. Bestekârların bestelemiş olduğu eserlerin ödüle layık görülmesi, akabinde dereceye girmesi bestesi bulunmayan sanatçılar için teşvik edici bir unsura dönüşmüştür. Bu doğrultuda çoğu sanatçının beste faaliyetlerine katılımı gözle görülür bir şekilde artmıştır.

Konservatuvar bünyesindeki bestekârlar, bestelerini kendi meziyetleri doğrultusunda bestelemiştir. Sanatçılar, zaman zaman birbirleri ile bestelemiş oldukları eserler hakkında fikir alışverişinde bulunmuştur. Bestekârların birbirlerini her konuda desteklemeleri konservatuvar içerisinde beste kültürünü oluşturmuştur.

Türk Sanat Müziği bestekârları, yalnızca yarışmalar için değil aynı zamanda önemli gün ve geceler için de kendi eserlerini bestelemiştir. Mevlâna Celâleddin-î Rûmi'yi anmak adına "*Şeb-i Arus*" günü "*Âyin-i Şerîf"*, Yunus Emre'yi anmak adına *"Yûnus Emre Besteleri"* sanatçılar tarafından bestelenmiştir. Sanatçıların kendi bestelerini halka sunmaları dinleyicilerin ilgisini çekmiş ve beste faaliyetleriyle ilgili farkındalık oluşturmuştur. Önemli gün ve gecelerde, TV programlarında, konserlerde, Ramazan-ı şerif programları gibi çoğu yerde sanatçıların bestelemiş olduğu eserlerle karşılaşılmıştır. Bu da aşina olduğumuz çoğu dini mûsikî formundaki ilahilerin yanı sıra dini bestelere Bursa genelinde yenilik, üretkenlik ve canlılık getirmiştir.

Konservatuvarda öğrenim gören çoğu öğrenci tasavvuf korolarında hocalarının bestelemiş olduğu eserleri icra etmeye başlamıştır. Aynı zamanda bazı öğrencilerin dini eser bestelemeye çalıştığı ve bu besteleri hocalarına tetkik ettirdiği gözlemlenmiştir.

Bestelenen eserler içerisinde kadın güftekârların güftelerinden de istifade edilerek dini eserler bestelenmiştir. Ayrıca kadın güftekârların daha çok teşvik edilmesi ve teşvik edildiğinde kadın güftekârların çoğalacağı izlenimine varılmıştır. Konuyla iltisaklı olarak Türk din mûsikî sahasında çok nadir kadın güftekâr ve güfte şairi görülmektedir. Bu minvalde ulaşılan bu besteler dini mûsikî sahası adına çok önemli bir yere sahiptir. Nitekim ileriki dönemlerde kadın güftekârlarımızın dini bestelerini bir araya toplanması ve kadın güftekârların tespit edilmesi daha sonra yapılacak çalışmalar için bir araştırma önerisi niteliği de taşımaktadır. Bu konuda yapılacak bir çalışmanın kapsamının da genişletilmesi ile ulaşılacak sonuçlar mûsikîye zenginlik katacaktır.

Konservatuvar bestekârları, dini mûsikî bestelerinin yanında şarkı, saz eseri, peşrev, saz semaisi, longo, köçekçe vd. gibi birçok türde eserler bestelediği de dikkatten kaçmamıştır. Bu bestelerin farklı kurumlardan ödül aldığı aynı zamanda TRT repertuvarına girdiği çalışma içerisinde belirtilmiştir. Ancak bu araştırma bestekârların dini mûsikî besteleri ile sınırlandırıldığı için çalışma esnasında sanatçıların din dışı besteleri ile ilgili kapsamlı bir bilgi verilmemiştir. Bu doğrultuda sanatçıların din dışı bestelerinin ayrı bir çalışma konusu olarak başlı başına çalışılması ve incelenmesi gerektiği de görülmektedir. Bununla birlikte çalışmada bahsedilmiş ve çalışmanın kapsamı dışında kalmış olan Belediye Konservatuvarına emek harcamış ve daha sonra buradan emekli olmuş mûsikîşinaslar ayrı birer araştırma konusu olarak da ele alınabilir. Bu açıdan bu

araştırmanın gelecekte yapılacak olan araştırmalar için fikir verecek nitelikte olması ve yeni çalışmalara ufuk açacak önerileri içinde barındırması bu çalışmanın hedeflerindendir.

Sonuç olarak belirtmek gerekir ki Bursa Büyükşehir Belediyesi Türk Sanat Mûsikî Bölümünü bestekârlarının günümüze kadar bestelediği dini mûsikî eserlerine ulaşılmıştır. Eserler her cihetten incelenmiştir. Bu çalışmanın öncelikle mûsikî camiasına mütevazi bir katkı sunacağını düşünüyor ve araştırmanın başka akademik çalışmalara hizmet vermesini temenni ediyoruz.

KAYNAKÇA

ALTINTOP, Mehmet Emin. *Türk Din Mûsikîsinde Arapça Güfteli İlâhiler (Şuğuller)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1994.

ARABİ, Seyyid Muhammed Nur. *Edebi ve Tasavvufî Mısrî Niyâzî Divânı Şerhi Tam Divan ile Birlikte*. haz. Mahmut Sadettin Bilginer. İstanbul: Baha Matbaası, 2. Basım, 1976.

ARİF, Hüseyin. *Divan ve Hayatı ile Yunus Emre*. İstanbul: Hicret Yayınları, 1977.

BAHREDDİN, Harputlu Mahmûd. *Harputlu Mahmûd Bahreddîn Dîvânı*. ed. Kamil Ali Gıynaş. İstanbul: AK, 1. baskı., 2018.

BELHİ, Mevlana Celaleddin. *Külliyât-ı Şems-î Tebrizî*. Tahran: Dîbâ, 1385.

BENLİOĞLU, İbrahim. *Bursa'da Yetişen Mûsikîşinaslar*. ed. Selman Benlioğlu. Bursa: Bursa Akademi, 1. baskı., 2018.

BURSEVİ, İsmail Hakkı. *Divan*. haz. Murat Yurtsever. Bursa: Arasta Yayınları, 1. Basım, 2000.

CEBECİOĞLU, Ethem. *Hacı Bayram Veli*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 1. Basım, 1994.

ÇELİKKOL, Erdinç. *41. Sanat Yılında 150 Eseriyle*. Bursa: Bursa Büyükşehir Belediyesi G.D., 1994.

ÇOBAN, Şemsettin. *Cumhuriyet Dönemi'nde Bursa'da Dini Mûsikî*. Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2023.

ÇOŞKUN, Menderes. *Manzum ve Mensur Osmanlı Hac Seyahatnamaleri ve Nabi'nin Tuhfetü'l-Harameyn'i*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, 1. Basım, 2002.

DÂRENDEVI, Es-Seyyid Osman Hulûsî. *Dîvân-ı Hulûsî-î Dârendevî*. haz. Mehmet Akkuş, Ali Yılmaz. İstanbul: Nasihat Yayınları, 4. Basım, 2013.

DEDEBABA, Mehmed Ali Hilmi. *Divânı*. haz. Gülbeyaz Karakuş. İstanbul: Revak Kitabevi, 1. Basım, 2012.

EMRE, Yûnus. *Dîvân -Seçmeler-*. haz. Mustafa Tatçı. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 6. Basım, 2021.

ERSOY, Mehmet Akif. *Safahat*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1. Basım, 2008.

GAZİMİHÂL, M. Ragıp. *Bursa'da Musiki*. Nilüfer Akkılıç Kütüphanesi, ts.

GÜNAL, İbrahim. *Aşktır Tevhid-i İnsan*. Bursa: Emek Yayınları, 1. Basım, 2015.

GÜNAL, Özkan. *Kevser Pınarı*, ts.

GÜNAL, Özkan. *Sebebi Yar Cemali*. Bursa: Emek Yayınevi, 1. Basım, 2015.

HÜDÂYÎ, Azîz Mahmûd. *Divanı*. haz. H. Kamil Yılmaz. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı, 4. Basım, 2021.

KANIK, M.Zinnur. "Bursa'da Mûsikî". *81 İlde Kültür ve Şehir -Bursa-*. ed. Metin Eriş. 598. Bursa: Bursa Valiliği, 1. Basım, 2021.

KAPTAN, Saim, *Bilimsel Araştırma Teknikleri ve İstatistik Yöntemleri*. Ankara: Tekışık Matbaası 1982.

KIYAK, Hüseyin. "Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Mûsikî". *II. Türkiye Lisansüstü Çalışmalar Kongresi bildiriler kitabı 6-8 Mayıs 2013 Bursa*. ed. Ümit Güneş vd. 304. İstanbul: İLEM, 2013.

KORKMAZ, Serdar. *İsmail Hakkı Bursevî'nin Bestelenmiş Eserleri*. İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=s8289E42KWvkd5VMOH5nWg&no=oPqVrViOstqfLlI46yR8VA

KURNAZ, Cemal vd. *Giritli Salacı Oğlu Mustafa Celveti Dîvan*. Ankara: Akçağ Yayınları, 1. Basım, 2000.

LÜTFİ, Prizren'li Hacı Ömer. *Divanı Seçmeler -1-*. İzmir: Akyol Neşriyat ve

Matbaacılık, 1980.

MISRİ, Niyâzî-i. *Dîvân-ı İlâhiyat -Seçmeler-*. haz. Mustafa Tatçı. İstanbul: Diyanet İşleri Başkanlığı, 4. Basım, 2021.

NAZIRLI, Hafız Abdullah. *Divan-ı Nazlı*. Ankara: Han Vakfı Yayınları, 1. Basım, 2016.

OZAK, Elhac Muzaffer. *Ziynet-ül -Kulûb (Kalplerin Ziyneti)*. İstanbul: Salah Bilici Kitabevi, 3. Basım, 2016.

ÖZÇELİK, Mustafa. *Yunus Emre Divanın'dan Seçmeler*. İstanbul: Kardelen, 2. Basım, 2018.

ÖZKAN, İsmail Hakkı. "Güfte". *Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi*. 14/217-218. İstanbul: TDV İslâm Araştırmaları Merkezi, 1996. https://islamansiklopedisi.org.tr/gufte

ÖZKAN, İsmail Hakkı. *Türk Mûsikîsi Nazariyatı ve Usûlleri: Kudüm Velveleleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 19. baskī., 2006.

ÖZKAN, İsmail Hakkı. *Türk Mûsikîsi Nazariyatı Ve Usûlleri: Kudüm Velveleleri*. İstanbul: Ötüken Neşriyat, 8. baskī., 2006.

ÖZTUNA, Yılmaz - Atlığ, Nevzad. *Türk Mûsikîsi Kavram ve Terimleri Ansiklopedisi*. Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2000.

TATÇI, Mustafa. *Üsküdarlı Muhammed Nasûhî ve Dîvânçe-i İlâhiyat'ı*. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 1. Basım, 2004.

TATÇI, Mustafa. *Yunus Emre'nin Gönül Çocuğu Bursalı Âşık Yûnus*. İstanbul: H Yayınları, 1. Basım, 2019.

TAVUKÇU, O. Kemal. "14. Yüzyıl Mevlevi Şairlerinden Eflaki Dede'nin Bilinmeyen İki Şiiri". *Atatürk Üniverstesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* 19 (2002), 13.

TOP, H. Hüseyin. *Mevlevî Usûl ve Âdâbı*. Beyoğlu, İstanbul: Ötüken, Genişletilmiş 2.

baskı., 2007.

TURABİ, Ahmet Hakkı (ed.). *Türk Din Mûsikîsi El Kitabı*. Balgat, Ankara: Grafiker, 5. baskı., 2020.

ÜFTADE, Mehmed Muhyiddin. *Üftâde Divanı*. haz. Mustafa Bahadıroğlu. İstanbul: Semerkand, 1. Basım, 2011.

YAZGAN, Bestami. *Şimdi Sevda Yürüsün*. İstanbul: Nar Yayınları, 10. Basım, 2019.

YILMAZ, Yusuf. "Nihavend İlâhi Hû Diyelim Hâk İçin". *Facebook*. 30 Mayıs 2022. Erişim 30 Mayıs 2022. https://www.facebook.com/706457696/posts/10159613118182697/?d=n

"Âlemler Nûra Gark Oldu". haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 22 Mart 2022. https://www.youtube.com/watch?v=VzANlaVe7gk

"Bir Garipsin Şu Dünyada | Yunus Emre". haz. Ömer Göktepeliler. *YouTube*. Yayın Tarihi 06 Aralık 2021. https://www.youtube.com/watch?v=sS8zAwI9vu0

"Bursa Orkestrası Türk Sanat Müziği Bölümü -Şeb-i Arus 742. Vuslat Yıl Dönümü (1.bölüm)". haz. Hüseyin Çelik. *YouTube*. Yayın Tarihi 13 Eylül 2022. https://youtube.com/playlist?list=PLwMMkCSVzwz4CscfhsiwQj2iPXRpsJvmG

"Bursa Türk Müziği Topluluğu-Vardır- Güfte: Hidayet Peker Beste:İsmail İlker Cansevdi-Makam:Neveser". haz. Şadırvanlı Han Eğitim Akademisi. *YouTube*. Yayın Tarihi 17 Nisan 2022. https://www.youtube.com/watch?v=0XIFsUUKwxY

Dîvân Makam. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Hüzzam". Erişim 26 Haziran 2022. https://divanmakam.com/forum/essubhu-beda-min-talatihi-belirsiz-huzzam.13628/

Dîvân Makam. "Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Rast". Erişim 26 Haziran 2022. https://divanmakam.com/forum/essubhu-beda-min-talatihi-belirsiz-

rast.13629/

Dîvân Makam. “Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Saba”. Erişim 26 Haziran 2022. https://divanmakam.com/forum/essubhu-beda-min-talatihi-belirsiz-saba.13631/

Dîvân Makam. “Essubhu Beda Min Talatihi - Belirsiz - Segah”. Erişim 26 Haziran 2022. https://divanmakam.com/forum/essubhu-beda-min-talatihi-belirsiz-segah.13632/

Dîvân Makam. “Essubhu Beda Min Talatihi - Zekai Dede - Rast”. Erişim 26 Haziran 2022. https://divanmakam.com/forum/essubhu-beda-min-talatihi-zekai-dede-rast.13630/

“Ey Canıma Cananım”. haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 01 Nisan 2023. https://www.youtube.com/watch?v=kNY83VmwFq0

“Geldi Muhammed Olduk Biz Ümmet”. haz. İlker Cansevdi. *YouTube*. Yayın Tarihi 22 Nisan 2021. https://www.youtube.com/watch?v=GtsbBRP8Adc

“Gül Bahane-İlker Cansevdi”. haz. İlker Cansevdi. *YouTube*. Yayın Tarihi 29 Haziran 2022. https://www.youtube.com/watch?v=C4F9-Ih6bb4

“Gül Gibi Dilşad Olun Ey Aşıkan”. haz. İlker Cansevdi. *YouTube*. Yayın Tarihi 22 Nisan 2021. https://www.youtube.com/watch?v=FltcTimHVBo

“Halk İçinde Ehl-i Rahmân Ehl-i Şeytan Bellidir”. haz. Ömer Faruk Çiloğlu. *YouTube*. Yayın Tarihi 26 Temmuz 2018. https://www.youtube.com/watch?v=Hn9EuZKyGEw

“Hamd-ü Senâ Eylerim Rabbim’e Salih Berkmen”. haz. Neyzen. *YouTube*. Yayın Tarihi 2019. https://www.youtube.com/watch?v=XMboFtR9OlE

“Her Kaçan Anarsam Seni”. haz. İlker Cansevdi. *YouTube*. Yayın Tarihi 10 Haziran 2022. https://www.youtube.com/watch?v=-NAj3n9lYY4

İlâhî Aşkın Sesi Güfte ve Besteleri Tasavvuf Musikisi Serisi 1. haz. Erdoğan Tozoğlu vd.

Ankara: Han Vakfı Yayınları, 1. Basım, 2018.

"Kadir Gecesi Özel Programı - Türk Sanat Müziği Bölümü". haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 08 Mayıs 2021. https://www.youtube.com/watch?v=yq_YYx22uUk

"Kim Umar Senden Vefâyi (Envâr-ı Bursa)". haz. İlker Cansevdi. *YouTube*. Yayın Tarihi 17 Ağustos 2013. https://www.youtube.com/watch?v=FhqYOCba9pU

"Meriç Ersal - Âlemler Müştak Sana". haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 22 Mart 2022. https://www.youtube.com/watch?v=wY0cTvRELg8

"Noyan Bükülen-Sana Direm Bâd-ı Sabâ". haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 30 Mayıs 2022. https://www.youtube.com/watch?v=G1nbgmuQrrY

"Ömer Faruk Özcan- Yalvar Güzel Allah'a (Official Audio)". haz. Avrupa Müzik. *YouTube*. Yayın Tarihi 30 Mayıs 2022. https://www.youtube.com/watch?v=EdKb4EsQ0DU

"Sordum Sarı Çiçeğe". haz. Bursa Orkestra. *YouTube*. Yayın Tarihi 22 Mart 2022. https://www.youtube.com/watch?v=FIfFsCmmNDQ

EKLER

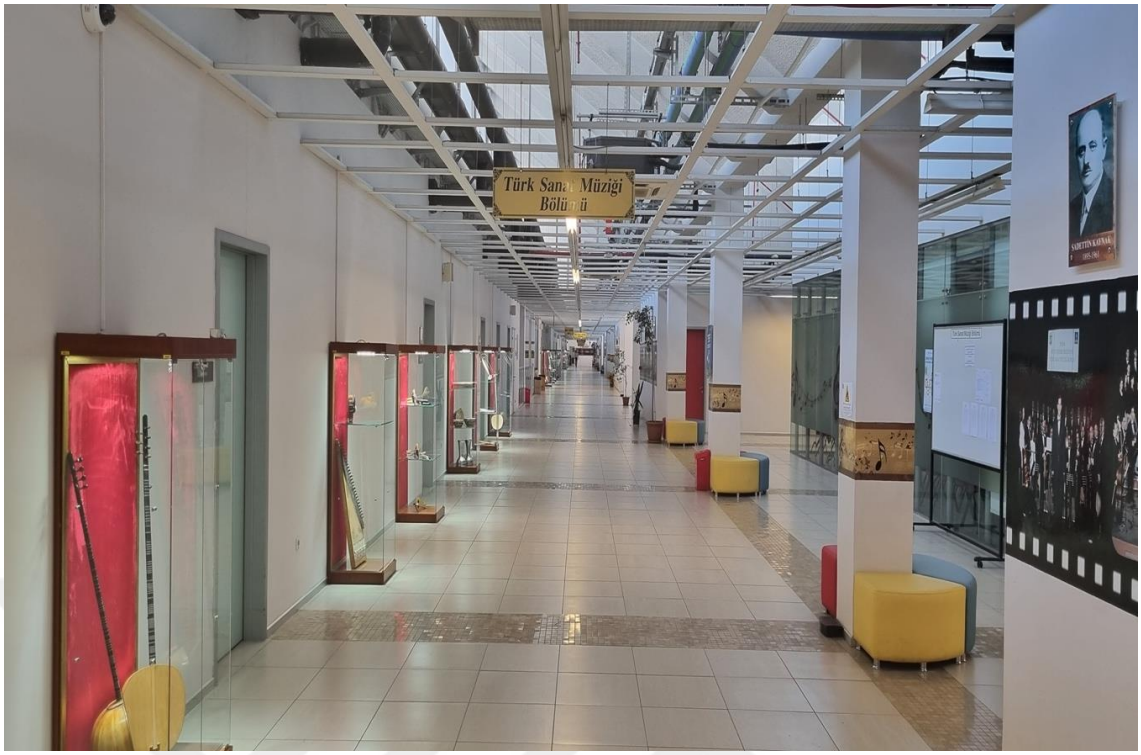
EK-1 Konservatuvar ve Sanatçıların Resimleri

Bursa Büyükşehir Orkestrası Kurucuları

Türk Sanat Müziği Bölümü

Türk sanat Müziği Bölümü Sınıfları

Tasavvuf Korosu Konserinden

Öğrenci Korosu Konserinden

İcra Heyeti Konserinden

Yusuf Yılmaz (Ney)

İlker Cansevdi (Solist)

Salih Berkmen (Solist)

Oğuz İmrak (Kanun)

Gökay Usludur (Solist)

Kemal Alevli (Solist)

Fahri Dibekoğlu (Solist)

Salih Taşkın (Solist)

Ümit Tok (Solist)

Ömer Göktepeliler (Yaylı Tambur)

Meriç Ersal (Solist)

Ali Çalanlı (Kanun)

EK-2 Sanatçıları Tanımak Amacıyla Hazırlanan Mülakat Soruları

**Nerede doğduğunuzdan kısaca bahseder misiniz?*
**İlk, orta ve lise eğitiminizden bahseder misiniz ?*
**Üniversite eğitiminizden bahseder misiniz ?*
**Halihazırda eğitim hayatınıza devam ediyor musunuz ?*
**Mûsikîyle yolculuğunuz ne zaman başladı biraz bahseder misiniz ?*
**Mûsıkî eğitimi nereden aldınız ve kimlerden faydalandınız ?*
**BBBO Sanat Bölümüne kadar olan mûsikî yolculuğunuzdan bahseder misiniz ?*
**Bursa Büyükşehir Belediye konservatuvarından biraz bahseder misiniz?*
**Bursa Büyükşehir Belediye konservatuvarından almış olduğunuz eğitimden bahseder misiniz?*
**Sizlerin yetişmesinde ayrı bir yeri olan hocanız var mı ?*
**Bir enstrüman çalıyor musunuz? Kimden ders aldınız, ne kadar süredir çalıyorsunuz ?*
**Başka enstrümanlar çalabiliyor musunuz ?*
** Mûsikî sizler için ne ifade ediyor ?*
**Beste yapmak sizin için ne ifade ediyor biraz bahseder misiniz ?*
**Sizleri beste yapmaya sevk eden, sebepler neleredir ?*
**Beste yaparken sizi zorlayan ya da eğlendiren kısımdan biraz bahseder misiniz ?*
**Beste bestelerken kendinize ait yöntem teknik var mı varsa bizimle paylaşır misiniz ?*
**Beste bestelerken hangi ortamları tercih edersiniz ?*
**Hangi ortamlar sizi beste yapmaya sürüklüyor ? farklı bir ortamda beste bestelediniz mi ?*
**Solist olmanız ya da enstrüman kullanmanız beste bestelerken nasıl fayda sağlıyor ?*
**Form olarak hangi formda eserler besteliyorsunuz?*
**Dini mûsıkî formunda beste bestelemek diğer formlara nazaran sizin için ne ifade ediyor?*
**Kaç farklı formda besteniz mevcut ? Bu konu hakkında bize açıklama yapar mısınız ?*
**Dini ya da lâdinî formlardan daha çok hangisinden beste besteliyorsunuz ?*
**Güfte tercihleriniz hakkında biraz bilgi verir misiniz ?*
**Güfte tercih ederken neye dikkat ediyorsunuz ?*

**Bir güftede aradığınız nedir?*

**Sizi besteleyeceğiniz güfteye çekecek olan şey nedir?*

**Dini mûsikî formunda hangi güftekârlardan faydalandınız ?*

**Güfte anlayışınızdan biraz bahseder misiniz ?*

**Güftekârların güftelerine nasıl ulaşıyorsunuz ?*

** Güfte bulmak için hangi eserleri okuyorsunuz ?*

**Güfte ve nağme uyumunu nasıl sağlıyorsunuz ?*

** Güftenin hece, aruz ve söz dizisini nasıl inceliyorsunuz, kısaca bahseder misiniz ?*

**Prozodi nedir kısaca bize bahseder misiniz?*

**Bestelerinizin ödül alması "sizin için" ne ifade ediyor ?*

**Bestelenen eserin ödül alması "beste için" ne ifade ediyor ?*

**Dini formdaki besteniz nereden ödül aldı ?*

**TRT arşivine girmiş besteniz var mı?*

**Albüm de yer alan besteniz var mı?*

**Hakkınızda yazılmış kitap, tez, makale ya da dergi var mı ?*

**İnternet ortamında sizinle ilgili çalışma var mı ?*

**Halihazırda bir topluluk, cemiyet, dernek, kuruluşa üye misiniz ?*

**Yurt dışı görevleriniz oldu mu?*

**Müzik alanında bir hayaliniz projeniz var mı?*

** İdol olarak gördüğünüz yaşayan ya da yaşamayan musikişinas var mı?*

**Sizi siz yapan sizce nedir? Biraz bahseder misiniz?*

**Mûsikîyle hayatınız bir nokta da karşılaşmasaydı ne işle meşgul olurdunuz ?*

** Kendinizden bahsedilirken nasıl bahsedilmesini istersiniz?*

** Son olarak sizlerin eklemek istediği bir şeyler var mı?*

Tarih: *Saat :* *Mekan:* *Bestekâr:*

EK-3 Notaya Alınmadan Önce Bestelenen Eserlerden Bir Örnek

S.2.
Si le yim
rim
Gö nül la ra
Gi re
yim
Ya mu ham med
mus ta
fa
Sg2
1. Dolap
AL LAH AL LAH YA AL LAH LA İ LA HE
2. Dolap
Can mu ham med
mus ta fa
Nur mu ham med
mus ta
fa
D. C
Sen gönlümün dermanı
Sen emniyetin hatırı
Alemlerin Sultanı Sensin YA RESUL ALLAH
Nasıl seni öz edeyim
kalbim resmin çizeyim
Gönüllere girerim YA MUHAMMED MUSTAFA
2.
Aşkın bizi Nur eyler
kalbimizi pak eyler
Gönüllere fetheder ya muhammed mustafa
Senin aşkın dileyim
Cemalini göreyim

EK-4 Salih Berkmen Ayin-i Şerifinin İlk İcrasının Kaseti (15 Aralık 2015)

3. SELÂM DEVAMI...

DÎL ÇU ŞÜTURLÂB ŞÛD ÂYET-İ HEFT ASUMÂN
ŞERH-İ DÎL-İ AHMEDÎ HEFT MÜCELLED RESÎD
GÖNÜL ÜSTURLAB (PUSULA) GİBİ YEDİ GÖĞÜN DELİLİ OLDU
AHMED'İN GÖNLÜNÜ ŞERHETMEK VE AHVÂLİ,
HÂLİ ANLATMAK İÇİN YEDİ CİLTLİK KİTAP YAZMAK LÂZIM GELDİ

TABL-I KIYÂMET ZE DENDSÛR-İ HAŞR-İ MÎDEMED
VAKTİ ŞUD EY MÜRDEGAN HAŞR-İ MÜCEDDED RESÎD
KIYAMET DAVULUNU ÇALDILAR, MAHŞER SURUNU ÜFLEDİLER
EY ÖLÜ KİŞİLER; VAKİT GELDİ VE YENİ BİR HAŞR (UYANMA) ERİŞTİ

EZ PEY-İ NÂMAHREMÂN GUFL-I ZEDEM BER DEHÂN
HÎZ Bİ-GÛ MUTRIBÂ İŞRET-Î SERMED RESÎD
SIRRIMI ANLAMAYANLAR İÇİN AĞZIMA KİLİT VURDUM
EY MUTRIB KALKINIZ, DE
ÇÜNKÜ EBEDÎ SARHOŞLUK ZAMANI ERİŞTİ

4. SELÂM

SULTÂN-I MENİ, SULTÂN-I MENİ,
ENDER DİL Ü CÂN, ÎMÂNI MENİ
DER MEN BÎ-DEMİ MEN ZİNDE ŞEVEM,
YEK CÂN Çİ-ŞEVED SAD CÂN-I MENİ
SULTÂNIMSIN, SULTÂNIMSIN,
GÖNLÜMDE, CANIMDA, İMÂNIMSIN
BANA ÜFLERSEN DİRİLİRİM,
BİR CAN DA NE OLUYOR Kİ, YÜZLERCE CÂNIMSIN

Orkestra Şube Müdürlüğü
270 82 40 - 41
orkestra.bursa.bel.tr

EK-5 Ödül ve Derece Kazanan Sanatçıların Açıklandığı Listeden Örnek

1 KASIM 2021, PAZARTESİ

İLAHİ AŞKIN SESİ
MİLLETLERARASI BESTE YARIŞMASI
DERECEYE GİREN BESTEKÂRLAR

Derece	Bestekâr	Güfte Adı	Güfte No.
Birinci	Gerekli olan puanı alan beste bulunamamıştır.		
İkinci	Gerekli olan puanı alan beste bulunamamıştır.		
Üçüncü	Tevfik Soyata	Canlar Cânı Buldum, Bu Canım Yağma Olsun	38
Jüri Özel	Gökay Usludur	Bir Kez Gönül Yıktın İse	27
Teşvik	Mehmet Kemiksiz	İster İdim Allah'ı	66
Teşvik	Tuncay Tuncay	İşitin Ey Yürenler	69
Teşvik	Bahadır Sevik	Hak Bir Gönül Verdi Bana	56
Teşvik	İsmail İlker Cansevdi	Alma Tenden Cânımı	5
Teşvik	İbrahim Meletlioğlu	Alma Tenden Cânımı	5
Teşvik	Abidin Özpak	Erenlerin Yolları İnceden İnceymiş	46
Teşvik	Okyay Taşkın	Ol Âlem Fahri Muhammed	79
Teşvik	Yusuf Yılmaz	Sensin Kerim Sensin Rahim	85
Teşvik	Oğuz İmrak	Sensin Kerim Sensin Rahim	85
Teşvik	Murat Demirhan	Canlar Cânı Buldum, Bu Canım Yağma Olsun	38
Teşvik	Nurgül Ekske	Bir Garipsin Şu Dünyâda	26
Teşvik	Nazire Savran	Bana Bu Ten Gerekmez	17
Teşvik	Eda Şimşekel	Dağlar İle Taşlar İle	39
Teşvik	İbrahim Koç	Biz Dünyadan Gider Olduk	31
Teşvik	Ahmet Yücenurşen	Aşk ile İster İdik	9

Yarışmaya katılan tüm bestekârlarımıza teşekkür eder,
başarılar dileriz.

M. Vehbi Nazırlı
HAN Vakfı Yönetim Kurulu Başkanı

@ilahiaskinsesi | www.ilahiaskinsesi.com

İLAHİ AŞKIN SESİ MİLLETLERARASI BESTE YARIŞMASI